

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακαδημαϊκό έτος: 2008-2009

Τόπος: Αθήνα

Ημερομηνία: 10 Δεκεμβρίου 2009

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακαδημαϊκό έτος: 2008-2009

Τόπος: Αθήνα

Ημερομηνία: 10 Δεκεμβρίου 2009

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος.....	1
1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης	3
2. Παρουσίαση του Τμήματος.....	7
3. Προγράμματα Σπουδών.....	12
4. Διδακτικό έργο	56
5. Ερευνητικό έργο.....	88
6. Σχέσεις με κοινωνικούς / πολιτιστικούς / παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς	102
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης	106
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές.....	109
9. Συμπεράσματα	118
10. Σχέδια βελτίωσης.....	122
11. Πίνακες.....	127
12. Παραρτήματα	167

Πρόλογος

Η διαδικασία της προβλεπόμενης από την ισχύουσα πανεπιστημιακή νομοθεσία αποτίμησης του έργου των πανεπιστημιακών μονάδων περιλαμβάνει ως πρώτη φάση της την «εσωτερική αξιολόγησή» τους. Πρόκειται δηλαδή για ένα εσωτερικό, συστηματικό και βάσει υποδειχθέντος ερωτηματολογίου περιοδικό απολογισμό του όλου διδακτικού, ερευνητικού και διοικητικού έργου, το οποίο επιτελέσθηκε στον εκάστοτε πανεπιστημιακό χώρο και σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Εδώ παρουσιάζεται η δράση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κυρίως κατά την τελευταία πενταετία (2004-2009).

Κάθε επιστήμονας είναι εξοικειωμένος με τη λογική και την πρακτική τέτοιων επαναλαμβανόμενων αυτοσκοπήσεων και αυτοκριτικής κατά την εξέλιξη του προσωπικού του έργου. Πολύ περισσότερο, τέτοιοι ενδιάμεσοι απολογισμοί είναι βέβαιοι χρήσιμοι προκειμένου να εκτιμηθεί σωστότερα η συνισταμένη ενός συλλογικού έργου, να συνειδητοποιηθούν νηφάλια και έγκαιρα τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία του, ώστε η παραπέρα ανάπτυξη δράσης να είναι καλλίτερα στοχευμένη και αποτελεσματικότερη.

Το Τμήμα με φιλοτιμία και αυτοπεποίθηση ανέλαβε και με μεικτά συναισθήματα ολοκλήρωσε τη διεξοδική αυτή εργασία, η οποία αποτυπώνεται ευκρινώς στην ακολουθούσα έκθεση. Η έκθεση προέκυψε από την πολύμηνη και αφοσιωμένη καταγραφή και επεξεργασία στοιχείων μιας ειδικής Ομάδας Εργασίας (βλ. παρακάτω), σε επαφή και διάλογο με τα λοιπά μέλη του Τμήματος.

Οι επιστημονικοί κλάδοι που υπηρετεί το Τμήμα εντάσσονται ήδη στο ιδρυτικό περιεχόμενο του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνεχίζουν σήμερα ίχνη μιας μακράς πορείας, συνυφασμένης με τις ταλαντώσεις της νεοελληνικής διαδρομής. Το σημαντικό παρελθόν δημιουργεί πάντα ένα ορισμένο πνευματικό και ηθικό κεφάλαιο αλλά επιβάλλει και ανάλογες υποχρεώσεις και εγρήγορση. Στην περίπτωση αυτού του Τμήματος η αναπόδραστη συμβολή του όποιου έργου του στη διαμόρφωση της νεοελληνικής ιστορικής αυτοσυνειδησίας, μέσα μάλιστα στις σημερινές συνθήκες, δεν είναι ούτε αμελητέα ούτε αμελητή υπόθεση.

Ο προσεκτικός αναγνώστης της έκθεσης θα διακρίνει στο ύψος και τα στοιχεία της τον αγώνα του Τμήματος να σταθεί στο ύψος της αποστολής του, που μερικές φορές θύμιζε ιδίως τα τελευταία χρόνια μια πρωτότυπη Οδύσσεια ανάμεσα σε κρατικούς Κύκλωπες και Λωτοφάγους. Η επιμονή στην ανανέωση διδακτικών μεθόδων και εργαλείων, η ανάπτυξη διάφορων ερευνητικών πρωτοβουλιών, η επιζήτηση μιας πάντα ποιοτικής συμπλήρωσης και ανανέωσης του στελεχικού δυναμικού του Τμήματος και η βασική του σύμπνοια στις ποικίλες προβλεπτές και απρόβλεπτες δυσχέρειες απέφεραν ένα συνολικό έργο που κάθε άλλο παρά βαραινεί τη συνειδησή μας αλλά οπωσδήποτε αντιμετωπίζεται από μας τους ίδιους κυρίως ως μια πρόσφορη βάση παραπέρα βελτίωσης. Ο μεγάλος δισταγμός στη διατύπωση της τελευταίας προοπτικής έγκειται στη στάση της Πολιτείας, του τελικού κριτή και νοηματοδότη όλης

αυτής της απολογιστικής διαδικασίας. Είθε οι καταγραφές και οι διαπιστώσεις που ακολουθούν να εκτιμηθούν και να ενισχυθεί η αξιοποίησή τους με πνεύμα πραγματικής συναντίληψης που δεν θα προσβάλει –όπως στο παρελθόν– τη φιλοτιμία των συντελεστών του παρουσιαζόμενου έργου αλλά θα τους βοηθήσει ουσιαστικά να οδηγηθούν και να οδηγήσουν υπό καλλίτερες προϋποθέσεις παραπέρα, συγχαράσσοντας κρίσιμες κατευθύνσεις νεοελληνικής παιδείας.

Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου, 10. 12. 09

καθ. Κώστας Μπουραζέλης

Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.

1.1.1. Ποια ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;

Η ΟΜΕΑ απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

1. Ευαγγελία Σημαντώνη-Μπουρνιά, Καθηγήτρια
2. Αναστασία Παπαδία-Λάλα, Καθηγήτρια
3. Αικατερίνη Νικολάου, Επίκουρη Καθηγήτρια
4. Ιωάννης Παπαδάτος, Λέκτορας
5. Άννα Τσοκανή, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

▪ Σημείωση: Οι Αικατερίνη Νικολάου και Ιωάννης Παπαδάτος, επειδή δεν ανήκουν στις δύο ανώτερες βαθμίδες, λειτουργούν επικουρικά στο έργο της ΟΜΕΑ. Επιπλέον, επικουρικά στο έργο λειτουργεί και η μεταπτυχιακή φοιτήτρια Άννα Τσοκανή.

Εκπρόσωποι των προπτυχιακών φοιτητών δεν μετέχουν στην ΟΜΕΑ, καθώς δεν ανταποκρίθηκαν στις προσκλήσεις που τους απηύθυνε το Τμήμα προς ορισμό εκπροσώπων τους.

1.1.2. Με ποιους και πώς συνεργάστηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;

• Με τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, προκειμένου να συμπληρώσουν το ειδικά διαμορφωμένο Απογραφικό Δελτίο Εξαμηνιαίου Μαθήματος και το ειδικά διαμορφωμένο Ατομικό Απογραφικό Δελτίο Μέλους Εκπαιδευτικού Προσωπικού.

• Με την Πρόεδρο των ακαδημαϊκών ετών 2007-2009, καθηγήτρια Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά, και τον Πρόεδρο των ακαδημαϊκών ετών 2009-2011, καθηγητή Κωνσταντίνο Μπουραζέλη, καθώς και με τη Γραμματεία του Τμήματος.

• Με τις Διευθύντριες των δύο Τομέων του Τμήματος, του Τομέα Ιστορίας καθηγήτρια Αναστασία Παπαδία-Λάλα (η οποία είναι και μέλος της ΟΜΕΑ) και του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης καθηγήτρια Άννα Λαιμού, για τη συλλογή στοιχείων σχετικών με το διδακτικό έργο.

• Με τις Διευθύντριες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας των ακαδημαϊκών ετών 2007-2009, καθηγήτρια Όλγα Κατσαρδή-Hering, και 2009-2011, καθηγήτρια Ελένη Μαντζουράνη, με το Διευθυντή του Διατμηματικού ΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές» καθηγητή Μιχάλη Δερμιτζάκη και με τη Διευθύντρια του Διατμηματικού-Διαπανεπιστημιακού ΠΜΣ «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» καθηγήτρια Παναγιώτα Πολυχρονάκου-Σγουρίτσα, καθώς και με τις Γραμματείες των ανωτέρω Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων.

• Με τις Διευθύντριες των Σπουδαστηρίων Ιστορίας, καθηγήτρια Πολύμνια Αθανασιάδη, και Αρχαιολογίας, καθηγήτρια Ευαγγελία Σημαντώνη-Μπουρνιά (η οποία είναι και μέλος της ΟΜΕΑ), καθώς και με το διοικητικό προσωπικό των δύο Σπουδαστηρίων.

• Με τις Διευθύντριες των Εργαστηρίων του Τμήματος καθηγήτριες Βαρβάρα Κουταβά-Δεληβοριά (Εργαστήριο Πληροφορικής) και Ιουλία Καραλή-Γιαννακοπούλου (Περιβαλλοντικό Εργα-

στήριο) και αναπληρώτριες καθηγήτριες Μαρία Ντούρου-Ηλιοπούλου (Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας) και Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη (Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών), καθώς και με το διοικητικό προσωπικό των παραπάνω Εργαστηρίων.

- Με τη Διευθύντρια του Μουσείου και του Αρχαιολογικού Πάρκου του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης καθηγήτρια Σοφία Καλοπίση-Βέρτη.
- Με τη συντονίστρια προγραμμάτων ανταλλαγών διδασκόντων και φοιτητών του Τμήματος με ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια (ERASMUS) επίκουρη καθηγήτρια Σοφία Ανεζίρη.
- Με την εκπρόσωπο της Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος επίκουρη καθηγήτρια Νικολέττα Γιαντσή.

1.1.3. Ποιες πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;

Οι ετήσιοι Οδηγοί Σπουδών του Τμήματος, προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, τα συλλεγμένα από τους διδάσκοντες Απογραφικά Δελτία Εξαμηνιαίων Μαθημάτων και τα ειδικά διαμορφωμένα Ατομικά Απογραφικά Δελτία Μέλους Εκπαιδευτικού Προσωπικού (συνολικά υπέβαλαν δελτία 42 από τους 52 διδάσκοντες, δηλαδή ποσοστό 81%) στοιχεία που παρείχαν η Γραμματεία του Τμήματος, οι Γραμματείες των Τομέων Ιστορίας και Αρχαιολογίας, οι Γραμματείες Μεταπτυχιακών Σπουδών και οι Διευθύνσεις των Σπουδαστηρίων Ιστορίας και Αρχαιολογίας, των Εργαστηρίων του Τμήματος και του Μουσείου του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

1.1.4. Πώς και σε ποια έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;

Σε διαδοχικές Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ακαδημαϊκού έτους 2008-09 -4η Γ.Σ. (12-02-09), 5η Γ.Σ. (19-03-09), 7η Γ.Σ. (21-05-09), 10η Γ.Σ. (09-07-09)- αποφασίστηκε η σύνθεση της ΟΜΕΑ και παρουσιάστηκε η διαδικασία της Εσωτερικής Αξιολόγησης. Τέλος, η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης απεστάλη ηλεκτρονικά σε όλα τα μέλη του Τμήματος στις 13-11-09 και ύστερα συζητήθηκε στην 3η Γ.Σ. του Τμήματος του ακαδημαϊκού έτους 2009-10 (10-12-09) και εγκρίθηκε από τα μέλη της.

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας κατά τα προηγούμενα έτη επισήμως έχει αξιολογηθεί τρεις φορές από εξωτερικούς κριτές, επάνω σε κεντρικά πεδία των δραστηριοτήτων του. Ειδικότερα, μία φορά αξιολογήθηκε το Αναμορφωμένο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος (2004), ενώ δύο φορές (2005 και 2008) αξιολογήθηκε το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Σχετικά με το Αναμορφωμένο ΠΠΣ σημειώνεται ότι η τελευταία αναμόρφωσή του έγινε στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II. Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Προγράμματος (2003-08) γινόταν ετήσια εσωτερική αξιολόγηση του ΠΠΣ, ενώ στο τέλος (2008) έγινε συνολική εξωτερική αξιολόγηση με ιδιαίτερα θετικές κρίσεις.

Οι εξωτερικές αξιολογήσεις επισυνάπτονται ως Παραρτήματα στην παρούσα Έκθεση (Παραρτήματα 6Α, 6Β, 7 και 8).

Επιπλέον, με πρωτοβουλία του Τμήματος και στόχο την καταγραφή των θετικών και αρνητικών στοιχείων στη λειτουργία του, τα μέλη του είχαν προχωρήσει κατά τα τελευταία έτη σε καταγραφές του επιστημονικού, διδακτικού και διοικητικού τους έργου, με βάση δελτία που υποβλήθηκαν σε αρ-

μόδια επιτροπή. Στο ίδιο πλαίσιο το Τμήμα μετά το 2000 συγκρότησε επιτροπές που διερεύνησαν διάφορες όψεις της λειτουργίας του, διαπίστωσαν προβλήματα και ανέλαβαν πολύπλευρες δράσεις, για τη δημοσιοποίηση και την επίλυσή τους, όπως παραστάσεις και υπομνήματα προς τις Κεντρικές Αρχές του Πανεπιστημίου Αθηνών αλλά και προς τα Υπουργεία αφενός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (σήμερα Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) και αφετέρου Πολιτισμού (σήμερα Πολιτισμού και Τουρισμού), διοργάνωση ημερίδων με τη συμμετοχή συγγενών Τμημάτων της χώρας και της Κυπριακής Δημοκρατίας, δημοσιεύσεις στον Τύπο.

Με βάση τα παραπάνω συνάγεται ότι το Τμήμα διέθετε ήδη και πλούσιο υλικό αλλά και σχετική εξοικείωση με αξιολογικές πρακτικές.

Η παρούσα διαδικασία της Αξιολόγησης στηρίχτηκε σε πρώτο στάδιο στις προγενέστερες, θεσμοποιημένες και άτυπες αυτές καταγραφές· ωστόσο, λόγω των λεπτομερών και τυποποιημένων στοιχείων που ζητήθηκαν, για πρώτη φορά κατέστη δυνατό να συγκεντρωθεί με τέτοια συστηματικότητα και πληρότητα το σύνολο του επιτελούμενου στο Τμήμα έργου. Ως εκ τούτου, η καταγραφή της δυναμικής, πολύπλευρης παρουσίας του στον επιστημονικό χώρο αλλά και η ανάδειξη των σοβαρών λειτουργικών προβλημάτων του, που στο εξής πρέπει να αντιμετωπιστούν με τρόπο δραστικό, κρίνεται θετική για το Τμήμα.

Από την άλλη, η παρούσα διαδικασία της Αξιολόγησης αντιμετωπίστηκε από το σύνολο σχεδόν των μελών ΔΕΠ του Τμήματος με επιφυλάξεις, οι οποίες και αναλύθηκαν διεξοδικά στα αρμόδια όργανα (Τομείς και Τμήμα).

Ειδικότερα, έντονες ανησυχίες έχει προκαλέσει ο τρόπος χρήσης των πορισμάτων της Αξιολόγησης και η ενδεχόμενη σύνδεσή τους μελλοντικά με τη χρηματοδότηση των Πανεπιστημιακών Τμημάτων. Οι ανησυχίες συνδέονται εν πολλοίς με την ισοπεδωτική εξομοίωση των ανθρωπιστικών επιστημονικών κλάδων, όπως αυτοί της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας, με τους κλάδους των θετικών επιστημών, συνακολούθως δε με την υπαγωγή τους σε μια *τεχνοκρατική-ποσοτική λογική αποτίμησης* του επιστημονικού έργου τους. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, θεωρήθηκε αναγκαία από την πλευρά μας η προσαρμογή των αρχικών απογραφικών δελτίων (διδάσκοντα και μαθήματος), τα οποία προτάθηκαν από την ΑΔΠ, στις ιδιαιτερότητες των γνωστικών μας αντικειμένων.

Εξάλλου, ως μέλη της ΟΜΕΑ κατά τη διεκπεραίωση του έργου μας αντιμετωπίσαμε σοβαρά πρακτικά προβλήματα, μεταξύ των οποίων τα ακόλουθα:

- Η μη ύπαρξη μιας κεντρικής μονάδας στο ΕΚΠΑ, που θα συντονίζει τις επιμέρους δράσεις των Τμημάτων και θα απαντά στα ερωτήματα που συνεχώς αναφύονται.
- Η έλλειψη ειδικού χρηματικού κονδυλίου για γραμματειακή και τεχνική υποστήριξη, που μας υποχρέωσε να αναλάβουμε εξολοκλήρου την κοπιώδη εργασία σε πρώτο στάδιο της τελικής διαμόρφωσης των δελτίων και της αποστολής τους στα μέλη ΔΕΠ, σε δεύτερο δε στάδιο της παραλαβής, κατάταξης και επεξεργασίας των στοιχείων που έχουν καταγραφεί στα δελτία, καθώς και της τελικής σύνθεσης της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης.
- Ορισμένα από τα δελτία των μελών ΔΕΠ δεν διέθεταν την αναγκαία πληρότητα και σαφήνεια, με συνέπεια μεγάλη απώλεια χρόνου από την πλευρά μας τόσο κατά τη συγκρότηση των πινάκων όσο και κατά το στάδιο της σύνθεσης.
- Η εργασία της εσωτερικής αξιολόγησης υπήρξε χρονοβόρος και επίπονος, διεκπεραιώθηκε δε σε μεγάλο βαθμό κατ' οίκον, σε βάρος του επιστημονικού μας χρόνου και της επιστημονικής μας δραστηριότητας, ενώ, ως σημειωθεί, καλύψαμε και εξ ιδίων διάφορες δαπάνες, όπως αυτές των πολλαπλών εκτυπώσεων.

1.3. Προτάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας.

- Υποστήριξη των διαδικασιών αξιολόγησης από κεντρική υπηρεσία του ΕΚΠΑ.
- Απόσπαση στις Σχολές ή και στα Τμήματα ειδικών υπαλλήλων με εμπειρία στην τεχνική ανάλυση των στοιχείων και στη σύνταξη ανάλογων εκθέσεων.
- Απλοποίηση των περίπλοκων απογραφικών δελτίων (διδάσκοντα και μαθημάτων), όπως και των ερωτηματολογίων προς τους φοιτητές.

2. Παρουσίαση του Τμήματος

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ βρίσκεται στην Αθήνα και από το έτος 1987 όλες του οι υπηρεσίες είναι συγκεντρωμένες στο Κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής, Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου / Αθήνα 157 84. Εκτός του κτηρίου και σε παρακείμενο χώρο υπάρχει το υπαγόμενο στο Τμήμα Αρχαιολογικό Πάρκο.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών προέκυψε ως ξεχωριστός οργανισμός στο πλαίσιο της όλης Φιλοσοφικής μετά την κατάταξή της σε επιμέρους Τμήματα (1984/5).

Συνιστά ακαδημαϊκή μονάδα της Φιλοσοφικής Σχολής, μιας από τις τέσσερις πρώτες Σχολές που συναπάρτισαν το Πανεπιστήμιο Αθηνών –αρχαιότερο πανεπιστήμιο της χώρας– από την ίδρυση αυτού, το έτος 1837.

2.2.1. Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία (ποσοτικά στοιχεία).

Η στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό κατά την τελευταία πενταετία καταγράφεται στην Ενότητα 11, στον πίνακα 11-1.

2.2.2. Αριθμός και κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία.

Ο αριθμός και η κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία καταγράφεται στην Ενότητα 11, στους πίνακες 11-2.1 και 11-2.2 αντίστοιχα.

2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Το ΦΕΚ ίδρυσης του Τμήματος ρυθμίζει ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας αυτού, δεν αναφέρεται όμως στους στόχους και τους σκοπούς του. Ωστόσο, οι στόχοι και σκοποί του Τμήματος, όπως έχουν συζητηθεί και εγκριθεί από τις Γενικές Συνελεύσεις αυτού, εμπεριέχονται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος, οποίος εκδίδεται κάθε έτος και διανέμεται δωρεάν στους πρωτοετείς φοιτητές καθώς και σε φοιτητές άλλων ετών, είναι δε αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Συνοπτικά:

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας καλλιεργεί τις αδελφές επιστήμες της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας-Ιστορίας της Τέχνης και είναι οργανωμένο σε δυο αντίστοιχες, αλληλοσυμπληρούμενες

αλλά και εξειδικευμένες κατευθύνσεις σπουδών, με δεκαέξι κοινά, υποχρεωτικά μαθήματα γενικού χαρακτήρα, καθώς και ικανό αριθμό μαθημάτων κατεύθυνσης, που παρέχουν την προσδοκώμενη αντίστοιχη εμβάθυνση στην Ιστορία και στην Αρχαιολογία-Ιστορία της Τέχνης.

Ειδικότερα:

Η Ιστορία έχει επίκεντρό της τον άνθρωπο ως κοινωνικό ον, τη ζωή του, τις πράξεις του σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό), όπως αυτές συνδιαμορφώνονται από τη σχέση με το φυσικό-γεωγραφικό περιβάλλον. Η ανασύνθεση ενός γίνεσθαι, με τη βοήθεια των μαρτυριών που έχουν περιωσθεί, μεταξύ των οποίων κύρια θέση έχουν τα γραπτά και υλικά κατάλοιπα των ανθρώπων του παρελθόντος, στοιχειοθετεί το αντικείμενο της ιστορικής επιστήμης και το σκοπό του ιστορικού. Στο πλαίσιο αυτό, η κατεύθυνση Ιστορίας επιδιώκει την ερμηνευτική προσέγγιση των ιστορικών φαινομένων και τη σφαιρική σύλληψη της Ιστορίας, ώστε να εξασφαλίσει στο φοιτητή επιστημονική επάρκεια και βαθύτερη γνώση του ανθρώπινου παρελθόντος. Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών η διδασκαλία της Ιστορίας εστιάζεται στα ακόλουθα γνωστικά αντικείμενα: *Αρχαία Ιστορία, Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως, Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, Ιστορία Πρώιμων Νεότερων Χρόνων (Ιστορία Νέου Ελληνισμού, Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία: 16^{ος}-18^{ος} αι.), Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία: 19^{ος}-21^{ος} αι. (Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία, Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου)*. Επειδή η Ιστορία είναι αναπόσπαστα δεμένη με τις άλλες επιστήμες του ανθρώπου, πέρα από τον κύκλο των μαθημάτων που προσφέρει ο Τομέας της Ιστορίας, το πρόγραμμα συμπληρώνεται με μαθήματα από την κατεύθυνση της Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, καθώς και από άλλους Τομείς της Φιλοσοφικής κυρίως Σχολής. Έτσι, παρέχονται στο φοιτητή τα αναγκαία εφόδια που απαιτούνται για την έρευνα και τη διδασκαλία της Ιστορίας, τις κύριες, δηλαδή, επιστημονικές και επαγγελματικές του κατευθύνσεις ως καθηγητή στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ως ερευνητή στα διάφορα αρχεία και ερευνητικά κέντρα αλλά και ως απασχολούμενου σε ευρύ φάσμα επαγγελματικών χώρων (μέσα μαζικής ενημέρωσης – έντυπα και ηλεκτρονικά–, Δημόσια Διοίκηση, ιδιωτικός τομέας κ.ά.).

Η επιστήμη της Αρχαιολογίας, «το ορατό τμήμα της Ιστορίας», σύμφωνα με τον ορισμό του Ernst Buschor, αποσκοπεί στη μελέτη υλικών καταλοίπων των ανθρώπων του παρελθόντος, με σκοπό την κατανόηση και την ερμηνεία της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής δομής των κοινωνικών συνόλων από τα οποία προέρχονται. Όταν το ενδιαφέρον της μελέτης επικεντρώνεται στα μνημεία που καλύπτουν ιδιαίτερες αισθητικές απαιτήσεις, τότε η επιστήμη ονομάζεται Ιστορία της Τέχνης (της Αρχαιότητας, του Μεσαίωνα, των Νεότερων Χρόνων). Η επιστήμη της Αρχαιολογίας ασχολείται με όλους τους μεγάλους πολιτισμούς του παρελθόντος. Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών η διδασκαλία της Αρχαιολογίας και της Ιστορίας της Τέχνης εξειδικεύεται, ως τώρα, στα ακόλουθα γνωστικά αντικείμενα: *Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία Τέχνης Νεότερων Χρόνων*. Εξ αυτών, τα τρία πρώτα γνωστικά αντικείμενα επικεντρώνονται στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου και της Βαλκανικής, σε μια συνειδητή επιστημονική επιλογή, με στόχο την εμβάθυνση στους συγκεκριμένους χώρους, που, ωστόσο, παρέχει παράλληλα τα μεθοδολογικά εργαλεία για τη γενικότερη κατάρτιση ενός επιστήμονα αρχαιολόγου, ενώ η Ιστορία της Τέχνης μελετά τη Νεοελληνική, τη Νεότερη Ευρωπαϊκή και την Αμερικανική Τέχνη. Στόχο του προγράμματος σπουδών αποτελεί η κατάρτιση ικανών σε γνωστικό εξοπλισμό αρχαιολόγων και ιστορικών της τέχνης, οι οποίοι θα διεκδικήσουν θέσεις στην κύρια επαγγελματική κατεύθυνσή τους, δηλαδή στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του Κράτους, αλλά και σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά και σε Ερευνητικά Ιδρύματα, σε ιδιωτικά μουσεία και συλλογές, χάρη δε στα υποχρεωτικά και επιλεγόμενα ιστορικά, φι-

λολογικά και παιδαγωγικά μαθήματα του προγράμματος, και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως καθηγητές.

Οι παραπάνω στόχοι υπηρετούνται και από τη λειτουργία ενός μονομηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών που λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1988/9 (δηλαδή πριν από την ψήφιση του ειδικού περί μεταπτυχιακών σπουδών νόμου 2883/92), και δύο διατμηματικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (βλ. κεφάλαια 3.2 και 3.3).

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος ενστερνίζεται απόλυτα και προωθεί παντοιοτρόπως τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος. Πάγια επιδίωξη είναι η διαμόρφωση ικανών ιστορικών και αρχαιολόγων, με επιστημονική κατάρτιση, εύρος γνώσεων, στέρεο μεθοδολογικό εξοπλισμό και πρακτικές δεξιότητες, που συντελούν στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Για το λόγο αυτό, εκτός από τη διδακτική διαδικασία, η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος μετέχει σε πολύπλευρες επιστημονικές δράσεις, επιχειρεί συστηματικά τη σύνδεση του Πανεπιστημίου με την κοινωνία και αναλαμβάνει δημόσιες πρωτοβουλίες προς επίλυση ζητημάτων που δυσχεραίνουν την επίτευξη των στόχων και σκοπών του Τμήματος.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Όπως προαναφέρθηκε, το ΦΕΚ ίδρυσης του Τμήματος δεν αναφέρεται στους στόχους του, ωστόσο μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι στόχοι τους οποίους το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει σήμερα να υπηρετεί δεν αποκλίνουν από εκείνους οι οποίοι ετέθησαν από την έναρξη της λειτουργίας του, σύμφωνα και με τους πρώτους Οδηγούς Σπουδών του.

2.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει επιτυγχάνονται σε μεγάλο βαθμό στο διδακτικό-ερευνητικό πεδίο. Ωστόσο, πολλοί και αλληλοσυνδεόμενοι είναι οι παράγοντες που δυσχεραίνουν την προσπάθεια των διδασκόντων. Ενδεικτικά, ο αρχικός αριθμός των φοιτητών του, οι οποίοι εισάγονται μέσω του συστήματος των Πανελλήνιων Εξετάσεων, αυξάνεται δραματικά λόγω των πολυάριθμων εκ του νόμου μετεγγραφομένων και άλλων συμπληρωματικώς εισαγομένων φοιτητών, με βάσεις εισαγωγής κατά τεκμήριο πολύ χαμηλότερες από αυτές του Τμήματος (βλ. κεφάλαιο 4.2). Σε άμεση συνάρτηση με τα παραπάνω, οι μέσοι όροι τόσο των επιδόσεων όσο και του χρόνου περάτωσης των σπουδών των φοιτητών εμφανίζονται κάτω του μετρίου (βλ. κεφάλαιο 4.2). Εξάλλου, ας επισημανθεί ότι οι διαρκώς συρρικνούμενες δυνατότητες επαγγελματικής απασχόλησης των πτυχιούχων μας, Ιστορικών και Αρχαιολόγων, δεν συντελούν στην προσέλκυση υψηλού επιπέδου φοιτητών στο σύνολό τους. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η επίτευξη των στόχων του Τμήματος συχνά προσκρούει στην υποχρηματοδότηση, στις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, στις ελλείψεις σε διοικητικό προσωπικό, και μάλιστα εξειδικευμένο στις νέες τεχνολογίες, στη διαχείριση των οικονομικών και στη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια το Τμήμα, χωρίς να απεμπολήσει τον αρχικό χαρακτήρα του, έχει προχωρήσει σε μια ουσιαστική ανανέωση, με την προκήρυξη νέων γνωστικών αντικειμένων αλλά

και νέων ειδικοτήσεων στο πλαίσιο των παραδοσιακών γνωστικών αντικειμένων του (π.χ. Ευρωπαϊκή Ιστορία, Αρχαία Ιστορία: Επιγραφική, Αρχαία Ιστορία: Νομισματική, Νεότερη Ελληνική Ιστορία: Ιστορία της Ιστοριογραφίας, Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας / Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης, Αρχαιολογία των Πολιτισμών της Ανατολικής Μεσογείου, Μουσειολογία, Κλασική Αρχαιολογία: Αρχιτεκτονική, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Θεωρία της Αρχαιολογίας).

Επιπλέον, στο πλαίσιο ΕΠΕΑΕΚ, από το 2002 το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας προχώρησε σε:

- ✓ *Εφαρμογή νέων τεχνολογιών στα περισσότερα μαθήματα* (υποστηρίζονται από ιστοσελίδα με αναλυτικό διάγραμμα και βιβλιογραφία ή/και εμπλουτίζονται με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες. Παράλληλα σε ορισμένα σεμιναριακά μαθήματα προβλέπεται η εκπαίδευση στη χρήση εργαλείων βιβλιογραφικής αναζήτησης).
- ✓ *Προσφορά μαθημάτων πληροφορικής.*

Στόχος του Τμήματος είναι η εισαγωγή στο Πρόγραμμα Σπουδών και νέων γνωστικών αντικειμένων από τα επιστημονικά πεδία της Ιστορίας και Αρχαιολογίας αλλά και των Κοινωνικών και Οικονομικών Επιστημών, των Νέων Τεχνολογιών, των Θετικών Επιστημών κ.ά., που θα διευρύνουν τόσο τους ερευνητικούς όσο και τους επαγγελματικούς ορίζοντες των φοιτητών μας.

Εδώ πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι προσπάθειες του Τμήματος για την ενίσχυση και ανανέωση του Προγράμματος Σπουδών προσκρούει στον ελάχιστο αριθμό νέων θέσεων που διατίθενται για τα κεντρικά πανεπιστήμια και στις γενικότερες οικονομικές ανεπάρκειες. Ενδεικτικό είναι ότι μετά το 2000 στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας δεν έχει δοθεί ούτε μία τακτική νέα θέση μέλους ΔΕΠ και όλες οι θέσεις που προκηρύχθηκαν προέρχονται από αποχωρήσεις και συνταξιοδοτήσεις μελών ΔΕΠ. Εξάλλου, εξαιρετικά περιορισμένος, σε σύγκριση με άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα, είναι ο αριθμός και των έκτακτων θέσεων που παραχωρούνται στο Τμήμα (π.χ. κατά τα τελευταία τέσσερα έτη: α. διάθεση μόνο μιας θέσης του ΠΔ 407/80 και μόνο για ένα εξάμηνο κάθε έτος, β. απόσπαση από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δύο μόνο καθηγητών, κατόχων διδακτορικού διπλώματος, κατά μέσο όρο κάθε έτος).

Επομένως, η διεκδίκηση νέων θέσεων, μέσα σε ορθολογικό πλαίσιο λειτουργίας των πανεπιστημιακών Τμημάτων, συνιστά άμεση προτεραιότητα του Τμήματος, θα συμβάλει στην περαιτέρω επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων του και θα ανταποκριθεί ακόμη περισσότερο στις απαιτήσεις της κοινωνίας.

2.3.5. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Οι στόχοι που αρχικά ετέθησαν υπηρετούνται και σήμερα από το Τμήμα και δεν συντρέχει λόγος αναθεώρησης.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος.

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Θεσμοθετημένες επιτροπές οι οποίες εκλέγονται ανά τακτά διαστήματα είναι οι ακόλουθες:

- Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
- Διοικούσα Επιτροπή του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μουσειακές Σπουδές»

- Διοικούσα Επιτροπή του Διατμηματικού-Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική»
- Διοικούσα Επιτροπή του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
- Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ)
- Στο Τμήμα λειτουργούν επίσης Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, Επιτροπή Οδηγού Σπουδών, Επιτροπή Επιστημονικών Δραστηριοτήτων (συνέδρια, ημερίδες, διαλέξεις, προβολή επιστημονικού έργου) και άλλες.

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Λειτουργούν εσωτερικοί κανονισμοί λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, του Διατμηματικού ΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές» και του Διατμηματικού-Διαπανεπιστημιακού ΠΜΣ «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική».

Επιπλέον, το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών λειτουργεί με βάση τον εκδιδόμενο κάθε έτος Οδηγό Σπουδών του Τμήματος, όπου αναλυτικά αναγράφονται οι κανόνες εσωτερικής λειτουργίας του.

Επίσης, κανόνες εσωτερικής λειτουργίας διέπουν τη λειτουργία του Ιστορικού Σπουδαστηρίου, του Αρχαιολογικού Σπουδαστηρίου και των Εργαστηρίων του Τμήματος.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Το Τμήμα αποτελείται από δύο Τομείς:

- ❖ α. Τομέα Ιστορίας
- ❖ β. Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

Η διάρθρωση αυτή ανταποκρίνεται στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του, δηλαδή τη διδασκαλία και έρευνα της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας- Ιστορίας της Τέχνης.

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.

3.1.1. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

3.1.1.1 Ανταπόκριση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Ο βαθμός ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας είναι ικανοποιητικός. Μέσα από το συνδυασμό μαθημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας-Ιστορίας της Τέχνης (υποχρεωτικών και για τις δύο κατευθύνσεις, υποχρεωτικών κατεύθυνσης και επιλεγόμενων κατεύθυνσης –σεμιναριακών και μη–), προσφέρονται στους φοιτητές, σε διαβαθμισμένες κλίμακες, γνώσεις γενικές και γνώσεις εξειδικευμένες καθώς και τα μεθοδολογικά εργαλεία για την επιστημονική εμβάθυνση στους δύο επιστημονικούς κλάδους. Παράλληλα, και σε συνδυασμό με τη διδασκαλία φιλολογικών και παιδαγωγικών μαθημάτων παρέχονται στους φοιτητές τα ουσιαστικά και τυπικά προσόντα για την πρόσβαση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση υπό την ιδιότητα του καθηγητή («φιλόλογου»/ιστορικού).

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι το τελευταίο έτος μεταξύ των μελών του Τμήματος έχει αναπτυχθεί γόνιμος προβληματισμός σχετικά με ζητήματα όπως η πιο οργανική ένταξη των νέων γνωστικών αντικειμένων και μαθημάτων που έχουν εισαχθεί στο πρόγραμμα σπουδών και η αύξηση των επιλεγόμενων μαθημάτων κατεύθυνσης, που θα επιτρέψει στους φοιτητές να εμβαθύνουν περαιτέρω στα γνωστικά πεδία που τους ενδιαφέρουν.

Σύμφωνα με την επικρατέστερη σήμερα άποψη, η μετατροπή των ισχυόντων τετράωρων μαθημάτων σε τριώρα και η αύξηση των μαθημάτων του προγράμματος, με παράλληλη όμως μείωση των αναγκαιών για τη λήψη του πτυχίου διδακτικών μονάδων, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των νέων πραγματικοτήτων.

Οι διορθωτικές, εσωτερικού χαρακτήρα αυτές αλλαγές, εάν αποφασιστούν από την πλειονότητα των μελών της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, δεν θα διασαλεύσουν την αρχική φιλοσοφία του Προγράμματος ούτε θα αλλοιώσουν τους εμπεδωμένους στόχους και σκοπούς του Τμήματος.

3.1.1.2 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Ο τακτικός έλεγχος διενεργείται από τις Γενικές Συνελεύσεις των Τομέων και του Τμήματος. Με βάση τα συμπεράσματα που συνάγονται και στο βαθμό που το επιτρέπουν οι περιορισμένες διαθέσιμες θέσεις διδακτικού προσωπικού, το Τμήμα έχει προβεί σε εσωτερικές τροποποιήσεις του περιεχομένου μαθημάτων, έχει προκηρύξει νέα γνωστικά αντικείμενα και έχει αναθέσει τη διδασκαλία ειδικών θεματικών σε εξωτερικούς συνεργάτες (του Π.Δ. 407/80 και στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ).

Επιπλέον, έκτακτοι έλεγχοι έχουν διενεργηθεί τα έτη 2005 και 2008 στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ.

Τέλος, με την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης προστίθεται ένα ακόμα εργαλείο ιδιαίτερα πρόσφορο για τον έλεγχο της ανταπόκρισης του προγράμματος σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

3.1.1.3 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Το Πρόγραμμα Σπουδών συζητείται και αξιολογείται κάθε έτος στις Γενικές Συνελεύσεις των Τομέων και του Τμήματος, τόσο κατά τη συγκρότηση του προγράμματος του επόμενου ακαδημαϊκού έτους όσο και με αφορμή ποικίλα θέματα τα οποία τίθενται από τα μέλη τους. Με βάση τα πορίσματα που συνάγονται επιφέρονται βελτιώσεις στο τρέχον πρόγραμμα και προκηρύσσονται ή διεκδικούνται θέσεις νέων γνωστικών αντικειμένων.

Η διαδικασία ακολουθεί την εξής πορεία

- ✓ Συζητείται το πρόγραμμα σε συναντήσεις των ειδικών γνωστικών αντικειμένων και διαμορφώνονται προτάσεις.
- ✓ Οι προτάσεις αυτές υποβάλλονται στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών του Τομέα και προωθούνται για συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του κάθε Τομέα, ο οποίος αποφασίζει την υποβολή τους στη Γενική Συνέλευση Τμήματος.
- ✓ Οι προτάσεις των Τομέων συζητούνται στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος όπου και λαμβάνονται οι τελικές αποφάσεις.

3.1.1.4 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

- ✓ Μέσω των ετήσιων Οδηγών Σπουδών, οι οποίοι τυπώνονται σε πολλαπλά αντίτυπα και διανέμονται κατά προτεραιότητα στους πρωτοετείς φοιτητές.
- ✓ Μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος (www.arch.uoa.gr).

3.1.1.5 Υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων; Πώς χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματά της;

Δεν υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων. Η παρακολούθηση, όταν συμβαίνει, είναι επιλεκτική και γίνεται σε προσωπικό επίπεδο από τους ίδιους τους διδάσκοντες για φοιτητές τους που είχαν εκδηλώσει ειδικό ενδιαφέρον για το αντικείμενο διδασκαλίας τους.

Παρά ταύτα, το Τμήμα έχει αναλάβει σχετικές πρωτοβουλίες, χωρίς όμως ανταπόκριση. Συγκεκριμένα, δύο φορές έχει ζητήσει από το ΑΣΕΠ κατάλογο με τους επιτυχόντες πτυχιούχους του στους πρόσφατους διαγωνισμούς για την κατάληψη θέσεων καθηγητών («Φιλολόγων ΠΕ»), αλλά η απάντηση ήταν αρνητική, διότι στο αρχείο του ΑΣΕΠ δεν υπάρχουν οργανωμένα στοιχεία αυτού του είδους.

3.1.2. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

- Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

- 3.1.2.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;
- 3.1.2.2 Πόσα μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρονται;
- 3.1.2.3 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;
- 3.1.2.4 Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;
- ♦ Η παρακάτω απάντηση καλύπτει τις ερωτήσεις 3.1.2.1 – 3.1.2.4. Ειδικά η ερώτηση 3.1.2.4 καλύπτεται γενικά, καθώς το πρόγραμμα Σπουδών δεν περιλαμβάνει μαθήματα των κατηγοριών υποβάθρου, επιστημονικής περιοχής, γενικών γνώσεων και ανάπτυξης δεξιοτήτων.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας περιλαμβάνει δύο κατευθύνσεις σπουδών, που αντιστοιχούν σε δύο ειδικεύσεις: α) *ειδίκευση Ιστορίας* και β) *ειδίκευση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*.

Η επιλογή κατεύθυνσης δηλώνεται από το φοιτητή στη Γραμματεία μετά την ολοκλήρωση του Δ' εξαμήνου των σπουδών του.

Ανεξάρτητα από την ειδίκευση, προβλέπονται υποχρεωτικά μαθήματα και για τις δύο κατευθύνσεις, ώστε να παρέχεται σφαιρική γνώση και να είναι δυνατή η απορρόφηση των αποφοίτων του Τμήματος και από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Με την ειδίκευση, ο φοιτητής εμβαθύνει, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σύγχρονης έρευνας, σε ορισμένες εποχές ή επιμέρους κλάδους και αποκομίζει ειδικές γνώσεις, ερεθίσματα και μεθόδους προσέγγισης της ιστορικής και αρχαιολογικής επιστήμης.

Ο φοιτητής πρέπει να συγκεντρώσει συνολικά 168 δ.μ. (1 διδακτική μονάδα αντιστοιχεί σε μία ώρα εξαμηνιαίου μαθήματος), δηλαδή 112 δ.μ. από τα Υποχρεωτικά Μαθήματα και για τις δύο κατευθύνσεις, και 56 δ.μ. από τα Μαθήματα Κατεύθυνσης. Για την απόκτηση του πτυχίου απαιτούνται **168 διδακτικές μονάδες**. Οι διδακτικές αυτές μονάδες (δ.μ.) αντιστοιχούν σε **42 μαθήματα**, η επιτυχής παρακολούθηση των οποίων αποτελεί το ελάχιστο όριο για την απόκτηση του πτυχίου στον ελάχιστο χρόνο σπουδών που είναι τα 8 εξάμηνα. Οι διδακτικές αυτές μονάδες οργανώνονται σε τετράωρα εξαμηνιαία μαθήματα.

Το Πρόγραμμα είναι ενδεικτικό· ο φοιτητής είναι ελεύθερος να συνδυάσει μόνος του τα μαθήματα ανά εξάμηνο. Ειδικότερα, τα μαθήματα χωρίζονται σε μαθήματα *Βάσης*, σε μαθήματα *Κορμού*, σε μαθήματα *Ειδίκευσης* (*Υποχρεωτικά* Κατεύθυνσης και *Επιλεγόμενα* Κατεύθυνσης) και σε μαθήματα *Ελεύθερης Επιλογής*.

- ❖ Τα μαθήματα *Βάσης* (12 μαθήματα × 4 δ.μ. = 48 δ.μ.) περιλαμβάνουν μαθήματα Φιλολογίας, Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, τα οποία οι φοιτητές του Τμήματός μας *υποχρεούνται* να παρακολουθήσουν, προκειμένου να διαμορφώσουν τη βάση εκείνη των γνώσεων που θα τους επιτρέψει να προσεγγίσουν, με την απαραίτητη ευρύτερη εποπτεία, τον επιστημονικό κλάδο που θα επιλέξουν, αλλά και να ανταποκριθούν επιτυχέστερα στις απαιτήσεις της πιθανής μελλοντικής τους απορρόφησης στη Μέση Εκπαίδευση.
- ❖ Τα μαθήματα *Κορμού* (16 μαθήματα × 4 δ.μ. = 64 δ.μ.) περιλαμβάνουν μαθήματα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης και είναι *υποχρεωτικά* για τους φοιτητές των δύο κατευθύνσεων. Με τα μαθήματα αυτά, οι φοιτητές του Τμήματός μας αποκτούν έναν κοινό κορμό γνώσεων, με αφετηρία τον οποίο μπορούν, στη συνέχεια, να εμβαθύνουν σε ειδικότερους κλάδους της επιστήμης τους μέσω των μαθημάτων *Ειδίκευσης*. Η κατηγορία αυτή μαθημάτων περιλαμβάνει:

- ❖ Μαθήματα *Υποχρεωτικά* Κατεύθυνσης (6 μαθήματα × 4 δ.μ. = 24 δ.μ. για την Κατεύθυνση Ιστορίας / 8 μαθήματα × 4 δ.μ = 32 δ.μ. για την Κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης).
- ❖ Μαθήματα *Επιλεγόμενα* Κατεύθυνσης (4 μαθήματα × 4 δ.μ. = 16 δ.μ. για την Κατεύθυνση Ιστορίας / 2 μαθήματα × 4 δ.μ = 8 δ.μ. για την Κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης). Από τα προσφερόμενα Επιλεγόμενα μαθήματα Ειδίκευσης ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει μέχρι το πέρας των σπουδών του *τουλάχιστον δύο σεμιναριακά μαθήματα*, στα οποία η απόδοσή του ελέγχεται με σεμιναριακή εργασία, προφορικώς αναπτυσσόμενη και γραπτώς, σε τελική μορφή, υποβαλλόμενη, που αποδεικνύει την ικανότητά του στο χειρισμό της επιστημονικής μεθόδου, στον εντοπισμό θεμάτων με ερευνητικό ενδιαφέρον και στην κριτική τοποθέτηση απέναντι στο θέμα που εξετάζεται.
- ❖ Μαθήματα *Ελεύθερης Επιλογής* (4 μαθήματα × 4 δ.μ. = 16 δ.μ.), τα οποία ο φοιτητής μπορεί να επιλέξει από μαθήματα, υποχρεωτικά ή επιλεγόμενα, που προσφέρονται από την ίδια ή την άλλη κατεύθυνση, από άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής και από άλλες Πανεπιστημιακές Σχολές της Αθήνας, σύμφωνα με κατάλογο που αναρτάται στη Γραμματεία του Τμήματος. Ιδιαίτερως οι φοιτητές κατεύθυνσης Αρχαιολογίας θα πρέπει να επιλέξουν από τα τέσσερα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής οπωσδήποτε δύο από τα προσφερόμενα μαθήματα του Τομέα Αρχαιολογίας της κατηγορίας *Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης*.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, τα *Υποχρεωτικά* μαθήματα (*Βάσης* και *Κορμού*) αποτελούν τα 2/3 του συνολικού προγράμματος και τα *Επιλεγόμενα* μαθήματα (*Ειδίκευσης* και *Ελεύθερης Επιλογής*) το 1/3.

Από τα 14 *Επιλεγόμενα* μαθήματα τα 10 (70%) προσφέρονται από το Τμήμα, ενώ τα υπόλοιπα 4 (30%) οι φοιτητές είναι ελεύθεροι να τα επιλέξουν από άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής και από άλλες Πανεπιστημιακές Σχολές της Αθήνας, σύμφωνα με κατάλογο που αναρτάται στη Γραμματεία του Τμήματος.

Υποχρεωτικά		Επιλεγόμενα	
Βάσης	Κορμού	Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης	Ελεύθερης Επιλογής
12	16	10	4
28 (66,7%)		14 (33,3%)	

3.1.2.5 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Λόγω της φύσης του γνωστικού μας αντικειμένου δεν υπάρχουν πολλά μαθήματα με τη μορφή εργαστηρίου. Τα μαθήματα Βάσης, Κορμού και τα Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης παρουσιάζονται κυρίως με τη μορφή της θεωρητικής διδασκαλίας, ωστόσο τα περισσότερα εμπλουτίζονται με φροντιστηριακά μαθήματα και ασκήσεις επί των πηγών και της βιβλιογραφίας, επιτόπιες ασκήσεις στα Σπουδαστήρια και στα Εργαστήρια του Τμήματος, επισκέψεις σε αρχεία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Όλες αυτές οι δραστηριότητες, ανάλογα με το μάθημα, μπορεί να καλύπτουν από 20-30% του συνολικού διδακτικού χρόνου. Στα σεμιναριακά μαθήματα ο χαρακτήρας είναι ερευνητικός και οι παρουσιάσεις των εργασιών από τους φοιτητές καλύπτουν έως και το 80% του συνολικού διδακτικού χρόνου. Τέλος,

υπάρχει μάθημα πρακτικής άσκησης (Τοπογραφία-Ανασκαφική) υποχρεωτικό μόνο για τους φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης, στο οποίο η άσκηση καλύπτει το 50% του διδακτικού χρόνου.

3.1.2.6 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Παρατηρείται επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Στόχος του Τμήματος είναι η διδασκαλία της Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ελληνικού χώρου και ευρύτερα της Ανατολικής Μεσογείου και της Βαλκανικής, καθώς και της Ευρωπαϊκής Ιστορίας όπως και της Ιστορίας της Τέχνης των Νεότερων Χρόνων.

- Η οργάνωση και ο συντονισμός της ύλης κατ' αρχάς αποφασίζονται από τα μέλη των οικείων γνωστικών αντικειμένων και στη συνέχεια συζητούνται και εγκρίνονται από τις Γενικές Συνελεύσεις των Τομέων και του Τμήματος.
- Τα μαθήματα Κορμού και τα μαθήματα Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης παρέχουν γενική γνώση, που εξειδικεύεται στα Επιλεγόμενα μαθήματα Κατεύθυνσης. Επομένως, τα μαθήματα των διαφορετικών αυτών κατηγοριών στο πλαίσιο του ίδιου γνωστικού αντικειμένου μπορεί να εμφανίσουν συνάφεια θεματικών, ωστόσο οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις είναι διαφορετικές και δεν παρατηρείται μεταξύ τους ουσιαστική επικάλυψη της ύλης.
- Η ύλη της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας σε όλο το χωροχρονικό εύρος της ανθρώπινης εξέλιξης δεν είναι δυνατόν να καλυφθεί από οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών. Με αυτό το σκεπτικό το Τμήμα προσπαθεί συνεχώς να διευρύνει τα διδακτικά του πεδία, κυρίως όμως να παρέχει τα μεθοδολογικά εργαλεία που συμβάλλουν στη συγκρότηση καταρτισμένων επιστημόνων, Ιστορικών και Αρχαιολόγων.
- Η έκταση της ύλης των περισσότερων μαθημάτων είναι ορθολογική. Ενστάσεις, που κατά καιρούς υποβλήθηκαν για την ύλη ορισμένων μαθημάτων από την πλευρά μελών ΔΕΠ ή φοιτητών, έχουν συζητηθεί στα γνωστικά αντικείμενα και στα όργανα του Τμήματος και έχουν ληφθεί υπόψη από τους οικείους διδάσκοντες.
- Η επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση της ύλης των μαθημάτων συμβαίνει σε μόνιμη βάση εντός του Τμήματος, στο πλαίσιο μιας συνεχούς διαδικασίας προβληματισμού και γόνιμων διαλόγων.

3.1.2.7 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι; Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων που εντάσσονται στο σύστημα;

Επίσημη εφαρμογή συστήματος προαπαιτούμενων μαθημάτων δεν υφίσταται, εφόσον το πρόγραμμα σπουδών είναι ενδεικτικό για τους φοιτητές.

Ωστόσο, στον επίσημο Οδηγό Σπουδών του Τμήματος συνιστάται στους φοιτητές τα γενικά μαθήματα να προηγούνται των ειδικών. Επιπλέον, στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο ακολουθεί η πλειονότητα των φοιτητών, στα πρώτα εξάμηνα σπουδών έχουν τεθεί τα υποχρεωτικά μαθήματα Κορμού και έπονται τα Υποχρεωτικά μαθήματα Κατεύθυνσης και τα Επιλεγόμενα μαθήματα Κατεύθυνσης.

Ειδικά στα σεμιναριακά μαθήματα οι περισσότεροι διδάσκοντες θέτουν στους φοιτητές ως εύλογη προϋπόθεση για την παρακολούθησή τους την προηγούμενη επιτυχή εξέτασή τους στα υποχρεωτικά μαθήματα του ίδιου γνωστικού αντικειμένου.

3.1.2.8 Πόσα μαθήματα προσφέρονται από άλλα και πόσα σε άλλα προγράμματα σπουδών; Ποια είναι αυτά;

- ◆ **I.** Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος περιέχει 11 Υποχρεωτικά Μαθήματα (Μαθήματα Βάσης), τα οποία προσφέρονται από τα Τμήματα Φιλολογίας (9 Μαθήματα) και Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας (2 Μαθήματα). Πρόκειται για τα ακόλουθα μαθήματα:

- *α. Τμήμα Φιλολογίας*

ΒΦΑ03 Αρχαία Ελληνική Φιλολογία I
 ΒΦΑ04 Αρχαία Ελληνική Φιλολογία II
 ΒΦΑ27 Αρχαία Ελληνική Φιλολογία III
 ΒΦΑ07 Αρχαία Ελληνική Φιλολογία IV
 ΒΦΛ03 Λατινική Φιλολογία I
 ΒΦΛ04 Λατινική Φιλολογία II
 ΒΦΝ03 Νεοελληνική Φιλολογία I
 ΒΦΝ83 Νεοελληνική Φιλολογία II
 ΒΦΓ03 Γλωσσολογία

- *β. Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας*

ΒΠΔ01 Παιδαγωγικά I ή ΒΦΣ90 Ιστορία της Φιλοσοφίας
 ΒΠΔ70 Παιδαγωγικά II

Επιπλέον, οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν από άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα έως και 4 μαθήματα (Μαθήματα Επιλεγόμενα)

- ◆ **II.** Το Τμήμα μας προσφέρει σειρά μαθημάτων, υποχρεωτικών και επιλεγόμενων, σε άλλα Τμήματα τόσο της Φιλοσοφικής Σχολής όσο και άλλων Σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών, είτε σε ιδιαίτερες ώρες είτε σε συνδιδασκαλία με τους φοιτητές του. Ειδικότερα:

- ❖ **ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ**

- Για τα *Τμήματα Φιλολογίας, Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Θεατρολογίας, Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής Φιλολογίας:*

ΙΑ 01 Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης

- Για την *Κατεύθυνση Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας:*

ΙΑ 15 Ιστορία της Τέχνης Α'.

ΙΑ 16 Ιστορία της Τέχνης Β'.

ΙΑ122 Ορισμοί και τάσεις στη Νεότερη Τέχνη

❖ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

■ Για το *Τμήμα Φιλολογίας*

- Π 13 Βυζαντινή Ιστορία Α'
- Π 14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία
- Π 10 Αρχαία Ιστορία
- Π 20 Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, 15ος-20ός αι.
- Π 12 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως
- Π 26 Βυζαντινή Ιστορία Β'
- Π 84 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου
- Π 85 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου

■ Για το *Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας*

- Για την *Κατεύθυνση Φιλοσοφίας*

- Π 10 Αρχαία Ιστορία
- Π 14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

- Για την *Κατεύθυνση Παιδαγωγικής*

- Π 10 Αρχαία Ιστορία
- Π 13 Βυζαντινή Ιστορία Α'
- Π 14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία
- Π 20 Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, 15ος-20ός αι.
- Π 12 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως

- Για την *Κατεύθυνση Ψυχολογίας*

- Π 10 Αρχαία Ιστορία
- Π 14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία
- Π 12 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως
- Π 26 Βυζαντινή Ιστορία Β'
- Π 84 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου
- Π 85 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου

■ Για το *Τμήμα Αγγλικών Σπουδών*

- Π 93 Ιστορία Νεωτέρου Ελληνισμού
- Π 14 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

- Για το *Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ανατολικών Σπουδών*

Π 13 Βυζαντινή Ιστορία Α'

7001 Ιστορία του Νέου Ελληνισμού (15ος- 20ός αι.)

3.1.2.9 Ποιες ξένες γλώσσες διδάσκονται στο Τμήμα; Είναι υποχρεωτικά τα σχετικά μαθήματα;

Ξένες γλώσσες δεν διδάσκονται στο Τμήμα και δεν είναι υποχρεωτικές για τα προπτυχιακά μαθήματα. Ωστόσο, οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών στην Πανεπιστημιακή Λέσχη του Πανεπιστημίου Αθηνών.

3.1.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

3.1.3. Το εξεταστικό σύστημα.

Το εξεταστικό σύστημα εμφανίζει προβλήματα, τα οποία οφείλονται εν πολλοίς:

- α. Στο μεγάλο αριθμό εγγεγραμμένων φοιτητών (κανονικών και κυρίως εκ μετεγγραφών και ειδικών κατηγοριών, καθώς και των πολυάριθμων φοιτητών παλαιών ετών, που διατηρούν ισοβίως τη φοιτητική ιδιότητα).

Ειδικά στα υποχρεωτικά μαθήματα Κορμού και Κατεύθυνσης οι εξεταζόμενοι κυμαίνονται μεταξύ 800-1200 και 500-800 αντίστοιχα, με αποτέλεσμα στις γραπτές εξετάσεις να απαιτείται μεγάλος αριθμός αμφιθεάτρων, αιθουσών και επιτηρητών, και οι συνθήκες εξέτασης να μην είναι ικανοποιητικές. Δυστυχώς, η ανάπτυξη σύγχρονων ψηφιακών και τηλεπικοινωνιακών μέσων έχει αυξήσει το φαινόμενο αντίγραφης ακόμα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο. Στις δε προφορικές εξετάσεις η διαδικασία διαρκεί πολλές εβδομάδες, επί πολύωρης καθημερινής βάσης. Τα τελευταία χρόνια οι επιτηρήσεις καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος μέσω του θεσμού των ωρομισθιών. Όμως παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην καταβολή των αποζημιώσεων με αποτέλεσμα οι φοιτητές να μην εκδηλώνουν το απαραίτητο ενδιαφέρον.

- β. Στη μη υποχρεωτική παρακολούθηση των μαθημάτων από την πλευρά των φοιτητών (εκτός από τα σεμιναριακά μαθήματα).

Κατόπιν αυτού, κατά την εξεταστική διαδικασία στα γενικά μαθήματα εκ των πραγμάτων λαμβάνεται υπόψη, ως προς την εξεταστέα ύλη και τη δομή των υπό εξέταση θεμάτων, ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών, οι οποίοι περιορισμένη επαφή διατηρούν με τον πανεπιστημιακό χώρο. Εξαιρέση αποτελούν τα σεμιναριακά μαθήματα, με τη συμμετοχή μικρού αριθμού φοιτητών (περί τους 20), οι οποίοι υποχρεούνται να τα παρακολουθούν συστηματικά και αξιολογούνται με βάση γραπτή συνθετική εργασία και την ενεργό συμμετοχή τους στο μάθημα.

3.1.3.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται στους προκαθορισμένους από το νόμο χρόνους, δηλαδή στο τέλος του χειμερινού εξαμήνου (εξεταστική Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου) και εαρινού εξαμήνου (εξεταστική Ιουνίου) και κατά την επαναληπτική εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Δεν εφαρμόζονται πολλαπλοί τρόποι αξιολόγησης στο ίδιο μάθημα. Η αξιολόγηση των φοιτητών στηρίζεται κυρίως σε γραπτή εξέταση. Ωστόσο, την τελευταία πενταετία αρκετοί διδάσκοντες προκρίνουν την προφορική εξέταση. Τέλος, στα σεμιναριακά μαθήματα οι φοιτητές αξιολογούνται με βάση

τη γραπτή εργασία τους και την προφορική της αρχική παρουσίαση, καθώς και την ενεργό συμμετοχή τους στο μάθημα.

3.1.3.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Ως προς τις γραπτές εξετάσεις, οι διδάσκοντες στο μεγαλύτερο μέρος τους μετά τη λήξη των εξετάσεων συναντούν όσους φοιτητές το επιθυμούν, συζητούν μαζί τους για το γραπτό τους και εξηγούν τον τρόπο βαθμολόγησης.

Οι προφορικές εξετάσεις διεξάγονται με την υποχρεωτική παρουσία περισσότερων του ενός φοιτητών, οι οποίοι διαμορφώνουν άποψη για τη σχετική επίδοση των συμφοιτητών τους αλλά και για την αξιολόγησή τους από τους διδάσκοντες.

Στα σεμιναριακά μαθήματα η γραπτή εργασία των φοιτητών στο τέλος του εξαμήνου επιδεικνύεται και σχολιάζεται από τους διδάσκοντες σε ειδικές συναντήσεις. Επιπλέον, η προφορική παρουσίαση της εργασίας τους και η γενικότερη ενεργός συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα, με βάση τις οποίες αξιολογούνται, αποτελούν ανοικτή διαδικασία. Επομένως, οι υπόλοιποι φοιτητές που παρακολουθούν το μάθημα έχουν άποψη για τη σχετική επίδοση των συμφοιτητών τους αλλά και για την αξιολόγησή τους από το διδάσκοντα.

3.1.3.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας. Παρά ταύτα, όψεις του εξεταστικού ζητήματος έχουν τεθεί επανειλημμένα στα όργανα (Γενικές Συνελεύσεις Τομέων και Τμήματος), με στόχο την επίλυση σοβαρών πρακτικών προβλημάτων αλλά και την επί της ουσίας συζήτηση για το χαρακτήρα και τους στόχους της εξεταστικής διαδικασίας.

3.1.3.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της πτυχιακής/ διπλωματικής εργασίας;

Το Τμήμα δεν έχει υιοθετήσει το θεσμό της πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας. Από την άλλη, οι φοιτητές κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους υποχρεούνται να εκπονήσουν δύο τουλάχιστον σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες τους ανατίθενται κατά τη διάρκεια των σεμιναριακών μαθημάτων, ενώπιον των υπόλοιπων φοιτητών που συμμετέχουν σε αυτά. Για τη διαφάνεια της αξιολόγησής τους δεσ παραπάνω στην παράγραφο 3.1.3.2.

3.1.3.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για την πτυχιακή/ διπλωματική εργασία; Ποιες;

Όπως προαναφέρθηκε, το Τμήμα δεν έχει υιοθετήσει το θεσμό της πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας. Οι δύο τουλάχιστον σεμιναριακές εργασίες, που υποχρεούνται να εκπονήσουν οι φοιτητές κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους, πρέπει να αποδεικνύουν την ικανότητά τους στο χειρισμό της επιστημονικής μεθόδου, στον εντοπισμό θεμάτων με ερευνητικό ενδιαφέρον και στην κριτική τοποθέτηση απέναντι στο θέμα που εξετάζεται.

Η έκταση κάθε εργασίας πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 5.500 και 7.000 λέξεων, συμπεριλαμβανομένων των παραπομπών.

3.1.4. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας υπήρξε πρωτοπόρο στην ανάπτυξη του προγράμματος ανταλλαγών διδασκόντων και φοιτητών με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια (ERASMUS, TEMPUS, CLIONET)

και εξακολουθεί να αποδίδει μεγάλη σημασία στην καλλιέργεια των επιστημονικών συνεργασιών. Στο πλαίσιο αυτό αρκετοί διδάσκοντες του Τμήματός μας (14) έχουν διδάξει σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, ενώ αντίστοιχα πολλοί συνάδελφοι συνεργαζόμενων πανεπιστημίων του εξωτερικού έχουν διδάξει και δώσει διαλέξεις στο Τμήμα μας.

Οι φοιτητές έχουν δυνατότητα υποτροφιών, διάρκειας 1-2 εξαμήνων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, οι διδακτικές μονάδες και οι βαθμοί, που αποκτώνται στο ξένο πανεπιστήμιο, μεταφέρονται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και, κατόπιν συνεννοήσεως με τους υπευθύνους συντονιστές, αναγνωρίζονται και ενσωματώνονται στο πρόγραμμα σπουδών του φοιτητή του Τμήματός μας. Την τελευταία πενταετία μεγάλος αριθμός φοιτητών (128) έχουν κατευθυνθεί προς διάφορα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η άκρως περιορισμένη οικονομική ενίσχυση που τους παρέχει το πρόγραμμα λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας για την ευρύτερη συμμετοχή φοιτητών στο πρόγραμμα.

Από την άλλη, στο Τμήμα κάθε έτος προσέρχεται μεγάλος αριθμός φοιτητών από ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Το επιστημονικό τους ενδιαφέρον είναι μεγάλο και η απόδοσή τους κρίνεται ικανοποιητική, παρά την περιορισμένη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό κόσμο. Τα μέλη ΔΕΠ, εφαρμόζοντας μια κεντρική εκπαιδευτική πολιτική του Τμήματος, ενθαρρύνουν την έλευση των ξένων φοιτητών και προσπαθούν με κάθε τρόπο να διευκολύνουν τις σπουδές και τη διαμονή τους στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό οι διδάσκοντες του Τμήματος οργανώνουν για τους εισερχόμενους φοιτητές συμβουλευτικές συναντήσεις, στην αγγλική ή σε άλλες γλώσσες, με προσωπική επιβάρυνση του ωραρίου τους. Στις συναντήσεις αυτές οι ξένοι φοιτητές καθοδηγούνται πάνω σε θέματα που αφορούν τα γνωστικά αντικείμενα, τις εξετάσεις και τη συγγραφή των εργασιών τους.

3.1.4.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό;

Ο αριθμός των διδασκόντων από το εξωτερικό είναι μεγάλος αλλά λόγω της μη εφαρμογής αξιολόγησης την τελευταία πενταετία δεν έχει γίνει καταγραφή του. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο αυτών των μετακινήσεων διδάσκοντες από το εξωτερικό έχουν συμμετάσχει, παράπλευρα προς τις διδακτικές τους δραστηριότητες, σε συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις που έχει διοργανώσει το Τμήμα μας.

3.1.4.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Ο αριθμός των αλλοδαπών φοιτητών που συμμετείχαν στα προγράμματα ανταλλαγών ανέρχεται στους 162.

3.1.4.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Με βάση την κεντρική πολιτική του Τμήματος μαθήματα σε ξένη γλώσσα δεν προσφέρονται. Για την κάλυψη των δυσκολιών που δημιουργούνται οι διδάσκοντες του Τμήματος προσφέρουν, όπως προαναφέρθηκε, συμβουλευτικές συναντήσεις σε αγγλική ή άλλη γλώσσα, με τις οποίες οι ξένοι φοιτητές καθοδηγούνται σε θέματα σχετικά με το περιεχόμενο των μαθημάτων, τις εξετάσεις και την εκπόνηση των εργασιών τους. Σε ορισμένα σεμινάρια επιτρέπεται η διεξαγωγή μέρους της συζήτησης στα αγγλικά ή άλλη διεθνή γλώσσα, αν η σύνθεση των φοιτητών το επιτρέπει.

3.1.4.4 Σε πόσα (και ποια) προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας (π.χ. ERASMUS, LEONARDO, TEMPUS, ALPHA) σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών συμμετέχει το Τμήμα;

Το Τμήμα συμμετέχει στο κεντρικό πρόγραμμα διεθνών συνεργασιών, TEMPUS και ERASMUS. Στο πλαίσιο του TEMPUS υπήρξε συνεργασία με τα Πανεπιστήμια Βελιγραδίου, Σκοπίων, Βιέννης και Ιωαννίνων. Στο πλαίσιο του ERASMUS το Τμήμα έχει ενεργές συνεργασίες με 69 Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, από τις παρακάτω χώρες: 1) Αυστρία: 3, 2) Βέλγιο: 1, 3) Βουλγαρία: 1, 4) Γαλλία: 15, 5) Γερμανία: 12, 6) Δανία: 1, 7) Ηνωμένο Βασίλειο: 3, 8) Ιρλανδία: 1, 9) Ισλανδία: 1, 10) Ισπανία: 6, 11) Ιταλία: 8, 12) Κύπρος: 1, 13) Μάλτα: 1, 14) Ολλανδία: 2, 15) Πολωνία: 1, 16) Πορτογαλία: 2, 17) Σουηδία: 1, 18) Τουρκία: 1, 19) Φινλανδία: 1. Λόγω του μεγάλου αριθμών συνεργασιών ο συντονισμός είναι εξαιρετικά δυσχερής και χρονοβόρος. Αναγκαία είναι η θέσπιση μίας διοικητικής θέσης συντονιστή των διεθνών προγραμμάτων εντός του Τμήματός μας.

3.1.4.5 Υπάρχουν συμφωνίες διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού; Ποιες;

Το Τμήμα δραστηριοποιείται στο πλαίσιο των πολυάριθμων διεθνών διμερών συμφωνιών που έχει συνάψει κεντρικά το ΕΚΠΑ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Τμήμα μας πρόσφατα έχει προτείνει και έχει εγκριθεί η σύναψη διμερών συμφωνιών με τα Πανεπιστήμια της Minnesota και του MacQuarie του Σύδνεϋ.

3.1.4.6 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών. Η αναγνώρισή του όμως αποδεικνύεται εμπράκτως:

(α) από το μεγάλο αριθμό ξένων πανεπιστημίων, που συνεργάζονται ή επιδιώκουν να συνεργαστούν στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών με το Τμήμα μας,

(β) από τις επιδόσεις που επιτυγχάνουν σε ξένα Πανεπιστήμια οι εξερχόμενοι φοιτητές του Τμήματός μας (ERASMUS),

(γ) από το μεγάλο αριθμό φοιτητών μας που γίνονται δεκτοί από ξένα πανεπιστήμια για την παρακολούθηση μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών

3.1.4.7 Εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS);

Ναι, εφαρμόζεται.

Διευκρινιστικά, οι βαθμοί ECTS των μαθημάτων που προσφέρει το Τμήμα σε ξένους φοιτητές έχουν διαμορφωθεί ως ακολούθως:

- Απλό μάθημα (διδασκαλία): 6 μονάδες
- Σεμιναριακό μάθημα: 8 μονάδες
- Μεταπτυχιακό σεμινάριο: 10 μονάδες.

3.1.4.8 Υπάρχουν και διανέμονται ενημερωτικά έντυπα εφαρμογής του ECTS;

Δεν διανέμονται ενημερωτικά έντυπα εφαρμογής ECTS. Η ενημέρωση γίνεται δικτυακά, μέσω της σχετικής ιστοσελίδας του Τμήματος. Σχετικές πληροφορίες παρέχονται και από τους αρμόδιους συντονιστές.

3.1.5. Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Το βασικό θεσμοθετημένο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης φοιτητών (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ) κρίνεται ωφέλιμο για τους φοιτητές που το παρακολούθησαν. Όσοι πήραν μέρος ανέφεραν γενικά θετικές έως πολύ θετικές εντυπώσεις, ενώ μεγάλο μέρος τους επιθυμεί να συμμετάσχει και πάλι στο πρόγραμμα.

Παράλληλα όμως στην εφαρμογή του εμφανίσε και αρκετές δυσλειτουργίες, με κυριότερη τη μη κάλυψη από την πλευρά των φοιτητών μεγάλου αριθμού από τις προσφερόμενες θέσεις, λόγω της χαμηλής αμοιβής, της χρονικής σύμπτωσης της πρακτικής άσκησης με τη διδασκαλία των πανεπιστημιακών μαθημάτων αλλά και οργανωτικών προβλημάτων (κατά την πρώτη φάση εφαρμογής του, έως τον Απρίλιο 2008).

Είναι θετικό ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα επαναπροκηρύχθηκε και ότι το Τμήμα συμμετέχει και πάλι σε αυτό. Ελπίζεται ότι, χάρη στην εμπειρία που ήδη έχει αποκομισθεί, το νέο πρόγραμμα θα αποβεί πολύ πιο αποδοτικό για τους φοιτητές που θα συμμετάσχουν και γενικότερα για το Τμήμα.

3.1.5.1 Υπάρχει ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των φοιτητών; Είναι υποχρεωτική η πρακτική άσκηση για όλους τους φοιτητές;

Το Τμήμα για πρώτη φορά εντάχθηκε σε θεσμοθετημένο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης φοιτητών, στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II (Έναρξη 1/1/2006, Λήξη 30/9/2008).

Εκτός από το παραπάνω πρόγραμμα, στον Τομέα Ιστορίας λειτουργεί και Πρόγραμμα Εθελοντικής Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών σε αρχεία και ερευνητικά κέντρα.

Επιπλέον, ειδικά για την Κατεύθυνση Αρχαιολογίας, μεγάλος αριθμός φοιτητών της μετέχει εθελοντικά στις ανασκαφές που διενεργούνται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, στο πλαίσιο της προσωπικής τους ερευνητικής δραστηριότητας. Επιπλέον, υπάρχει υποχρεωτικό μάθημα μόνο για τους φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης (ΙΑ 25: Τοπογραφία-Ανασκαφική) το οποίο περιλαμβάνει άσκηση των φοιτητών στην ανασκαφή.

Τέλος, το Τμήμα παρέχει σε φοιτητές της Κατεύθυνσης Ιστορίας τη δυνατότητα άσκησης και ερευνητικής εργασίας σε διάφορα αρχεία και ερευνητικά κέντρα, στο πλαίσιο σεμιναριακού μαθήματος του προπτυχιακού προγράμματος.

Τα παραπάνω προγράμματα πρακτικής άσκησης δεν είναι υποχρεωτικά με εξαίρεση το μάθημα ΙΑ 25.

3.1.5.2 Αν η πρακτική άσκηση δεν είναι υποχρεωτική, ποιο ποσοστό των φοιτητών την επιλέγει; Πώς κινητοποιείται το ενδιαφέρον των φοιτητών;

Από το θεσμοθετημένο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης φοιτητών, στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II, σε σύνολο 790 προσφερόμενων θέσεων, επωφελήθηκαν 421 φοιτητές. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός φοιτητών μετέχουν στα υπόλοιπα προγράμματα πρακτικής άσκησης (ως ανωτέρω).

3.1.5.3 Πώς καλλιεργείται το ενδιαφέρον των φοιτητών σε περίπτωση που η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική;

Η πρακτική άσκηση δεν είναι υποχρεωτική.

3.1.5.4 Πώς έχει οργανωθεί η πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος; Ποια είναι η διάρκεια της; Υπάρχει σχετικός εσωτερικός κανονισμός;

Προηγείται επικοινωνία (γραφτή ή τηλεφωνική) με πιθανώς ενδιαφερόμενους φορείς. Ακολουθεί υπογραφή σύμβασης εργασίας (με ασφάλιση) μεταξύ του Τμήματος, την οποία υπογράφει ο Επιστημονικός Υπεύθυνος, και του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης. Η πρακτική άσκηση έχει διάρκεια ενός μήνα. Δεν υπάρχει Εσωτερικός Κανονισμός, όμως εφαρμόστηκε διαδικασία αξιολόγησης, με

την υποβολή συμπληρωμένων ερωτηματολογίων τόσο από τους φοιτητές όσο και από τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης.

3.1.5.5 Ποιες είναι οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών;

Κατά την πρώτη φάση (μέχρι τον Απρίλιο του 2008) οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν ήταν η απουσία σωστής ενημέρωσης όλων των φοιτητών για τις προσφερόμενες θέσεις, και η μη αποτελεσματική συνεργασία ή και άρνηση ορισμένων φορέων για συμμετοχή στο Πρόγραμμα. Μετά τον Απρίλιο του 2008 η κατάσταση εξομαλύνθηκε.

3.1.5.6 Σε ποιες ικανότητες εφαρμογής γνώσεων στοχεύει η πρακτική άσκηση; Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα; Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκουμένων με το περιβάλλον του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Η πρακτική άσκηση στοχεύει στην ιστορική και αρχαιολογική έρευνα καθώς και στην εξοικείωση με τις μουσειολογικές πρακτικές (μουσειακές εκθέσεις, συλλογές και εκπαιδευτικά προγράμματα). Απώτερος στόχος είναι η επαφή των φοιτητών με, και η προσαρμογή τους σε, πραγματικές συνθήκες εργασίας πέρα από το στενά θεωρητικό χαρακτήρα των σπουδών μας.

Τα αποτελέσματα της συμμετοχής των φοιτητών στο πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης κρίνονται ιδιαίτερα ικανοποιητικά σε τρία κυρίως επίπεδα: α) στο επίπεδο της εξοικείωσης των φοιτητών με το γνωστικό τους αντικείμενο· β) στο επίπεδο ενός προσπορισμού χρημάτων, μικρής μεν κλίμακας αλλά που προέρχονται από την αξιοποίηση των εξειδικευμένων δεξιοτήτων τους στις οποίες εκπαιδεύονται, πράγμα που λειτούργησε πολύ ενθαρρυντικά, μια και οι περισσότεροι από τους φοιτητές μας παρέχουν συνήθως ιδιαίτερα μαθήματα πολύ χαμηλά αμειβόμενα. Χάρη στη συμμετοχή τους απέκτησαν και μια άλλη επαγγελματική προοπτική· και γ) στο επίπεδο της εξόδου προς την αγορά εργασίας και της εμπειρίας που απέκτησαν πριν ακόμη από την απόκτηση του πτυχίου.

Σε γενικές γραμμές είναι επιτυχής. Έχουν, ωστόσο, αναφερθεί και αρκετές περιπτώσεις αποτυχιών που σχετίζονται κυρίως με απαιτήσεις εκ μέρους των φορέων περισσότερες από τις προβλεπόμενες ή και διαφορετικές από τις προβλεπόμενες. Στις περιπτώσεις αυτές η εξοικείωση είναι ανέφικτη.

3.1.5.7 Συνδέεται το αντικείμενο απασχόλησης κατά την πρακτική άσκηση με την εκπόνηση πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας;

Δεν συνδέεται γιατί το Τμήμα δεν προβλέπει πτυχιακή / διπλωματική εργασία. Ωστόσο πολλές φορές υπάρχει σύνδεση με τις δύο υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες που εκπονούν οι φοιτητές για τη λήψη του πτυχίου τους.

3.1.5.8 Δημιουργούνται με την πρακτική άσκηση ευκαιρίες για μελλοντική απασχόληση των πτυχιούχων;

Ναι. Σύμφωνα με μαρτυρίες των ίδιων των φοιτητών οι υπεύθυνοι των διάφορων φορέων εκτίμησαν τις ικανότητές τους και τους προέκριναν σε θέσεις που προκήρυξαν στη συνέχεια.

3.1.5.9 Έχει αναπτυχθεί δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Ως απόρροια της πρακτικής άσκησης του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ δημιουργήθηκε αρχείο των συνεργαζόμενων φορέων, το οποίο θα αξιοποιηθεί περισσότερο στο επόμενο ΕΠΕΑΕΚ.

3.1.5.10 *Ποιες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει το Τμήμα προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών (σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο);*

Το Τμήμα δεν έχει αναλάβει σχετικές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία θέσεων πρακτικής άσκησης των φοιτητών του.

3.1.5.11 *Υπάρχει στενή συνεργασία και επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των εκπροσώπων του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;*

Κατά την τελευταία περίοδο υπάρχει στενή επαφή και έλεγχος.

3.1.5.12 *Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης; Ποιες;*

Προϋπόθεση είναι ο επιστημονικός χαρακτήρας των φορέων και η θεματική τους σχέση με τα επιστημονικά πεδία που καλλιεργεί το Τμήμα.

3.1.5.13 *Πώς παρακολουθούνται και υποστηρίζονται οι ασκούμενοι φοιτητές;*

Η παρακολούθηση και ο έλεγχος γίνεται μέσω της υποβολής εντύπων τόσο από τους φορείς όσο και τους φοιτητές. Οι φοιτητές υποστηρίζονται με πολλούς τρόπους, έχουν ασφαλιστική κάλυψη και μπορούν να απευθύνονται στον υπεύθυνο του προγράμματος σε περίπτωση αθέτησης των όρων της σύμβασης.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το Τμήμα διαθέτει τρία ΠΜΣ, ένα μονομηματικό (ΠΜΣ Ι), ένα διατμηματικό για τις Μουσειακές Σπουδές (ΠΜΣ ΙΙ) και ένα διατμηματικό-διαπανεπιστημιακό για τη Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική (ΠΜΣ ΙΙΙ). Από αυτά μόνο το πρώτο (ΠΜΣ Ι) έχει Β' κύκλο σπουδών και απονέμει δίπλωμα διδακτορικών σπουδών.

❖ ΠΜΣ Ι: Στοιχεία για την Αξιολόγηση του Μονομηματικού ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

3.2.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

3.2.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το ΠΜΣ είναι μονομηματικό και δεν συμμετέχουν άλλα Τμήματα και Ιδρύματα. Ωστόσο, στο πλαίσιο της δυνατότητας των φοιτητών να έχουν και ελεύθερες επιλογές στο πρόγραμμα σπουδών τους, παρακολουθούν και μαθήματα από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών και άλλων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων.

3.2.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

3.2.3.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Σκοπός του ΠΜΣ είναι:

- η προσφορά σε επλεγμένο μικρό αριθμό σπουδαστών μιας δέσμης προγραμμάτων που αποβλέπουν στην ειδίκευση (ανάπτυξη γνώσεων και εμπάθυνση στην έρευνα και τις μεθόδους της) σε συγκεκριμένους τομείς των αντικειμένων που διδάσκονται στο Τμήμα, και
- η οργάνωση, καθοδήγηση και υποστήριξη πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας στους ανωτέρω τομείς για τη σύνταξη διδακτορικής διατριβής.

Η δέσμη προγραμμάτων είναι αντίστοιχη με τα γνωστικά αντικείμενα των προπτυχιακών σπουδών του Τμήματος και περιλαμβάνει:

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Ιστορία της Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας
6. Βυζαντινή Ιστορία
7. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία
8. Ευρωπαϊκή Ιστορία

Παρόλο που δεν υπάρχουν αντικειμενικές διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος, η αντιστοιχία ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα και στους στόχους, εξασφαλίζουν αυτήν την ανταπόκριση.

Σχετικά με την ανταπόκριση του ΠΜΣ στις ανάγκες της κοινωνίας, επίσης δεν υπάρχουν αντικειμενικές διαδικασίες ελέγχου.

3.2.3.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Γίνεται αποτίμηση των επιμέρους μαθημάτων από κάθε διδάσκοντα και εν συνεχεία έλεγχος από την Μεταπτυχιακή Επιτροπή και το Τμήμα. Η όποια αναθεώρηση έχει κατά καιρούς προταθεί συζητείται εκτενώς τόσο στη Μεταπτυχιακή Επιτροπή όσο και στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (ΓΣΕΣ) για την τελική έγκρισή της.

Σημειώνεται ότι το 2004 στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ πραγματοποιήθηκε εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ. Η εξωτερική μάλιστα από δύο αξιολογητές ήταν πολύ θετική. Επισυνάπτονται και των δύο ως Παράρτημα 6Α και 6Β. Έκτοτε δεν έγινε άλλη αξιολόγηση.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2008-9, άρχισε η νέα αξιολόγηση του ΠΜΣ μας με προτροπή της ΟΜΕΑ προς τους διδάσκοντες να διανείμουν ερωτηματολόγια αξιολόγησης στους φοιτητές. Με βάση την απογραφή όλων των προσφερόμενων μαθημάτων, η ανταπόκριση ήταν περιορισμένη. Από τα 58 μαθήματα του ΠΜΣ συμπληρώθηκαν δελτία από τα μέλη ΔΕΠ για τα μαθήματά τους για τα 19 (33%), και από αυτά αξιολόγηση εκ μέρους των φοιτητών έγινε μόλις σε 9 μαθήματα (ποσοστό 16%). Όπως σημειώθηκε και στο αντίστοιχο κεφάλαιο για τις προπτυχιακές σπουδές, οι βασικοί λόγοι είναι δύο:

1. Παρά το γεγονός ότι από την πλευρά των διδασκόντων υπήρξε θετική ανταπόκριση κατά την αξιολόγηση που εφαρμόσθηκε με το ΕΠΕΑΕΚ, έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί κάποιες επι-

φυλάξεις ως προς την εφαρμογή αυτού του μέτρου, καθώς πρόκειται για μία γενικώς νέα πρακτική στο πλαίσιο της ελληνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Θεωρούμε όμως ότι οι επιφυλάξεις αυτές με την πάροδο του χρόνου και την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα θα εκλείψουν.

2. Λόγω του περιορισμένου αριθμού των συμμετεχόντων φοιτητών ανά μάθημα τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης χάνουν ουσιαστικά το χαρακτήρα της ανωνυμίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπήρχε η αίσθηση ότι ο φοιτητής δεν θα μπορούσε να εκφράσει ελεύθερα την άποψή του για το μάθημα ή/και το διδάσκοντα, και επομένως τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δεν θα ήταν πραγματικά αντιπροσωπευτικά. Επιπρόσθετα, δεν φάνηκε εξαιρετική η προθυμία των φοιτητών να ανταποκριθούν στην συμπλήρωση των σχετικών ερωτηματολογίων.

Σε όσες περιπτώσεις εφαρμόστηκε η διαδικασία αξιολόγησης, αυτή γινόταν στο τέλος του εξαμήνου. Το αντικείμενο της αξιολόγησης περιλάμβανε: το περιεχόμενο του μαθήματος, τις μεθόδους διδασκαλίας, το εκπαιδευτικό υλικό και τις διδακτικές και άλλες ικανότητες των διδασκόντων. Η μεθοδολογία της αξιολόγησης περιλάμβανε σε όλες τις περιπτώσεις την συμπλήρωση από τους φοιτητές ανώνυμων γραπτών ερωτηματολογίων (κατά το πρότυπο των προτεινομένων από την ΑΔΙΠ). Στις περιπτώσεις εφαρμογής, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αξιοποιούνται από τους διδάσκοντες για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του μαθήματός τους. Σε μερικές περιπτώσεις οι γνώμες των φοιτητών αξιοποιήθηκαν από τους διδάσκοντες για την υποβολή νέων ιδεών/προτάσεων στην Επιτροπή του ΠΜΣ.

Το ΠΜΣ του Τμήματός μας εγκρίθηκε με το ΦΕΚ 300/τ.Β/ 21.4.1994. Τόσο τα μαθήματα όσο και το συνολικό πρόγραμμα σπουδών έχει υποστεί δύο επικαιροποιήσεις τα τελευταία χρόνια, μία στο ΦΕΚ 388/τ.Β/ 14.5.1997 και άλλη μία στο ΦΕΚ 672/τ.Β/ 30.5.2003. Στην τελευταία έγινε αναμόρφωση του προγράμματος των μαθημάτων και κατ' επέκτασιν αλλαγή του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΠΜΣ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ. Για την όποια αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών οι διδάσκοντες καταθέτουν προτάσεις για αλλαγές και τροποποιήσεις στην Επιτροπή του ΠΜΣ, οι οποίες, μετά από συζήτηση, προωθούνται στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος για περαιτέρω συζήτηση και τελική έγκριση.

3.2.3.3 *Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;*

1. Το Πρόγραμμα Σπουδών δημοσιοποιείται μέσω του έντυπου Οδηγού Σπουδών του ΠΜΣ και αναρτάται στην αντίστοιχη ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (<http://www.arch.uoa.gr>)

2. Επίσης, ανακοίνωση σχετική αποστέλλεται στους παρακάτω ιστότοπους: <http://www.alfavita.gr>, <http://www.diorismos.gr>, <http://www.in.gr>, <http://www.skywalker.gr>, <http://www.pathfinder.gr>, <http://www.injobs.gr>, <http://www.ekep.gr>

3. Το 2008 δημοσιεύτηκε προκήρυξη του ΠΜΣ και στον ημερήσιο Τύπο.

4. Από το ακαδ. έτος 2008-2009 έχει συνταχθεί έγχρωμο ενημερωτικό φυλλάδιο, το οποίο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα

http://www.arch.uoa.gr/images/uploaded_files/metapt_prokyrhksh/pmsenhmerwtikofylladio.pdf
στην ελληνική γλώσσα και

http://www.arch.uoa.gr/images/uploaded_files/metapt_prokyrhksh/pms_programme_en.pdf
στην αγγλική γλώσσα και διανέμεται στους ενδιαφερομένους υποψηφίους, καθώς και σε ερευνητικά κέντρα και άλλα πανεπιστήμια.

3.2.3.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα. Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι του ΠΜΣ συνήθως απασχολούνται επαγγελματικά στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, δημόσια και ιδιωτική, καθώς και σε άλλους τομείς της τέχνης, της ιστορίας και του πολιτισμού. Είναι εύλογο ότι αναλογικά με τις προκηρυσσόμενες θέσεις ΔΕΠ στα ΑΕΙ της χώρας σημαντικός αριθμός διδασκόντων του Τμήματός μας απορροφάται από τα αντίστοιχα Τμήματα. Επιπρόσθετα, ένας όχι αμελητέος αριθμός διδασκόντων μας απορροφάται και σε ερευνητικά κέντρα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αλλά και σε ΑΕΙ του εξωτερικού.

3.2.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ο φοιτητής πρέπει να συμμετάσχει με επιτυχία σε 7 σεμιναριακά μαθήματα και να εκπονήσει μια Μεταπτυχιακή / Διπλωματική Εργασία. Κάθε σεμιναριακό μάθημα αντιστοιχεί σε 10 μονάδες ECTS ενώ η Μεταπτυχιακή / Διπλωματική σε 50. Το σύνολο πιστωτικών μονάδων ECTS που απαιτείται είναι 120.

3.2.4.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι μαθήματα ειδίκευσης.

3.2.4.2 Ποιο είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι ελεύθερης επιλογής, αλλά καθορίζεται η επιλογή τους ύστερα από συνεργασία του επιβλέποντα καθηγητή με το φοιτητή.

3.2.4.3 Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι μαθήματα επιστημονικής περιοχής και αποσκοπούν στη μεθοδολογική οικείωση των φοιτητών και στην ανάπτυξη της κριτικής, ερευνητικής τους δυνατότητας.

3.2.4.4 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Λόγω της φύσης των σπουδών που παρέχει το ΠΜΣ οι ασκήσεις και τα εργαστήρια είναι περιορισμένα. Βεβαίως, εν μέρει αυτά αντικαθίστανται από επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία, ασκήσεις σε ιστορικά αρχεία και συναφή ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και με την προσφορά ελεύθερων εξειδικευμένων φροντιστηρίων, η παρακολούθηση των οποίων είναι προαιρετική, όπως π.χ. πληροφορικής, αρχαιολογικού σχεδίου, εφαρμοσμένων τεχνολογιών στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της ειδίκευσης.

Ως εκ τούτου η κατανομή του χρόνου μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας και πρακτικών εφαρμογών υπολογίζεται περίπου σε 70% προς 30%.

3.2.4.5 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Έχει καταβληθεί προσπάθεια έτσι ώστε να μην υπάρχει επικάλυψη ύλης ή κενά και σε μεγάλο βαθμό αυτό έχει επιτευχθεί. Τα μέλη ΔΕΠ του γνωστικού αντικείμενου συζητούν, καθορίζουν και ελέγχουν το περιεχόμενο του προσφερόμενου μαθήματος. Επίσης, ανά νέο ακαδημαϊκό έτος ή ανά δύο ακαδημαϊκά έτη επιδιώκεται η ανανέωση του μαθήματος σε επίπεδο διδασκόμενου αντικειμένου και οπωσδήποτε η αναπροσαρμογή και κατά το δυνατόν η επικαιροποίησή του ανάλογα με τις ανάγκες και την πρόοδο της σύγχρονης έρευνας. Η έκταση της ύλης κρίνεται ορθολογική. Μοναδικός υπεύθυνος για την επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση των μαθημάτων είναι ο διδάσκων, πάντοτε όμως σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη ΔΕΠ του ίδιου γνωστικού αντικείμενου, ενώ οι αλλαγές και οι επικαιροποιήσεις πρέπει να λάβουν την έγκριση από την Επιτροπή του ΠΜΣ τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

3.2.4.6 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Όχι, δεν εφαρμόζεται.

3.2.5. Το εξεταστικό σύστημα.

3.2.5.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Οι σπουδαστές αξιολογούνται επί τη βάση της βαθμολογίας που επιτυγχάνουν στα σεμιναριακά μαθήματα, των οποίων η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική. Στη διάρκεια κάθε εξαμηνιαίου σεμιναριακού μαθήματος ο σπουδαστής παρουσιάζει την εργασία του σε προφορική μορφή και με τη λήξη του μαθήματος την παραδίδει σε γραπτή, η οποία και βαθμολογείται. Το κάθε μέλος ΔΕΠ έχει τη δυνατότητα ωστόσο να αξιολογεί τη συνολική παρουσία και συμμετοχή του φοιτητή στο μάθημα ως προς την τελική βαθμολογία.

3.2.5.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Η διαφάνεια εξασφαλίζεται με την προφορική παρουσίαση της εργασίας στο κοινό των σπουδαστών που συμμετέχουν στο κάθε σεμιναριακό μάθημα και με τη γραπτή εργασία. Εάν ο σπουδαστής θεωρεί ότι έχει αδικηθεί μπορεί πάντα να απευθύνεται στα αρμόδια όργανα, τον επιβλέποντα των σπουδών του, την Μεταπτυχιακή Επιτροπή και την ΓΣΕΣ του Τμήματος. Τα όργανα αυτά επιλαμβάνονται του θέματος.

3.2.5.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Η εξεταστική διαδικασία που ακολουθείται είναι διεθνώς αποδεκτή σε πλείστα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών της ημεδαπής και αλλοδαπής. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να κρίνουν και να αξιολογήσουν την εξεταστική διαδικασία και να εκφράσουν την άποψη τους είτε στα ερωτηματολόγια της εσωτερικής αξιολόγησης είτε στη συνέλευση του ΠΜΣ μέσω του επίσημου οργάνου τους (Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών).

3.2.5.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η διαδικασία που ακολουθείται για την ανάθεση και την εξέταση της μεταπτυχιακής εργασίας έχει ως στόχο την ύπαρξη διαφάνειας και στη διαδικασία της ανάθεσης αλλά και στην εξέταση αυτής. Δικαίωμα εκπόνησης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ειδίκευσης έχουν οι φοιτητές οι οποίοι έχουν καλύψει τους προβλεπόμενους όρους φοίτησης και έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις διαδικασίες αξιολόγησης στα μαθήματα που προβλέπονται στο πρόγραμμα σπουδών. Στη συνέχεια οι φοιτητές, οι οποίοι πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις, συναποφασίζουν με τον επιβλέποντα τις σπουδές τους το θέμα της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Το θέμα μπορεί να είναι της προσωπικής τους επιλογής αλλά πάντα με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ειδίκευσης είναι προσωπική και δεν επιτρέπεται η συνεργασία μεταξύ των φοιτητών όσον αφορά το στο ίδιο θέμα. Επιβλέποντες σε Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες ειδίκευσης έχουν το δικαίωμα να είναι μόνο μέλη ΔΕΠ/ΕΠ σύμφωνα με το νόμο 3685/2008, διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και κάτοχοι διδακτορικού τίτλου. Ο επιβλέπων οφείλει να είναι στη διάθεση του μεταπτυχιακού φοιτητή για οποιαδήποτε συμβουλή ή καθοδήγηση του, όσον αφορά στο θέμα πραγμάτευσης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ειδίκευσης.

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία ειδίκευσης κατατίθεται στο τέλος του Δ' εξαμήνου στην τριμελή επιτροπή εξέτασης, την οποία έχει ορίσει με απόφασή της η Μεταπτυχιακή Επιτροπή, η οποία συντάσσει την εισηγητική έκθεση και την βαθμολογεί. Σε περίπτωση που η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία ειδίκευσης θεωρηθεί από την τριμελή επιτροπή ως μη ικανοποιητική, τότε η επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη βελτίωσή της, την τροποποίηση ορισμένων τμημάτων ή τη ριζική αναμόρφωσή της, μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο. Η βαθμολογία της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ειδίκευσης προκύπτει από το μέσο όρο των βαθμολογιών των τριών μελών της εξεταστικής επιτροπής.

3.2.5.5 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;

Η εργασία πρέπει να είναι της έκτασης των 40-50.000 λέξεων περίπου (περίπου 80-100 δακτυλόγραφων σελίδων). Το αντικείμενό της πρέπει να είναι συνθετικό, να ακολουθεί σύγχρονη μεθοδολογία, με επιμέρους πρωτότυπες συμβολές στην ανάλυσή του και πλήρη βιβλιογραφική ενημέρωση. Κατά τον τρόπο αυτό είναι δυνατόν να αξιολογηθεί η αναλυτική και συνθετική ικανότητα του σπουδαστή στην πραγμάτευση του θέματος.

3.2.6. Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.

3.2.6.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;

Γραπτή εξέταση και προφορική συνέντευξη σε μαθήματα που σχετίζονται με τη δέση προγραμμάτων την οποία επιθυμεί να ακολουθήσει ο υποψήφιος.

3.2.6.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

Με βάση την επιτυχία τους, σε επίπεδο μέσου όρου βαθμολογίας, τόσο στη γραπτή εξέταση όσο και στην προφορική συνέντευξη. Για να θεωρηθεί επιτυχών ή επιτυχούσα ο φοιτητής ή η φοιτήτρια θα πρέπει να έχουν μέσο όρο 8 και να μην έχουν βαθμολογηθεί κάτω από 8 στα δύο είδη εξετάσεων.

3.2.6.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;

	2008-09	2007-08	2006-07	2005-06	2004-05
Αιτήσεις	122	117	119	158	134
Θέσεις	60	60	60	52	49
Επιτυχόντες	46 (38%)	45 (38%)	60 (50%)	52 (33%)	49 (37%)

Πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το ΠΜΣ, εκτός από τους αποφοίτους των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας των ΑΕΙ της χώρας, είναι δυνατόν να παρακολουθήσουν και φοιτητές επιτυχόντες στις εξετάσεις του ΙΚΥ, υπότροφοι του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, ερευνητές της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, καθώς και φοιτητές πανεπιστημίων της αλλοδαπής που διαθέτουν υποτροφία από το ΙΚΥ ή μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος ανταλλαγών Σωκράτης-Έρασμος. Ως εκ τούτου η αποδοχή του ΠΜΣ από τους υποψηφίους μεταπτυχιακούς φοιτητές κρίνεται πολύ ικανοποιητική.

Όπως προκύπτει από τον παραπάνω πίνακα, οι αιτήσεις για το ΠΜΣ την τελευταία πενταετία είναι από διπλάσιες έως τριπλάσιες του αριθμού των προσφερόμενων θέσεων. Ωστόσο, δυστυχώς την τελευταία διετία παρατηρείται ότι ο αριθμός των φοιτητών που επιτυγχάνουν στις εξετάσεις του ΠΜΣ δεν καλύπτει 100% τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων αλλά περίπου το 75%. Κατά μέσο όρο γίνονται δεκτοί περίπου το 40% των αιτούντων.

3.2.6.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Μέσω γραπτής ανακοίνωσης στη Γραμματεία της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών αλλά και με πλήρη ενημέρωση στη σχετική ιστοσελίδα του Τμήματος (www.arch.uoa.gr). Επίσης, ανακοίνωση σχετική αποστέλλεται στους παρακάτω ιστότοπους: www.alfavita.gr, www.diorismos.gr, www.in.gr, www.skywalker.gr, www.pathfinder.gr, www.injobs.gr, www.ekep.gr. Το 2007-8 ανακοινώθηκε και στον ημερήσιο Τύπο.

3.2.6.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Η αποτελεσματικότητα της γραπτής εξέτασης εξασφαλίζεται με την κατάλληλη επιλογή των θεμάτων. Τα θέματα καλύπτουν μεγάλο μέρος της εξεταζόμενης ύλης, προκειμένου να κριθεί η συνολική γνώση του υποψηφίου, και επιπλέον είναι κατά το δυνατόν συνθετικά, ώστε να μπορεί να κριθεί η συνθετική ικανότητα του υποψηφίου. Η διαφάνεια της διαδικασίας γραπτής εξέτασης εξασφαλίζεται πολλαπλώς. Τα θέματα παραδίδονται σε κλειστούς φακέλους στην Επιτροπή Εξετάσεων και επιλέγονται κατόπιν κλήρωσης. Το όνομα του υποψηφίου καλύπτεται με αδιαφανές χαρτί, έτσι ώστε ο βαθμολογητής του γραπτού να μην γνωρίζει το όνομα του εξεταζόμενου. Το όνομα του υποψηφίου αποκαλύπτεται μόνο μετά το πέρας της διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της προφορικής εξέτασης. Επίσης, κάθε γραπτό βαθμολογείται από δύο εξεταστές, και σε περίπτωση διαφοράς πλέον των 2 βαθμών, αναλαμβάνει και τρίτος βαθμολογητής. Τέλος, ο φοιτητής έχει δικαίωμα να δει το γραπτό του.

Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια της προφορικής συνέντευξης διασφαλίζονται με την εξέταση ενώπιον πολυμελούς επιτροπής.

3.2.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3.2.7.1 *Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Η Τακτική Πίστωση του Πανεπιστημίου Αθηνών. Για ένα διάστημα, μεταξύ των ετών 2001-2004, η χρηματοδότηση εξασφαλιζόταν και μέσω ΕΠΕΑΕΚ και μέσω της Τακτικής Πίστωσης. Δεν καταβάλλονται διδάκτρα.

3.2.7.2 *Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Η βιωσιμότητα του ΠΜΣ εξασφαλίζεται αποκλειστικά και μόνο με την Τακτική Πίστωση του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και με την καθημερινή προσωπική εργασία των μελών ΔΕΠ, πολλές φορές εις βάρος του ελεύθερου χρόνου τους και χωρίς σε καμία περίπτωση αυτό να αντικατοπτρίζεται στους μισθούς τους, δηλαδή χωρίς επιπλέον επιμίσθιο.

3.2.7.3 *Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Για την αγορά βιβλίων, ηλεκτρονικού και άλλου εξοπλισμού, που έχουν ως στόχο την καλύτερη διεκπεραίωση των σεμιναριακών μαθημάτων, για την πρόσκληση καθηγητών και άλλων ειδικών επιστημόνων της ημεδαπής και της αλλοδαπής για την προσφορά διαλέξεων/σεμιναρίων, για τη μερική συμμετοχή στην αρτιότερη οργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων/φροντιστηρίων ή ασκήσεων, ημερίδων, συνεδρίων και συναφών επιστημονικών εκδηλώσεων καθώς και τη γραμματειακή υποστήριξη.

3.2.8. *Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.*

3.2.8.1 *Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;*

Και επιδιώκεται και υπάρχει. Δεν είναι σε πολύ μεγάλο ποσοστό λόγω οικονομικών δυσχερειών στην κάλυψη των εξόδων τους. Στην ιστοσελίδα του Τμήματος http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=133 αναγράφονται τα ονόματα των καθηγητών από την αλλοδαπή, αλλά και από την ημεδαπή, που έχουν προσφέρει μαθήματα /διαλέξεις κατά τη διάρκεια των ακαδ. ετών 2003-2009.

Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών (π.χ. *European Doctorate*) διδάσκοντες από το εξωτερικό έχουν συμμετάσχει, παράπλευρα προς τις διδακτικές τους δραστηριότητες, σε συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις που έχει διοργανώσει το Τμήμα μας.

3.2.8.2 *Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);*

Και επιδιώκεται και υπάρχει είτε μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων είτε μέσω υποτρόφων εξωτερικού με τη διαδικασία επιλογής τους από το ΙΚΥ.

3.2.8.3 *Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;*

Με βάση την κεντρική πολιτική του Τμήματος μαθήματα σε ξένη γλώσσα δεν προσφέρονται. Για την κάλυψη των δυσκολιών που δημιουργούνται οι διδάσκοντες του Τμήματος προσφέρουν συμβουλευτικές συναντήσεις σε αγγλική ή άλλη γλώσσα, με τις οποίες οι ξένοι φοιτητές καθοδηγούνται σε θέματα σχετικά με το περιεχόμενο των μαθημάτων και την εκπόνηση των εργασιών τους. Επίσης, προσκεκλημένοι διδάσκοντες και ερευνητές από το εξωτερικό έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν την έρευνά τους σε άλλη πλην της ελληνικής γλώσσας.

3.2.8.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Υπάρχουν με το Πρόγραμμα ERASMUS. Επίσης, το ΠΜΣ του Τμήματός μας συμμετέχει σε:

- διετές Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό (*European Doctorate*) στην Πολιτική και Πολιτισμική Ιστορία της Μεσαιωνικής, Νεότερης και Σύγχρονης Ευρώπης, με άλλα τέσσερα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του Παρισιού, Λισαβόνας, Πίζας και Σεβίλλης
- *Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (MA) Μεσογειακές Σπουδές*, με τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Μάλτας, Πίζας, Βαλένθιας, Σόφιας και Θεσσαλονίκης
- *European Master of Classical Studies*, με άλλα 12 συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Ευρώπης: Κύπρου, Freiburg, Hamburg, Innsbruck, Istanbul, Munster, Perugia, Poznan, Roma III, Le Mirail, Zürich, La Coruña.

Επίσης, από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 και εξής έχουν συναφθεί οκτώ (8) συνεπιβλέψεις διδακτορικών διατριβών στον Τομέα της Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης ανάμεσα σε διδάσκοντες του ΠΜΣ μας και καθηγητές πανεπιστημίων της αλλοδαπής, με τα οποία έχουν υπογραφεί διμερείς συμφωνίες.

3.2.8.5 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του ΠΜΣ. Η συμμετοχή του όμως στα 3 παραπάνω διεθνή μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και οι συνεπιβλέψεις διδακτορικών διατριβών φανερώνει την αναγνώριση που απολαμβάνει από την ακαδημαϊκή κοινότητα του εξωτερικού.

- ❖ **ΠΜΣ II: Στοιχεία για την Αξιολόγηση του ΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές» των Τμημάτων Ιστορίας & Αρχαιολογίας και Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος του ΕΚΠΑ σε σύμπραξη με το Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθήνας.**

3.2.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Μουσειακές Σπουδές».

3.2.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σε σύμπραξη με το Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Αθήνας.

3.2.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

- Διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής – Αποτελεσματικότητα.

Το ΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές» έχει ως στόχο να ανταποκριθεί και να συμβαδίσει με τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας στο χώρο των μουσείων. Ειδικότερα, αποσκοπεί στην καθιέρωση της επιστήμης της Μουσειολογίας στην Ελλάδα και στην κατάρτιση ειδικών επιστημόνων με αναγνωρισμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Προκειμένου να ελεγχθεί η ανταπόκριση του Προγράμματος Σπουδών στις ανάγκες του Τμήματος διενεργείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος από τους φοιτητές, τους διδάσκοντες, καθώς και τους συνεργαζόμενους φορείς για το Μεταπτυχιακό. Παράλληλα, πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, συναντήσεις των υπευθύνων του ΠΜΣ με διευθυντές ελληνικών μουσείων, με σκοπό να διερευνηθούν οι ανάγκες που υπάρχουν στο χώρο των ελληνικών μουσείων.

Για έναν πιο εμπειριστατωμένο έλεγχο της διαδικασίας ανταπόκρισης του ΠΜΣ στις παραπάνω ανάγκες έχει πραγματοποιηθεί ειδική μελέτη με θέμα «Ανάλυση γνωστικού προφίλ των επαγγελματιών των Μουσείων σε σύνδεση με γνωστικά προαπαιτούμενα». Το προφίλ αυτό συνίσταται στον προσδιορισμό των γνώσεων, της συμπεριφοράς και των δεξιοτήτων που οφείλουν να χαρακτηρίζουν τον επαγγελματία του μουσείου. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται η αντιστοιχία της εκπαίδευσης και των επιπέδων που πρέπει να λαμβάνει ένας επαγγελματίας μουσείου, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του επαγγελματικού του περιβάλλοντος. Η παραπάνω ανάλυση θα συμβάλει στην αναμόρφωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, ώστε οι απόφοιτοί του να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

- Διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών.

Στόχο του ΠΜΣ αποτελεί η συνεχής αξιολόγησή του, ποσοτική και ποιοτική, ώστε να ελέγχεται ο βαθμός ανταπόκρισής του στις ανάγκες των συμμετεχόντων Τμημάτων και της κοινωνίας. Αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση του προγράμματος του ΠΜΣ και τα πορίσματά της λαμβάνονται υπόψη από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή, ώστε να γίνονται οι απαραίτητες αλλαγές και βελτιώσεις. Ειδικότερα πραγματοποιείται:

- 1) Αξιολόγηση από τους φοιτητές: Πραγματοποιείται με τη μορφή ερωτηματολογίων ανά μάθημα, με το οποίο αξιολογείται το περιεχόμενο του μαθήματος, ο βαθμός εκμετάλλευσης του εκπαιδευτικού υλικού και η απόδοση κάθε διδάσκοντα. Παράλληλα, πραγματοποιείται αξιολόγηση των μουσείων στα οποία πραγματοποιείται η πρακτική των διδασκομένων -στο πλαίσιο του μαθήματος «Μελέτη Ειδικών Περιπτώσεων Μουσείων»-, με γραπτή αναφορά τους σχετικά με την εμπειρία που αυτοί αποκόμισαν.
- 2) Αξιολόγηση από τους διδάσκοντες: Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ απαντούν σε ερωτηματολόγια σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών, το περιεχόμενο των μαθημάτων, την κάλυψη του ΠΜΣ από διοικητικής πλευράς και από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής. Παράλληλα, πραγματοποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα συναντήσεις της Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής με τους διδάσκοντες του ΠΜΣ, προκειμένου να αξιολογηθεί εις βάθος το πρόγραμμα σπουδών του Προγράμματος.

- Αποτελέσματα αξιολόγησης από αγορά εργασίας / Μουσεία.

Αναλυτικότερα, η εξέταση ανταπόκρισης του ΠΜΣ στις ανάγκες της κοινωνίας, και κυρίως στην αγορά εργασίας, πραγματοποιείται με αναφορές των Μουσείων στα οποία κάνουν την πρακτική τους οι φοιτητές, για την απόδοση των τελευταίων. Επίσης έχει διενεργηθεί αξιολόγηση για το πόσο ικανό είναι το ΠΜΣ να προσφέρει στην απορρόφηση από την αγορά εργασίας με ερωτηματολόγια που διανέμονται σε αποφοίτους, ώστε να παρακολουθείται η επαγγελματική τους πορεία.

Τα πορίσματα των παραπάνω αξιολογήσεων δίνουν χρήσιμα συμπεράσματα για τις ανάγκες του Προγράμματος Σπουδών και έχουν αποδειχθεί βοηθητικά εργαλεία για τη βελτίωσή του. Είναι επίσης ενθαρρυντικά, καθώς συνάγεται ότι αρκετοί απόφοιτοι του ΠΜΣ έχουν απορροφηθεί και εργάζονται ήδη στο χώρο των μουσείων ή σε συναφείς πολιτιστικούς οργανισμούς. Επιπρόσθετα, ήδη, έπειτα από 6 χρόνια λειτουργίας, έχουν γίνει βελτιώσεις στο περιεχόμενο μαθημάτων του ΠΜΣ έπειτα από τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων.

- Τρόποι δημοσιοποίησης του Προγράμματος Σπουδών.

Το Πρόγραμμα Σπουδών δημοσιοποιείται με τους εξής τρόπους:

1. Μέσω της έκδοσης Οδηγού Σπουδών
2. Μέσω της ιστοσελίδας του (www.museum-studies.uoa.gr)
3. Μέσω της έκδοσης ειδικών ενημερωτικών εντύπων
4. Μέσα από δημοσιεύσεις και ομιλίες σε συνέδρια σχετικά με το χώρο των μουσείων

3.2.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

→ Μαθήματα Κορμού/Επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων

- Σύνολο Μαθημάτων Κορμού: 10
- Σύνολο Μαθημάτων Ειδίκευσης: -
- Σύνολο Μαθημάτων Επιλογής: 10 από τα οποία ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει 3.

Όλα τα Επιλεγόμενα μαθήματα προσφέρονται από τα συνεργαζόμενα Τμήματα.

Για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ο φοιτητής πρέπει να συμμετάσχει με επιτυχία σε 13 σεμινάρια και να εκπονήσει μία Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης. Κάθε σεμιναριακό μάθημα αντιστοιχεί σε 6 πιστωτικές μονάδες ECTS, με εξαίρεση το μάθημα «Μελέτες Ειδικών Περιπτώσεων Μουσείων» που αντιστοιχεί σε 18 μονάδες, ενώ η διπλωματική αντιστοιχεί σε 30 μονάδες. Το σύνολο πιστωτικών μονάδων ECTS που απαιτείται είναι 120.

- Οργάνωση και συντονισμός ύλης μεταξύ των μαθημάτων-Διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων.

Οι εκπρόσωποι των τριών συνεργαζομένων Τμημάτων του ΠΜΣ εισηγούνται στην Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ) μέλη ΔΕΠ ή άλλους επιστήμονες που θεωρούν κατάλληλους να διδάξουν τα γνωστικά αντικείμενα του ΠΜΣ. Τα μέλη της ΕΔΕ καθορίζουν έναν Συντονιστή για κάθε γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ, καθώς και τους διδάσκοντες της ίδιας ενότητας. Ο Συντονιστής κάθε γνωστικού αντικείμενου είναι υπεύθυνος να υποβάλει στην ΕΔΕ τεκμηριωμένο πρόγραμμα του μαθήματος με τη θεματολογία, τη βιβλιογραφία και το χαρακτήρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, την οποία σκοπεύει να ακολουθήσει. Η ΕΔΕ συζητεί τις προτάσεις, φροντίζει για τη συνοχή των προγραμμάτων και τη δημιουργία των κατάλληλων όρων πραγματοποίησής τους. Στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του ΠΜΣ υπήρξαν περιπτώσεις αλληλοεπικαλύψεων στην ύλη των μαθημάτων, γεγονός το οποίο όμως διορθώθηκε έπειτα από τις αξιολογήσεις των φοιτητών και τις εκτενείς συζητήσεις με τους διδάσκοντες. Το ίδιο συνέβη και με κάποια κενά ύλης που είχαν εντοπισθεί και γίνεται προσπάθεια να καλυφθούν με τη βελτίωση του περιεχόμενου των συγκεκριμένων μαθημάτων, η οποία λαμβάνει χώρα με το να καλούνται εξειδικευμένοι επιστήμονες για να πραγματοποιήσουν διαλέξεις στα θέματα αυτά. Η διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων γίνεται μέσω των αξιολογήσεων, όπως αυτές περιγράφηκαν παραπάνω.

3.2.5. Το εξεταστικό σύστημα.

- Τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών.

Η αξιολόγηση των φοιτητών πραγματοποιείται με την εκπόνηση γραπτών εργασιών σε καθένα από τα μαθήματα του ΠΜΣ. Κατά το Δ' εξαμήνο απαιτείται η συγγραφή της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης. Η παράδοση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης γίνεται στο τέλος του Δ' εξαμήνου και παρουσιάζεται σε τριμελή επιτροπή. Μαζί με την παρουσίαση της Μεταπτυχια-

κής Εργασίας Εξειδίκευσης κατά το Δ' εξαμήνο διενεργείται και *προφορική εξέταση του φοιτητή εφ' όλης της ύλης των μαθημάτων των τριών πρώτων εξαμήνων*. Η βαθμολογία των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται με το εξής σύστημα: βάση το 6, άριστα το 10.

Η βαθμολογία κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ από το διδάσκοντα.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές που ολοκλήρωσαν με επιτυχία τις φοιτητικές τους υποχρεώσεις στο ΠΜΣ, απονέμεται ΜΔΕ, ο τελικός βαθμός του οποίου υπολογίζεται ως εξής:

- ✓ Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης: 25%
- ✓ Προφορική Εξέταση: 5%
- ✓ Βαθμολογία για το σύνολο των μαθημάτων 60% (12 μαθήματα x 5%)
- ✓ Πρακτική άσκηση: 10%

- Διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας.

Η διαδικασία που ακολουθείται για την ανάθεση και την εξέταση της μεταπτυχιακής εργασίας έχει ως στόχο την ύπαρξη διαφάνειας και στη διαδικασία της ανάθεσης αλλά και στην εξέταση αυτής.

Δικαίωμα εκπόνησης Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης έχουν οι φοιτητές οι οποίοι έχουν καλύψει τους προβλεπόμενους όρους φοίτησης και έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις διαδικασίες αξιολόγησης στα υποχρεωτικά και επιλεγόμενα μαθήματα που προβλέπονται στο πρόγραμμα σπουδών. Με την ολοκλήρωση του τρίτου εξαμήνου φοίτησης, οι φοιτητές, οι οποίοι πληρούν τις παραπάνω προϋποθέσεις, καλούνται να υποβάλουν στην εκάστοτε εκλεγμένη Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (Ε-ΔΕ) του μεταπτυχιακού, αίτηση πρότασης εκπόνησης μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης βάσει θεμάτων, τα οποία έχουν προταθεί από την ΕΔΕ ή αποτελούν θέματα της προσωπικής τους επιλογής. Η εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης είναι προσωπική και δεν επιτρέπεται η συνεργασία μεταξύ των φοιτητών όσον αφορά το ίδιο θέμα. Η ΕΔΕ θα κρίνει και θα ενημερώσει κάθε υποψήφιο σχετικά με την αποδοχή της αίτησής του. Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης της μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης είναι τριμελής. Επιβλέποντες Καθηγητές σε μεταπτυχιακές εργασίες εξειδίκευσης έχουν το δικαίωμα να είναι μόνο μέλη ΔΕΠ/ΕΠ, διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και κάτοχοι διδακτορικού τίτλου. Τα υπόλοιπα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής που θα συμμετέχουν πρέπει να είναι επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο (σύμφωνα με το Νόμο 2083/92). Ο σπουδαστής έχει τη δυνατότητα στην αίτηση που θα υποβάλει στην ΕΔΕ να προτείνει τον Επιβλέποντα Καθηγητή, με τον οποίο θα επιθυμούσε να συνεργαστεί κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας του. Ωστόσο, η ΕΔΕ είναι αρμόδια να αποφασίσει τον ορισμό του Επιβλέποντα Καθηγητή και των συνεργαζόμενων μελών, γεγονός το οποίο θα εξαρτηθεί από το θέμα της μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης αλλά και από τον αριθμό των αιτήσεων των φοιτητών. Συνεπώς, ένας καθηγητής δεν προβλέπεται να αναλάβει μεγάλο αριθμό φοιτητών (άνω των 3). Οι εκάστοτε προβλεπόμενοι Επιβλέποντες Καθηγητές θα βρίσκονται στη διάθεση του μεταπτυχιακού φοιτητή για οποιαδήποτε συμβουλή ή καθοδήγηση του, όσον αφορά στο θέμα διαπραγμάτευσης της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης.

Η Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης κατατίθεται στο τέλος του Δ' εξαμήνου στην τριμελή επιτροπή παρακολούθησης, την οποία έχει ορίσει με απόφασή της η ΕΔΕ. Η υποστήριξη της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης γίνεται ενώπιον της επιτροπής παρακολούθησης, σε ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από την ΕΔΕ. Μετά το πέρας της υποστήριξης της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης, η επιτροπή παρακολούθησης την αξιολογεί και τη βαθμολογεί σύμφωνα με την κλίμακα βαθμολογίας που προαναφέρθηκε. Σε περίπτωση που η Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης

θεωρηθεί από την επιτροπή παρακολούθησης ως μη ικανοποιητική και βαθμολογηθεί κάτω της βάσης (δηλαδή κάτω από 6), τότε η επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη βελτίωσή της, την τροποποίηση ορισμένων τμημάτων ή τη ριζική αναμόρφωσή της, μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο που δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 6 μήνες. Κάθε μέλος της επιτροπής παρακολούθησης βαθμολογεί ξεχωριστά την Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης και την προφορική της παρουσίαση. Η βαθμολογία της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης προκύπτει από το μέσο όρο των βαθμολογιών των τριών μελών της επιτροπής παρακολούθησης. Η παρουσίαση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης και η προφορική εξέταση εφ' όλης της ύλης διαρκεί συνολικά 40 λεπτά (15 λεπτά η παρουσίαση, 5 λεπτά διευκρινιστικές ερωτήσεις για την παρουσίαση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης και 20 λεπτά η προφορική εξέταση).

- Προδιαγραφές ποιότητας για τη Μεταπτυχιακή Εργασία Εξειδίκευσης.

Για την αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Εξειδίκευσης λαμβάνονται οι παρακάτω παράγοντες υπόψη:

- ✓ Η έκταση της εργασίας, η οποία θα πρέπει να είναι από 30.000 έως 40.000 λέξεις (περίπου 95-125 σελίδες)
- ✓ Η προφορική παρουσίαση της μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης
- ✓ Η τήρηση του χρονικού πλαισίου των 15 λεπτών για την προφορική παρουσίαση, όπως ορίζεται από τον κανονισμό
- ✓ Η δομή της μεταπτυχιακής εργασίας εξειδίκευσης
 - A) ο τίτλος
 - B) κεφάλαια
 - Γ) υπότιτλοι
 - Δ) χρήση παραρτημάτων
 - E) χρήση εικονογραφικού υλικού
 - ✓ Περιεχόμενο, θέμα, επιχειρηματολογία
 - A) ροή λόγου
 - B) συνάφεια περιεχομένου με το θέμα
 - Γ) πρωτοτυπία
 - Δ) ορθογραφία-σημεία στίξης
 - E) ευκρίνεια έκφρασης
 - ΣΤ) ορθή γραμματική και σύνταξη
 - ✓ Βιβλιογραφία
 - A) εύρος βιβλιογραφιών
 - B) συνάφεια με το θέμα
 - Γ) πρωτοτυπία
 - E) χρήση άλλων πηγών (ερωτηματολόγια, νομοθεσία, συνεντεύξεις)
 - ✓ Χρήση βιβλιογραφικών παραπομπών
 - A) γνώση και χρήση βιβλιογραφικών παραπομπών
 - B) μεθοδολογία
 - ✓ Μελέτες περιπτώσεων
 - A) εύρος
 - B) συνάφεια με το θέμα

Γ) μεθοδολογία

3.2.6. Διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Η αίτηση υποψηφιότητας στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών υποβάλλεται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κάθε ακαδημαϊκού έτους, στις αρχές Ιουνίου. Παράλληλα με την αίτηση υποψηφιότητας, ο υποψήφιος πρέπει να υποβάλει συγκεκριμένα δικαιολογητικά. Τα δικαιολογητικά που οφείλει κάποιος να προσκομίσει είναι τα εξής:

1. Πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ (με βαθμό τουλάχιστον Λίαν Καλώς)
2. Αποδεικτικό Αγγλικής Γλώσσας (τουλάχιστον σε επίπεδο Lower)
3. Ισοτιμία του ΔΟΑΤΑΠ και βαθμολογική αντιστοιχία για τους πτυχιούχους της αλλοδαπής
4. 2 Συστατικές Επιστολές σε υπογεγραμμένο και σφραγισμένο στο σημείο σφραγίσεως φάκελο, που θα συνοδεύουν την αίτηση ή θα αποστέλλονται ξεχωριστά από τους συνιστώντες. Οι συστατικές επιστολές θα πρέπει να είναι πρωτότυπες, να είναι προσανατολισμένες στις Μουσειακές Σπουδές και να έχουν κατατεθεί έως την τελευταία ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων.
5. Αναλυτική Βαθμολογία όλων των ετών
6. 2 Φωτογραφίες Διαβατηρίου
7. Φωτοτυπία 2 όψεων Αστυνομικής Ταυτότητας
8. Επίσης κάθε άλλο στοιχείο - όπως διπλώματα ξένης γλώσσας, ανακοινώσεις (έως 2), δημοσιεύσεις (έως 2), βεβαίωση επαγγελματικής εμπειρίας σε τομείς σχετικούς με «θέματα πολιτισμού», συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, άλλα πτυχία ή μεταπτυχιακοί τίτλοι - που κατά τη γνώμη των υποψηφίων συμβάλλουν, ώστε η Επιτροπή Αξιολόγησης να σχηματίσει πληρέστερη εντύπωση για την εικόνα του υποψηφίου.

Τα παραπάνω δικαιολογητικά πρέπει να είναι πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα. Με εξαίρεση τις συστατικές επιστολές, οι οποίες δεν μπορεί να είναι επικυρωμένα αντίγραφα, αλλά πρωτότυπες. Δικαιολογητικά που δεν έχουν πιστοποιητικό γνησιότητας δεν αξιολογούνται.

Τα επτά πρώτα δικαιολογητικά αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε αιτούντα. Τα υπόλοιπα δικαιολογητικά ενισχύουν την υποψηφιότητα. Η πρώτη φάση κατάθεσης δικαιολογητικών είναι προκριματική. Η επιτροπή αξιολόγησης του προγράμματος «Μουσειακές Σπουδές» αξιολογεί και προκρίνει, με βάση τα κριτήρια της πρώτης φάσης, έναν αριθμό κατάλληλων υποψηφίων. Προωθεί το σχετικό κατάλογο προκριθέντων στην ΕΔΕ για επικύρωση και αυτή με τη σειρά της στη Γραμματεία του Μεταπτυχιακού, η οποία προσκαλεί τους υποψηφίους για προφορική συνέντευξη ή και γραπτή εξέταση.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται με συνεκτίμηση του φακέλου υποψηφιότητάς τους, της προφορικής συνέντευξης ή και των γραπτών εξετάσεων, ανάλογα με την απόφαση της ΕΔΕ κάθε έτος. Ο κατάλογος των επιτυχόντων επικυρώνεται από την ΕΔΕ. Κατόπιν αυτού, οι επιτυχόντες υποψήφιοι ενημερώνονται από τη Γραμματεία και καλούνται να απαντήσουν, γραπτώς (συστημένη επιστολή) εντός 10 ημερών, εάν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, σύμφωνα με τους όρους λειτουργίας του. Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις, η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά υποψηφίους, από το σχετικό κατάλογο επιτυχίας.

Ένσταση κατά των αποτελεσμάτων, σε περίπτωση αποτυχίας, μπορεί να γίνει μέσα σε 10 μέρες από την ημερομηνία ανακοίνωσής τους. Η ένσταση, η οποία πρέπει να είναι συγκεκριμένη, κρίνεται τελεσίδικα από την ΕΔΕ.

Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή αποφασίζει για το χρόνο δημοσίευσης σχετικής ανακοίνωσης προς τους ενδιαφερόμενους υποψηφίους, που προσδιορίζει:

1. Την προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών
2. Τον αριθμό θέσεων στο πρόγραμμα
3. Τα απαιτούμενα προσόντα των υποψηφίων για εισαγωγή τους στο πρόγραμμα
4. Το γενικό τρόπο αξιολόγησης των υποψηφίων με προφορική συνέντευξη ή και γραπτές εξετάσεις, έπειτα από την κατάθεση των προαναφερθέντων δικαιολογητικών.

- Ποσοστό αποδοχής υποψηφίων των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Από τις 100 αιτήσεις που υποβάλλονται κατά μέσο όρο κάθε χρόνο, γίνονται αποδεκτοί περί τους 16-20 υποψηφίους.

- Τρόποι δημοσιοποίησης της διαδικασίας, κριτήρια και αποτελέσματα της επιλογής των φοιτητών.

Η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων δημοσιοποιούνται μέσω προκήρυξης που αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Επιπρόσθετα, η προκήρυξη αποστέλλεται σε ένα σύνολο φορέων και υπουργείων που σχετίζονται με την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, ώστε να γίνει ευρύτερα γνωστή.

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας του ΠΜΣ, καθώς και μέσω επιστολών που αποστέλλονται ξεχωριστά σε καθένα υποψήφιο που έχει λάβει μέρος στις διαδικασίες εισαγωγής.

- Οι τρόποι διασφάλισης της αποτελεσματικότητας και η διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών.

Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών διασφαλίζονται μέσω του πολύπλοκου αυτού συστήματος αξιολόγησης των υποψηφίων για την επιλογή τους στο ΠΜΣ. Για το σκοπό αυτό εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο σύστημα μοριοδότησης. Το σύστημα μοριοδότησης των υποψηφίων που θα παρακολουθήσουν το ΠΜΣ έχει ως σκοπό να γίνει η επιλογή των φοιτητών με αντικειμενικό τρόπο. Οι υποψήφιοι, αφού υποβάλουν αίτηση και εφόσον η αίτησή τους θεωρηθεί πλήρης από τη Γραμματεία, αξιολογούνται με βάση τα παρακάτω κριτήρια και κατατάσσονται ανάλογα με τα μόρια που συγκεντρώνουν. Καθένα από τα κριτήρια αξιολόγησης δεν έχει τον ίδιο συντελεστή βαρύτητας. Εφόσον ο υποψήφιος έχει προσκομίσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και αφού αξιολογηθεί ο φάκελός του βάσει της κλίμακας μοριοδότησης (από 0 ως 10 βαθμούς), ο υποψήφιος θα κληθεί να λάβει μέρος στη Β' φάση της αξιολόγησης. Αυτή περιλαμβάνει τη διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων σε δύο μαθήματα: στο μάθημα της «Εισαγωγής στη Μουσειολογία», το οποίο είναι κοινό για όλους τους υποψηφίους, και σε ένα μάθημα επιλογής από τους πέντε κύκλους επιστημών. Η διεξαγωγή των γραπτών εξετάσεων πραγματοποιείται με καλυμμένα τα ονόματα των υποψηφίων, ώστε να διασφαλιστεί ο μεγαλύτερος βαθμός διαφάνειας. Οι υποψήφιοι φοιτητές, εφόσον επιτύχουν στις γραπτές εξετάσεις, θα κληθούν να λάβουν μέρος στην Γ' και τελευταία φάση της αξιολόγησης, αυτή της προσωπικής συνέντευξης, η οποία βαθμολογείται με βάση την κλίμακα από 0 έως 10.

Η τελική βαθμολογία του υποψηφίου συμπροκύπτει από το 50% της προφορικής συνέντευξης, το 35% της γραπτής εξέτασης και το 15% των κατατεθέντων δικαιολογητικών. Η συνδυασμένη βαθμολογία των παραπάνω κριτηρίων θα καταρτίσει ένα κατάλογο με τους υποψηφίους, οι οποίοι κρίνονται κατάλληλοι να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα, και γίνεται η τελική επιλογή με βάση τη σειρά επιτυ-

χίας και τον αριθμό των εισαχθέντων που προβλέπεται από τον κανονισμό σπουδών. Ο κατάλογος αυτός εγκρίνεται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή.

3.2.7. Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

- Πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το ΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές» χρηματοδοτήθηκε αποκλειστικά από το 2003 έως τον Αύγουστο 2008 από το ΕΠΕΑΚ ΙΙ.

- Βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών έχει διεξαχθεί μελέτη σκοπιμότητας-βιωσιμότητας του Προγράμματος, όπου αναλύεται διεξοδικά η προστιθέμενη επιστημονική και ερευνητική αξία του Προγράμματος πέραν των συμβατικών του υποχρεώσεων, διερευνάται η επιρροή του Μεταπτυχιακού στην αγορά εργασίας και η απορρόφηση των αποφοίτων Μουσειολόγων από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η μελέτη βιωσιμότητας του ΠΜΣ προτείνει τρόπους αυτοχρηματοδότησης και μέσα οικονομικής ενίσχυσης για την ορθή λειτουργία του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού. Η εν λόγω μελέτη καθορίζει τις δυνατότητες του Προγράμματος ως προς τους οικονομικούς του πόρους, τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων του προγράμματος, τον αριθμό των εισακτέων σπουδαστών και την περιοδικότητα εισαγωγής των υποψηφίων καθώς και την απήχηση του προγράμματος σε φορείς πολιτισμού, οι οποίοι θα εξασφαλίσουν τη χρηματοδότηση του προσωπικού τους για την παρακολούθηση του μεταπτυχιακού προγράμματος, με στόχο την εξειδίκευσή τους στον τομέα των μουσειακών σπουδών.

- Τρόποι χρήσης των πόρων που διατίθενται στο Πρόγραμμα Σπουδών.

Οι πόροι που διατίθενται στο ΠΜΣ χρησιμοποιούνται ως εξής:

1. Αμοιβές των διδασκόντων (εξωτερικών συνεργατών του ΠΜΣ)
2. Αποζημίωση εξωτερικών συνεργατών εκτός διδακτικού έργου (αξιολογητές, υπεύθυνοι πραγματοποίησης συγκεκριμένων μελετών που αφορούν στο ΠΜΣ)
3. Δαπάνες μετακινήσεων μελών ΔΕΠ, φοιτητών και συνεργατών του ΠΜΣ
4. Προμήθεια βιβλίων
5. Δαπάνες δημοσιότητας
6. Ταχυδρομικά έξοδα

3.2.8. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών:

- Συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό.

Στα 6 χρόνια λειτουργίας του ΠΜΣ, έχουν έλθει να πραγματοποιήσουν διαλέξεις επιστήμονες από το εξωτερικό και ειδικότερα από τις Η.Π.Α., το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Νορβηγία (Δρ Θεανώ Μουσουρή University College London UK, Δρ Lynn Falk and John Dierking USA, Δρ Ann Brysbaert Leicester University of UK, Δρ Eva Lauritzen University of Oslo, Museum of Natural History, Δρ Glenn Mc Connachie, Conservation Manager at the Mary Rose Trust, UK). Επιπρόσθετα, κατά την πραγματοποίηση Θερινού Σχολείου τον Αύγουστο του 2006, στο πλαίσιο του ΠΜΣ, κλήθηκαν 8 επιστήμονες

από το εξωτερικό (Βιέννη, Ηνωμένο Βασίλειο, Η.Π.Α.) προκειμένου να διενεργήσουν εξειδικευμένες ομιλίες.

- ❖ **ΠΜΣ III: Στοιχεία για την Αξιολόγηση του ΠΜΣ «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» των Τμημάτων Ιστορίας & Αρχαιολογίας, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών και Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.**

3.2.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το Διατμηματικό – Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) έχει τίτλο «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική».

3.2.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Στο ΠΜΣ Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική συνεργάζονται τα ακόλουθα Τμήματα: (α) Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, (β) Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών και (γ) Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

3.2.3. Ανταπόκριση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Σκοπός του ΠΜΣ, όπως περιγράφεται στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του (βλ. Παράρτημα 4 εσωτερικός κανονισμός και οδηγός σπουδών ΔΠΜΣ Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική σελ. 2) είναι η εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, που προέρχονται από τις επιστημονικές περιοχές της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής και της πολιτισμικής τεχνολογίας, και η μετεκπαίδευσή τους στην αντιμετώπιση θεμάτων σχεδιασμού, παρέμβασης και διαχείρισης του αρχαιολογικά και ιστορικά φορτισμένου χώρου σε ιστορικά κέντρα οικισμών και στον περίγυρό τους. Η σπουδή αυτή επιδιώκει παράλληλα την εμβάθυνση στην έρευνα κοινών προβλημάτων αρχαιολογίας και αρχιτεκτονικής.

Αφετηρία για την οργάνωση του μεταπτυχιακού προγράμματος αποτελεί η διαπίστωση ότι σε ιστορικά σημαντικές περιοχές έχουν αναπτυχθεί δύο ισχυρές δυναμικές: (α) η δυναμική της ανάπτυξης, η οποία χαρακτηρίζει τα τελευταία χρόνια ολόκληρο τον πλανήτη, με τρομακτικούς ρυθμούς αστικοποίησης, και (β) η δυναμική της ιστορικής συνέχειας και της διατήρησης της ιστορικής κληρονομιάς, που έχει ιδιαίτερα έντονη σημασία στα αστικά κέντρα.

Μέχρι σήμερα οι δυο δυναμικές βρίσκονται σε συνεχή σύγκρουση, αντιμετωπίζοντας η μια την άλλη ως βασικό αντίπαλο, που εμποδίζει την απρόσκοπτη ανάπτυξη των στόχων και των προοπτικών της κάθε μιας. Για τον αρχαιολόγο και το διαχειριστή μνημείων η αστική αλλά και η περιαστική ανάπτυξη αποτελεί σοβαρό κίνδυνο στην προσπάθεια αποκάλυψης, συντήρησης και ανάδειξης του μνημειακού πλούτου. Αντίστοιχα για την τρέχουσα πολεοδομική πρακτική η ύπαρξη αρχαιολογικού ενδιαφέροντος στην περιοχή πολεοδομικού σχεδιασμού ή δραστηριότητας αποτελεί δυσάρεστη τροχοπέδη στην απρόσκοπτη και σύγχρονη διαδικασία αστικής/οικιστικής ανάπτυξης.

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα ξεκινά από τη θέση ότι η σχέση των δυναμικών αυτών έχει τοποθετηθεί σε λάθος βάση και ότι αυτές μπορούν και πρέπει όχι απλά να συνυπάρχουν αλλά να αλληλοενισχύονται και να συντίθενται σε επιστημονικά, ηθικά και κοινωνικά απολύτως θετικό αποτέλεσμα.

Το πρόγραμμα στοχεύει λοιπόν στην ανάπτυξη αφενός συστηματικών προτάσεων σύνθεσης και συνέργειας των ανωτέρω δυναμικών και αφετέρου εξειδικευμένων επιστημόνων για την εφαρμογή τους. Με το στόχο αυτό αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη δημιουργίας κοινού λεξιλογίου και κοινών μεθοδολογικών εργαλείων ανάμεσα σε συνεργαζόμενους αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες - πολεοδόμους, οι οποίοι θα επιτύχουν την επιθυμητή συνέργεια.

3.2.3.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Ήδη από το πρώτο εξάμηνο λειτουργίας του (εαρινό εξάμηνο 2008-2009) το ΠΜΣ εφάρμοσε την εσωτερική αξιολόγηση των μαθημάτων, ενώ οργανώθηκε ομάδα εσωτερικής αξιολόγησης αποτελούμενη από διδάσκοντες στο ΠΜΣ, για να παρακολουθήσει την οργάνωση και εξέλιξη της διαδικασίας της αξιολόγησης των μαθημάτων. Ειδικότερα πραγματοποιήθηκε:

- 1) Αξιολόγηση από τους φοιτητές/τριες: Πραγματοποιείται με τη μορφή ερωτηματολογίων ανά μάθημα, με το οποίο αξιολογείται το περιεχόμενο του μαθήματος, ο βαθμός εκμετάλλευσης του εκπαιδευτικού υλικού και η απόδοση κάθε διδάσκοντα.
- 2) Αξιολόγηση από τους διδάσκοντες: Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ απαντούν σε ερωτηματολόγια σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών, το περιεχόμενο των μαθημάτων, την κάλυψη του ΠΜΣ από διοικητικής πλευράς και από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής.

3.2.3.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Δεν υπάρχει σχέδιο αναθεώρησης του ΠΜΣ, αφού μόλις πρόσφατα άρχισε να λειτουργεί, αλλά και γιατί θεωρείται ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες του συγκεκριμένου αντικείμενου. Το πρόγραμμα σπουδών του ΠΜΣ αποτελεί την απάντηση σε σχετικά αδιέξοδα των επιμέρους σπουδών. Κρίνεται ότι το διεπιστημονικό προφίλ του συγκεκριμένου ΠΜΣ συμβαδίζει με τις σύγχρονες απαιτήσεις.

3.2.3.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Η δημοσιοποίηση του Προγράμματος Σπουδών γίνεται μέσα από τη σχετική ιστοσελίδα (<http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/>), όπου υπάρχει ο οδηγός και κανονισμός σπουδών, τα απαιτούμενα μαθήματα, το πρόγραμμα μαθημάτων, οι απαιτήσεις των εξετάσεων καθώς και όλες οι σχετικές πληροφορίες και διευκρινίσεις.

3.2.3.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες είναι ως επί το πλείστον ώριμοι επαγγελματίες του χώρου, που με τη συνδρομή του ΠΜΣ εμπλουτίζουν την επαγγελματική τους δράση και αποκτούν περαιτέρω εφόδια. Επίσης, υπάρχουν νέοι απόφοιτοι των τμημάτων που συμμετέχουν, οι οποίοι αποκτούν τα κατάλληλα εφόδια, για να εργαστούν στο χώρο της διαχείρισης μνημείων. Ωστόσο, επειδή το πρόγραμμα βρίσκεται στο δεύτερο εξάμηνο λειτουργίας, δεν υπάρχουν ακόμη απόφοιτοι, για να αξιολογηθεί η συμβολή του ΠΜΣ στην επαγγελματική τους πορεία.

3.2.4. Δομή, συνεκτικότητα και λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Το ΠΜΣ έχει ταυτόχρονα ερευνητικό και επαγγελματικό στόχο. Ειδικότερα:

- (α) Το ΠΜΣ με ενιαία δομή αλλά και ευελιξία των επιμέρους ενοτήτων στοχεύει να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες
 - υποδομή θεωρητικών γνώσεων σε θέματα αρχαιολογίας, διαχείρισης μνημείων και αρχιτεκτονικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και
 - εξειδίκευση στην επιστημονική περιοχή της διαχείρισης και ανάδειξης μνημείων, της πολιτισμικής τεχνολογίας και του σχεδιασμού σε ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον.
- (β) Το ΠΜΣ δίνει έμφαση στην ερευνητική πρακτική. Οι φοιτητές του επιδιώκεται να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που θα επιτρέπουν τόσο την παραγωγή ερευνητικού έργου όσο και την κριτική αποτίμηση της ποιότητάς του και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.
- (γ) Στο περιεχόμενο σπουδών περιλαμβάνεται συστηματική προσπάθεια μελέτης του ελληνικού και διεθνούς πλαισίου, ώστε οι φοιτητές να καθίστανται ικανοί να αναλύουν τα ζητήματα που τίθενται και να κατανοούν τις ιδιαιτερότητες κατά τόπους και τους παράγοντες που τις προσδιορίζουν.
- (δ) Εκτός από τις θεωρητικές γνώσεις και τις ικανότητες ανάλυσης των παραμέτρων του αντικείμενου, το πρόγραμμα επιδιώκει οι απόφοιτοί του να αποκτήσουν και ικανότητες παρέμβασης στο επίπεδο της διαχείρισης μνημείων και του πολεοδομικού γίνεσθαι.
Έτσι το ΠΜΣ συγκροτείται από τις ακόλουθες τέσσερις βασικές συνιστώσες:
 - ✓ 1. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα (τα οποία οργανώνονται σε τρεις γνωστικές ενότητες: Ιστορία και Θεωρία, Μεθοδολογία και Τεχνικές και Πρακτική). Κάθε σπουδαστής οφείλει να επιλέξει τρία μαθήματα από κάθε γνωστική ενότητα στα τρία πρώτα εξάμηνα των σπουδών του μέσα από ελεύθερη επιλογή με τη συμβολή του επόπτη σπουδών του από πλήθος μαθημάτων που προσφέρονται.
 - ✓ 2. Τα θέματα σχεδιασμού. Μέσα από αυτά ο μεταπτυχιακός σπουδαστής διδάσκεται και δοκιμάζει τις γνώσεις και τις ικανότητές του σε συγκεκριμένα προβλήματα σχεδιασμού τα οποία συνδυάζουν την προβληματική της πολεοδομικής ανάπτυξης και της αρχαιολογικής διαχείρισης μνημείων. Η θεματολογία ορίζεται κάθε φορά από τους αντίστοιχους διδάσκοντες και είναι συναφής με τους στόχους του ΠΜΣ. Κάθε σπουδαστής πρέπει να συμμετάσχει σε δύο θέματα. Το πρώτο εντάσσεται στο πρόγραμμα του πρώτου εξαμήνου σπουδών, με 10 δ.μ., ενώ το δεύτερο οργανώνεται στη Νάξο (έχει υπογραφεί προγραμματική συμφωνία μεταξύ του Δήμου Νάξου και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) ή αλλού κατά το θερινό διάστημα ανάμεσα στο πρώτο και το δεύτερο έτος σπουδών, με διπλή βαρύτητα (20 δ.μ.).
 - ✓ 3. Το διεπιστημονικό σεμινάριο. Στο Διεπιστημονικό Σεμινάριο προσκαλούνται επιστήμονες από το εξωτερικό, διεθνούς φήμης έλληνες επιστήμονες, μέλη ΔΕΠ των συνεργαζομένων Τμημάτων και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΠΜΣ να παρουσιάσουν επίκαιρους επιστημονικούς / ερευνητικούς προβληματισμούς σχετικά με την Αρχαιολογία και τα μνημεία, την Αρχιτεκτονική και την Πολεοδομία, την Πολιτισμική τεχνολογία, καθώς και τη συνεργασία των κλάδων αυτών στο σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος.
 - ✓ 4. Τη μεταπτυχιακή εργασία. Η Μεταπτυχιακή εργασία (Master's thesis) αποτελεί το επιστέγασμα των μεταπτυχιακών σπουδών του φοιτητή και την απόδειξη των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκόμισε από το ΠΜΣ. Η ΜΕ μπορεί να είναι ερευνητική ή σχεδιαστική, συγκροτείται με βάση συγκεκριμένο επιστημολογικό πλαίσιο, χρησιμοποιεί δόκιμες ερευνητικές ή/και αναλυτικές-συνθετικές μεθόδους και επιβλέπεται από διδάσκοντα του προγράμματος.

Το ΠΜΣ έχει διάρκεια τεσσάρων εξαμήνων. Για την απόκτηση του ΜΔΕ ο φοιτητής πρέπει να συμπληρώσει συνολικά 120 διδακτικές μονάδες, 30 ανά εξάμηνο, ως ακολούθως:

(α) Εννέα (9) Μεταπτυχιακά Μαθήματα, τρία σε κάθε εξάμηνο (πρώτο, δεύτερο, τρίτο), με ένα μάθημα τουλάχιστον υποχρεωτικά από κάθε γνωστική ενότητα: $9 \times 6 = 54$ δ.μ.

(β) Δύο (2) Θέματα Σχεδιασμού, ένα στο μετά το χειμερινό εξάμηνο και ένα μετά το θερινό εξάμηνο: $10 + 20 = 30$ δ.μ.

(γ) Συμμετοχή στο Διεπιστημονικό Σεμινάριο, που διατρέχει όλο το ΠΜΣ (3 πρώτα εξάμηνα, 2 δ.μ. ανά εξάμηνο): 6 δ.μ.

(δ) Μεταπτυχιακή εργασία: 30 δ.μ.

Οι φοιτητές/τριες έχουν την δυνατότητα ευρείας επιλογής μέσα στο πλαίσιο κάθε ενότητας μαθημάτων προκειμένου να συγκροτήσουν πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την εξειδίκευσή τους. Η επιλογή γίνεται σε συνεννόηση με το Σύμβουλο Σπουδών και για κάθε ενότητα καθορίζεται ένα τουλάχιστον μάθημα σε κάθε εξάμηνο που πρέπει να παρακολουθηθούν.

Η κατανομή των Μεταπτυχιακών Μαθημάτων και των Θεμάτων Σχεδιασμού ανά εξάμηνο φοίτησης στο ΠΜΣ δεν είναι δεσμευτική αλλά ενδεικτική. Οι φοιτητές/τριες έχουν υπό την καθοδήγηση του Συμβούλου Σπουδών την δυνατότητα να επιλέξουν μάθημα άλλου εξαμήνου από το ενδεικτικό. Πάντως υποχρεούνται να εγγράφονται ανά εξάμηνο σε τουλάχιστον 22 δ.μ., ώστε η σπουδή τους να είναι πλήρους απασχόλησης.

3.2.4.1 Ποιο είναι το ποσοστό των μαθημάτων Κορμού / Ειδίκευσης / Κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι μαθήματα ειδίκευσης.

3.2.4.2 Ποιο είναι το ποσοστό των Υποχρεωτικών Μαθημάτων / Μαθημάτων Υποχρεωτικής Επιλογής / μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Όλα τα μαθήματα του ΠΜΣ είναι ελεύθερης επιλογής, εκτός από το Διεπιστημονικό Σεμινάριο και τα θέματα σχεδιασμού, αλλά ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει συνολικά τρία μαθήματα από κάθε γνωστική ενότητα. Όλα τα Επιλεγόμενα μαθήματα προσφέρονται από τα συνεργαζόμενα Τμήματα.

3.2.4.3 Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Μαθήματα επιστημονικής περιοχής 86%, μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων 14%.

3.2.4.4 Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

→ Θεωρητική διδασκαλία 70%

→ Ασκήσεις 25%

→ Άλλες δραστηριότητες 5%

3.2.4.5 Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;

Δεν υπάρχει επικάλυψη μεταξύ της ύλης των μαθημάτων, ενώ αντιθέτως το ένα συμπληρώνει το άλλο. Δεν υπάρχει διαδικασία αναπροσαρμογής των μαθημάτων, αφού το ΠΜΣ έχει αρχίσει να λειτουργεί μόνο ένα εξάμηνο αλλά ασφαλώς η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης, που έχει ξεκινήσει, από τους φοιτητές και τους διδάσκοντες μπορεί να οδηγήσει σε μικρές προσαρμογές.

3.2.4.6 Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;

Δεν υπάρχει σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων, αλλά οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν ένα τουλάχιστον μάθημα από κάθε γνωστική ενότητα.

3.2.5. Το εξεταστικό σύστημα.

3.2.5.1 Εφαρμόζονται, και σε ποια έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;

Λόγω της ευρείας ποικιλότητας του τύπου των μαθημάτων που περιλαμβάνει το ΠΜΣ, εφαρμόζονται πολλές και διαφορετικές μέθοδοι αξιολόγησης. Υπάρχει πλήρης ανεξαρτησία κάθε μαθήματος να επιλέξει τον τρόπο αξιολόγησης που κρίνει κατάλληλο. Η γραπτή εξέταση, ενδιάμεση και τελική, είναι η λιγότερο χρησιμοποιούμενη μέθοδος. Συνηθέστερες μέθοδοι είναι η γραπτή ατομική και η ομαδική εργασία και η παρουσίαση εργασιών σε προκαθορισμένα θέματα που αναλαμβάνουν οι φοιτητές. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα συνδυασμού μεθόδων αξιολόγησης, όπως γραπτή εργασία και γραπτή εξέταση ή συμμετοχή σε πρακτική άσκηση. Στα μαθήματα σχεδιασμού η διαδικασία αξιολόγησης στηρίζεται στη συμμετοχή και στην ανάπτυξη συγκεκριμένων σχεδιαστικών λύσεων σε πραγματικά προβλήματα.

Πιστεύεται ότι όλες οι μέθοδοι αποτελούν κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης για τον τύπο των μαθημάτων του ΠΜΣ και η ελευθερία επιλογής που υπάρχει για τους διδάσκοντες των μαθημάτων εξασφαλίζει την επιλογή του καταλληλότερου κατά περίπτωση.

3.2.5.2 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Η αξιοποίηση όλων των εξεταστικών μεθόδων δίνει τη δυνατότητα μεγαλύτερης εξασφάλισης του αδιάβλητου της διαδικασίας αξιολόγησης των μαθημάτων. Επίσης, επειδή δίνεται η δυνατότητα να υποβληθούν βαθμολογίες σε δύο εξεταστικές περιόδους (Ιούνιος-Σεπτέμβριος ή Φεβρουάριος-Σεπτέμβριος), οι φοιτητές μπορούν να διορθώσουν τις εργασίες τους μετά τις επισημάνσεις των διδασκόντων ή να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους στη δεύτερη εξεταστική περίοδο.

Στις γραπτές εξετάσεις η διαφάνεια εξασφαλίζεται με τη δυνατότητα που έχουν οι φοιτητές να δουν το γραπτό τους και να συζητήσουν με το διδάσκοντα τα λάθη, τις παραλείψεις και τα προβλήματα. Στη γραπτή εργασία η διαφάνεια εξασφαλίζεται με την τεκμηριωμένη βαθμολόγησή της από το διδάσκοντα και τη δυνατότητα που παρέχεται στο φοιτητή να συζητήσει με το διδάσκοντα λάθη, τις παραλείψεις και τα προβλήματα μετά την παράδοσή της. Επίσης, εάν ο σπουδαστής θεωρεί ότι έχει αδικηθεί μπορεί πάντα να απευθύνεται στα αρμόδια όργανα, τον επιβλέποντα των σπουδών του και την Ε.Δ.Ε. Τα όργανα αυτά επιλαμβάνονται του θέματος.

3.2.5.3 Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποια είναι αυτή;

Δεν προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας.

3.2.5.4 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Η ΕΔΕ καταρτίζει στην αρχή του τρίτου εξαμήνου σπουδών κατάλογο των φοιτητών/τριών που πληρούν τις προϋποθέσεις (έχουν πιστωθεί με τουλάχιστον 52 δ.μ.) για να ξεκινήσουν τη διαδικασία εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Εργασίας.

Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τήτρια της παραπάνω κατηγορίας καταθέτει στη Γραμματεία του ΠΜΣ το αργότερο μέχρι την Παρασκευή της πρώτης εβδομάδας μαθημάτων δήλωση, με την οποία προτείνει τη γενικότερη γνωστική περιοχή της ΜΕ και ένα μέλος της διδακτικής ομάδας του ΠΜΣ ως Επιβλέποντα. Στη δήλωση ο/η φοιτητής/τήτρια αναγράφει υποχρεωτικά και το όνομα ενός ή περισσότερων άλλων διδασκόντων με αλφαβητική σειρά, με τους οποίους θα επιθυμούσε εναλλακτικά να εκπονήσει την Εργασία του.

Μέσα στη δεύτερη εβδομάδα του εξαμήνου η ΕΔΕ καταρτίζει τον πίνακα των φοιτητών/τριών που θα ξεκινήσουν τη διαδικασία με τους αντίστοιχους Επιβλέποντες καθηγητές. Κατά την κατάρτιση του πίνακα, εάν ένας διδάσκων έχει έως τρεις προτάσεις φοιτητών/τριών για να ορισθεί ως Επιβλέπων, ορίζεται αυτόματα. Εάν ο διδάσκων έχει περισσότερες από τρεις προτάσεις, επιλέγει ο ίδιος τρεις από αυτές.

Για τους/τις φοιτητές/τήτριες για τους/τις οποίους/ες δεν έγινε δεκτή η πρώτη επιλογή τους ορίζεται Επιβλέπων από τις εναλλακτικές επιλογές τους ανάλογα με το φόρτο κάθε διδάσκοντος. Η ΜΕ εκπονείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο κατά τη διάρκεια του τρίτου εξαμήνου συντάσσεται προσχέδιο της ΜΕ αναφερόμενο στην ανάλυση, θεωρητική και πραγματολογική, του θέματος. Η ερευνητική αυτή προεργασία περιλαμβάνει σαφή ορισμό του θέματος, διατύπωση του στόχου και της μεθοδολογίας που θα ακολουθηθεί, βιβλιογραφική ενημέρωση και τεκμηρίωση του θέματος και άλλα (συλλογή στατιστικών, φωτογραφικών, ιστορικών στοιχείων, τυχόν συνεντεύξεις, στοιχεία πεδίου κλπ).

Η ερευνητική αυτή εργασία παραδίδεται σε προσχέδιο στον Επιβλέποντα το αργότερο τέσσερις εβδομάδες πριν τη λήξη του εξαμήνου και επιστρέφεται από αυτόν με παρατηρήσεις το αργότερο την τελευταία ημέρα του χειμερινού εξαμήνου. Την ίδια μέρα ο/η φοιτητής/τήτρια καταθέτει στη Γραμματεία του ΠΜΣ δήλωση που προσυπογράφει ο Επιβλέπων ότι προτίθεται να συμπληρώσει και να παρουσιάσει την ΜΕ του/της το επόμενο εξάμηνο. Κατά το τέταρτο, εξάμηνο ολοκληρώνει την ΜΕ του/της ακολουθώντας και τις παρατηρήσεις του Επιβλέποντος. Οι Μεταπτυχιακές Εργασίες παρουσιάζονται δημόσια τρεις φορές το χρόνο, κατά μήνα Ιούνιο, Οκτώβριο και Φεβρουάριο. Το πρόγραμμα παρουσιάσεων και η Τριμελής Επιτροπή Αξιολόγησης που αντιστοιχεί σε κάθε ΜΕ ορίζεται σε κάθε περίοδο από την ΕΔΕ ανάλογα με τον αριθμό των υποψηφίων. Η παρουσίαση λαμβάνεται υπόψη στη συνολική αξιολόγηση της ΜΕ και ο βαθμός της έχει βαρύτητα 20% στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού.

Η ΜΕ και η παρουσίασή της αξιολογούνται και βαθμολογούνται από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και από τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης.

Στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους η ΕΔΕ ορίζει ανάλογα με τον προβλεπόμενο αριθμό ΜΕ, μια ή περισσότερες Επιτροπές Αξιολόγησης, οι οποίες ισχύουν για όλο το έτος. Στην περίπτωση περισσότερων της μιας Επιτροπών η κατανομή των ΜΕ σε αυτές γίνεται αμέσως μετά την παράδοση των δηλώσεων για πρόθεση συμπλήρωσης της ΜΕ με αλγόριθμο τυχαίας κατανομής και με κριτήριο τον ισοδύναμο φόρτο μεταξύ τους. Εάν ο Επιβλέπων τύχει να είναι και μέλος Επιτροπής βαθμολογεί μόνον ως Επιβλέπων.

Για τη βαθμολόγηση χρησιμοποιείται ειδικό Φύλλο Αξιολόγησης που συμπληρώνεται από τον Επιβλέποντα και τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης. Στο Φύλλο αυτό εκτός από τους επιμέρους βαθμούς

περιλαμβάνονται και τα αντίστοιχα σχόλια αξιολόγησης των βαθμολογητών. Η βαθμολογία γίνεται με βαθμούς που μπορούν να περιλαμβάνουν μισή μονάδα. Ο μ.ό. υπολογίζεται αντίστοιχα μέχρι ένα δεκαδικό ψηφίο. Ο Επιβλέπων και κάθε αξιολογητής βαθμολογεί χωριστά το περιεχόμενο της ΜΕ και χωριστά την παρουσίασή της. Ο βαθμός κάθε κριτή διαμορφώνεται από το μέσο όρο των δύο χωριστών βαθμολογήσεων (βαρύτητα 80% η πρώτη και 20% η δεύτερη). Στη συνέχεια εξάγεται ο μ.ό. των βαθμών των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης. Ο τελικός βαθμός προκύπτει από το μέσο όρο του βαθμού της Επιτροπής και του βαθμού του Επιβλέποντος. Τα Φύλλα Αξιολόγησης όλων των ΜΕ κατατίθενται ταυτόχρονα στην Γραμματεία του ΠΜΣ το αργότερο την τελευταία ημέρα του εξαμήνου αμέσως πριν από την σχετική συνεδρίαση της ΕΔΕ.

3.2.5.5 *Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;*

Από τον κανονισμό λειτουργίας προβλέπεται ότι θα οριστούν συγκεκριμένες προδιαγραφές με απόφαση της Ε.Δ.Ε.. Επειδή, ωστόσο, το ΠΜΣ βρίσκεται στο δεύτερο εξάμηνο λειτουργίας του, οι προδιαγραφές αυτές δεν έχουν οριστεί ακόμη.

3.2.6. *Επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών.*

3.2.6.1 *Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;*

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών γίνεται μια φορά κάθε χρόνο και περιλαμβάνει δύο στάδια. Στο πρώτο, οι υποψήφιοι/ες υποβάλλονται σε γραπτή εξέταση βάσει βιβλιογραφίας που ορίζεται από την Ε.Δ.Ε. και η οποία αποβλέπει κυρίως στην εξασφάλιση βασικών γνώσεων των υποψηφίων στα διαφορετικά από τον κλάδο που προέρχονται αντικείμενα του Προγράμματος. Τριμελής Επιτροπή Επιλογής οριζόμενη από την Ε.Δ.Ε. βαθμολογεί τα γραπτά και αξιολογεί γενικότερα όλες τις αιτήσεις των υποψηφίων. Τα βασικότερα στοιχεία για την αξιολόγηση είναι το επίπεδο και η συνάφεια των προηγούμενων σπουδών με το αντικείμενο του ΠΜΣ, η γενικότερη εκπαιδευτική πορεία του/της υποψηφίου/ας, η επίδοση στη γραπτή εξέταση, καθώς και η προσωπικότητα και η ενδεχόμενη επιστημονική και επαγγελματική δραστηριότητα του/της.

Οι υποψήφιοι που επιλέγονται στο πρώτο στάδιο συνεχίζουν στο δεύτερο, καλούνται δηλαδή σε συνέντευξη. Με τη συνέντευξη η Επιτροπή Επιλογής επιδιώκει να διαπιστώσει ποιοι υποψήφιοι διακρίνονται από μεγαλύτερη ικανότητα να ανταποκριθούν ουσιαστικά στις απαιτήσεις του ΠΜΣ, συνεκτιμώντας το κίνητρο και το ενδιαφέρον, αλλά και την επιστημονική συγκρότηση και επάρκεια των υποψηφίων σε σχέση με το αντικείμενο του ΠΜΣ.

Στη συνέχεια η Επιτροπή Επιλογής παρουσιάζει συνολική πρόταση στην Ε.Δ.Ε. με κατάταξη των υποψηφίων σε τρεις κατηγορίες: (α) τους προτεινόμενους υποψηφίους κατά αξιολογική σειρά, (β) τους επιλαχόντες υποψηφίους ομοίως και (γ) τους μη προτεινόμενους με αλφαβητική σειρά. Η Ε.Δ.Ε. δύναται να επιφέρει αλλαγές στον προτεινόμενο από την Επιτροπή κατάλογο, ύστερα από τεκμηριωμένη εισήγηση μέλους της, η οποία θα συγκεντρώνει πλειοψηφία 3/4 του συνόλου των μελών της.

Σε καμιά περίπτωση δεν είναι δυνατόν ο τελικός αριθμός των εισαγομένων κάθε έτος στο ΠΜΣ να υπερβαίνει τους είκοσι (20).

3.2.6.2 *Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;*

Η Ε.Δ.Ε. επιλέγει τους άριστους υποψηφίους λαμβάνοντας υπόψη την πολλαπλή διάσταση του ΠΜΣ. Επιδιώκεται η σύμμετρη κατανομή μεταπτυχιακών φοιτητών ανάμεσα στους διάφορους κλά-

δους, χωρίς πάντως να προσδιορίζονται αυστηρές ποσοστώσεις ούτε να παραμερίζεται η σχετική ποιότητα των υποψηφίων υπέρ της ποσόστωσης.

3.2.6.3 *Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;*

Υποψήφιοι 2008-09	
Αιτούντες	23
Τελικώς εγγραφέντες	17

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, στο πρώτο έτος λειτουργίας του ΠΜΣ, το ποσοστό αποδοχής είναι 74%.

3.2.6.4 *Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;*

Η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων δημοσιοποιούνται μέσω προκήρυξης που αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Επίσης, τα αποτελέσματα της διαδικασίας δημοσιοποιούνται μέσω της ιστοσελίδας του ΠΜΣ.

3.2.6.5 *Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;*

Η διαδικασία και τα γενικά κριτήρια επιλογής κρίνονται επαρκή και απόλυτα διαφανή, καθώς μάλιστα στην πράξη συμμετέχουν στη διαδικασία επιλογής όλα ή το μεγαλύτερο μέρος των μελών της Ε.Δ.Ε. και όχι αποκλειστικά η τριμελής εξεταστική επιτροπή, που προβλέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό. Επίσης τα κριτήρια ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα, όπου δημοσιοποιείται και ο κατάλογος των επιτυχόντων.

3.2.7. *Χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.*

3.2.7.1 *Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ προέρχεται αποκλειστικά από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου Αθηνών.

3.2.7.2 *Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Η βιωσιμότητα του προγράμματος θα επιτευχθεί καλύτερα όταν εξασφαλιστεί σταθερότερη διοικητική υποστήριξη αλλά και δυνατότητα μετάκλησης σε μονιμότερη βάση διδασκόντων από το εξωτερικό με την εξασφάλιση και άλλων πηγών χρηματοδότησης, όπως από Ιδρύματα, Ευρωπαϊκά προγράμματα ή χορηγίες.

3.2.7.3 *Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;*

Ως τώρα οι πόροι έχουν διατεθεί για την αγορά συμπληρωματικού εξοπλισμού για τις ανάγκες των μαθημάτων, την οργάνωση και διαχείριση της ιστοσελίδας, την οργάνωση της γραμματείας και προσκλήσεις καθηγητών για να προσφέρουν εκπαιδευτικό έργο στο ΠΜΣ. Επίσης με απόφαση του Τμήματος διατέθηκαν ωρομισθίες από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου για την αμοιβή μεταπτυχιακού φοιτητή Β' Κύκλου του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας, ο οποίος αξιοποιήθηκε στη διαχείριση του προγράμματος και στην προσφορά επικουρικού εκπαιδευτικού έργου.

3.2.8 Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3.2.8.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιο ποσοστό ;

Στα μαθήματα του ΠΜΣ δεν υπάρχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό σε τακτική βάση. Συνήθως οι προσκεκλημένοι ομιλητές, που τυχαίνει να παρεπιδημούν στην Αθήνα δίνουν, με την ευκαιρία της επίσκεψής τους, και διάλεξη στο πλαίσιο των μαθημάτων του ΠΜΣ. Ως τώρα έχει μιλήσει η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου του Νέου Μεξικού (Η.Π.Α.) Ελένη Μπαστέα, ενώ έχει προσκληθεί και έχει ήδη προγραμματιστεί η ομιλία του καθηγητή του Πανεπιστημίου της Σιένας (Ιταλία) Michele Bacci.

3.2.8.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Ως τώρα, στο ένα έτος λειτουργίας του ΠΜΣ, δεν έχει υπάρξει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών.

3.2.8.3 Πόσα και ποια μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Κανένα μάθημα δεν διδάσκεται σε ξένη γλώσσα.

3.2.8.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Στο ένα έτος λειτουργίας του ΠΜΣ δεν υπάρχει ακόμα συμφωνία συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού, αλλά αυτό βρίσκεται ανάμεσα στις άμεσες επιδιώξεις.

3.2.8.5 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών; Ποιες;

Όχι.

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.

3.3.1. Ανταπόκριση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις ανάγκες της κοινωνίας.

3.3.1.1 Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Όπως και στην περίπτωση του ΠΜΣ, δεν υπάρχουν αντικειμενικές διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΔΣ στους στόχους του Τμήματος. Η αντιστοιχία όμως του ΠΔΣ με τα γνωστικά αντικείμενα και τους στόχους του ΠΠΣ διασφαλίζουν αυτήν την ανταπόκριση.

Σχετικά με την ανταπόκριση του ΠΔΣ στις ανάγκες της κοινωνίας, επίσης δεν υπάρχουν αντικειμενικές διαδικασίες ελέγχου. Εντούτοις η εκλογή πολλών διδασκόντων μας ως μελών ΔΕΠ ή ως ερευνητών σε ερευνητικά κέντρα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή η συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα και η αποδοχή τους σε πανεπιστήμια του εσωτερικού ή του εξωτερικού για άσκηση μεταδιδακτορικής έρευνας, αποτελεί έμμεση απάντηση στην κοινωνική ανταπόκριση του ΠΜΣ μας.

3.3.1.2 Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Υπήρξε μέχρι στιγμής μία αξιολόγηση του ΠΜΣ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, η οποία και επισυνάπτεται. Οι εκτιμήσεις των εξωτερικών κριτών ελήφθησαν υπόψη όσον αφορά στην προσπάθεια μεγαλύτερου ελέγχου για την έγκαιρη αποπεράτωση των σπουδών των φοιτητών (βλ. Παραρτήματα αριθμ. 6Α και 6Β).

3.3.1.3 Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών;

Μέσω γραπτής ανακοίνωσης από την Γραμματεία της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών και ενημέρωσης στην αντίστοιχη ιστοσελίδα του Τμήματος <http://www.arch.uoa.gr> καθώς και στο έντυπο ενημερωτικό φυλλάδιο.

3.3.1.4 Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Δεν υπάρχει αντικειμενική διαδικασία παρακολούθησης. Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι του ΠΜΣ συνήθως απασχολούνται επαγγελματικά στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, στη Μέση Εκπαίδευση, δημόσια και ιδιωτική, σε ερευνητικά κέντρα, καθώς και σε άλλους τομείς της τέχνης, της ιστορίας και του πολιτισμού. Είναι εύλογο ότι αριθμός των αποφοίτων απορροφάται και στα αντίστοιχα Τμήματα των ΑΕΙ. Πρέπει να τονισθεί ότι σχεδόν όλοι οι διδάκτορες του Τμήματός μας που εκπόνησαν διατριβή στα γνωστικά αντικείμενα της Αρχαίας Ιστορίας και της Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας έχουν εκλεγεί σε θέσεις ΔΕΠ σε ΑΕΙ.

3.3.2. Δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών.

3.3.2.1 Προσφέρονται μαθήματα διδακτορικού κύκλου; Ποια είναι αυτά;

Είναι δυνατόν να προσφέρεται κύκλος μαθημάτων ή συναφείς δραστηριότητες οι οποίες προβλέπονται από το νόμο 3685/2008, άρθρο 9, παράγραφος 3β. Αναφέρονται χαρακτηριστικά για το 2008 και 2009 τα μαθήματα του Αρχαιολογικού Σχεδίου, της Πολιτισμικής Πληροφορικής και της Τεχνολογίας της Κεραμικής, τα οποία μπορούν να παρακολουθήσουν φοιτητές του Α' και Β' Κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών. Επίσης, σε τακτά διαστήματα προβλέπεται διεξαγωγή συνολικού σεμιναρίου για τους υποψήφιους διδάκτορες, με σκοπό την παρουσίαση της πορείας των διδακτορικών τους διατριβών και εμπάθυνση σε επιμέρους θεωρητικά μαθήματα.

3.3.2.2 Προσφέρονται μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας; Ποια είναι αυτά;

Όχι δεν προσφέρονται τέτοιου είδους μαθήματα, διότι αυτό έχει ήδη συντελεσθεί στον Α' Κύκλο Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3.3.3. Το εξεταστικό σύστημα.

3.3.3.1 Υπάρχει συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών;

Υπάρχει και μάλιστα αρκετά συχνά. Το Τμήμα μας κατεξοχήν επιδιώκει τέτοιου είδους συνεργασίες. Στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ <http://www.arch.uoa.gr> και στον πίνακα υποψηφίων διδακτόρων αναγράφονται τα ονόματα των συμμετεχόντων σε τριμελείς συμβουλευτικές επιτροπές. Από τον πίνακα προκύπτει η συμμετοχή μελών ΔΕΠ από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά κέντρα. Κατά κανόνα ο αριθμός των 7 εξεταστών συμπληρώνεται επίσης από μέλη ΔΕΠ άλλων ΑΕΙ ή ερευνητικών κέντρων.

3.3.3.2 Πώς παρακολουθείται διαχρονικά η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδακτόρων;

Μέσω των ετήσιων εκθέσεων προόδου που υποβάλλει ο υποψήφιος διδάκτωρ, σε συνεργασία με την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή του, στη ΣΕΜΣ. Επίσης, μεγάλος αριθμός μελών ΔΕΠ, ως επι-

βλέποντες διδακτορικών διατριβών, οργανώνουν ετήσια σεμινάρια με τη συμμετοχή των λοιπών μελών ΔΕΠ του γνωστικού αντικείμενου, στα οποία οι υποψήφιοι διδάκτορες παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, συζητούν τυχόν προβλήματα και αξιολογούνται. Πίνακας αυτών των επιστημονικών συναντήσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ

http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=164&Itemid=132

3.3.3.3 Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Προβλέπονται συγκεκριμένα κριτήρια για την αξιολόγηση των υποψηφίων διδασκόντων. Αυτά είναι τα εξής: το σύνολο της βαθμολογίας του σπουδαστή στα σεμιναριακά μαθήματα του Α' Κύκλου, η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία ειδίκευσης και η ερευνητική πρόταση για το προτεινόμενο θέμα της διατριβής. Επίσης, λαμβάνεται υπόψη και η εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή του σπουδαστή κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στον Α' Κύκλο Σπουδών. Τέλος, λαμβάνονται υπόψη και οι συστατικές επιστολές, εφόσον κατατεθούν από τον υποψήφιο στην αίτησή του. Οι συστατικές επιστολές βεβαίως δεν αποτελούν βασικό κριτήριο και δεν απαιτούνται, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του ΠΜΣ.

3.3.3.4 Εφαρμόζονται κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Βεβαίως, η διαδικασία είναι κοινή για όλα τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα, στα οποία έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αίτηση/πρόταση για εκπόνηση διατριβής ο υποψήφιος διδάκτωρ και αναφέρονται αναλυτικά στον Οδηγό Σπουδών. Βλέπε αμέσως παραπάνω.

3.3.3.5 Πώς αξιολογείται η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;

Μόνη υπεύθυνη για την αξιολόγηση της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων είναι η ΣΕΜΣ. Προτάσεις για αλλαγές ή τροποποιήσεις στο υπάρχον σύστημα μπορούν να γίνουν από τα μέλη ΔΕΠ στη ΣΕΜΣ, οι σχετικές εισηγήσεις εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

3.3.3.6 Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;

Η ανάθεση του θέματος γίνεται μετά από αίτηση του υποψηφίου στη γραμματεία του ΠΜΣ, η οποία συνοδεύεται από αναλυτική ερευνητική πρόταση. Συχνά η αίτηση και η πρόταση του υποψηφίου συζητούνται σε προφορική συνέντευξη ενώπιον μελών του γνωστικού αντικείμενου. Στη συνέχεια αποτελούν αντικείμενο συζήτησης σε ειδική συνεδρία της ΣΕΜΣ δύο φορές ετησίως και εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Μετά τη σύνταξη γραπτής εισήγησης της τριμελούς εποπτικής επιτροπής, ακολουθεί η προφορική διαδικασία εξέτασης της διατριβής ενώπιον επταμελούς επιτροπής, που απαρτίζεται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή/και άλλων Τμημάτων άλλων ΑΕΙ. Η ημερομηνία της προφορικής δοκιμασίας κοινοποιείται μια εβδομάδα ενωρίτερα και η εξέταση είναι δημόσια, ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνειά της.

3.3.3.7 Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη διδακτορική διατριβή; Ποιες;

Η διδακτορική διατριβή πρέπει

- ✓ να έχει πρωτοτυπία ως προς την επιλογή του θέματος,
- ✓ να ακολουθεί τις σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους στην ανάλυση και σύνθεση του θέματος,
- ✓ να είναι βιβλιογραφικά απολύτως ενημερωμένη και

✓ να τεκμηριώνονται τα συμπεράσματα.

Θα πρέπει εν τέλει να αποτελεί πρωτότυπη επιστημονική συμβολή στην έρευνα.

3.3.4. Επιλογή των υποψηφίων διδασκόντων.

3.3.4.1 Ποια είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;

Βλέπε παραπάνω 3.3.3.3.

3.3.4.2 Με ποια συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται;

Βλέπε αμέσως παραπάνω.

3.3.4.3 Ποιο είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων διδασκόντων;

Οι αυστηρές προδιαγραφές που έχουν τεθεί τόσο από τον εσωτερικό κανονισμό του ΠΜΣ όσο και από την έως τώρα πορεία των εγκριθεισών διατριβών (πίνακάς τους δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=153&Itemid=121) οδηγούν στην υποβολή κυρίως αξιόλογων προτάσεων για εκπόνηση διδακτορικής έρευνας, οι οποίες γίνονται αποδεκτές εφόσον πληρούν τις σοβαρές ακαδημαϊκές προϋποθέσεις. Γι' αυτό και το ποσοστό αποδοχής είναι ιδιαίτερα υψηλό και αγγίζει το 85-90%

3.3.4.4 Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;

Μέσω γραπτής ανακοίνωσης από τη Γραμματεία της ΣΕΜΣ και με αντίστοιχη στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

3.3.4.5 Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;

Η δημοσιοποίηση των κριτηρίων επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων συμβάλλει σημαντικά στη διαφάνεια, εφόσον οι υποψήφιοι γνωρίζουν εκ των προτέρων τα κριτήρια αυτά. Επιπροσθέτως όμως η προφορική συνέντευξη των υποψηφίων για ένταξη στο Β' Κύκλο Μεταπτυχιακών Σπουδών διενεργείται ενώπιον πολυμελούς επιτροπής μελών ΔΕΠ, γεγονός που αναμφίβολα εξασφαλίζει διαφάνεια.

3.3.5. Σεμινάρια και ομιλίες.

Όλα τα σεμινάρια, συμπόσια, διημερίδες, ημερίδες και ομιλίες που έχει διοργανώσει το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας αναφέρονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα του Τμήματος: <http://www.arch.uoa.gr> / λήμματα Επιστημονικές εκδηλώσεις/: Συνέδρια-Συμπόσια-Ημερίδες/ Διαλέξεις-Μαθήματα/ Συνδιοργάνωση Σεμιναρίων- επιστημονικών συναντήσεων. Εδώ σημειώνονται ενδεικτικά τα εξής:

- ♦ Το Τμήμα μας διοργανώνει ανά διετία συνέδριο με θέμα «Ανασκαφή και Έρευνα», όπου μέλη ΔΕΠ και μεταπτυχιακοί Α' και Β' Κύκλου παρουσιάζουν ανακοινώσεις σχετικές με το αντικείμενο της έρευνάς τους.
- ♦ Επίσης, ο Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών και πιο συγκεκριμένα «Οι νέοι ερευνητές του περιοδικού *Διαχρονία*» ανά διετία οργανώνουν επιστημονικό συνέδριο και εκδίδουν το περιο-

δικό Διαχρονία. Έχει ήδη διεξαχθεί ένα συνέδριο το 2007 και διοργανώνεται και άλλο για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος.

- ◆ Το 2008 πραγματοποιήθηκε ημερίδα και των Μεταπτυχιακών φοιτητών της Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, στην ειδικευση Βενετοκρατία-Τουρκοκρατία,
- ◆ Το 2009 πραγματοποιήθηκαν Ημερίδες α) του διεπιστημονικού μεταπτυχιακού σεμιναρίου «Νίκος Οικονομίδης», β) των Μεταπτυχιακών φοιτητών της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.
- ◆ Κατά τα ακαδ. έτη 2007-8 και 2008-9 έχουν οργανωθεί τρεις διημερίδες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Διδακτορικού στην Κοινωνική Ιστορία της Ευρώπης και της Μεσογείου καθώς και σε συνεργασία με το Hellenic National Audiovisual Archive και Netherlands Institute at Athens
- ◆ Το 2004 πραγματοποιήθηκε Διεθνής ημερίδα με θέμα «Μέθοδοι Προσέγγισης και Έρευνας της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Γλυπτικής».
- ◆ Το 2007 πραγματοποιήθηκε Ημερίδα στη μνήμη Ν.Μ. Κοντολέοντος σε συνεργασία με την Ελληνική Επιγραφική Εταιρεία και τίτλο: «ψυχάς έχοντες κυμάτων εν αγκάλαις».
- ◆ Επιπροσθέτως έχουν κατά καιρούς οργανωθεί άλλα συνέδρια από το Τμήμα μας όπως: Η ΣΤ' Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου».
- ◆ Από το 2008 υφίσταται τριετές πρόγραμμα επιστημονικών συναντήσεων (workshops) ανάμεσα στο ΠΜΣ μας και στην ειδικευση «Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία» με το Πανεπιστήμιο της Minnesota. Έχουν πραγματοποιηθεί δύο επιστημονικές συναντήσεις με θέμα «Η Μεσόγειος και οι θάλασσές της» στο Πανεπιστήμιο της Μιννεάπολης/Minnesota το 2008 και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το 2009.
- ◆ Ήδη από το 2003 και εξής οι δύο Τομείς του Τμήματός μας έχουν διοργανώσει σειρά Ημερίδων με εξειδικευμένα θέματα που αφορούν ποικίλα γνωστικά αντικείμενα όπως: Βυζαντινή Ιστορία, Βυζαντινή Ιστορία και Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία και άλλα.
- ◆ Στο πλαίσιο των σεμιναριακών μαθημάτων μεγάλος αριθμός μελών ΔΕΠ προσκαλεί συναδέλφους από Πανεπιστήμια της ημεδαπής και της αλλοδαπής για ομιλίες σχετικές με το αντικείμενο της έρευνας και διδασκαλίας τους. Οι ομιλίες αυτές λαμβάνουν χώρα ετησίως στη διάρκεια των δύο εξαμήνων. Οι προσκλήσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος για την έγκαιρη ενημέρωση των ενδιαφερομένων να συμμετάσχουν στις ομιλίες αυτές, οι οποίες και παρακολουθούνται από φοιτητές του Α' και Β' Κύκλου αλλά και μέλη ΔΕΠ.

Για όλες τις ανωτέρω εκδηλώσεις βλέπε τον πίνακα στην ιστοσελίδα

http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=164&Itemid=132

και http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=133

Τηρείται επίσης και η αντίστοιχη ιστοσελίδα στην αγγλική γλώσσα

3.3.5.1 Υπάρχει γενικό σεμινάριο σε τακτή χρονική βάση (εβδομαδιαίο, μηνιαίο) όπου καθηγητές και ερευνητές στο Τμήμα παρουσιάζουν τη δουλειά τους για ενημέρωση των συναδέλφων τους, αλλά και των φοιτητών;

Δεν υπάρχει γενικό σεμινάριο. Ωστόσο, έχει καθιερωθεί η Δημερίδα του Τμήματος, κυρίως στις ειδικεύσεις της Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης κάθε δεύτερο έτος στην οποία συμμετέχουν τόσο μέλη ΔΕΠ όσο και μεταπτυχιακοί φοιτητές των Κύκλων Α' και Β' που παρουσιάζουν θέματα σχετικά με την τρέχουσα έρευνά τους. Από το ακαδ. έτος 2008-9 και ο Τομέας Ιστορίας έχει καθιερώσει

σειρά εκδηλώσεων με σκοπό την παρουσίαση ερευνητικών προγραμμάτων ή άλλου ειδικού ενδιαφέροντος ανακοινώσεων από μέλη ΔΕΠ.

3.3.5.2 Υπάρχει δυνατότητα πρόσκλησης ομιλητών από άλλα παν/μια και ερευνητικά κέντρα για να δώσουν ομιλίες και να ενημερώσουν για το έργο τους;

Βεβαίως, και εφαρμόζεται. Υπάρχει πάντα όμως το οικονομικό πρόβλημα της κάλυψης των εξόδων μετακίνησης και διαμονής τα οποία, όπως προβλέπεται από το Πανεπιστήμιο, είναι ανεπαρκή. Συχνά οι προσκεκλημένοι μας προσφέρονται να μας δώσουν διαλέξεις, σεμινάρια κ.ά. pro bono. Δεδομένης της αδυναμίας να καλυφθούν αμοιβές δεν είναι δυνατός ο εμπλουτισμός του προγράμματος με ειδικούς διδάσκοντες.

3.3.6. Διεθνής διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3.3.6.1 Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις 7μελείς και 3μελείς επιτροπές; Σε ποιο ποσοστό;

Βεβαίως, και υπάρχει και επιδιώκεται. Το ποσοστό είναι μικρό, κυρίως λόγω της δυσκολίας χειρισμού της ελληνικής γλώσσας από τους συναδέλφους των ΑΕΙ του εξωτερικού, αλλά και της αδυναμίας της πλήρους κάλυψης των αμοιβών και των εξόδων που θα απαιτούνταν. Βλέπε και τις ως άνω 3.2.8.5 και 3.3.3.1.

3.3.6.2 Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών υποψηφίων διδασκόντων;

Βεβαίως υπάρχει. Οι φοιτητές προέρχονται από χώρες της Ευρώπης, της Εγγύς Ανατολής, την Κίνα, την Ιαπωνία και αλλού. Το πρόβλημα της γνώσης της ελληνικής γλώσσας και οι ελάχιστες χορηγούμενες υποτροφίες, καθώς και τα προβλήματα διαμονής σε ανεπαρκείς αριθμητικά φοιτητικές εστίες είναι οπωσδήποτε εμπόδιο για την μεγαλύτερη συμμετοχή αλλοδαπών υποψηφίων.

3.3.6.3 Παρέχεται δυνατότητα εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα;

Βεβαίως, σε αλλοδαπούς στην αγγλική γλώσσα.

3.3.6.4 Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;

Υπάρχουν με το Πρόγραμμα ERASMUS. Οι περισσότερες από τις 69 συμφωνίες που καταγράφησαν στο ΠΠΣ (βλ. ενότητα 3.1.4.4) ισχύουν και σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών Α' και Β' κύκλου, τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους ξένους φοιτητές.

Επίσης υπάρχουν οι παρακάτω συμφωνίες συνεργασίας:

- ♦ διετές Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό (European Doctorate) στην Πολιτική και Πολιτισμική Ιστορία της Μεσαιωνικής, Νεότερης και Σύγχρονης Ευρώπης, με άλλα τέσσερα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του Παρισιού, Λισαβόνας, Πίζας και Σεβίλλης
- ♦ Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (MA) Μεσογειακές Σπουδές, με τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Μάλτας, Πίζας, Βαλένθιας, Σόφιας και Θεσσαλονίκης
- ♦ European Master of Classical Studies, με άλλα 12 συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Ευρώπης: Κύπρου, Freiburg, Hamburg, Innsbruck, Istanbul, Münster, Perugia, Poznan, Roma III, Le Mirail, Zürich, La Coruña.

3.3.6.5 Παρέχονται από το Τμήμα κίνητρα στους υποψήφιους διδάκτορες για την συμμετοχή τους σε διεθνή «Θερινά Προγράμματα» (*summer schools*), διεθνή ερευνητικά συνέδρια, υποβολή άρθρων σε έγκριτα περιοδικά, κλπ.;

Αναμφίβολα υπάρχει διάθεση αλλά δεν υπάρχουν οι οικονομικές προϋποθέσεις κάλυψης των εξόδων που είναι απαραίτητα για τέτοιου είδους προγράμματα. Συνήθως επαφίεται στα μέλη ΔΕΠ να αναζητήσουν προσωπικά μέσω ιδρυμάτων και/ή ερευνητικών οργανισμών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής τους τρόπους και τις δυνατότητες αυτές.

Στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων Ηράκλειτος και Πυθαγόρας I και II http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=167&Itemid=135 υποψήφιοι διδάκτορες αλλά και σπουδαστές Α' Κύκλου είχαν την ευκαιρία να δημοσιεύσουν τις μελέτες τους σε περιοδικά της ημεδαπής και αλλοδαπής αλλά και σε συλλογικούς τόμους.

3.3.6.6 Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών; Ποιες;

Όχι δεν υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του ΠΜΣ. Η συμμετοχή του όμως στα παραπάνω διεθνή μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών φανερώνει την αναγνώριση που απολαμβάνει από την ακαδημαϊκή κοινότητα του εξωτερικού. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι αρκετά μέλη ΔΕΠ του Τμήματός μας συμμετέχουν σε συμβουλευτικές επιτροπές διδακτορικών διατριβών που εκπονούνται σε άλλα ΑΕΙ της χώρας αλλά και του εξωτερικού και έχουν προσκληθεί να δώσουν διαλέξεις ή να συμμετάσχουν σε ειδικά σεμινάρια και ερευνητικά προγράμματα. Αυτό αναμφίβολα υποδεικνύει τη διεθνή αποδοχή του αξιόμαχου του Τμήματός μας.

4. Διδακτικό έργο

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

4.1.1. Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές; Πώς εφαρμόζεται;

Η αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές έχει ξεκινήσει εθελοντικά και αποσπασματικά από ορισμένους διδάσκοντες ήδη από τη δεκαετία του 1990. Οργανωμένη προσπάθεια σε επίπεδο Τμήματος έγινε μόλις εφέτος (ακαδημαϊκό έτος 2008-9), με προτροπή προς τους διδάσκοντες να διανείμουν ερωτηματολόγια αξιολόγησης στους φοιτητές. Με βάση την απογραφή όλων των προσφερόμενων μαθημάτων, η ανταπόκριση ήταν πολύ περιορισμένη: μόλις 17 από τα 56 μαθήματα για τα οποία έγιναν δελτία (ποσοστό 30%). Οι λόγοι είναι τρεις:

1. Αρκετοί διδάσκοντες είναι προς το παρόν επιφυλακτικοί στην εφαρμογή αυτού του μέτρου, καθώς πρόκειται για μια εντελώς νέα πρακτική στα πλαίσια της ελληνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, χωρίς ανάλογη εμπειρία στο παρελθόν.
2. Σε πολλά μαθήματα, κατά βάση σεμιναριακά και επιλεγόμενα κατεύθυνσης, λόγω του περιορισμένου αριθμού των συμμετεχόντων φοιτητών, τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης χάνουν ουσιαστικά το χαρακτήρα της ανωνυμίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπήρχε η αίσθηση ότι ο φοιτητής δεν θα μπορούσε να εκφράσει ελεύθερα την άποψή του για το μάθημα ή/και το διδάσκοντα, και επομένως τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δεν θα ήταν αντιπροσωπευτικά.
3. Λόγω των καταλήψεων του χειμερινού εξαμήνου του 2008-09, που άρχισαν από τις 8/12 έως τα μέσα Ιανουαρίου, πολλοί διδάσκοντες δεν είχαν τη δυνατότητα να διανείμουν ερωτηματολόγια στους φοιτητές τους.

Στις περιπτώσεις εφαρμογής η διαδικασία αξιολόγησης γινόταν στο τέλος του εξαμήνου. Το αντικείμενο της αξιολόγησης περιλάμβανε: το περιεχόμενο του μαθήματος, τις μεθόδους διδασκαλίας, το εκπαιδευτικό υλικό και τους διδάσκοντες. Η μεθοδολογία της αξιολόγησης περιλάμβανε σε όλες τις περιπτώσεις τη συμπλήρωση από τους φοιτητές ανώνυμων γραπτών ερωτηματολογίων τα οποία παραδίδονταν στο διδάσκοντα στο τέλος του μαθήματος.

4.1.2. Πώς αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

Στις περιπτώσεις εφαρμογής, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αξιοποιούνται από τους διδάσκοντες για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του μαθήματός τους. Σε μερικές περιπτώσεις οι λίγες πλήρεις και αιτιολογημένες απόψεις των φοιτητών αξιοποιήθηκαν από τους διδάσκοντες για την υποβολή προτάσεων στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών του κάθε Τομέα.

4.1.3. Ποιος είναι ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Όλα τα μέλη αφιερώνουν τουλάχιστον 6 ώρες εβδομαδιαίως για τη διδασκαλία του μαθήματος ή των μαθημάτων τους. Επιπλέον, αφιερώνονται κατά μέσο όρο άλλες 10-15 ώρες σε άλλες πτυχές της

εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως επιπρόσθετα σεμινάρια, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, ώρες γραφείου και συνεργασίες με φοιτητές, επίβλεψη και διόρθωση σεμιναριακών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών καθώς και διδακτορικών διατριβών του Τμήματος και συγγενών Τμημάτων. Συνολικά, ο μέσος όρος των ωρών που αφιερώνονται στη συνολική εκπαιδευτική διαδικασία αγγίζει τις 18-20 ώρες εβδομαδιαίως. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις ανά μέλος ΔΕΠ, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών και των εργασιών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών) που έχει να επιβλέψει ή/και να διορθώσει.

4.1.4. Πόσα από τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η συντριπτική πλειονότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος (47 από τους 52, δηλαδή 90%) συμμετείχαν κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με την προσφορά μεταπτυχιακών σεμιναρίων. Οι περισσότεροι (40, δηλαδή 85%) προσφέρουν ένα σεμινάριο κάθε έτος (στο χειμερινό ή το εαρινό εξάμηνο), ενώ ορισμένοι (7, δηλαδή 15%) προσφέρουν δύο σεμινάρια, ένα σε κάθε εξάμηνο.

4.1.5. Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες/βραβεία διδασκαλίας;

Όχι δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες υποτροφίες από το Τμήμα. Οι φοιτητές επωφελούνται από τα κληροδοτήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

4.1.6. Συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος και σε τί ποσοστό;

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και οι υποψήφιοι διδάκτορες δεν συνεισφέρουν συστηματικά στο διδακτικό έργο, με εξαίρεση την περιστασιακή παράδοση σεμιναρίων και φροντιστηριακών ασκήσεων. Επίσης η προσφορά τους στον τομέα επιτηρήσεων κατά τις εξετάσεις στο τέλος των διδακτικών εξαμήνων είναι καίρια, αν και υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην καταβολή της ωρομίσθιας αποζημίωσής τους από το Πανεπιστήμιο.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;

4.2.1. Ποιές συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται;

Η βασική διδακτική μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η θεωρητική διδασκαλία στις αίθουσες και στα αμφιθέατρα, καθώς λόγω της φύσης του γνωστικού αντικείμενου μας δεν προσφέρονται πολλά εργαστηριακά μαθήματα. Προβλέπονται όμως πρακτικές ασκήσεις οι οποίες ανάλογα με το είδος του μαθήματος ποικίλλουν ως προς το είδος και το χρόνο που αφιερώνεται. Πιο συγκεκριμένα:

- ✓ Σχεδόν σε όλα τα Υποχρεωτικά Κορμού και Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης η θεωρητική διδασκαλία εμπλουτίζεται με φροντιστηριακά μαθήματα και ασκήσεις επί των πηγών και της βιβλιογραφίας, επιτόπιες ασκήσεις στα Σπουδαστήρια και στα Εργαστήρια του Τμήματος, επισκέψεις σε αρχαία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους. Αυτές οι δραστηριότητες καλύπτουν περίπου 20-30% του συνολικού διδακτικού χρόνου.
- ✓ Στα σεμιναριακά μαθήματα, η θεωρητική διδασκαλία από το διδάσκοντα αντιστοιχεί περίπου στο 20% του συνολικού διδακτικού χρόνου, ενώ το υπόλοιπο 80% καλύπτεται από τις παρουσιάσεις των εργασιών από τους φοιτητές και από συζήτηση στην αίθουσα.

- ✓ Τέλος, υπάρχει ένα μάθημα πρακτικής άσκησης (Τοπογραφία-Ανασκαφική) υποχρεωτικό μόνο για τους φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης, στο οποίο οι επισκέψεις στους αρχαιολογικούς χώρους και η ανασκαφική άσκηση καλύπτει το 50% το διδακτικού χρόνου.

4.2.2. Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων;

Κάθε διδάσκων είναι υπεύθυνος για την επικαιροποίηση του περιεχομένου του μαθήματος και της διδακτικής μεθόδου που ακολουθεί. Προτάσεις για αλλαγές και τροποποιήσεις κατατίθενται και συζητούνται αρχικά στο πλαίσιο των οικείων γνωστικών αντικειμένων και ακολούθως είτε στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών του κάθε Τομέα, είτε απευθείας στη συνέλευση του Τομέα. Κατόπιν προωθούνται στη συνέλευση του Τμήματος για συζήτηση και τελική έγκριση. Επιπλέον, τόσο τα μαθήματα όσο και το συνολικό πρόγραμμα σπουδών έχουν υποστεί αλλεπάλληλες επικαιροποιήσεις τα τελευταία χρόνια, με διαδικασίες και διαβουλεύσεις που διήρκεσαν αρκετό χρόνο στα αρμόδια όργανα (Επιτροπές Σπουδών του κάθε Τομέα) και εγκρίθηκαν από τη συνέλευση του Τμήματος.

4.2.3. Ποιο είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις;

4.2.4. Ποια είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις;

Τα σχετικά στοιχεία υπάρχουν στον πίνακα 11.5-2 και συνοψίζονται επίσης στον παρακάτω πίνακα.

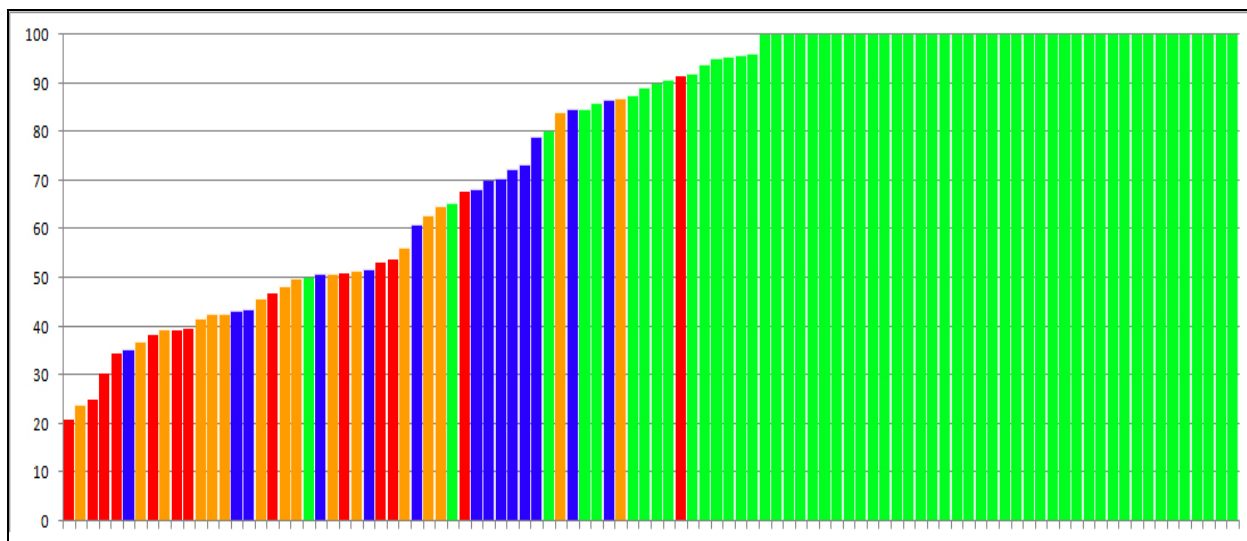
Πίνακας Ι. Ποσοστό συμμετοχής και επιτυχίας των μαθημάτων κατά τις εξεταστικές περιόδους του έτους 2008-09. Τα ποσοστά επιτυχίας έχουν υπολογιστεί με βάση τις κανονικές και την επαναληπτική εξεταστική περίοδο.

Α. Α.	Κωδ.	Μάθημα	Είδος	Δήλωσαν	Προσήλθαν		Πέρασαν	
					Αρ.	%	Αρ.	%
1	ΙΑ02	Προϊστορική Αρχαιολογία Α'	Υκο	667	554	83	310	56
2	ΙΑ10	Προϊστορική Αρχαιολογία Β'	Υκο	905	782	86	400	51
3	ΙΑ11	Κλασική Αρχαιολογία Α'	Υκο	953	756	79	296	39
4	ΙΑ12	Κλασική Αρχαιολογία Β'	Υκο	866	591	68	217	37
5	ΙΑ13	Βυζαντινή Αρχαιολογία Α'	Υκο	1.288	545	42	351	64
6	ΙΑ14	Βυζαντινή Αρχαιολογία Β'	Υκο	1.304	899	69	446	50
7	ΙΑ15	Ιστορία της Τέχνης	Υκο	653	303	46	263	87
8	ΙΑ16	Ιστορία της Τέχνης	Υκο	802	412	51	345	84
9	Π03	Εισαγωγή στην Ιστορία	Υκο	694	425	61	266	63
10	Π10	Αρχαία Ιστορία Ι	Υκο	920	871	95	418	48
11	Π11	Αρχαία Ιστορία ΙΙ	Υκο	1.182	692	59	165	24
12	Π12	Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως	Υκο	801	678	85	343	51
13	Π13	Βυζαντινή Ιστορία Α'	Υκο	924	693	75	288	42
14	Π14	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Α'	Υκο	819	604	74	275	46
15	Π17	Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α'	Υκο	1.064	671	63	284	42
16	Π18	Νεότερη Ελληνική Ιστορία Α'	Υκο	553	336	61	142	42

Α. Α.	Κωδ.	Μάθημα	Είδος	Δήλωσαν	Προσήλθαν		Πέρασαν	
					Αρ.	%	Αρ.	%
17	ΙΑ25	Τοπογραφία-Ανασκαφική	Υκα	317	165	52	85	52
18	ΙΑ26	Προϊστορική Αρχαιολογία	Υκα	243	141	58	103	73
19	ΙΑ27	Κλασική Αρχαιολογία	Υκα	216	91	42	64	70
20	ΙΑ28	Βυζαντινή Αρχαιολογία	Υκα	221	112	51	68	61
21	ΙΑ29	Ιστορία της Τέχνης	Υκα	221	95	43	82	86
22	ΙΑ30	Προϊστορική Αρχαιολογία	Υκα	187	89	48	70	79
23	ΙΑ31	Κλασική Αρχαιολογία	Υκα	271	104	38	88	85
24	ΙΑ32	Βυζαντινή Αρχαιολογία	Υκα	310	157	51	68	43
25	Π19	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Β'	Υκα	354	354	100	179	51
26	Π25	Αρχαία Ιστορία ΙΙΙ	Υκα	772	653	85	230	35
27	Π26	Βυζαντινή Ιστορία Β'	Υκα	641	454	71	196	43
28	Π29	Μεθοδολογικά Προβλ. της Ιστορίας	Υκα	504	298	59	215	72
29	Π30	Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β'	Υκα	412	232	56	162	70
30	Π31	Νεότερη Ελληνική Ιστορία Β'	Υκα	411	253	62	172	68
31	ΠΔ01	Παιδαγωγικά	ΥΒ	419	173	41	117	68
32	ΠΔ70	Παιδαγωγικά	ΥΒ	519	421	81	227	54
33	ΦΛ03	Λατινική Φιλολογία	ΥΒ	1.326	669	50	204	30
34	ΦΛ04	Λατινική Φιλολογία	ΥΒ	1.109	527	48	247	47
35	ΦΑ03	Αρχαία Ελληνική Φιλολογία	ΥΒ	721	418	58	104	25
36	ΦΑ04	Αρχαία Ελληνική Φιλολογία	ΥΒ	931	406	44	156	38
37	ΦΑ07	Αρχαία Ελληνική Φιλολογία	ΥΒ	715	444	62	153	34
38	ΦΑ27	Αρχαία Ελληνική Φιλολογία	ΥΒ	912	544	60	213	39
39	ΦΒ25	Βυζαντινή Φιλολογία	ΥΒ	677	375	55	78	21
40	ΦΓ03	Γλωσσολογία	ΥΒ	968	744	77	294	40
41	ΦΝ03	Νεοελληνική Φιλολογία	ΥΒ	702	559	80	297	53
42	ΦΝ83	Νεοελληνική Φιλολογία	ΥΒ	770	490	64	249	51
43	ΦΣ90	Ιστορία Φιλοσοφίας	ΥΒ	431	190	44	174	92
44	ΙΑ122	Ιστορία της Τέχνης	Ε	128	48	38	46	96
45	ΙΑ72	Προϊστορική Αρχαιολογία	Ε	83	15	18	15	100
46	ΙΑ73	Προϊστορική Αρχαιολογία	Ε	57	16	28	14	88
47	ΙΑ97	Ιστορία της Τέχνης	Ε	61	3	5	3	100
48	ΙΑ98	Ιστορία της Τέχνης	Ε	59	23	39	22	96
49	Π111	Οθωμανική Ιστορία ΙΙ	Ε	154	24	16	12	50
50	Π84	Ιστορία Μεταπολεμικού Κόσμου Ι	Ε	349	261	75	224	86
51	Π85	Ιστορία Μεταπολεμικού Κόσμου ΙΙ	Ε	459	296	64	193	65
52	Π89	Αρχαία Ιστορία-Επιγραφική	Ε	110	15	14	12	80
53	ΣΑ10	Προϊστορική Αρχαιολογία	Ε	24	9	38	9	100
54	ΣΑ113	Βυζαντινή Αρχαιολογία	Ε	2	1	50	1	100
55	ΣΑ117	Κλασική Αρχαιολογία	Ε	24	1	4	1	100
56	ΣΑ118	Ιστορία της Τέχνης	Ε	46	16	35	16	100
57	ΣΑ119	Βυζαντινή Αρχαιολογία	Ε	3	0	0	0	0
58	ΣΑ120	Βυζαντινή Αρχαιολογία	Ε	17	5	29	5	100
59	ΣΑ123	Ιστορία της Τέχνης	Ε	28	18	64	18	100

Α. Α.	Κωδ.	Μάθημα	Είδος	Δήλωσαν	Προσήλθαν		Πέρασαν	
					Αρ.	%	Αρ.	%
60	ΣΑ22	Προϊστορική Αρχαιολογία	E	21	6	29	6	100
61	ΣΑ23	Κλασική Αρχαιολογία	E	17	15	88	15	100
62	ΣΑ24	Κλασική Αρχαιολογία	E	35	13	37	11	85
63	ΣΑ45	Βυζαντινή Αρχαιολογία	E	2	1	50	1	100
64	ΣΑ50	Βυζαντινή Αρχαιολογία	E	16	10	63	10	100
65	ΣΑ62	Κλασική Αρχαιολογία	E	29	16	55	16	100
66	ΣΑ63	Κλασική Αρχαιολογία	E	32	15	47	15	100
67	ΣΑ70	Προϊστορική Αρχαιολογία	E	75	13	17	13	100
68	ΣΑ74	Προϊστορική Αρχαιολογία	E	14	6	43	6	100
69	ΣΑ77	Προϊστορική Αρχαιολογία	E	34	12	35	12	100
70	ΣΑ90	Βυζαντινή Αρχαιολογία	E	2	0	0	0	0
71	ΣΑ95	Βυζαντινή Αρχαιολογία	E	5	4	80	4	100
72	ΣΑΑ2	Κλασική Αρχαιολογία	E	15	9	60	8	89
73	ΣΙ102	Αρχειακές πηγές και έρευνα	E	8	1	13	1	100
74	ΣΙ119	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	E	49	20	41	19	95
75	ΣΙ122	Ιστορία Νέου Ελληνισμού	E	27	16	59	15	94
76	ΣΙ123	Αρχαία Ιστορία	E	14	14	100	14	100
77	ΣΙ124	Αρχαία Ιστορία	E	32	7	22	7	100
78	ΣΙ127	Αρχαία Ιστορία	E	25	20	80	20	100
79	ΣΙ128	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	E	20	11	55	11	100
80	ΣΙ129	Ιστορία Οθωμανικής Αυτοκρατορίας	E	31	12	39	12	100
81	ΣΙ130	Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού	E	20	8	40	8	100
82	ΣΙ132	Βυζαντινή Ιστορία	E	25	21	84	20	95
83	ΣΙ32	Βυζαντινή Ιστορία	E	25	12	48	11	92
84	ΣΙ37	Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού	E	26	15	58	15	100
85	ΣΙ38	Αρχαία Ιστορία	E	7	5	71	5	100
86	ΣΙ41	Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως	E	14	5	36	5	100
87	ΣΙ45	Αρχαία Ιστορία	E	9	5	56	5	100
88	ΣΙ48	Ιστορία Ελληνορωμαϊκών χρόνων	E	11	2	18	2	100
89	ΣΙ51	Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως	E	37	23	62	23	100
90	ΣΙ52	Βυζαντινή Ιστορία I	E	29	20	69	20	100
91	ΣΙ53	Βυζαντινή Ιστορία II	E	32	13	41	13	100
92	ΣΙ57	Ιστορία Νέου Ελληνισμού	E	34	23	68	23	100
93	ΣΙ63	Ιστορία Νέου Ελληνισμού	E	26	21	81	19	90
94	ΣΙ64	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	E	29	16	55	16	100
95	ΣΙ65	Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού	E	49	30	61	27	90
96	ΣΙ66	Βυζαντινή Ιστορία III	E	19	3	16	3	100
97	ΣΙ80	Βυζαντινή Ιστορία: Βοηθητικές Επιστήμες	E	8	6	75	6	100
98	ΣΙ89	Βυζαντινή Ιστορία	E	24	18	75	18	100
99	ΣΙ93	Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού	E	21	2	10	2	100
100	ΣΙ98	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	E	47	33	70	33	100

Πίνακας II. Γράφημα του ποσοστού επιτυχίας για τα 100 μαθήματα του ακαδημαϊκού έτους 2008-09. Τα Υποχρεωτικά Βάσης εμφανίζονται με κόκκινο, τα Υποχρεωτικά Κορμού με πορτοκαλί χρώμα, τα Υποχρεωτικά Ειδικεύσεως με μπλε και τα Επιλεγόμενα Ειδικεύσεως με πράσινο.

Από τα 100 μαθήματα, στα 39 (39%) παρουσιάζεται ποσοστό επιτυχίας μικρότερο του 75%. Από τα 39 αυτά μαθήματα τα 12 (31%) είναι Υποχρεωτικά Βάσης, τα 14 (36%) είναι Υποχρεωτικά Κορμού, τα 11 (28%) είναι Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης και μόλις 2 (5%) είναι Επιλογής Κατεύθυνσης. Από το γράφημα φαίνεται ξεκάθαρα ότι όλα τα Υποχρεωτικά Μαθήματα Βάσης και Κορμού (πλην τριών εξαιρέσεων) έχουν πολύ χαμηλά ποσοστά επιτυχίας, κάτω από 65%, με τα περισσότερα να βρίσκονται μεταξύ 35-50%. Υψηλότερα είναι τα ποσοστά επιτυχίας των Υποχρεωτικών Κατεύθυνσης, μεταξύ 65-85%, ενώ η συντριπτική πλειονότητα των Επιλεγόμενων Κατεύθυνσης έχουν ποσοστά άνω του 85% με πολλά να φτάνουν και το 100%.

Παρόμοια στοιχεία συνάγονται και από τη μελέτη των μέσων όρων βαθμολογίας στα μαθήματα. Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, ο μέσος όρος των Υποχρεωτικών μαθημάτων Βάσης είναι 4, των Υποχρεωτικών Κορμού 4,6, των Υποχρεωτικών Κατεύθυνσης 5,4 και των Επιλεγόμενων Κατεύθυνσης 8.

Πίνακας III. Μέσος όρος βαθμολογίας ανά είδος μαθήματος.

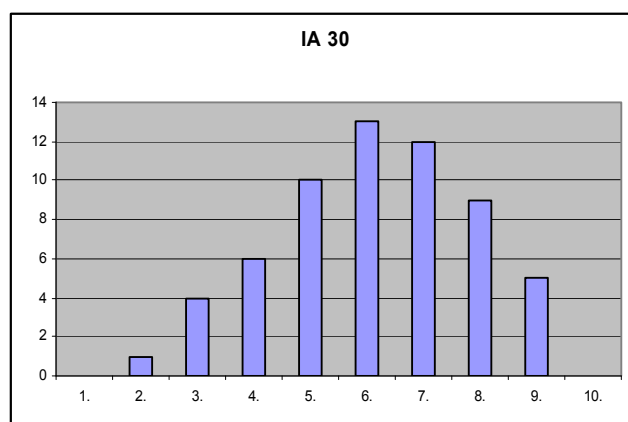
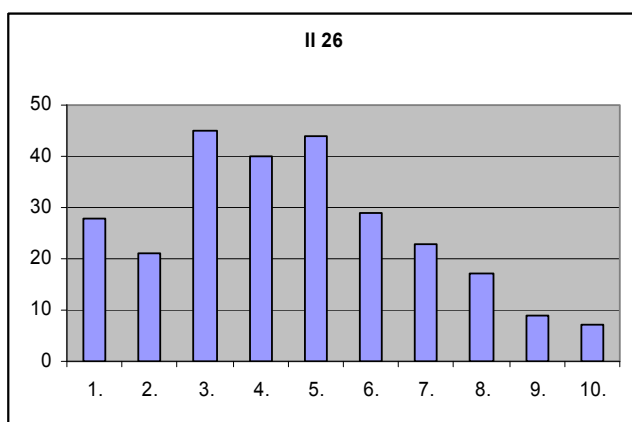
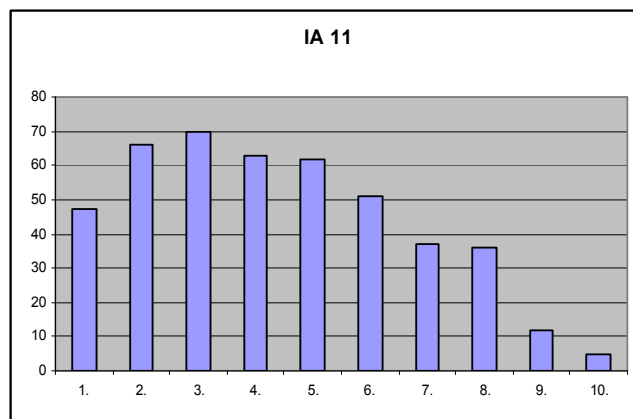
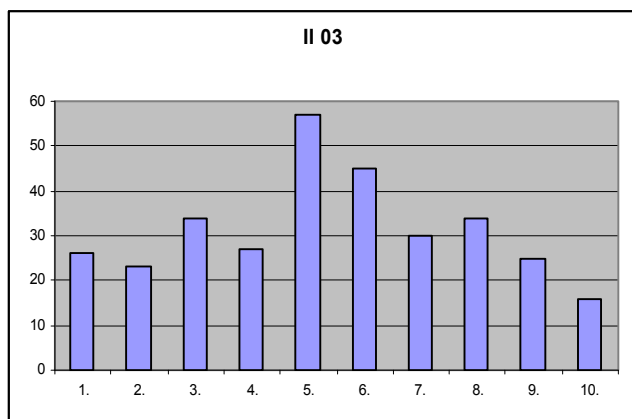
ΕΙΔΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μ.Ο.
Υποχρεωτικά Βάσης	4
Υποχρεωτικά Κορμού	4,6
Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης	5,4
Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης	8

Δεδομένου ότι τα Υποχρεωτικά Βάσης και Κορμού διδάσκονται στα δύο πρώτα έτη σπουδών, ενώ τα Υποχρεωτικά και Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης στα δύο τελευταία έτη μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η παραπάνω κατανομή υποδηλώνει:

- ✓ Τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στα πρώτα έτη να προσαρμοστούν στον τρόπο μελέτης και εξέτασης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

- ✓ Τις προβληματικές συνθήκες που επικρατούν στα μεγάλα Υποχρεωτικά μαθήματα Βάσης και Κορμού, όπου το ακροατήριο μπορεί να ανέρχεται σε 200-300 φοιτητές και οι εξεταζόμενοι σε 600-1300.
- ✓ Αντίστοιχα, τις καλύτερες εκπαιδευτικές συνθήκες που υπάρχουν στα μαθήματα με μικρό αριθμό φοιτητών είτε πρόκειται για Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης είτε για Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης (ιδιαίτερα τα σεμιναριακά).

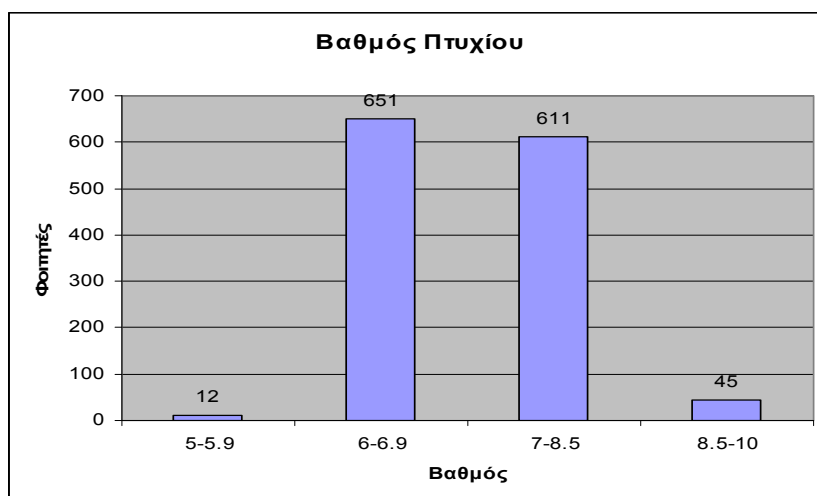
Πίνακες IV. Ενδεικτικές κατανομές βαθμολογίας σε μαθήματα του ΠΠΣ

Ενδεικτικά έγιναν διαγράμματα κατανομής για 2 Υποχρεωτικά Μαθήματα Κορμού (II03, IA11) και 2 Υποχρεωτικά Μαθήματα Κατεύθυνσης (II26, IA30). Τα περισσότερα από τα μαθήματα αυτά δείχνουν κανονική κατανομή βαθμολογίας, με τα μεγαλύτερα ποσοστά να συγκεντρώνονται στους βαθμούς από 3 έως 6. Διαφορετική είναι πάντως η κατάσταση στα Επιλεγόμενα Κατεύθυνσης, όπου κυριαρχούν οι βαθμολογίες μεταξύ 6-9.

4.2.5. Ποιος είναι ο μέσος βαθμός πτυχίου;

Τα στατιστικά για τους βαθμούς πτυχίου περιλαμβάνουν στοιχεία από 1.319 φοιτητές που αποφοίτησαν από το 2004 έως το 2008 (συμπεριλαμβάνεται και η εξεταστική Σεπτεμβρίου 2008), δηλαδή συνολικά 4 ακαδημαϊκά έτη.

Πίνακας V. Η κατανομή των βαθμών για το διάστημα αυτό έχει ως εξής:

Η κατανομή των βαθμών ανά ακαδημαϊκό έτος (σε %) έχει ως εξής:

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή βαθμών (%)				Μέσος Όρος
	5-5.9	6-6.9	7-8.5	8.6-10	
2004-05	1	39	57	3	7
2005-06	1	53	42	4	7.2
2006-07	1	53	42	4	7
2007-08	2	56	39	3	7.1

Από τους παραπάνω πίνακες προκύπτουν τα εξής:

1. Ο μέσος όρος του βαθμού πτυχίου έχει παραμείνει σταθερός τα τελευταία 4 χρόνια, μεταξύ 7.0-7.2.
2. Όλα τα χρόνια οι φοιτητές με την ελάχιστη βαθμολογία (5-5.9) αποτελούν τη μικρότερη κατηγορία, μόλις 1-2%, με δεύτερη την κατηγορία των αριστευσάντων (8.5-10), οι οποίοι αποτελούν το 3-4%.
3. Στις δύο μεσαίες βαθμολογικές κατηγορίες που αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα, παρατηρείται μια τάση μείωσης των φοιτητών με βαθμό 7-8.5 (από 57% σε 39%), με ανάλογη αύξηση των φοιτητών με βαθμό 6-6.9 (από 39% σε 56%).

Η αυξομείωση που παρατηρείται στις δύο μεσαίες βαθμολογικές κατηγορίες προς το παρόν δεν μπορεί να αξιολογηθεί, καθώς χρειάζεται να παρατηρηθεί σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου. Αν δεν είναι τυχαία, ίσως οφείλεται στις αυξημένες απαιτήσεις και στην αδυναμία των φοιτητών να ανταποκριθούν στο ΠΠΣ. Ο συνυπολογισμός των στοιχείων από τις βαθμολογίες του κάθε μαθήματος που παρουσιάστηκαν παραπάνω δείχνει ότι το βασικότερο πρόβλημα εστιάζεται στις βαθμολογίες των Υποχρεωτικών Μαθημάτων Κορμού των πρώτων εξαμήνων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο μέσος όρος των μαθημάτων του Τμήματος (Ιστορίες, Αρχαιολογίες και Ιστορίες της Τέχνης) είναι 7, ενώ ο μέσος όρος των μαθημάτων βάσης (Φιλολογικά, Παιδαγωγικά, Φιλοσοφίες) είναι μόλις 4, γεγονός που επίσης χαμηλώνει το Μέσο Όρο του βαθμού του πτυχίου. Προς το παρόν βρισκόμαστε στη φάση καταγραφής και αποτίμησης του προβλήματος και ερευνούμε τα αίτια των χαμηλών βαθμολογιών. Στην προσπάθεια αυτή

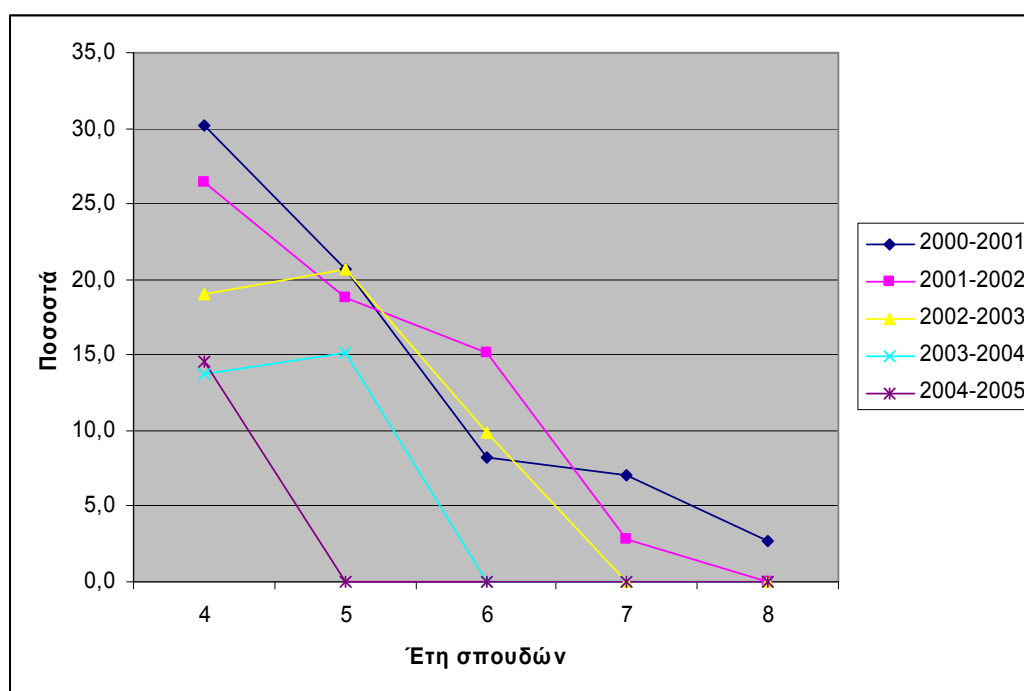
προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων αυτών από τους φοιτητές καθώς και τις επισημάνσεις των διδασκόντων. Σκοπός μας είναι σε ένα επόμενο στάδιο να εξεταστεί ένα σχέδιο αναμόρφωσης και τροποποίησης της διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων, σε συνεργασία με την επιτροπή Προγράμματος Σπουδών.

4.2.6. Ποια είναι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου;

Τα στοιχεία για τον υπολογισμό της διάρκειας σπουδών βασίζονται στα δεδομένα των φοιτητών που εισήχθησαν στο Τμήμα από το 2000 έως το 2004. Επομένως, προς το παρόν δεν μπορούν να γίνουν αναλύσεις με μεγάλο βάθος χρόνου. Τα στοιχεία του πίνακα 11-6.2 δείχνουν τα εξής:

1. Μέσα στα τελευταία χρόνια παρατηρείται δραματική μείωση των φοιτητών που τελειώνουν εντός της κανονικής διάρκειας σπουδών (4 έτη), από 30% για όσους εισήχθησαν το 2000-01 σε 15% για όσους εισήχθησαν το 2004-05.
2. Αντίθετα δεν παρατηρείται δραματική αυξομείωση των φοιτητών που τελειώνουν σε 5, 6, 7 ή 8 χρόνια, καθώς το ποσοστό τους παραμένει περίπου το ίδιο.
3. Τα στοιχεία από τα δύο παλαιότερα έτη (2000 και 2001) δείχνουν ότι περίπου το 1/3 των φοιτητών (ποσοστό 30-37%) δεν μπορεί να τελειώσει ούτε σε 8 χρόνια (δηλαδή σε χρόνο διπλάσιο από την κανονική διάρκεια σπουδών).
4. Μετά την περίοδο των 5-6 χρόνων από το έτος εισαγωγής περιορίζεται δραστικά το ποσοστό των φοιτητών που καταφέρνουν να αποφοιτήσουν. Το ακαδημαϊκό έτος 2000 ως παλαιότερο είναι και το πιο ενδεικτικό. Από όσους φοιτητές εισήχθησαν το 2000-01 το 51% αποφοίτησε στα 4 ή 5 χρόνια, το 18% σε 6, 7 ή 8 χρόνια, ενώ το υπόλοιπο 31% δεν έχει αποφοιτήσει ακόμα. Αντίστοιχα, για το ακαδημαϊκό έτος 2001-02 το 45% αποφοίτησε στα 4-5 χρόνια, το 18% σε 6-7 χρόνια, ενώ το υπόλοιπο 37% δεν έχει αποφοιτήσει ακόμα.

Πίνακας VI. Διάρκεια σπουδών ανά έτος εισαγωγής (σε %)

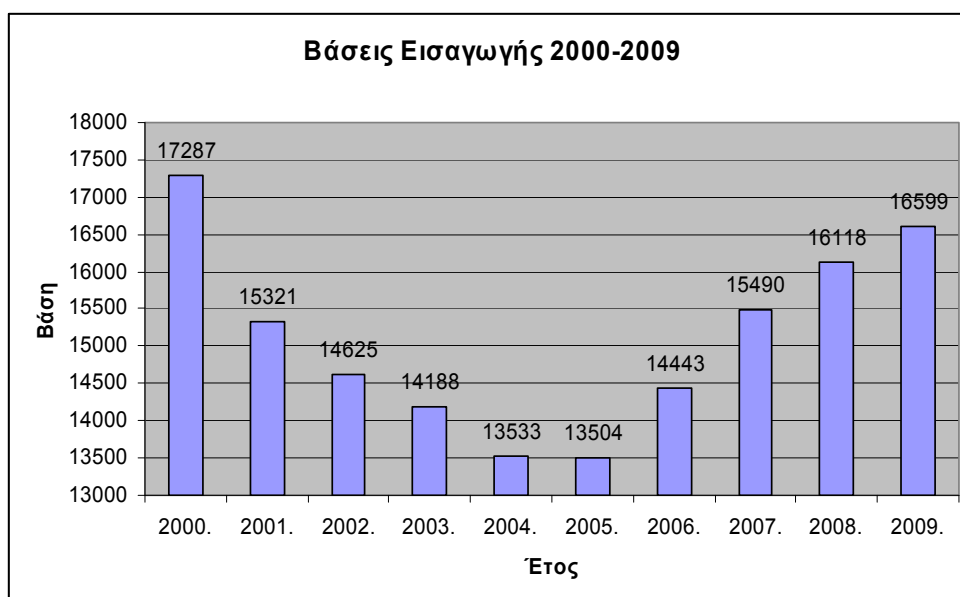
Πίνακας VII. Διάρκεια σπουδών ανά έτος εισαγωγής

ΕΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	4 έτη	5 έτη	6 έτη	7 έτη	8 έτη	Δεν έχουν αποφοιτήσει
2000-01	157 (30%)	108 (21%)	43 (8%)	37 (7%)	14 (3%)	162 (31%)
2001-02	129 (26%)	92 (19%)	74 (15%)	14 (3%)		180 (37%)
2002-03	93 (19%)	101 (21%)	48 (10%)			246 (50%)
2003-04	57 (14%)	63 (15%)				295 (71%)
2004-05	56 (15%)					328 (85%)

Αναμφίβολα τα παραπάνω στοιχεία προβληματίζουν και απασχολούν όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος την τελευταία πενταετία. Αν και θα πρέπει να αξιολογηθούν σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, η Επιτροπή Αξιολόγησης πιστεύει ότι θα μπορούσαμε να επιχειρήσουμε μια πρώτη προσπάθεια ανάλυσής τους. Ένα πρώτο αβίαστο συμπέρασμα θα μπορούσε να ήταν ότι οφείλεται στην ολοένα αυξανόμενη αδυναμία των φοιτητών να ανταποκριθούν στις ανάγκες και στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών. Όμως θα πρέπει να συνυπολογιστούν τρεις πολύ κρίσιμες παράμετροι οι οποίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την εικόνα που παρουσιάζεται: (1) η βάση εισαγωγής, (2) ο τρόπος εισαγωγής, και (3) τα εξωγενή εμπόδια.

➤ *Βάση Εισαγωγής*

Στον Πίνακα VIII. φαίνεται μια ξεκάθαρη και ραγδαία μείωση της βάσης εισαγωγής στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας μεταξύ των ετών 2000-2005, από 17.287 σε 13.504. Αυτό συνεπάγεται την πτώση του επιπέδου των φοιτητών που εισέρχονται στο Τμήμα, και επομένως μεγαλύτερη αδυναμία ανταπόκρισής τους στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών. Από το 2006 και εξής η βάση εισαγωγής δείχνει σαφείς τάσεις ανόδου, οι οποίες όμως δεν έχουν ακόμα αποτυπωθεί στα παραπάνω διαγράμματα καθώς οι φοιτητές των ετών 2006-2009 δεν έχουν ακόμα συμπληρώσει την κανονική διάρκεια σπουδών.

Πίνακας VIII. Βάσεις εισαγωγής για τα έτη 2000-2009

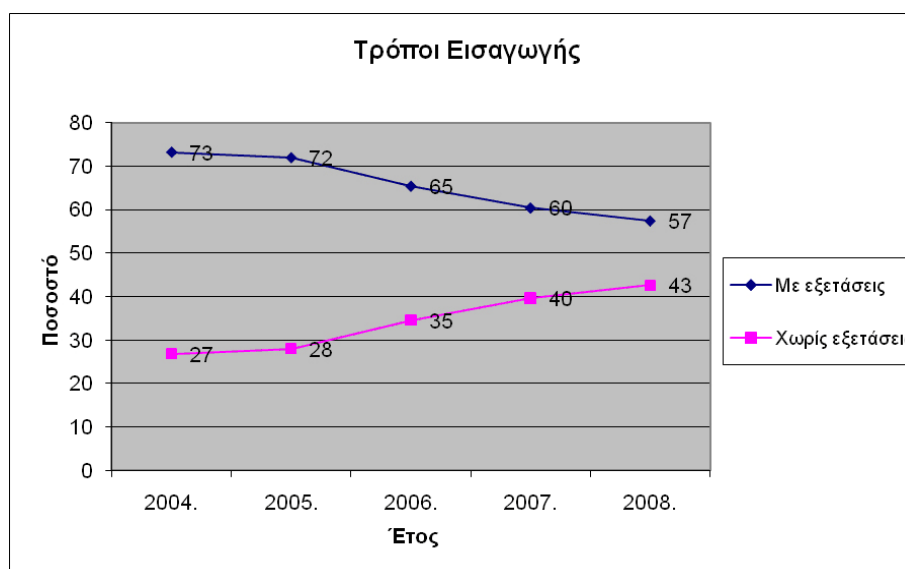
➤ Τρόπος Εισαγωγής

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω Πίνακα ΙΧ, την τελευταία πενταετία ενώ ο συνολικός αριθμός των εισερχομένων παραμένει σταθερός κατά έτος (περίπου 380-400), αυξάνεται συνεχώς το ποσοστό των φοιτητών που εισάγονται στο Τμήμα με διαδικασίες εκτός του συστήματος των εισαγωγικών εξετάσεων (πολύτεκνοι, τρίτεκνοι, Κύπριοι, άτομα με προβλήματα υγείας, ειδικές ανάγκες και οικονομικά προβλήματα, κλπ.). Η αύξηση είναι τέτοια που ενώ το 2004-05 οι φοιτητές που εισάγονταν με μετεγγραφή ή άλλους τρόπους αποτελούσαν το 27% του συνόλου, το 2008-09 αποτελούν πλέον το 43%. Το επίπεδο αυτών των φοιτητών είναι στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων αρκετά έως πολύ χαμηλότερο των αρχικώς εισαγομένων με εξετάσεις. Το Τμήμα αντιλαμβάνεται την κοινωνική διάσταση του συστήματος των μετεγγραφών και των ειδικά προβλεπόμενων εγγραφών, όμως τα ποσοστά τους είναι πλέον τόσο υψηλά ώστε να επιφέρουν σημαντική αλλοίωση του μέσου επιπέδου των φοιτητών. Επιπλέον, οι φοιτητές των παραπάνω κατηγοριών είναι λογικό να αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες, ιδιαίτερα από τη στιγμή που εγγράφονται στα μέσα Ιανουαρίου και προσέρχονται στην πρώτη εξεταστική χωρίς να έχουν παρακολουθήσει τα μαθήματα των πρώτων χειμερινών εξαμήνων (εξάμηνα Α' και Γ'). Τα μαθήματα που χρωστούν από τα πρώτα εξάμηνα μεταφέρονται σε επόμενα έτη, με αποτέλεσμα να είναι πολύ δύσκολη η ολοκλήρωση των σπουδών μέσα στο προβλεπόμενο διάστημα. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σε μάθημα του τρίτου εξαμήνου όπου έχουν γίνει οι σχετικοί υπολογισμοί, το ποσοστό επιτυχίας στις εξετάσεις ανέρχεται περίπου στο 70% για εκείνους που εισήχθησαν με το σύστημα των πανελληνίων εξετάσεων, ενώ το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 20-25% για τους εκ μετεγγραφής φοιτητές.

Πίνακας ΙΧ. Ποσοστά εισερχομένων φοιτητών ανά έτος

Έτος	Με εξετάσεις	Με άλλους τρόπους	Σύνολο
2004	284 (73%)	104 (27%)	388
2005	285 (72%)	111 (28%)	396
2006	244 (65%)	129 (35%)	373
2007	244 (60%)	160 (40%)	404
2008	221 (57%)	164 (43%)	385

Πίνακας Χ. Εξέλιξη της αναλογίας φοιτητών από εξετάσεις και μετεγγραφές (σε %)

➤ *Εξωγενή εμπόδια*

Κατά την τριετία 2006-2009 υπήρξε πρωτοφανής αναταραχή στον ευρύτερο χώρο της πανεπιστημιακής παιδείας, με συνεχείς καταλήψεις του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Πρόκειται ακριβώς για τα έτη στα οποία αναμενόταν να αποφοιτήσουν όσοι εισήχθησαν την περίοδο 2001-2004. Το αποτέλεσμα ήταν η παρεμπόδιση του εκπαιδευτικού έργου, λόγω της απώλειας πολλών παραδόσεων (εαρινό εξάμηνο του 2005-6, χειμερινό εξάμηνο του 2006-7, χειμερινό εξάμηνο του 2008-9), ολόκληρων εξεταστικών (Ιούνιος 2006, Φεβρουάριος 2007), ενώ κάποιες εξεταστικές ήταν διπλές (Σεπτέμβριος 2006, Σεπτέμβριος 2007) ή περιορισμένης διάρκειας (Φεβρουάριος 2009). Επιπλέον, δεν θα πρέπει να υποτιμηθούν και άλλες συνέπειες οι οποίες, αν και δεν είναι μετρήσιμες, ωστόσο παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία: η απογοήτευση μεγάλου αριθμού φοιτητών και ο αποπροσανατολισμός από τις πανεπιστημιακές τους σπουδές.

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

4.3.1. Πώς γνωστοποιείται στους φοιτητές η ύλη των μαθημάτων στην αρχή του εξαμήνου;

Σε όλα τα μαθήματα η ύλη των μαθημάτων γνωστοποιείται στους φοιτητές προφορικά κατά τη διάρκεια των πρώτων παραδόσεων του μαθήματος και με γραπτές ανακοινώσεις έξω από το γραφείο του κάθε διδάσκοντα. Σε όσα μαθήματα διαθέτουν ιστοσελίδα στο e-class, η ύλη αναγράφεται και στην ιστοσελίδα.

4.3.2. Περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

Η περιγραφή, οι σκοποί-στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των μαθημάτων γνωστοποιούνται στους φοιτητές μέσω του Οδηγού Σπουδών, ο οποίος αναφέρει πολλές λεπτομέρειες ανά μάθημα. Ο Οδηγός Σπουδών διανέμεται σε έντυπη μορφή, αλλά αναρτάται και στην ιστοσελίδα του Τμήματος: <http://www.arch.uoa.gr>. Επιπλέον, πολλοί διδάσκοντες έχουν δημιουργήσει ειδική ιστοσελίδα των μαθημάτων τους στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής εκπαίδευσης του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου (<http://eclass.uoa.gr>). Το 50% των προσφερόμενων μαθημάτων έχει τη δική του ιστοσελίδα σε αυτήν την πλατφόρμα, μέσω της οποίας οι διδάσκοντες επικοινωνούν με τους φοιτητές, αναρτούν ανακοινώσεις, βιβλιογραφίες, αρχεία, παρουσιάσεις και άλλο εκπαιδευτικό υλικό.

4.3.3. Υπάρχει διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων;

Η επίτευξη των μαθησιακών στόχων αξιολογείται με βάση:

- τα αποτελέσματα των φοιτητών στις τελικές εξετάσεις (ποσοστά επιτυχίας/ αποτυχίας).
- τις απαντήσεις των φοιτητών στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης που συμπληρώνουν ανώνυμα προς το τέλος των παραδόσεων κάθε μαθήματος. Η διανομή των ερωτηματολογίων ήταν έως τώρα εξαιρετικά περιορισμένη, αλλά παρουσιάζει αυξητικές τάσεις από τη φετινή ακαδημαϊκή χρονιά (2009-2010).

4.3.4. Σε ποιο βαθμό τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται σχεδόν σε απόλυτο βαθμό αν δεν συμβεί κάποια γενικότερη διακοπή της εκπαιδευτικής διαδικασίας του πανεπιστημίου, για διάφορους εξωγενείς

λόγους (π.χ. καταλήψεις). Και σε αυτή όμως την περίπτωση γίνεται προσπάθεια αναπλήρωσεων των απολεσθέντων μαθημάτων στο τέλος του εξαμήνου και πριν από την έναρξη των εξετάσεων.

4.3.5. *Είναι ορθολογική η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;*

Ναι, όσο αυτό μπορεί να διευκολυνθεί από τη συστέγαση πολλών Τμημάτων στο κτήριο της Φιλοσοφικής και την κατάρτιση κοινού ωρολογίου προγράμματος από την Κοσμητεία.

Γενικά, καταβάλλεται προσπάθεια για ορθολογική οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος, ώστε να μην υπάρχουν μεγάλα κενά στο πρόγραμμα των φοιτητών. Σε λίγες περιπτώσεις, εξαιτίας του πλήθους των επιλεγόμενων μαθημάτων, ορισμένα από αυτά συμπίπτουν με υποχρεωτικά.

4.3.6. *Πόσα (και ποια) από τα βασικά εισαγωγικά Μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ/ΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων;*

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 τα 9 από τα 16 βασικά εισαγωγικά μαθήματα (56%) διδάχθηκαν από μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων. Λόγω όμως του μεγάλου αριθμού των φοιτητών, γίνεται κατανομή τους σε κλιμάκια, τα οποία σε δύο περιπτώσεις μαθημάτων αναλαμβάνουν και μέλη ΔΕΠ των δύο χαμηλότερων βαθμίδων. Τα μαθήματα που διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων είναι:

•1) Π03-Εισαγωγή στην Ιστορία, •2) Π11-Αρχαία Ιστορία Β', •3) Π12-Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως*, •4) Π17-Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α', •5) ΙΑ10-Προϊστορική Αρχαιολογία Β'*, •6) ΙΑ11-Κλασική Αρχαιολογία Α', •7) ΙΑ12-Κλασική Αρχαιολογία Β'*, •8) ΙΑ13-Βυζαντινή Αρχαιολογία Α', •9) ΙΑ14-Βυζαντινή Αρχαιολογία Β'.

Ο αστερίσκος υποδηλώνει ότι στη διδασκαλία τους συμμετέχουν και μέλη ΔΕΠ των δύο χαμηλότερων βαθμίδων.

4.3.7. *Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο;*

Σε όλες τις περιπτώσεις τα μέλη ΔΕΠ διδάσκουν μαθήματα που εμπίπτουν στο ευρύτερο γνωστικό τους αντικείμενο.

4.4. **Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;**

4.4.1. *Είδη και αριθμός βοηθημάτων (π.χ. βιβλία, σημειώσεις, υλικό σε ιστοσελίδες, κλπ) που διανέμονται στους φοιτητές.*

Από τα 78 προσφερόμενα μαθήματα στα 52 (67%) χρησιμοποιείται το ενιαίο σύγγραμμα (που επιλέγουν οι φοιτητές από λίστα συγγραμμάτων), σε όλες όμως τις περισσότερες οι διδάσκοντες δίνουν συμπληρωματική βιβλιογραφία ή/και σημειώσεις. Στα υπόλοιπα μαθήματα χρησιμοποιούνται επιλεγμένα άρθρα, υλικό από πολλαπλά συγγράμματα και σημειώσεις. Το υλικό αυτό στις περισσότερες περιπτώσεις φωτοτυπείται από τους φοιτητές, ενώ σε κάποιες άλλες αναρτάται στο διαδίκτυο, με τη μορφή αρχείων word, pdf, ή powerpoint από όπου μπορούν οι φοιτητές να το μεταφορτώσουν.

4.4.2. *Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων; Πώς εφαρμόζεται;*

Επικαιροποίηση των βοηθημάτων γίνεται κάθε χρόνο. Ο διδάσκων είναι ο μόνος αρμόδιος να προτείνει επικαιροποίηση των βοηθημάτων που χρησιμοποιεί στο μάθημά του. Στην περίπτωση συγγράμ-

ματος ή σημειώσεων που απαιτούν έκδοση η πρόταση γίνεται στη Συνέλευση του Τομέα, η οποία με τη σειρά της την προωθεί προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση Τμήματος. Στην περίπτωση άλλων μορφών βοηθημάτων η τροποποίηση γίνεται από τους διδάσκοντες χωρίς ιδιαίτερη διαδικασία.

4.4.3. Πώς και πότε συγκεκριμένα διατίθενται τα βοηθήματα;

Όταν πρόκειται για εγκεκριμένα βοηθήματα, τότε η διανομή τους γίνεται σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα νόμο. Το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 δημιουργήθηκαν πολλά προβλήματα κυρίως στο χειμερινό εξάμηνο, καθώς για πρώτη φορά εφαρμόστηκε ο νέος νόμος για τις λίστες συγγραμμάτων. Το αποτέλεσμα ήταν οι φοιτητές να προμηθευτούν τα συγγράμματα 2-3 εβδομάδες πριν από την εξεταστική του Φεβρουαρίου. Η κατάσταση εξομαλύνθηκε στο εαρινό εξάμηνο και αναμένεται να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009-10. Η διανομή τους γίνεται από βιβλιοπωλεία και τους εκδοτικούς οίκους.

4.4.4. Ποιο ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;

Το σύνολο της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τις ποικίλες μορφές εκπαιδευτικού υλικού που διανέμεται στους φοιτητές. Ειδικά για τα συγγράμματα το ποσοστό ποικίλλει ανά μάθημα, σε καμία όμως περίπτωση δεν είναι κάτω από 75%, ενώ ο μέσος όρος βρίσκεται περίπου στο 85% με 90%.

4.4.5. Παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;

Σε όλα τα μαθήματα στα οποία διανέμονται συγγράμματα υπάρχει βιβλιογραφική υποστήριξη. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται ώστε τα βιβλία που προτείνονται να υπάρχουν στα σπουδαστήρια του Τμήματος, αν και δυστυχώς τις περισσότερες φορές δεν διατίθενται σε αρκετά αντίτυπα ώστε να καλύψουν τη μεγάλη ζήτηση που υπάρχει. Πάντως, έχουν γίνει και γίνονται διαβήματα προς τους εκδοτικούς οίκους να διαθέτουν αριθμό δωρεάν αντιτύπων στα Σπουδαστήρια για τα βιβλία, των οποίων προτείνεται η διανομή από διδάσκοντες του Τμήματος.

4.5. Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

4.5.1. Αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας:

(α) Αριθμός και χωρητικότητα, (β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα, (γ) Βαθμός χρήσης, (δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού εξοπλισμού.

Το Τμήμα συσχετίζεται με πολλά άλλα τμήματα στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου. Για τις ανάγκες διδασκαλίας έχουν παραχωρηθεί συνολικά 4 αμφιθέατρα και 4 αίθουσες, όπως φαίνεται από τους Πίνακες XI και XII.

Πίνακας XI. Χωρητικότητα και χρήση αμφιθεάτρων

Αμφιθέατρο	Χωρητικότητα	Χρήση	
		Χειμερινό	Εαρινό
432	100	48%	44%
437	200	60%	52%
440	300	72%	76%
315	200	72%	40%

Πίνακας XII. Χωρητικότητα και χρήση αιθουσών

Αίθουσα	Χωρητικότητα	Χρήση	
		Χειμερινό	Εαρινό
209	80	32%	40%
421	80	44%	60%
538	80	48%	48%
820	80	36%	32%

Ο βαθμός χρήσης παρουσιάζεται ως ποσοστό χρήσης της κάθε αίθουσας διδασκαλίας, μεταξύ 9 π.μ. και 7 μ.μ. καθημερινά, επί 5 ημέρες εβδομαδιαία (σύνολο 50 ώρες).

Το ποσοστό χρήσης είναι ενδεικτικό και αφορά μόνο τις προγραμματισμένες ώρες διδασκαλίας. Στην πραγματικότητα είναι αρκετά μεγαλύτερο, καθώς οι αίθουσες και τα αμφιθέατρα χρησιμοποιούνται πολύ συχνά από το Τμήμα για εκτός προγράμματος ομιλίες, ελεύθερα σεμινάρια, αναπληρώσεις μαθημάτων, υποστηρίξεις διατριβών και έκτακτες εκπαιδευτικές ανάγκες. Τα αμφιθέατρα, όταν είναι ελεύθερα, καλύπτουν βάσει προγράμματος τις ανάγκες και άλλων συστεγαζόμενων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής. Αντίθετα, οι αίθουσες χρησιμοποιούνται για τα μεταπτυχιακά σεμινάρια πολλών διδασκόντων, γεγονός που προσθέτει αρκετές επιπλέον ώρες χρήσης. Με την προσθήκη των μεταπτυχιακών σεμιναρίων, το ποσοστό χρήσης των αιθουσών ξεπερνά το 70-80%.

Το Τμήμα διαθέτει επίσης μία ακόμα μικρή αίθουσα, την αίθουσα 210, η οποία βρίσκεται στο εσωτερικό του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Χρησιμοποιείται τόσο από προπτυχιακά (επιλογής και σεμιναριακά) όσο και από μεταπτυχιακά μαθήματα. Λόγω όμως των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και του ωραρίου του Μουσείου η συγκεκριμένη αίθουσα μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για 23 ώρες εβδομαδιαίως και το ποσοστό χρήσης της κυμαίνεται μεταξύ 60-75%.

Επιπροσθέτως, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-09, 14 ώρες εβδομαδιαίως έγιναν σε άλλες αίθουσες της Φιλοσοφικής Σχολής.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι τα τέσσερα (4) αμφιθέατρα και οι τέσσερις (4) αίθουσες διδασκαλίας καλύπτουν επί του παρόντος τις εκπαιδευτικές ανάγκες της διδασκαλίας του ΠΠΣ και του ΜΠΣ.

Σε γενικές γραμμές τα αμφιθέατρα και οι αίθουσες διδασκαλίας εκτιμώνται ως χώροι κατάλληλοι για τις ανάγκες της διδασκαλίας αλλά παρουσιάζουν αρκετά προβλήματα. Ειδικά τα αμφιθέατρα δεν έχουν ανακαινιστεί καθόλου από το έτος πρώτης λειτουργίας τους (1987), με αποτέλεσμα πολλά καθίσματα να είναι σπασμένα ή να τρίζουν και να δημιουργούνται προβλήματα στην παρακολούθηση των παραδόσεων. Αντίθετα, τρεις (3) από τις αίθουσες (538, 209, 820) έχουν ανακαινιστεί προ διετίας, και καλό θα ήταν να γίνει το ίδιο και με την αίθουσα 421.

Αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας έχουν τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό, ο οποίος όμως δεν συντηρείται, με αποτέλεσμα να μην αποδίδει ικανοποιητικά. Όλα τα αμφιθέατρα έχουν από ένα προβολέα διαφανειών και ένα βιντεοπροβολέα, ενώ όλες οι αίθουσες (εκτός από την 820) έχουν από ένα βιντεοπροβολέα. Οι βιντεοπροβολείς έχουν εγκατασταθεί την τελευταία πενταετία. Αν και σήμερα καλύπτουν τις τρέχουσες ανάγκες, είναι πολύ πιθανό στο εγγύς μέλλον να απαιτηθεί μερική αναβάθμισή τους ή και αντικατάστασή τους. Επίσης, ολόκληρη η Φιλοσοφική Σχολή δεν διαθέτει ειδι-

κό τεχνικό για αυτά τα μηχανήματα με αποτέλεσμα τα προβλήματα και οι βλάβες να αντιμετωπίζονται κάθε φορά με ειδικά αιτήματα και καθυστέρηση, σε βάρος των ωρών διδασκαλίας.

4.5.2. Εκπαιδευτικά εργαστήρια

4.5.2.1 Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας

❖ Γενικά στοιχεία

Το εργαστήριο έχει την επωνυμία «Εργαστήριο Αρχαιοπεριβαλλοντικών Μελετών» (“Archaeoenvironmental Laboratory”) και διευθύνεται από το Διευθυντή που είναι μέλος ΔΕΠ. Το εργαστήριο λειτουργεί στον κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, όπως προβλέπεται από το αρθ. 13 του ν. 1397/1983. Μπορεί να φιλοξενήσει περίπου 8-10 φοιτητές και χρησιμοποιείται κατά μέσο όρο 50 ώρες την εβδομάδα. Η λειτουργία του διέπεται από τους ίδιους κανόνες λειτουργίας του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Τα έσοδά του προέρχονται κυρίως από την εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται στο Εργαστήριο .

❖ Σκοποί

Εξυπηρετεί εκπαιδευτικές, ερευνητικές, μεθοδολογικές και τεχνολογικές ανάγκες στα αντικείμενα της Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας και των Εφαρμογών της στη μελέτη του Περιβάλλοντος του παρελθόντος (π.χ. όστρακα, οστά ζώων, οστά ανθρώπων, φυτά, κ.λ.π.). Για την επίτευξη της αποστολής του το Εργαστήριο αναπτύσσει κάθε δραστηριότητα συναφή με την εκπαίδευση σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές σε θέματα με τα οποία ασχολείται, μεριμνά δε για την απρόσκοπτη συμμετοχή των φοιτητών στα ερευνητικά προγράμματα του Εργαστηρίου και για τη χρήση από αυτούς της υλικοτεχνικής υποδομής του. Επιδιώκει συνεργασία με Πανεπιστήμια και Κέντρα Ερευνών της ημεδαπής και της αλλοδαπής, οργανώνει σεμινάρια, συμπόσια, συνέδρια, διαλέξεις, καλεί επιστήμονες και ειδικούς κ.λ.π. Το εργαστήριο επίσης προωθεί την αρχαιολογική έρευνα εφόσον στεγάζει το υλικό μελέτης από ανασκαφές αλλά και τις συλλογές αναφοράς, οι οποίες προορίζονται για το χώρο των αρχαιοπεριβαλλοντικών συλλογών του μουσείου.

❖ Τεχνολογικός εξοπλισμός

Ο τεχνολογικός εξοπλισμός του εργαστηρίου περιλαμβάνει:

- ✓ έναν υπολογιστή
- ✓ ανθρωπομετρικά όργανα
- ✓ μικροσκόπιο
- ✓ φωτοτυπικό μηχάνημα

❖ Προβλήματα και ελλείψεις

Υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή, καθώς χρησιμοποιούνται παλιά έπιπλα κι παλιός εξοπλισμός γραφείων, ενώ πολλά οφείλονται σε προσωπικά έξοδα (τα περισσότερα μηχανήματα, όπως π.χ. το φωτοτυπικό αλλά και έπιπλα). Χρειάζεται επίπλωση και αρκετά ακόμη όργανα και μικροσυσσκευές.

4.5.2.2 Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

❖ Γενικές πληροφορίες

Το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στεγάζεται από το 1994 σε δύο χώρους 960 τ.μ. και 1.030 τ.μ., στο 2^ο και 3^ο (αντίστοιχα) όροφο του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής. Στα ευρητήρια του Μουσείου έχουν καταχωρισθεί περισσότερα από 7.800 αντικείμενα της προϊστορικής, κλασικής και βυζαντινής περιόδου, πίνακες σύγχρονων ελλήνων ζωγράφων, εκμαγεία και άλλα αντίγραφα. Τα εκθέματα, τα οποία αποτελούν δωρεές ή μόνιμα δάνεια Μουσείων, Εφορειών Αρχαιοτήτων, του Κυπριακού Μουσείου Λευκωσίας αλλά και ιδιωτών, έχουν οργανωθεί σε 11 Διδακτικές Συλλογές με ισάριθμους επιστημονικούς υπευθύνους - μέλη ΔΕΠ του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Στο Μουσείο έχουν επίσης κατά καιρούς φιλοξενηθεί περιοδικές εκθέσεις.

Το 2004 περιήλθε στο Μουσείο το Αρχαιολογικό Πάρκο της Πανεπιστημιόπολης. Εκεί εκτίθενται κατάλοιπα της Κλασικής, Υστερορωμαϊκής και Βυζαντινής Αθήνας που αποκαλύφθηκαν στις ανασκαφές για την κατασκευή του μητροπολιτικού σιδηροδρόμου στο σταθμό «Σύνταγμα» από την Γ' ΕΠΚΑ.

Το Μουσείο και το Αρχαιολογικό Πάρκο λειτουργούν καθημερινά, από Δευτέρα έως Παρασκευή, 9.00 -16.00. Το προσωπικό του Μουσείου αποτελείται από 2 φύλακες, 1 μέλος ΕΕΔΙΠ και 1 διοικητική υπάλληλο. Το προσωπικό του Αρχαιολογικού Πάρκου αποτελείται από 1 φύλακα και 1 μέλος ΕΕΔΙΠ, ενώ ο χώρος φυλάσσεται επί 24ώρου βάσεως από εταιρεία φύλαξης.

Το Μουσείο διαθέτει ιστοσελίδα με βασικές πληροφορίες για τις συλλογές και δραστηριότητές του: <http://www.arch.uoa.gr/museum/UoaArchMuseum.htm>.

❖ Εκπαιδευτικοί σκοποί

Το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών, μέσω των συλλογών του, έχει θέσει ως αποστολή του τη θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος σε θέματα ερμηνείας και επιμέλειας αρχαιολογικών αντικειμένων και σύγχρονων έργων τέχνης, καθώς και παρουσίασης και προβολής της πολλαπλής σημασίας τους για την ιστορία του πολιτισμού και της τέχνης. Όλες οι Συλλογές του Μουσείου, αναπόσπαστα συνδεδεμένες με την εκπαιδευτική διαδικασία, προσφέρουν τη δυνατότητα στο σύνολο των φοιτητών της Αρχαιολογίας να μελετήσουν από κοντά αντικείμενα που βρίσκονται στο επίκεντρο των μαθημάτων τους. Παράλληλα όμως το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, αναγνωρίζοντας τον ιδιαίτερο ρόλο των μουσείων εν γένει και των πανεπιστημιακών μουσείων ειδικότερα στη διαμόρφωση της σκέψης και νέων ιδεών προς όφελος όλης της κοινωνίας, επιχειρεί την τελευταία διετία άνοιγμα προς διαφορετικές ομάδες επισκεπτών αφενός με την υλοποίηση μιας σειράς εκπαιδευτικών προγραμμάτων καταρχήν για μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου, αφετέρου με τη συμμετοχή σε διεθνείς εορτασμούς που σχετίζονται με τα μουσεία –όπως ο εορτασμός των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς το Σεπτέμβριο 2009.

❖ Διδασκαλία-Εκπαιδευτικά προγράμματα

Τα δύο μέλη ΕΕΔΙΠ του Μουσείου προσφέρουν μαθήματα πρακτικής άσκησης της ειδικότητάς τους για τους φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, με τη μορφή δίωρων ελεύθερων σεμιναρίων.

Παράλληλα, κατά το φετινό ακαδημαϊκό έτος παρουσιάζονται τα εξής εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές του Δημοτικού και Γυμνασίου:

- Α) Γνωριμία με το περιβάλλον του παρελθόντος. Πόλεις, ζώα και άνθρωποι, στο Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
- Β) Ανασκάπτοντας το παρελθόν, χτίζουμε το μέλλον, στο Αρχαιολογικό Πάρκο Πανεπιστημίου.

Επίσης, στις αίθουσες διδασκαλίας του Μουσείου τόσο στη Φιλοσοφική Σχολή όσο και στο Αρχαιολογικό Πάρκο πραγματοποιείται συστηματικά διδασκαλία από μέλη ΔΕΠ στο πλαίσιο τόσο του προπτυχιακού όσο και των μεταπτυχιακών προγραμμάτων.

❖ Τεχνολογικός εξοπλισμός

Ο τεχνολογικός εξοπλισμός του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στη Φιλοσοφική Σχολή περιλαμβάνει:

- ✓ έναν επιτραπέζιο ηλεκτρονικό υπολογιστή (για τις ανάγκες γραμματειακής υποστήριξης των δραστηριοτήτων του)
- ✓ έναν εκτυπωτή-συσκευή fax (για τις ανάγκες γραμματειακής υποστήριξης των δραστηριοτήτων του)
- ✓ έναν επιτραπέζιο υπολογιστή για το μέλος ΕΕΔΙΠ
- ✓ έναν βιντεοπροβολέα για τις ανάγκες διδασκαλίας που διεξάγεται στην αίθουσα διδασκαλίας του Μουσείου από μέλη ΔΕΠ

Στο Αρχαιολογικό πάρκο υπάρχουν:

- ✓ ένας επιτραπέζιος ηλεκτρονικός υπολογιστής για το μέλος ΕΕΔΙΠ,
- ✓ ένας βιντεοπροβολέας και
- ✓ ένας φορητός υπολογιστής για τις ανάγκες διδασκαλίας.

❖ Προβλήματα - Καταγραφή αναγκών

Μετά την πρόσληψη μονίμου συντηρητή, μέλους ΕΙΔΙΠ τον Απρίλιο του 2009 αποτελεί επιτακτική ανάγκη αφενός η εξασφάλιση χώρου για την ανάπτυξη του εργαστηρίου συντήρησης αφετέρου ο εξοπλισμός του. Το εργαστήριο συντήρησης σχεδιάζεται να λειτουργήσει ως τόπος συντήρησης όχι μόνον εκθεμάτων του Μουσείου, αλλά και ευρημάτων από τις ανασκαφές των μελών ΔΕΠ του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Επίσης, ως τόπος πρακτικής άσκησης φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Δυστυχώς, χώροι που είχαν αρχικά σχεδιαστεί ως βοηθητικοί του Μουσείου στο 2^ο και τον 3^ο όροφο, διατέθηκαν για την κάλυψη άλλων στεγαστικών αναγκών, λιγότερο ή περισσότερο άσχετων προς την αποστολή και λειτουργία του Μουσείου. Επιδίωξη μας είναι η απελευθέρωση των χώρων αυτών του Μουσείου, ασφαλώς μετά την εξασφάλιση χώρων που θα στεγάσουν τις δραστηριότητες που αναγκαστικά εξυπηρετούνται σήμερα εκεί.

Στους άμεσους στόχους του Μουσείου περιλαμβάνεται η επανέκθεση των Συλλογών του. Προαπαιτούμενο αυτής της ενέργειας αποτελεί η αντιμετώπιση των κτηριακών προβλημάτων που θέτουν τροχοπέδη στη λειτουργία του όσο και στις προσπάθειες «ανοίγματός» του στην κοινωνία. Εντός του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους αναμένεται η αισθητική βελτίωση του δαπέδου των χώρων του Μουσείου με την τεχνική της επάλειψης. Επιτακτική είναι επίσης και η ανάγκη στεγάνωσης διαφόρων σημείων (κυρίως των υαλοπινάκων του αιθρίου στο χώρο των εκμαγείων, αλλά και της τοιχοποιίας και του δαπέδου). Η εισροή των ομβρίων απειλεί διαρκώς την ασφάλεια και ακεραιότητα των εκθεμάτων. Σημαντική είναι τέλος και η κάλυψη ορισμένων υαλοπινάκων στο χώρο του 2ου ορόφου με ειδικά προστατευτικά φίλτρα για την αντιμετώπιση της βλαβερής για τα εκθέματα ηλιακής ακτινοβολίας.

Στο Αρχαιολογικό Πάρκο εκκρεμούν επίσης εργασίες στεγάνωσης του προστατευτικού στεγάστρου, όπως επίσης η τοποθέτηση μεταλλικών κιγκλιδωμάτων στο κάτω επίπεδο του Αρχαιολογικού Πάρκου, όπου πραγματοποιούνται τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Δυστυχώς οι εργασίες βελτίωσης δεν πραγματοποιούνται παρόλες μας τις προσπάθειες και τις σχετικές αιτήσεις και παρακλήσεις.

❖ Πρόγραμμα δράσης

Αμέσως μετά την υλοποίηση των εργασιών βελτίωσης της κτηριακής υποδομής του σχεδιάζεται η επανέκθεση των συλλογών του. Έχουν επίσης προγραμματιστεί η αναδιοργάνωση της ιστοσελίδας του, η συγκρότηση Βιβλιοθήκης με βιβλία κυρίως μουσειολογικής - μουσειοπαιδαγωγικής κατεύθυνσης, ο εμπλουτισμός των εκπαιδευτικών του δράσεων (για παράδειγμα, οργάνωση περιοδικών εκθέσεων και κύκλου διαλέξεων) και η δικτύωσή του με άλλους πολιτιστικούς, μουσειακούς και ερευνητικούς φορείς.

4.5.2.3 Εργαστήριο Πληροφορικής

❖ Γενικά στοιχεία

Το εργαστήριο βρίσκεται στον 8^ο όροφο του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου.

❖ Σκοποί

Οι σκοποί του εργαστηρίου περιλαμβάνουν την παροχή πρόσβασης σε υπολογιστές για τους φοιτητές, την εκπαίδευση τους σε θέματα νέων τεχνολογιών και την υποστήριξη του Τμήματος σε θέματα υπολογιστών. Ειδικότερα:

Δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές του Τμήματος να πραγματοποιούν τις εργασίες τους στο πλαίσιο των σπουδών τους και ιδιαίτερα να αναζητούν πληροφορίες σε περιοδικά, βιβλιοθήκες και βάσεις δεδομένων που είναι προσβάσιμα ηλεκτρονικά μέσω του ΕΚΠΑ. Επίσης, προσφέρει πρόσβαση στις διαδικτυακές υπηρεσίες my-studies της γραμματείας του Τμήματος και στην υπηρεσία e-class.

Γίνεται διδασκαλία των σεμιναριακών μαθημάτων *Ιστορική Χαρτογράφηση* του προπτυχιακού και του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών και του μαθήματος «Ειδικά θέματα πολιτισμικής τεχνολογίας» του διατμηματικού μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική», τα οποία χρειάζονται την υποστήριξη υπολογιστών.

Πραγματοποιούνται σεμιναριακά μαθήματα από τον υπεύθυνο του εργαστηρίου πάνω σε θέματα χρήσης υπολογιστών με σκοπό την εξοικείωση των φοιτητών του τμήματος (π.χ. λειτουργικά συστήματα Windows XP και Vista, Ms Office).

❖ Τεχνολογικός εξοπλισμός

- ✓ Είκοσι τέσσερις (24) υπολογιστές συνδεδεμένοι σε τοπικό δίκτυο, με λειτουργικό σύστημα Windows XP, με εγκατεστημένα βασικά προγράμματα (π.χ. MS Office) και με μόνιμη σύνδεση στο διαδίκτυο.

Ο αριθμός των 24 διαθέσιμων υπολογιστών κρίνεται υπερβολικά μικρός δεδομένου ότι το 2008-09 το σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών στο Τμήμα είναι 3.787. Η αναλογία που προκύπτει είναι μόλις 1 υπολογιστής ανά 158 φοιτητές.

❖ Προσωπικό

Υπάρχει ένας υπεύθυνος του εργαστηρίου, ο οποίος υποστηρίζει και διαχειρίζεται την ιστοσελίδα του Τμήματος (www.arch.uoa.gr) και φροντίζει για τη συνεχή ενημέρωσή της. Επίσης, προσφέρει κατά το δυνατόν υποστήριξη σε θέματα που προκύπτουν στη λειτουργία των υπολογιστών του Τμήματος και ιδιαίτερα εκείνων που χρησιμοποιούν τα μέλη ΔΕΠ. Υπάρχει όμως ανάγκη διορισμού ενός ακόμα υπαλλήλου ώστε το εργαστήριο να παραμένει ανοικτό και μετά τις 15.00, οπότε θα διπλασιαστεί η επισκεψιμότητά του από του φοιτητές.

4.5.2.4 Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών (4ος-15ος αι.)

❖ Σκοποί

Το Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών (4ος-15ος αι.) έχει ως αποστολή την εργαστηριακή και επιστημονική υποστήριξη της έρευνας των μελών του Δ.Ε.Π. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών στα γνωστικά αντικείμενα του Εργαστηρίου. Επιπλέον, συμβάλλει στην κάλυψη, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, των διδακτικών αναγκών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, καθώς και άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών.

❖ Εκτελούμενο έργο

Στην παρούσα φάση πραγματοποιείται από το Εργαστήριο η συνολική σάρωση των φακέλων που περιέχουν ανέκδοτο υλικό από το αρχείο του Σπ. Λάμπρου, το οποίο φυλάσσεται στο Ιστορικό Σπουδαστήριο της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών, η επεξεργασία του εν λόγω υλικού και η καταχώρισή του σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων. Επίσης, στο Εργαστήριο έχει καταρτιστεί και συνεχίζει να εμπλουτίζεται αρχείο με εικόνες που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για το δημόσιο και ιδιωτικό βίο των Βυζαντινών, το οποίο θα αποτελέσει ένα λειτουργικό και χρήσιμο εργαλείο για τα μέλη Δ.Ε.Π. και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές με την εισαγωγή στην παραπάνω βάση δεδομένων, όπου θα ενταχθούν όλα τα παραπάνω στοιχεία και στην οποία ο χρήστης θα μπορεί με τις κατάλληλες λέξεις κλειδιά να βρίσκει ό,τι αναζητά.

❖ Προβλήματα και ελλείψεις

Λόγω των πολλαπλών και ποικίλων εργασιών που πραγματοποιούνται στο Εργαστήριο, έχει ανακύψει το ζήτημα στέγασής του. Το Εργαστήριο έχει εφοδιαστεί με Η/Υ και μηχανήματα πολυμέσων (digitizer, scanners, film scanners, projectors κλπ), για τα οποία δεν υπάρχει χώρος να τοποθετηθούν. Ως εκ τούτου, σημαντικό έργο που θα μπορούσε να γίνει δεν πραγματοποιείται εξαιτίας της έλλειψης χώρου.

Επιπλέον, απαραίτητη είναι η παρουσία ενός υπαλλήλου Π.Ε. Πληροφορικής, ο οποίος θα επιφορτισθεί με τη λειτουργία και τον εμπλουτισμό της βάσης δεδομένων, στην οποία θα υπάρχουν όλα τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί και αφορούν την πραγματοποιηθείσα και πραγματοποιούμενη επιστημονική έρευνα, ενώ συγχρόνως θα ασχολείται με την ψηφιοποίηση των εικόνων και χαρτών του δημιουργούμενου αρχείου. Επιπρόσθετα, ο συγκεκριμένος υπάλληλος θα είναι υπεύθυνος για την καλή λειτουργία των ηλεκτρονικών μονάδων του Εργαστηρίου.

4.5.2.5 Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας

❖ Γενικά στοιχεία

Συγκροτήθηκε ως μονάδα του Τμήματος, λειτουργεί από το χειμερινό εξάμηνο του 2006-07 και έχει εγκατασταθεί προσωρινά σε χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου του Τμήματος.

❖ Σκοποί - Λειτουργία

Σκοπός του Εργαστηρίου είναι να παρέχει υπηρεσίες στους διδάσκοντες στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος και μαθήματα πληροφορικής.

Η λειτουργία του Εργαστηρίου ξεκίνησε δοκιμαστικά μεν, δηλαδή με μικρό αριθμό μαθημάτων, κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2006-2007. Κατά τα επόμενα όμως εξάμηνα, που έχουν μεσολαβήσει από τότε, η λειτουργία του Εργαστηρίου είναι κανονική και συνεχής. Το Εργαστήριο έχει αποτελέσει οργανικό μέρος όσων από τα μαθήματα επιλογής και κυρίως όσων από τα σεμιναριακά μαθήματα απαιτούν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Επίσης σε αυτό διεξάγονται όσα μαθήματα απαιτούν επίδειξη εκ μέρους των διδασκόντων καθώς και συμμετοχή και ασκήσεις εκ μέρους των φοιτητών σε εξειδικευμένο λογισμικό και εφαρμογές, για παράδειγμα στη χαρτογραφία, την επιγραφική, τη στατιστική, βιβλιογραφικές και αρχαικές εφαρμογές κ.ά. Εκτός από τους διδάσκοντες του Τμήματος στο Εργαστήριο έχουν προσφέρει ειδικά μαθήματα επιστήμονες εκπαιδευμένοι στην αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στην ιστορία και την αρχαιολογία. Για το σκοπό αυτό στο πλαίσιο μαθημάτων του προγράμματος κλήθηκαν να διδάξουν συνάδελφοι από άλλους επιστημονικούς φορείς, ιδρύματα, μουσεία, βιβλιοθήκες κλπ.

Στο Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας προσφέρθηκαν επίσης και τα μαθήματα στη χρήση υπολογιστών καθώς και σε ειδικές εφαρμογές προς τους διδάσκοντες του Τμήματος από συνεργάτες του Πανεπιστημίου Πειραιά και ειδικό από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Όπως απέδειξε η υποδοχή της οποίας έτυχε το Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας, η ίδρυσή του ήρθε σε χρονική στιγμή, κατά την οποία τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ήσαν στην πλειονότητα τους έτοιμοι και έτοιμες να υιοθετήσουν την ψηφιακή τεχνολογία, να την ενσωματώσουν στα μαθήματα τους και να ενθαρρύνουν τους φοιτητές του Τμήματος προς αυτή την κατεύθυνση.

❖ Τεχνολογικός εξοπλισμός

- ✓ Κεντρικός server (με λειτουργικό Windows 2003)
- ✓ 12 σταθμοί εργασίας (με Windows XP) με πρόσβαση στο διαδίκτυο
- ✓ Ένας δικτυακός εκτυπωτής
- ✓ Τρεις φορητούς υπολογιστές
- ✓ Τρεις φορητούς βιντεο-προβολείς
- ✓ Ένας σαρωτής
- ✓ Ένα ψηφιακό επιδιασκόπιο (από δωρεά)

❖ Προβλήματα

Το Εργαστήριο δεν διαθέτει ακόμη δικό του προσωπικό. Η συντήρηση και ομαλή λειτουργία του εξασφαλίζονται από εξωτερικό συνεργάτη, ενώ η φύλαξη του παρέχεται από το φύλακα του Αρχαιολογικού Μουσείου, το οποίο και φιλοξενεί το Εργαστήριο στο χώρο του. Η προσωρινή λύση της στέγασης του Εργαστηρίου ωστόσο περιορίζει το ωράριο λειτουργίας του Εργαστηρίου στο ωράριο του Μουσείου, δηλαδή Δευτέρα έως Παρασκευή, 9.00-16.00.

4.5.2.6 Φωτογραφικό εργαστήριο

❖ Γενικά στοιχεία

Το φωτογραφικό εργαστήριο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας Τέχνης λειτουργεί από το 1990 στον 9^ο όροφο, κυψέλη 916, του κτηρίου της Φιλοσοφικής σχολής, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου.

❖ Σκοποί

Σκοπός του εργαστηρίου είναι οι φωτογραφήσεις, ψηφιοποιήσεις και η ψηφιακή επεξεργασία εικόνων, χαρτών και άλλου εικονογραφικού υλικού για τις ανάγκες των μαθημάτων του Προπτυχιακού και Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Παράλληλα, στο εργαστήριο παράγονται και υφίστανται περαιτέρω επεξεργασία σημαντικός αριθμός διαφημιστικών εντύπων και φωτογραφικού υλικού για τις ανάγκες συντήρησης των ποικίλων εκθεμάτων (εκμαγείων, αγγείων, χειρογράφων κ.λ.π.) που διαθέτει το Μουσείο του Τομέα.

❖ Τεχνολογικός εξοπλισμός

Ο τεχνολογικός εξοπλισμός που διαθέτει το εργαστήριο είναι ο ακόλουθος:

- ✓ Φωτογραφικές μηχανές (μία αναλογική και δύο ψηφιακές)
- ✓ Φώτα τεχνητού φωτισμού (tungsten)
- ✓ Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
- ✓ Σαρωτής για φωτογραφίες έως A4 και φιλμ όλων των μεγεθών
- ✓ Εκτυπωτής (A4 μέγεθος)

❖ Προσωπικό - Λειτουργία

Στο εργαστήριο εργάζεται μία μόνιμη υπάλληλος με την ιδιότητα ΕΤΕΠ. Το ωράριο λειτουργίας του εργαστηρίου είναι 8.30π.μ.-2.30μ.μ.

❖ Προβλήματα - Ελλείψεις

Οι ελλείψεις του φωτογραφικού εργαστηρίου συνίστανται κυρίως στη διεύρυνση των δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων του αλλά και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας της υπαλλήλου. Σε αυτή την περίπτωση είναι απαραίτητη η αντικατάσταση του τεχνητού φωτισμού και της μονάδας του ηλεκτρονικού υπολογιστή με πιο σύγχρονα μηχανήματα, η αγορά ενός τρισδιάστατου σαρωτή, μιας ψηφιακής μηχανής μεσαίου φορμά και μιας ψηφιακής επαγγελματικής βιντεοκάμερας. Επίσης, για την πληρέστερη λειτουργία του εργαστηρίου είναι αναγκαία η τοποθέτηση πριζών ασφαλείας, πολύπριζων και air conditioning.

4.5.3. Είναι διαθέσιμα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών;

Τα εργαστήρια δεν είναι διαθέσιμα για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών, εκτός από ιδιαίτερες περιστάσεις και μόνον κατόπιν συνεννόησης με τους υπεύθυνους.

4.5.4. Επάρκεια και ποιότητα των χώρων και του εξοπλισμού των κλινικών.

Το Τμήμα, λόγω του αντικείμενου του δεν διαθέτει κλινικές.

4.5.5. Σπουδαστήρια

(α) Αριθμός και χωρητικότητα, (β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων, (γ) Βαθμός χρήσης.

4.5.5.1 Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας

❖ Γενικά στοιχεία

Το Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης λειτουργεί στον 6^ο όροφο του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής (Ζωγράφου). Επίκειται η μεταφορά του στο υπό ανέγερση κτήριο της Ενιαίας Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής. Το ωράριο λειτουργίας του είναι Δευτέρα-Παρασκευή, 9.00-18.00 κατά το χειμερινό εξάμηνο και 9.00-19.00 κατά τις περιόδους εξετάσεων και κατά το εαρινό εξάμηνο. Το προσωπικό του αποτελείται από τρεις (3) βιβλιοθηκονόμους.

❖ Χωρητικότητα – Τεχνολογικός εξοπλισμός

Διαθέτει περί τις 70 θέσεις αναγνωστών εκ των οποίων περίπου 15 βρίσκονται κοντά σε πρίζα για χρήση η/υ. Υπάρχει σύνδεση με το Heal-link για πρόσβαση σε ηλεκτρονικές εκδόσεις περιοδικών, μέσω των δύο ηλεκτρονικών υπολογιστών που είναι στη διάθεση των αναγνωστών. Στον τεχνολογικό εξοπλισμό του Αρχαιολογικού Σπουδαστηρίου περιλαμβάνεται ένα σκάνερ και ένα φωτοτυπικό μηχάνημα προς χρήση του ΕΔΠ. Στους φοιτητές παρέχεται η δυνατότητα φωτοτύπησης στο χώρο του Σπουδαστηρίου, με προπληρωμένη κάρτα. Ο εξωτερικός δανεισμός δεν επιτρέπεται.

❖ Συλλογές

Τη συλλογή απαρτίζουν 27.000 τίτλοι μονογραφιών που συνεχώς αυξάνονται. Υπάρχουν 633 τίτλοι Περιοδικών και Σειρών από τους οποίους οι 150 είναι τρέχοντες. Διατίθενται επιπλέον Αρχαιολογικά λεξικά, κοινά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες. Το Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας διαθέτει μικρή συλλογή παλαιών και σπάνιων εκδόσεων. Από το 2000 κατατίθεται υποχρεωτικά από ένα αντίτυπο όσων διδακτορικών διατριβών εγκρίνει ο Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (έχουν συγκεντρωθεί περί τους 300 τίτλους). Η αναζήτηση βιβλίων γίνεται:

- από τον έντυπο αλφαβητικό κατάλογο συγγραφέων, ή
- από τον ηλεκτρονικό κατάλογο των βιβλιοθηκών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.lib.uoa.gr, στον οποίο έχει ήδη εισαχθεί το μεγαλύτερο τμήμα της συλλογής.

❖ Προβλήματα

Με την αύξηση του αριθμού των φοιτητών και τη συνεχή εισροή νέων τίτλων οι χώροι δεν επαρκούν πλέον. Ο τεχνολογικός εξοπλισμός είναι πολύ περιορισμένος και μόλις καλύπτει τις ανάγκες των αναγνωστών, ενώ το ωράριο δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες φοιτητών και ΔΕΠ. Όμως ο μικρός αριθμός των υπαλλήλων που υπηρετούν στο Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας απαγορεύει κάθε σκέψη για επέκταση του ωραρίου λειτουργίας του.

4.5.5.2 Σπουδαστήριο Ιστορίας

❖ Γενικά στοιχεία

Το Σπουδαστήριο Ιστορίας λειτουργεί στον 6^ο όροφο του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής (Ζωγράφου). Επίκειται η μεταφορά του στο υπό ανέγερση κτήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσο-

φικής Σχολής. Το ωράριο λειτουργίας του είναι Δευτέρα-Παρασκευή, 08.00-18.00. Το προσωπικό του αποτελείται από δύο (2) βιβλιοθηκονόμους και δύο (2) διοικητικούς υπαλλήλους.

❖ Χωρητικότητα – Τεχνολογικός εξοπλισμός

Διαθέτει περί τις 45 θέσεις αναγνωστών εκ των οποίων περίπου 5 βρίσκονται κοντά σε πρίζα για χρήση Η/Υ. Υπάρχει σύνδεση με το Heal-link για πρόσβαση σε ηλεκτρονικές εκδόσεις περιοδικών, μέσω των τριών ηλεκτρονικών υπολογιστών που είναι στη διάθεση των αναγνωστών. Στον τεχνολογικό εξοπλισμό του Ιστορικού Σπουδαστηρίου περιλαμβάνεται ένα σκάνερ και ένα φωτοτυπικό μηχάνημα προς χρήση των μελών ΔΕΠ και του προσωπικού του Σπουδαστηρίου.

❖ Συλλογές

Τη συλλογή απαρτίζουν 40.250 τίτλοι μονογραφιών που συνεχώς αυξάνονται. Υπάρχουν 592 τίτλοι Περιοδικών από τους οποίους οι 130 είναι τρέχοντες. Διατίθενται επιπλέον Ιστορικά λεξικά, κοινά λεξικά και εγκυκλοπαιδίες. Το Σπουδαστήριο Ιστορίας διαθέτει συλλογή από 1.950 παλαιές και σπάνιες εκδόσεις. Από το 2000 κατατίθεται υποχρεωτικά από ένα αντίτυπο όσων διδακτορικών διατριβών εγκρίνει το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (έχουν συγκεντρωθεί περί τους 240 τίτλους).

Η αναζήτηση βιβλίων γίνεται από τον Ενιαίο Ανοιχτό Δημόσιο Ηλεκτρονικό Κατάλογο Βιβλιοθηκών (OPAC) του ΕΚΠΑ, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.lib.uoa.gr, στον οποίο έχει ήδη εισαχθεί το μεγαλύτερο τμήμα της συλλογής.

Ο εξωτερικός δανεισμός για τους προπτυχιακούς φοιτητές και τους λοιπούς χρήστες της βιβλιοθήκης, εκτός από τα μέλη ΔΕΠ και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, είναι ημερήσιος.

4.5.6 Προσωπικό Διοικητικής/Τεχνικής/Ερευνητικής Υποστήριξης

(α) Αριθμός και ειδικότητες, (β) Επάρκεια ειδικοτήτων

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 το διοικητικό/τεχνικό/ερευνητικό προσωπικό του Τμήματος αποτελείται από:

- 14 μέλη διοικητικής υποστήριξης, τα οποία κατανέμονται ως εξής: 6 στη Γραμματεία του Τμήματος, 2 στα Σπουδαστήρια, 2 στη Γραμματεία του ΠΜΣ, και από ένας στη Γραμματεία του Τομέα Ιστορίας, στη Γραμματεία του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, στο Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας και στο Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών.
- 11 μέλη ερευνητικής υποστήριξης, τα οποία κατανέμονται ως εξής: 5 βοηθοί στους δύο Τομείς, 1 γλύπτης στο Μουσείο και 5 βιβλιοθηκονόμοι στα δύο Σπουδαστήρια.
- 3 μέλη τεχνικής υποστήριξης, τα οποία κατανέμονται ως εξής: 1 φωτογράφος στο Φωτογραφικό Εργαστήριο, και 2 φύλακες στο Μουσείο.

Με βάση τις απογραφές που έχουν γίνει κατά καιρούς, το Τμήμα για την εύρυθμη λειτουργία του έχει επιπλέον ανάγκη από δύο διοικητικούς υπαλλήλους (έναν για κάθε Γραμματεία Τομέα), 1 διοικητικό με εμπειρία στη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, 1 διοικητικό με γνώσεις λογιστικής και 2 τεχνικούς με ειδικευση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

4.6. Πώς κρίνετε το βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

4.6.1. Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Πώς;

Ο εξοπλισμός όλων των αιθουσών διδασκαλίας και των αμφιθεάτρων του Τμήματος την τελευταία πενταετία με βιντεοπροβολείς έχει επιτρέψει το σύνολο της διδασκαλίας, για όλα τα μαθήματα να γίνεται με ηλεκτρονικής μορφής υλικό, κυρίως με παρουσιάσεις powerpoint, και σε μικρότερο βαθμό με εκπαιδευτικές ταινίες. Επιπλέον, την τελευταία πενταετία, ως μέρος της αναμόρφωσης του ΠΠΣ στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ, υπήρξε από το σύνολο των διδασκόντων, συστηματική προσπάθεια ψηφιοποίησης μεγάλου μέρους του οπτικού υλικού που χρησιμοποιούσαν παλαιότερα στα μαθήματά τους (κυρίως διαφάνειες και χάρτες). Έτσι, σήμερα, είναι ψηφιοποιημένο το σύνολο σχεδόν του υλικού, το οποίο μπορεί να προβάλλεται και να χρησιμοποιείται στη διδασκαλία των μαθημάτων.

Αποτέλεσμα είναι ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων να χρησιμοποιεί παρουσιάσεις powerpoint και βιντεοπροβολείς κατά τη διάρκεια των παραδόσεων. Παρά τα όποια τεχνικά προβλήματα, η πρακτική αυτή έχει αποκομίσει τα θετικά σχόλια όχι μόνο των διδασκόντων, λόγω των δυνατοτήτων που προσφέρει, αλλά και των φοιτητών, όπως φαίνεται από όλες τις σχετικές αξιολογήσεις.

4.6.2. Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στη διδασκαλία; Πώς;

Εκτός από την προβολή παρουσιάσεων powerpoint με βιντεοπροβολείς, την περίοδο 2008-09 αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των μελών ΔΕΠ που χρησιμοποιούν για τη διδασκαλία τους την πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, γνωστή ως «η-Τάξη» ή «e-class» (<http://eclass.uoa.gr>). Από τα 78 μαθήματα, τα 39 (50%) έχουν ιστοσελίδα στο e-class. Ωστόσο, θεωρούμε ότι υπάρχει σαφές περιθώριο αύξησης αυτού του ποσοστού στο μέλλον.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι προς το παρόν οι διδάσκοντες αξιοποιούν μικρό μόνο μέρος από τις δυνατότητες που προσφέρει το e-class. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα XIII, σχεδόν όλα τα μαθήματα που έχουν ιστοσελίδα στο e-class χρησιμοποιούν την πλατφόρμα για την ανάρτηση ανακοινώσεων και την περιγραφή του μαθήματος. Λιγότερα είναι εκείνα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα για την ανάρτηση εκπαιδευτικού υλικού (σημειώσεις, εικόνες, παρουσιάσεις, βιβλιογραφίες, κλπ.). Τέλος, η επικοινωνία φοιτητών-διδασκόντων για απορίες-ερωτήσεις, η δημιουργία ομάδων συζήτησης και η αποστολή ασκήσεων, εργασιών ή αποτελεσμάτων των εξετάσεων χρησιμοποιείται από ελάχιστο αριθμό μαθημάτων. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι και η ανταπόκριση των φοιτητών σε όσα μαθήματα προσφέρουν κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι φοιτητές προτιμούν να απευθύνονται με προσωπικά e-mail στους διδάσκοντες.

Η περιορισμένη χρήση των δυνατοτήτων του e-class θα πρέπει να αποδοθεί στο ότι τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ δεν έχουν ακόμα εξοικειωθεί με όλες τις δυνατότητες που προσφέρει η πλατφόρμα του e-class. Μία λύση θα μπορούσε να ήταν η καλύτερη ενημέρωση και παρακολούθηση σεμιναρίων για τη χρήση του από τους διδάσκοντες.

Πίνακας XIII. Χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης (e-class). Το ποσοστό υπολογίζεται επί του συνόλου των 78 προσφερόμενων μαθημάτων και όχι των 39 μαθημάτων με ιστοσελίδα στο e-class.

Χρήση e-class	Αριθμός μαθημάτων	Ποσοστό μαθημάτων
Ανακοινώσεις	39	50%
Περιγραφή μαθήματος	37	47%
Εκπαιδευτικό υλικό	30	38%
Περιλήψεις μαθημάτων (ατζέντα)	4	5%
Ομάδες συζήτησης (forum)	11	14%
Αξιολόγηση μαθήματος	0	0%
Ασκήσεις	0	0%
Αποστολή εργασιών	0	0%
Αποτελέσματα εξετάσεων	0	0%

4.6.3. Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;

Χρησιμοποιούνται, ιδιαίτερα σε σεμιναριακά μαθήματα και στα μεταπτυχιακά σεμινάρια. Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη χρήση ειδικών προγραμμάτων και εφαρμογών (archicad, illustrator, autocad, photoshop), τις οποίες κατόπιν χρησιμοποιούν για την εκπόνηση των εργασιών τους. Περισσότερες λεπτομέρειες για κάθε εργαστήριο υπάρχουν στις αντίστοιχες υποενότητες της ενότητας 4.5.

4.6.4. Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών; Πώς;

Οι ΤΠΕ δεν χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των φοιτητών σε κανένα μάθημα του ΠΠΣ. Καλό θα ήταν να ενισχυθεί η εφαρμογή τους στο μέλλον, ιδιαίτερα με τη μορφή ασκήσεων αυτοαξιολόγησης των φοιτητών μέσω της πλατφόρμας e-class.

4.6.5. Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με το διδάσκοντα; Πώς;

Όπως αναφέρεται παραπάνω (παραγράφος 4.6.2) το e-class χρησιμοποιείται ελάχιστα για επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων-φοιτητών, παρόλο που η πλατφόρμα έχει τέτοιες δυνατότητες (π.χ. δημιουργία ομάδων συζήτησης). Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η και η ανταπόκριση των φοιτητών σε όσα μαθήματα προσφέρουν κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι φοιτητές προτιμούν να απευθύνονται με προσωπικά e-mail στους διδάσκοντες, οι οποίοι ανταποκρίνονται στο πλαίσιο στο υστερήματος του χρόνου τους.

4.6.6. Ποιο το ύψος των επενδύσεων του Τμήματος σε ΤΠΕ κατά την τελευταία πενταετία;

Επειδή ένα μέρος των δαπανών για ΤΠΕ καλύπτεται από τα κεντρικά του Πανεπιστημίου δεν υπάρχει η δυνατότητα υπολογισμού του συνόλου των επενδύσεων του Τμήματος.

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

4.7.1. Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα μαθήματα.

Η αναλογία διδασκόντων-διδασκομένων διαφοροποιείται ανάλογα:

- Με την Κατεύθυνση Σπουδών που επιλέγει ο φοιτητής.

Την τελευταία πενταετία η αναλογία μεταξύ των φοιτητών που επιλέγουν την Κατεύθυνση Ιστορίας έχει αυξηθεί υπερμέτρως (περίπου 250-300 στους 400), χωρίς αντίστοιχη αύξηση των μελών του Τομέα Ιστορίας.

- Με το είδος του μαθήματος.

Σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα των τεσσάρων πρώτων εξαμήνων το ακροατήριο, σε φυσιολογικές συνθήκες μπορεί να υπερβαίνει και τους 500 φοιτητές, με αποτέλεσμα η παρακολούθηση να είναι από δύσκολη έως αδύνατη και οι φοιτητές να αποθαρρύνονται. Για το λόγο αυτό σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα κορμού του Τομέα Αρχαιολογίας και σε αρκετά από τα μαθήματα του Τομέα Ιστορίας οι φοιτητές χωρίζονται σε 2 ή 3 κλιμάκια, έτσι ώστε η αναλογία διδάσκοντος-διδασκομένων να είναι κατά μέσο όρο μεταξύ 1:200 έως 1:400. Προβληματική εμφανίζεται η εικόνα και στα υποχρεωτικά μαθήματα της κατεύθυνσης Ιστορίας, όπου συνήθως υπάρχει ένας μόνο διδάσκων και η αναλογία κυμαίνεται στο 1:250/400. Στα υποχρεωτικά μαθήματα κατεύθυνσης Αρχαιολογίας και στα επιλεγόμενα κατεύθυνσης –σεμιναριακά και μη– η αναλογία είναι πολύ καλύτερη, με περίπου 20-50 φοιτητές ανά διδάσκοντα.

Συγκεντρωτικά, με βάση τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών (3.787 προπτυχιακοί, 539 μεταπτυχιακοί και 350 διδακτορικοί) και τον αριθμό των διδασκόντων (52 μέλη ΔΕΠ), σε κάθε διδάσκοντα αναλογούν 73 προπτυχιακοί, 10 μεταπτυχιακοί και 7 διδακτορικοί φοιτητές, συνολικά 90 φοιτητές. Πρόκειται για αναλογία που ευλόγως δυσχεραίνει το εκπαιδευτικό έργο. Εξάλλου, ανησυχητικό είναι το φαινόμενο ότι ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών εμφανίζει συνεχή αύξηση, αντιθέτως ο αριθμός μελών ΔΕΠ παραμένει επί έτη στάσιμος.

4.7.2. Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα εργαστήρια.

Στα μαθήματα που γίνονται στα εργαστήρια η αναλογία είναι συνήθως 1 προς 15.

4.7.3. Έχουν οι διδάσκοντες ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές; Τις τηρούν; Αξιοποιούνται από τους φοιτητές;

Οι διδάσκοντες ανακοινώνουν στην αρχή κάθε εξαμήνου 2 τουλάχιστον ώρες γραφείου την εβδομάδα, κατά τις οποίες δέχονται φοιτητές. Οι ώρες υποδοχής αναρτώνται στους πίνακες των γραμματειών, έξω από τα γραφεία των διδασκόντων, στην ιστοσελίδα του Τμήματος (www.arch.uoa.gr) και στην ιστοσελίδα του μαθήματος (e-class) ή του διδάσκοντα. Οι ώρες αυτές τηρούνται από τους διδάσκοντες και αξιοποιούνται από τους φοιτητές.

4.8. Πώς κρίνετε το βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

4.8.1. Πώς μεθοδεύεται η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);

Η εισαγωγή του φοιτητή στην ερευνητική διαδικασία και στη διαδικασία της επιστημονικής τεκμηρίωσης αποτελεί μέρος της φιλοσοφίας του παρόντος ΠΠΣ, ιδίως στα τελευταία δύο χρόνια σπουδών, οπότε οι φοιτητές έχουν πλέον επιλέξει την κατεύθυνση που θα ακολουθήσουν. Προκειμένου να αποκτήσουν πτυχίο οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν τουλάχιστον δύο σεμιναριακά μαθήματα στα οποία καλούνται να εκπονήσουν υποχρεωτικές εργασίες. Οι διδάσκοντες αυτών

των σεμιναρίων δίνουν ιδιαίτερο βάρος όχι μόνο στο περιεχόμενο του μαθήματός τους, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές θα πρέπει να εκπονούν επιστημονικές εργασίες. Μέρος της διδασκαλίας και της καθοδήγησης αφιερώνεται σε ζητήματα της ερευνητικής διαδικασίας όπως (1) η αναζήτηση βιβλιογραφίας και η αποδελτίωση πηγών, (2) ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι βιβλιογραφικές παραπομπές, (3) η επιστημονική τεκμηρίωση, και (4) η δομή και η οργάνωση του κειμένου μίας εργασίας. Έχουν προβλεφθεί και πραγματοποιούνται και ειδικές επισκέψεις γνωριμίας των φοιτητών των πρώτων εξαμήνων στα Σπουδαστήρια του Τμήματος.

4.8.2. *Παρέχεται στους φοιτητές δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;*

Πολλοί διδάσκοντες (28 από τους 36 που δήλωσαν τα ερευνητικά τους προγράμματα, δηλαδή 78%) δέχονται φοιτητές στα ερευνητικά τους προγράμματα. Η συμμετοχή των φοιτητών συνίσταται κυρίως στην εθελοντική πρακτική τους άσκηση σε ανασκαφές, επιφανειακές έρευνες και πρωτογενή μελέτη αρχαιολογικού υλικού, σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας κατά τη διάρκεια των θερινών διακοπών. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις συμμετοχής των φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα που περιλαμβάνουν δευτερογενή μελέτη βιβλιογραφίας και πηγών.

Την πενταετία 2004-2008 περίπου 452 προπτυχιακοί, 197 μεταπτυχιακοί, 75 υποψήφιοι διδάκτορες και 6 μετα-διδάκτορες συμμετείχαν στα ερευνητικά προγράμματα των μελών ΔΕΠ. Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές έρχονται σε άμεση επαφή με το αντικείμενο της αρχαιολογικής έρευνας. Δυστυχώς η υποχρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων των μελών ΔΕΠ δεν επιτρέπει τη συμμετοχή όλων των φοιτητών και πολλοί αποφοιτούν χωρίς να έχουν συμμετάσχει σε κανένα ερευνητικό πρόγραμμα. Η αύξηση της χρηματοδότησης των ερευνητικών προγραμμάτων, ιδιαίτερα όσων περιλαμβάνουν φοιτητές στην ερευνητική τους ομάδα, είναι ο μοναδικός τρόπος για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα.

4.9. **Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;**

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται οι συνεργασίες που έχουν σχέση μόνο με το εκπαιδευτικό έργο και όχι με το ερευνητικό το οποίο παρουσιάζεται στο κεφ. 5, στην ενότητα 5.6.

4.9.1. *Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;*

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μεταπτυχιακού Προγράμματος (ΜΑ) για τις Μεσογειακές Σπουδές, το Τμήμα έχει εκπαιδευτική συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Στο πλαίσιο του μονοτομηματικού ΠΜΣ υπήρξε (2004-06) συνεργασία με το ΠΜΣ του Παντείου Πανεπιστημίου.

Επίσης, πολλά μέλη ΔΕΠ άλλων εκπαιδευτικών κέντρων του εσωτερικού συμμετέχουν σε τριμελείς και επταμελείς επιτροπές κρίσης διδακτορικών διατριβών του Τμήματος, και αντίστροφα, πολλά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν σε τριμελείς και επταμελείς επιτροπές κρίσης διδακτορικών διατριβών άλλων εκπαιδευτικών κέντρων. Πιο συγκεκριμένα τέτοιου είδους συνεργασίες έχουν αναπτυχθεί με τα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Κρήτης, Πατρών, Πελοποννήσου, Θράκης, Αιγαίου και Θεσσαλίας, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Πάντειο Πανεπιστήμιο.

4.9.2. *Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;*

Το Τμήμα συμμετέχει στο κεντρικό πρόγραμμα διεθνών συνεργασιών, ERASMUS. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού το Τμήμα έχει ενεργές συνεργασίες με 69 Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, από τις

παρακάτω χώρες: 1) Αυστρία: 3, 2) Βέλγιο: 1, 3) Βουλγαρία: 1, 4) Γαλλία: 15, 5) Γερμανία: 12, 6) Δανία: 1, 7) Ηνωμένο Βασίλειο: 3, 8) Ιρλανδία: 1, 9) Ισλανδία: 1, 10) Ισπανία: 6, 11) Ιταλία: 8, 12) Κύπρος: 1, 13) Μάλτα: 1, 14) Ολλανδία: 2, 15) Πολωνία: 1, 16) Πορτογαλία: 2, 17) Σουηδία: 1, 18) Τουρκία: 1, 19) Φινλανδία: 1. Ο πλήρης κατάλογος των Πανεπιστημίων υπάρχει στις σελ. 73-76 του Οδηγού Σπουδών, και είναι επίσης αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος (www.arch.uoa.gr).

Σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών υπάρχουν επίσης οι παρακάτω συμφωνίες συνεργασίας:

- ♦ διετές Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό (*European Doctorate*) στην Πολιτική και Πολιτισμική Ιστορία της Μεσαιωνικής, Νεότερης και Σύγχρονης Ευρώπης, με άλλα τέσσερα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του Παρισιού, Λισαβόνας, Πίζας και Σεβίλλης.
- ♦ *Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (MA) Μεσογειακές Σπουδές*, με τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Μάλτας, Πίζας, Βαλένθιας, Σόφιας και Θεσσαλονίκης.
- ♦ *European Master of Classical Studies*, με άλλα 12 συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Ευρώπης: Κύπρου, Freiburg, Hamburg, Innsbruck, Istanbul, Münster, Perugia, Poznan, Roma III, Le Mirail, Zürich, La Coruña.

(Βλ. http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=37&itemid=71)

4.9.3. Αναπτύσσονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;

Ένα μέλος ΔΕΠ έχει αναπτύξει οργανωμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με διάφορους κοινωνικούς φορείς (δήμος Λάρισας, μονάδες απεξάρτησης, φυλακές Λάρισας) στο πλαίσιο των οποίων παραδίδονται μαθήματα Ιστορίας.

Ωστόσο πέρα από τις παραπάνω οργανωμένες συνεργασίες πολύ συχνά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος προσφέρουν διαλέξεις, ομιλίες, ξεναγήσεις και παρουσιάσεις των πορισμάτων της ερευνητικής τους δραστηριότητας σε πολλούς κοινωνικούς φορείς, όπως φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτιστικοί σύλλογοι, σωματεία, κλπ.

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

4.10.1. Υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος σχετικά με την κινητικότητα των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας;

Οι συνεργασίες που έχουν προκύψει προήλθαν από πρωτοβουλίες των μελών ΔΕΠ. Η ετήσια κινητικότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος μας θα ήταν μεγαλύτερη αν τα ποσά που δίνονται κάλυπταν το σύνολο των εξόδων μετακίνησης-διαμονής και όχι μόνο ένα μέρος τους, όπως συμβαίνει τώρα. Επιπλέον, η κινητικότητα των μελών ΔΕΠ σταδιακά περικλύπτεται από την κεντρική διοίκηση του ΕΚΠΑ λόγω ελλιπούς χρηματοδότησης του Προγράμματος (π.χ. στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS κατά το επόμενο έτος 2010-2011 κάθε μέλος ΔΕΠ θα έχει τη δυνατότητα να μετακινηθεί μια μόνο φορά σε συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο του εξωτερικού).

4.10.2. Πόσες και ποιες συμφωνίες έχουν συναφθεί για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών;

- ♦ Σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο το Τμήμα συμμετέχει στο πρόγραμμα ανταλλαγών διδασκόντων και φοιτητών με 69 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια (ERASMUS).

- ◆ Αποκλειστικά σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών το Τμήμα συμμετέχει επίσης στις παρακάτω συμφωνίες συνεργασίας:
 - ✓ διετές Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό (*European Doctorate*) στην Πολιτική και Πολιτισμική Ιστορία της Μεσαιωνικής, Νεότερης και Σύγχρονης Ευρώπης, με άλλα τέσσερα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια του •Παρισιού, Λισαβόνας, Πίζας και Σεβίλλης
 - ✓ *Ευρωπαϊκό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (MA) Μεσογειακές Σπουδές*, με τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Μάλτας, Πίζας, Βαλένθιας, Σόφιας και Θεσσαλονίκης
 - ✓ *European Master of Classical Studies*, με άλλα 12 συνεργαζόμενα πανεπιστήμια της Ευρώπης: Κύπρου, Freiburg, Hamburg, Innsbruck, Istanbul, Münster, Perugia, Poznan, Roma III, Le Mirail, Zürich, La Coruña.
- ◆ Τέλος μεμονωμένες συμφωνίες συνεργασίας έχουν γίνει με τα Πανεπιστήμια της •Minnesota και •MacQuarie του Σύδνεϋ.

4.10.3. Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Συστηματικά καταγεγραμμένες είναι μόνο οι μετακινήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS, όπου και μετακινήθηκαν συνολικά 14 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ που έχουν διδάξει σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού την τελευταία πενταετία είναι αρκετά μεγαλύτερος. Από τα στοιχεία που έγινε εφικτό να συγκεντρωθούν ανέρχεται περίπου στους 30. Μεγάλος τέλος είναι και ο αριθμός των μελών ΔΕΠ που μετακινήθηκαν προς άλλα ιδρύματα στο πλαίσιο άλλων ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων, κυρίως διαλέξεις, εκλογές και ανελίξεις άλλων μελών ΔΕΠ, κρίσεις διδακτορικών διατριβών.

4.10.4. Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Ο αριθμός των διδασκόντων από το εξωτερικό είναι μεγάλος αλλά λόγω της μη εφαρμογής αξιολόγησης την τελευταία πενταετία δεν έχει γίνει καταγραφή του. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο αυτών των μετακινήσεων διδάσκοντες από το εξωτερικό έχουν συμμετάσχει, παράπλευρα προς τις διδακτικές τους δραστηριότητες, σε συνέδρια και άλλες εκδηλώσεις που έχει διοργανώσει το Τμήμα μας (βλ. στη σχετική ιστοσελίδα των εκδηλώσεων του ΠΜΣ http://www.arch.uoa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=133). Ειδικότερα στο πλαίσιο των αρχαιολογικών αντικειμένων (Αρχαία Ιστορία, Αρχαιολογία) οι διαλέξεις και τα μαθήματα διδασκόντων/ερευνητών από το εξωτερικό στο Τμήμα μας είναι συχνότατα, καθώς διευκολύνονται από το ότι γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι ερευνητές βρίσκονται συχνά στη χώρα μας και ειδικότερα στην Αθήνα στο πλαίσιο της έρευνάς τους.

4.10.5. Πόσοι φοιτητές του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Ο αριθμός των φοιτητών που μετακινήθηκε προς άλλα Ιδρύματα ανέρχεται σε 128.

4.10.6. Πόσοι φοιτητές άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Ο αριθμός των φοιτητών που μετακινήθηκε από άλλα Ιδρύματα ανέρχεται σε 162.

4.10.7. Υπάρχουν διαδικασίες αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου που πραγματοποιήθηκε σε άλλο Ίδρυμα;

Οι φοιτητές παίρνουν μαθήματα στα Ιδρύματα του εξωτερικού με βάση τις συμφωνίες φοίτησης (learning agreements) που έχουν συντάξει και υπογράψει σε συνεργασία με τους συντονιστές των συμβάσεων πριν την αναχώρησή τους.

Με την επιστροφή τους οι φοιτητές προσκομίζουν τις σχετικές βεβαιώσεις από το Πανεπιστήμιο φοίτησης και η αναγνώριση των μαθημάτων τους γίνεται σε συνεργασία με τον εκάστοτε συντονιστή, ενώ οι επιδόσεις κρίνονται με βάση τη γενικά αποδεκτή (τουλάχιστον στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών ανταλλαγών) κλίμακα βαθμολογίας. Κατά περίπτωση και κυρίως στο μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών κρίνεται σκόπιμη και η εξέταση των σχετικών εργασιών που εκπονήθηκαν στο εξωτερικό από τον επόπτη των μεταπτυχιακών σπουδών του φοιτητή.

4.10.8. Πόσο ικανοποιητική είναι η λειτουργία και η στελέχωση του κεντρικού Γραφείου Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των συνδέσμων τους;

Το κεντρικό γραφείο Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων καλύπτει τις ανάγκες διαθέτοντας ολιγάριθμο (για τα μεγέθη του ΕΚΠΑ) προσωπικό. Θα ήταν ίσως δυνατή καλύτερη οργάνωση σε πιο σταθερή βάση.

4.10.9. Τι ενέργειες για την προβολή και ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας αναλαμβάνει το Τμήμα;

Το Τμήμα καταγράφει τα προγράμματα στα οποία συμμετέχει τόσο στον έντυπο ετήσιο Οδηγό Σπουδών όσο και στην ιστοσελίδα του (www.arch.uoa.gr).

Για το *European Master in Classical Studies* και το *European Doctorate* υπάρχει μάλιστα και ειδικό έντυπο υλικό.

4.10.10. Οργανώνονται εκδηλώσεις για τους εισερχόμενους φοιτητές από άλλα Ιδρύματα;

Οι εκδηλώσεις αυτές οργανώνονται κεντρικά από το ΕΚΠΑ, ενώ παράλληλα τους υποδέχονται οι συντονιστές των αντίστοιχων Προγραμμάτων.

4.10.11. Πώς υποστηρίζονται οι εισερχόμενοι φοιτητές;

Οι εισερχόμενοι στο Τμήμα μας φοιτητές ενημερώνονται και καθοδηγούνται σε όλα τα θέματα σπουδών τους από τους συντονιστές των συμβάσεων. Διευκολύνονται επίσης σε διάφορα διοικητικά θέματα που τους αφορούν.

4.10.12. Πόσα μαθήματα διδάσκονται σε ξένη γλώσσα για εισερχόμενους αλλοδαπούς σπουδαστές;

Με βάση την κεντρική πολιτική του Τμήματος μαθήματα σε ξένη γλώσσα δεν προσφέρονται. Για την κάλυψη των δυσκολιών που δημιουργούνται, οι διδάσκοντες του Τμήματος προσφέρουν συμβου-

λευτικές συναντήσεις σε αγγλική ή άλλη γλώσσα, με τις οποίες οι ξένοι φοιτητές καθοδηγούνται σε θέματα σχετικά με το περιεχόμενο των μαθημάτων, τις εξετάσεις και την εκπόνηση των εργασιών τους.

4.10.13. Υπάρχει πρόσθετη (από το Τμήμα ή/και το Ίδρυμα) οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού που λαμβάνουν μέρος στα προγράμματα κινητικότητας;

Όχι, δεν υπάρχει.

4.10.14. Πώς προωθείται στο Τμήμα η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα;

Με πολλούς τρόπους μεταξύ των οποίων:

- ✓ η καλύτερη δυνατή ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών και μελών ΔΕΠ που σκοπεύουν ή πρόκειται να μετακινηθούν τόσο από τους συντονιστές των συμβάσεων συνεργασίας όσο και από το διοικητικό προσωπικό του Τμήματος
- ✓ η διεύρυνση των συμφωνιών συνεργασίας με αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού.

4.10.15. Πώς ελέγχεται η ποιότητα (και όχι μόνον η ποσότητα) της κινητικότητας του ακαδημαϊκού προσωπικού;

Η καλύτερη πιστοποίηση είναι οι προσκλήσεις που δέχονται τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματός μας προκειμένου να προσφέρουν μαθήματα και διαλέξεις σε συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

5. Ερευνητικό έργο

5.1. Προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος

5.1.1. Υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική του Τμήματος; Ποια είναι αυτή;

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική σε επίπεδο Τομέα ή Τμήματος. Η έρευνα καθορίζεται από τα προσωπικά ερευνητικά ενδιαφέροντα ενός εκάστου των μελών του Τμήματος, τα οποία παρακολουθούν, κατά κανόνα, τις διεθνείς ερευνητικές εξελίξεις.

Στο πεδίο της Αρχαιολογίας ακολουθείται όμως σε γενικές γραμμές η κατεύθυνση που κληροδότησαν οι διατελέσαντες καθηγητές αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, δηλαδή η επικέντρωση της αρχαιολογικής μας έρευνας προς τον Αιγαϊακό νησιωτικό χώρο, περιλαμβανομένης της Κρήτης, και σε μικρότερο βαθμό προς την Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα και τον υπόλοιπο Ελλαδικό Χώρο.

Εξάλλου, στο πεδίο της Ιστορίας η έρευνα επικεντρώνεται μεν στην ιστορία του ελληνικού χώρου, από την Αρχαιότητα έως τη Σύγχρονη Εποχή, στο πλαίσιο της μεσογειακής, βαλκανικής και ευρωπαϊκής ιστορίας, ωστόσο πρόσφατα ιδιαίτερο βάρος δίδεται στην έρευνα της Ρωμαϊκής, Μεσαιωνικής και Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, της Ιστορίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά και της Θεωρίας της Ιστορίας.

Μία παρουσίαση ερευνητικών συμβολών του Τμήματος πάνω σε κοινό θεματικό άξονα αποτέλεσε η έκδοση του πρώτου τόμου μιας αυτόνομης σειράς δημοσιευμάτων του Τμήματος («Ιστορήματα»): *Θέατρο και κοινωνία στη διαδρομή της ελληνικής ιστορίας*, Αθήνα 2009, που προήλθε από αντίστοιχη επιστημονική ημερίδα του Τμήματος του έτους 2007.

5.1.2. Πώς παρακολουθείται η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;

Εφόσον δεν υπάρχει κεντρικά κατευθυνόμενη ερευνητική πολιτική δεν υπάρχει και συστηματική παρακολούθησή της.

5.1.3. Πώς δημοσιοποιείται ο απολογισμός υλοποίησης της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος;

Η ερευνητική δραστηριότητα κάθε μέλους ΔΕΠ του Τμήματος εμφανίζεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος (www.arch.uoa.gr), που ενημερώνεται σε εξατομικευμένη και προαιρετική βάση, τουλάχιστον μέχρι στιγμής. Επειδή όμως στα πλαίσια της προσπάθειας Αξιολόγησης πολλά επιπλέον στοιχεία κατατέθηκαν στα Ατομικά Δελτία Αξιολόγησης, υπάρχει η σκέψη να διαμορφωθούν κατάλληλα και να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του Τμήματος, δράση που έχει δρομολογηθεί και θα ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2009.

Ειδικότερα για τον Τομέα Αρχαιολογίας, ο επίσημος απολογισμός της ερευνητικής δραστηριότητας γίνεται δημόσια ανά διετία, με θεσμοθετημένα από δεκαπενταετίας επιστημονικά Συμπόσια που φέρουν τον τίτλο: «Ανασκαφή και έρευνα: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης». Σε αυτά παρουσιάζεται το ερευνητικό έργο όχι μόνο των μελών ΔΕΠ αλλά και πολ-

λών μεταπτυχιακών μας φοιτητών. Τα εν λόγω Συμπόσια έχουν γίνει πλέον ευρύτατα γνωστά και τα παρακολουθούν συνάδελφοι από άλλα πανεπιστήμια και από τις ξένες αρχαιολογικές αποστολές.

Ως προς τον Τομέα Ιστορίας, έως τώρα δεν έχει θεσμοθετηθεί κεντρική εκδήλωση δημοσιοποίησης του ερευνητικού έργου του ως συνόλου. Ωστόσο, εκτός από τις πολύπλευρες παρουσιάσεις της ατομικής έρευνας των μελών του, τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Τομέα διοργανώνουν ανά διαστήματα επιστημονικές εκδηλώσεις για τη δημοσιοποίηση του ερευνητικού έργου τους (π.χ. η ανά διετία Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδας - Κύπρου και η Ημερίδα για την παρουσίαση του ερευνητικού έργου «Ελληνικές Κοινότητες και Ευρωπαϊκός Κόσμος», στο πλαίσιο του προγράμματος «ΠΥ-ΘΑΓΟΡΑΣ», από το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού).

5.1.4. Παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας; Ποια είναι αυτά;

Δεν παρέχεται κανένα κίνητρο από την πολιτεία ή από το Πανεπιστήμιο, ούτε υλικό ούτε ηθικό, εκτός αν ως τέτοιο νοηθεί η διευκόλυνση της επαγγελματικής εξέλιξης (το κίνητρο όμως αυτό δεν υφίσταται για τις ανώτερες βαθμίδες).

Το πραγματικό κίνητρο για την επιστημονική παραγωγή των μελών ΔΕΠ του Τμήματός μας είναι η επιστημονική περιέργεια, η επιθυμία διεθνούς επιστημονικής αναγνώρισης, και η διάθεση για τη βελτίωση της συνολικής εικόνας του Τμήματος.

Σημειώνεται επίσης ότι η πρόσφατα αυξημένη χρηματοδότηση από ερευνητικά προγράμματα μπορεί να συμβάλει στην προαγωγή της επιστημονικής έρευνας.

5.1.5. Πώς ενημερώνεται το ακαδημαϊκό προσωπικό για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας;

Την τελευταία πενταετία, η ενημέρωση γίνεται συστηματικά, είτε απευθείας από τον ΕΛΚΕ είτε από το Γραφείο Στήριξης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του ΕΚΠΑ, τόσο για ίδιους πόρους όσο και για τα ευρωπαϊκά προγράμματα, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και φθάνει σε όλα τα μέλη ΔΕΠ. Με τον ίδιο τρόπο γίνεται και η ενημέρωση για ημερίδες που διοργανώνει κυρίως η ΓΓΕΤ και αφορούν στις προσκλήσεις υποβολής ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Παράλληλα, τα μέλη ΔΕΠ ενημερώνονται μέσω ειδικών ιστοσελίδων, όπως αυτή του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης ΕΙΕ (π.χ. eNewsletter «Έρευνα & Καινοτομία», Cordis).

5.1.6. Πώς υποστηρίζεται η ερευνητική διαδικασία;

Μερική διοικητική υποστήριξη παρέχει το προσωπικό του ΕΛΚΕ, τα υπόλοιπα εξαρτώνται από τις ικανότητες και τις... αντοχές των μελών ΔΕΠ που αναλαμβάνουν την έρευνα. Θα πρέπει πάντως να επισημανθεί ότι τόσο στο χώρο της Αρχαιολογίας όσο και της Ιστορίας η απουσία υποστηρικτικών υποδομών (γραμματειακή και λογιστική υποστήριξη κατά κύριο λόγο) είναι έντονα αισθητή και κατατρώνει το χρόνο και το δυναμικό όσων αποφασίσουν να αναλάβουν χρηματοδοτούμενη έρευνα.

5.1.7. Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας;

Όχι.

5.1.8. Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του Τμήματος;

Δεν υπάρχει θεσμοθετημένος μηχανισμός διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων εντός του Τμήματος άλλος εκτός της ιστοσελίδας και των προαναφερθέντων επιστημονικών Συμποσίων (βλ. ενότητα 5.1.3). Η διάχυση των αποτελεσμάτων γίνεται με ανακοινώσεις των ερευνητών/μελών ΔΕΠ σε ελληνικά και διεθνή Συνέδρια και με δημοσιεύσεις σε ειδικά επιστημονικά περιοδικά στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Πρόσφατα, πάντως, έχει καθιερωθεί στις συνελεύσεις τόσο των Τομέων όσο και του Τμήματος να παρουσιάζονται με τη μορφή ανακοινώσεων ατομικές και συλλογικές ερευνητικές δράσεις.

Επιπλέον, από το έτος 2009 ο Τομέας Ιστορίας εγκαινίασε θεσμό με τίτλο «Συναντήσεις για την Ιστορία», στις οποίες συναντήσεις μέλη του Τμήματος παρουσιάζουν έρευνες ή ευρύτερες επιστημονικές τους δραστηριότητες και προσφέρεται η δυνατότητα γόνιμων συζητήσεων. Οι συναντήσεις αυτές είναι ανοικτές για τα μέλη του Τμήματος, διδάσκοντες και φοιτητές, αλλά και για άλλους ενδιαφερομένους.

5.1.9. Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα εκτός Τμήματος, στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα;

Με τις δημοσιεύσεις των αποτελεσμάτων σε ειδικά ελληνικά και διεθνή περιοδικά και με ανακοινώσεις των ερευνητών/μελών ΔΕΠ σε Συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Όπως γίνεται φανερό από τους σχετικούς με τις δημοσιεύσεις πίνακες, η ερευνητική παρουσία του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι ιδιαίτερα δυναμική στο διεθνή χώρο, παρά την απουσία κεντρικού σχεδιασμού ή αξιολογής οικονομικής στήριξης.

Πρόσφατα, πρόσφορο βήμα για την ανακοίνωση ερευνητικών αποτελεσμάτων και σχετικών επιστημονικών εκδηλώσεων αποτελεί η εφημερίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών, «Το Καποδιστριακό».

5.1.10. Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον;

Με διαλέξεις σε τοπικά πολιτιστικά ιδρύματα και σε σχολεία, με δημοσιεύσεις «εκλαϊκευτικού» χαρακτήρα και για το ευρύ κοινό, με ξεναγήσεις σε Μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους ή θέσεις που ερευνώνται ανασκαφικά, συντηρούνται ή αναστηλώνονται από μέλη ΔΕΠ, με αρθρογραφία σε ημερήσιο και εβδομαδιαίο Τύπο.

Τα αποτελέσματα από παρόμοιες δράσεις είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για την σύνδεση του ερευνητικού μας έργου με τις τοπικές κοινωνίες. Απόδειξη αποτελεί η χορήγηση σε αρκετά μέλη ΔΕΠ του τίτλου του επίτιμου δημότη από τις κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται ερευνητικά.

5.2. Ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα.

5.2.1. Ποια ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία;

Κατά την τελευταία πενταετία πραγματοποιήθηκαν ή συνεχίζουν να υλοποιούνται συνολικά 107 ερευνητικά προγράμματα, με βάση τα στοιχεία που έδωσαν 43 από τα 52 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (ποσοστό 83%). Τα περισσότερα από αυτά (79 από 107, ποσοστό 74%) συντονίζονται ή συνδιευθύνονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, ενώ στα υπόλοιπα (28 από 107, ποσοστό 26%) υπάρχει απλή συμμετοχή τους. Στο μεγαλύτερο μέρος τους οι έρευνες αυτές εντάσσονται σε ευρύτερα ευρωπαϊκά ερευ-

νητικά προγράμματα (Πυθαγόρας Ι και ΙΙ, Ηράκλειτος) καθώς και σε προγράμματα του Πανεπιστημίου Αθηνών (Καποδίστριας).

Τα είδη αυτών των ερευνητικών προγραμμάτων είναι:

- για τον Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης ανασκαφές, επιφανειακές έρευνες, αναστηλώσεις-αναδείξεις, μουσειολογικές μελέτες, μελέτες υλικών, μελέτες και ψηφιοποιήσεις αρχείων, και συνθετικές μελέτες,
- για τον Τομέα Ιστορίας μελέτη πρωτογενών πηγών (φιλολογικά και ιστορικά κείμενα, επιγραφικό και νομισματικό υλικό, αρχειακές πηγές, χάρτες), εκπόνηση συνθετικών μελετών και ψηφιοποιήσεις πρωτογενών και δευτερογενών πηγών.

5.2.2. Ποιο ποσοστό μελών ΔΕΠ/ΕΠ αναλαμβάνει ερευνητικές πρωτοβουλίες;

Από τα 43 (επί συνόλου 52, ποσοστό 83%) μέλη του Τμήματος που έδωσαν στοιχεία για την παρούσα αξιολόγηση, οι 37 δήλωσαν ότι διευθύνουν ή συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα (=86% του συνόλου), ενώ ορισμένοι δεν απήντησαν με πληρότητα στο συγκεκριμένο ερώτημα. Με βάση τον αριθμό των διδασκόντων (43) και τον αριθμό των προγραμμάτων (107) αντιστοιχούν 2,5 προγράμματα ανά διδάσκοντα.

5.2.3. Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ερευνητικά προγράμματα;

Ναι, στα περισσότερα από τα ερευνητικά προγράμματα του Τμήματος (βλ. αναλυτικά στοιχεία στα ατομικά δελτία των διδασκόντων και στο κεφ. 5.8.).

5.3. Ερευνητικές υποδομές.

5.3.1. Αριθμός και χωρητικότητα ερευνητικών εργαστηρίων.

Τα ερευνητικά εργαστήρια που λειτουργούν στο πλαίσιο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι τα ακόλουθα:

- ✓ Αρχαιολογικό Σπουδαστήριο
- ✓ Ιστορικό Σπουδαστήριο
- ✓ Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
- ✓ Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών
- ✓ Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας
- ✓ Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας
- ✓ Εργαστήριο Πολυμέσων
- ✓ Φωτογραφικό εργαστήριο

Αναλυτικά στοιχεία για τη χωρητικότητα τους σκοπούς και τις λειτουργίες τους υπάρχουν στην ενότητα 4.5.2.

Καταβάλλονται προσπάθειες για τη δημιουργία και λειτουργία νέων εργαστηρίων, όπως Εργαστηρίου Συντήρησης, Εργαστηρίου Ιστορικής Τεκμηρίωσης και Αρχαιολογικού Εργαστηρίου.

- 5.3.2. *Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων των ερευνητικών εργαστηρίων.*
- 5.3.3. *Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού.*
- 5.3.4. *Καλύπτουν οι διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας;*
- 5.3.5. *Πόσο συχνά ανανεώνονται οι ερευνητικές υποδομές; Ποια είναι η ηλικία του υπάρχοντος εξοπλισμού και η λειτουργική του κατάσταση και ποιες οι τυχόν ανάγκες ανανέωσης/επικαιροποίησης;*

Επί τη βάση των απαντήσεων των μελών ΔΕΠ γίνεται φανερό ότι η επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων των ερευνητικών εργαστηρίων είναι οριακή, με πολλές ελλείψεις, ενίοτε επικίνδυνες, όπως η απουσία φυσικού αερισμού (π.χ. στο Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας).

Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί, κατά γενική διαπίστωση, η απουσία ειδικού βοηθητικού/τεχνικού προσωπικού για τη λειτουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων και συσκευών, που χρησιμοποιούνται περισσότερο στη διδασκαλία παρά στην έρευνα και αυτό το θέμα επαφίεται στις «ικανότητες» και τη φιλοτιμία των μελών ΔΕΠ, με πολύ φτωχά, όπως είναι φυσικό, αποτελέσματα.

Ως προς τον εργαστηριακό εξοπλισμό τονίζεται η οριακή του επάρκεια, η παλαιότητά του, κυρίως όμως η πλήρης απουσία συντήρησης (παρά την ύπαρξη θεσμοθετημένων οργάνων και μηχανισμών του Πανεπιστημίου για επισκευή/συντήρηση του εν λόγω εξοπλισμού), η οποία συχνά καταλήγει σε αδυναμία χρήσης των οργάνων και συσκευών για πολύ μακρά χρονικά διαστήματα.

Απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα δίνονται επίσης στα αναλυτικά στοιχεία που υπάρχουν στην ενότητα 4.5.2. Σχετικά στοιχεία υπάρχουν επίσης στην ενότητα 8.1.4 και 8.1.5.

5.3.6. *Ποια ερευνητικά αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές;*

Ως προς τον Τομέα Αρχαιολογίας είναι γενική η διαπίστωση ότι σχεδόν κανένα από τα ερευνητικά αντικείμενα των διδασκόντων δεν καλύπτεται από τις διαθέσιμες υποδομές. Η επάρκεια των βιβλίων που αγοράζονται από το Αρχαιολογικό Σπουδαστήριο τίθεται ομοίως εν αμφιβόλω, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του προσωπικού που υπηρετεί σε αυτό. Σε μία περίπτωση αναφέρθηκε η αδυναμία εφαρμογής αρχαιομετρικών μεθόδων στην αρχαιολογική έρευνα στα πλαίσια του ΠΑ (τις σχετικές ανάγκες καλύπτουν αναγκαστικά άλλα Ερευνητικά Ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό). Οι ανάγκες συντήρησης ελπίζεται ότι στο εγγύς μέλλον θα καλύπτονται από το υπό κατασκευήν εργαστήριο συντήρησης.

Ως προς τον Τομέα Ιστορίας, τα μέλη του εκφράζουν σε γενικές γραμμές τη σχετική ικανοποίησή τους από το υλικό του Ιστορικού Σπουδαστηρίου, παρά τα πολλά λειτουργικά προβλήματα του χώρου. Από τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του Τομέα Ιστορίας, ειδικό εργαστήριο διαθέτει μόνο αυτό της Βυζαντινής Ιστορίας (*Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών (4ος-15ος αι.)*), Σημειώνεται, ωστόσο, ότι το παραπάνω *Εργαστήριο* αδυνατεί να φιλοξενήσει λόγω χώρου έστω και ένα ερευνητή που θα μπορούσε να μελετήσει το *Αρχείο Λάμπρου* ή έστω τα βιβλία που διαθέτει .

5.3.7. *Πώς χρηματοδοτείται η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;*

Κατά την τελευταία πενταετία οι ερευνητικές υποδομές του Τμήματος ενισχύθηκαν από την ένταξη του Τμήματος στο ΕΠΕΑΕΚ II (Αναμόρφωση Προπτυχιακού Προγράμματος). Μετά τη λήξη του Προγράμματος, η συντήρηση και η ανανέωση των ερευνητικών αυτών υποδομών αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης (βλ. ενότητα 5.3.5).

Μεγάλο μέρος της έρευνας των μελών του Τμήματος άρα και των ερευνητικών υποδομών που χρησιμοποιούνται χρηματοδοτείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του ΕΚΠΑ, και ειδικότερα από το πρόγραμμα «Καποδίστριας». Πρόκειται για προγράμματα μικρού προϋπολογισμού, που προκηρύσσονται συνήθως ανά διετία, και δεν καλύπτουν ικανοποιητικά τις ανάγκες των ερευνητών. Τα μεγαλύτερα ερευνητικά προγράμματα χρηματοδοτούνται από τις πιστώσεις των δημοσίων επενδύσεων, μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων και μέσω χορηγιών, διαδικασίες τις οποίες κινούν σε *προσωπική βάση* τα μέλη ΔΕΠ με βαρύτερες συνέπειες για τον προσωπικό και ερευνητικό τους χρόνο, εφόσον λείπει εντελώς η σχετική γραμματειακή υποστήριξη.

5.4. Επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

5.4.1. *Πόσα βιβλία/μονογραφίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;*

Τριάντα δύο (32)

5.4.2. *Πόσες επιμέλειες βιβλίων/μονογραφιών έκαναν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;*

Τριάντα έξι (36)

5.4.3. *Πόσες εργασίες δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ;*

- (α) Σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές;

Ογδόντα εννέα (90)

- (β) Σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές;

Επτά (6)

- γ) Σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές;

Εκατόν δεκατέσσερα (114)

5.4.4. *Πόσα κεφάλαια δημοσίευσαν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συλλογικούς τόμους;*

Εκατόν δέκα (110)

5.4.5. *Πόσες άλλες επιστημονικές εργασίες δημοσίευσαν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;*

Σαράντα (40) άλλες επιστημονικές εργασίες

5.4.6. *Πόσες ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια που δεν εκδίδουν Πρακτικά έκαναν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;*

- (α) Σε συνέδρια με κριτές;

Διακόσιες είκοσι μία (221)

5.4.7. *Πόσες βιβλιοκρισίες δημοσίευσαν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;*

Σαράντα δύο (42) Βιβλιοκρισίες

5.4.8. Πόσες άλλες εργασίες έκαναν τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος (διάχυση της επιστημονικής γνώσης στο ευρύ κοινό);

Εβδομήντα έξι (76)

◆ Σχολιασμός

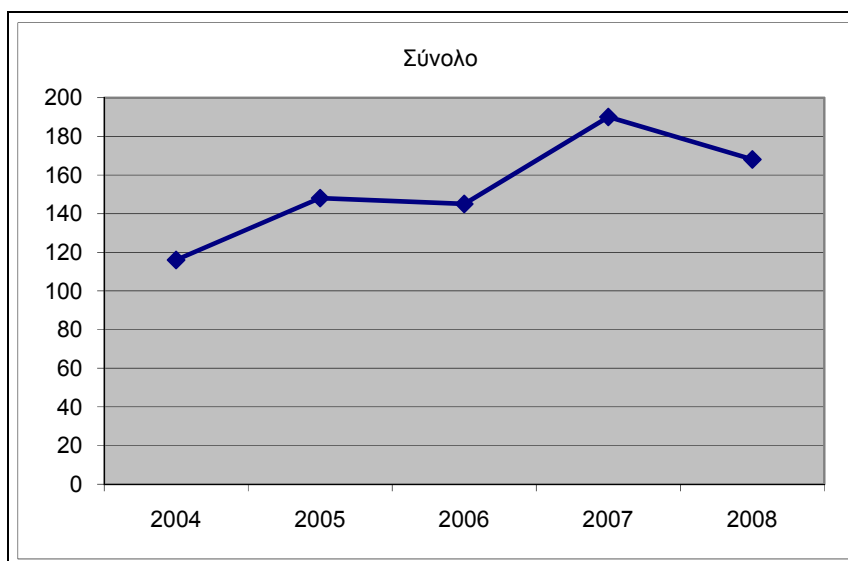
Από τα 52 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος στοιχεία έδωσαν τα 43 δηλαδή ποσοστό 83%. Επομένως, οι αριθμοί αυτοί δεν αντιστοιχούν στην πραγματική εικόνα ολόκληρου του Τμήματος. Επιπλέον, η γενική εικόνα επιβαρύνεται από το γεγονός ότι δεν περιλήφθησαν οι εργασίες μελών του Τομέα που συνταξιοδοτήθηκαν κατά τα πέντε τελευταία έτη, καθώς τότε δεν εφαρμοζόταν ακόμα η διαδικασία της Εσωτερικής Αξιολόγησης. Όπως φαίνεται από το σχετικό πίνακα, το σύνολο σε βάθος πενταετίας των επιστημονικών εργασιών ανέρχεται σε 767 (βλ. Πίν. XIV). Επομένως, αντιστοιχούν 17,8 επιστημονικές εργασίες ανά διδάσκοντα, με κορυφαίο από πλευράς παραγωγικότητας το έτος 2007 (βλ. Πίν. XV).

Είναι γνωστό ότι η παραγωγικότητα ενός ερευνητού που ασχολείται με θεωρητικές/ανθρωπιστικές επιστήμες δεν είναι δυνατό να συγκριθεί με την παραγωγικότητα ενός ερευνητού των πρακτικών επιστημών. Τα γνωστικά μας αντικείμενα, Ιστορία και Αρχαιολογία, δεν βασίζονται στο σχεδιασμό και την επιτυχή εκτέλεση πειράματος. Προϋποθέτουν πολύχρονη αρχειακή, βιβλιογραφική και ανασκαφική έρευνα και εξίσου χρονοβόρα μελέτη σε Μουσεία και ειδικές βιβλιοθήκες (αφού η ηλεκτρονική προσβασιμότητα σε δημοσιεύσεις μόλις ξεκινά), με αποτέλεσμα να απαιτείται πολύ περισσότερος χρόνος για την ολοκλήρωση μιας εργασίας θεωρητικού περιεχομένου. Επίσης, όπως γίνεται φανερό από τον κατάλογο των δημοσιεύσεων και των ανακοινώσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος, η πλειονότητα των έργων έχει ένα μόνο συγγραφέα και δεν αποτελεί συλλογικό έργο, όπως συχνά συμβαίνει στις θετικές επιστήμες με αποτέλεσμα το ίδιο έργο να προσμετράται σε όλους τους συντελεστές.

Πίνακας XIV.

Έτος	Βιβλία/ Μονογραφίες	Επιμέλεια	Άρθρα σε περιοδικά με κριτές	Άρθρα σε περιοδικά χωρίς κριτές	Πρακτικά Συνεδρίων	Συλλογικοί Τόμοι	Άλλα Επιστημονικά έργα	Ανακοινώσεις σε Συνέδρια	Βιβλιοκρισίες	Άλλα	Σύνολο
2004	7	2	16	2	20	11	13	20	8	17	116
2005	9	4	22	1	18	30	2	29	11	22	148
2006	4	9	21		12	28	10	40	14	7	145
2007	7	13	17	2	30	20	8	70	1	22	190
2008	5	8	14	1	34	21	7	62	8	8	168
Σύνολο	32	36	90	6	114	110	40	221	42	76	767

Πίνακας XV.

5.5. Αναγνώριση της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους.

Τα στοιχεία που εμφανίζονται στο σχετικό πίνακα αφορούν μόνο σε βιβλιοκρισίες για συγκεκριμένες μονογραφίες ή σε δειγματοληπτικές αναφορές για μικρό αριθμό άρθρων σε περιοδικά ή τόμους πρακτικών που μπόρεσαν να συγκεντρώσουν κάποια από τα μέλη ΔΕΠ. Είναι εντελώς ενδεικτικά και σε καμία περίπτωση δεν αποτυπώνουν την πραγματική απήχηση των επιστημονικών εργασιών των μελών του Τμήματος, που δεν μετράται με τις μεθόδους ή τα εργαλεία των θετικών επιστημών.

5.5.1. Πόσες ετεροαναφορές (citations) υπάρχουν σε δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

Για τις θεωρητικές/ανθρωπιστικές επιστήμες (στις οποίες συγκαταλέγονται η Ιστορία και η Αρχαιολογία), δεν υπάρχουν ηλεκτρονικά εργαλεία μέτρησης του αθροιστικού συντελεστή απήχησης (Impact Factor), ούτε Authors ids. Ομοίως απουσιάζουν τα ειδικά citation reports. Ωστόσο οι βιβλιογραφικές αναφορές στο έργο των μελών ΔΕΠ σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο είναι πολυπληθείς, γεγονός που αποδεικνύει την αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος.

5.5.2. Πόσες αναφορές του ειδικού ή του επιστημονικού τύπου έγιναν σε ερευνητικά αποτελέσματα μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;

Από τα ελάχιστα δελτία που παρείχαν σχετικά στοιχεία έχουν εντοπιστεί ένδεκα (11) αναφορές του ειδικού ή του επιστημονικού τύπου.

5.5.3. Πόσες βιβλιοκρισίες για βιβλία μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά;

Έχουν δημοσιευθεί εξήντα οκτώ (68) βιβλιοκρισίες για βιβλία μελών του Τμήματος σε επιστημονικά περιοδικά.

5.5.4. *Πόσες συμμετοχές μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων υπήρξαν κατά την τελευταία πενταετία; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών συνεδρίων.*

Τα μέλη του Τμήματος έχουν λάβει μέρος σε τριάντα επτά (37) επιτροπές ελληνικών και σε τριάντα τρεις (33) επιτροπές διεθνών συνεδρίων, συχνά περισσότερα μέλη στην ίδια επιτροπή.

5.5.5. *Πόσες συμμετοχές μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών υπάρχουν; Να γίνει διάκριση μεταξύ ελληνικών και διεθνών περιοδικών.*

Τα μέλη του Τμήματος μετέχουν σε

δώδεκα (12) συντακτικές επιτροπές ελληνικών και σε δεκατρείς (13) συντακτικές επιτροπές ξένων περιοδικών.

Σημείωση: ως ξένα περιοδικά θεωρούνται μόνο όσα εκδίδονται εκτός Ελλάδας, και όχι τα ελληνικά περιοδικά με διεθνή χαρακτήρα. Στα παραπάνω λαμβάνονται υπόψη μόνο οι τίτλοι των περιοδικών και όχι ο αριθμός των ετών συμμετοχής των μελών ΔΕΠ στις συντακτικές επιτροπές τους.

5.5.6. *Πόσες προσκλήσεις μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος από άλλους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς για διαλέξεις/παρουσιάσεις κλπ. έγιναν κατά την τελευταία πενταετία;*

Εκατόν πενήντα επτά (157) συνολικά Ο σχετικός πίνακας έχει πλημμελέστατα συμπληρωθεί από συναδέλφους, με αποτέλεσμα οι αριθμοί που εμφανίζονται να μην αποτυπώνουν την πλήρη εικόνα.

5.5.7. *Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος και πόσες φορές έχουν διατελέσει κριτές σε επιστημονικά περιοδικά;*

Δεν δόθηκαν τα σχετικά στοιχεία, γιατί δεν υπήρχε η ερώτηση στα ατομικά απογραφικά δελτία.

5.5.8. *Πόσα διπλώματα ευρεσιτεχνίας απονεμήθηκαν σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;*

Στο γνωστικό μας αντικείμενο δεν απονέμονται διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

5.5.9. *Υπάρχει πρακτική αξιοποίηση (π.χ. βιομηχανικές εφαρμογές) των ερευνητικών αποτελεσμάτων των μελών ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;*

Δεδομένου ότι το γνωστικό μας αντικείμενο είναι θεωρητικό δεν είναι δυνατό να υπάρξουν άμεσες πρακτικές ή βιομηχανικές εφαρμογές των ερευνητικών μας αποτελεσμάτων.

Ως πρακτική εφαρμογή των ερευνητικών αποτελεσμάτων πολλών αρχαιολογικών ερευνών, ιδίως ανασκαφικών, θα μπορούσε να θεωρηθεί η συντήρηση και ανάδειξη των μνημείων των ερευνημένων περιοχών, με σκοπό τη δημιουργία νέων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων και η συνακόλουθη αξιοποίηση της παραγόμενης νέας γνώσης για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας μας.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται η μέσω των νέων ηλεκτρονικών τεχνολογιών εκλαϊκευση των αρχαιολογικών γνώσεων, για παιδευτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς.

Αντίστοιχα η Ιστορία, και μάλιστα η έγκυρη ιστορική γνώση που παράγεται στα Πανεπιστήμια, σήμερα στηρίζει ιστορικά μουσεία και υποκινεί εκδόσεις, έντυπες και ηλεκτρονικές, ιστορικά ένθετα και αφιερώματα στον τύπο, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές' πέρα δε από την υλική διάστα-

ση, η Ιστορία ενυπάρχει στο δημόσιο λόγο, καθορίζοντας όχι σπάνια την πολιτικοκοινωνική διαχείριση του παρόντος.

5.6. Ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;

5.6.1. Υπάρχουν ερευνητικές συνεργασίες και ποιές

Παρά το ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένος σχεδιασμός για τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος, το ερευνητικό του έργο χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία και έχει μέχρι στιγμής αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την αποδοχή της οποίας τυγχάνουν οι σχετικές δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις των υπευθύνων των ερευνητικών προγραμμάτων ή των συμμετεχόντων σε αυτά.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες είναι οι πολλές ερευνητικές συνεργασίες των Τομέων Ιστορίας και Αρχαιολογίας που αντανakλούν σε μεγάλο βαθμό την αναγνωρισιμότητα των μελών του στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

Ειδικότερα οι συνεργασίες έχουν ως ακολούθως:

- (α) Με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του ιδρύματος;

Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ

- (β) Με φορείς και ιδρύματα στο εσωτερικό;

Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Ινστιτούτο Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Κέντρο Ερεύνης της Αρχαιότητας / Ακαδημία Αθηνών

Ινστιτούτο Ελληνο-αραβικών και Ανατολικών Σπουδών

ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»

Αρχαιολογική Εταιρεία

Επιγραφικό Μουσείο

Μουσείο Μπενάκη

Ίδρυμα Π. Και Ε. Μιχελή

Ίδρυμα για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία της Βουλής των Ελλήνων

Πολυτεχνείο Αθηνών

Πολυτεχνείο Πάτρας

Πανεπιστήμιο Πατρών

Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή (Αθήνα)

Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή (Αθήνα)

Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο (Αθήνα)

Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή (Αθήνα)

- (γ) Με φορείς και ιδρύματα στο εξωτερικό;

Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου

Πανεπιστήμιο Χαϊδελβέργης (Γερμανία)

Πανεπιστήμιο Βόννης (Γερμανία)

Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου (Ρουμανία)

Ecole de Chartes (Γαλλία)

Université Libre των Βρυξελλών (Βέλγιο)

Πανεπιστήμιο Poitiers (Γαλλία)

The University of Minnesota (ΗΠΑ)

Wellcome Trust Centre for the History of Medicine at UCL (Αγγλία)

Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας (Ιταλία)

Institut für Byzantinistik und Neogräzistik - Πανεπιστήμιο Βιέννης (Αυστρία)

Centre Publique d'Aide Sociale (CPAS) στις Βρυξέλλες (Βέλγιο)

European Network for Ancient Greek History (Ουτρέχτη-Ολλανδία)

Deutsches Archäologisches Institut (Βερολίνο, Γερμανία)

Σερβική Ακαδημία Επιστημών (Βελιγράδι)

Institute for Aegean Prehistory (ΗΠΑ)

Πανεπιστήμιο Jagiellonski Κρακοβίας (Πολωνία)

Πολυτεχνείο Μονάχου (Technische Universität, Lehrstuhle für Architektur und Baugeschichte)

(Γερμανία)

Πανεπιστήμιο Sheffield (Αγγλία)

Πανεπιστήμιο Nottingham (Αγγλία)

Πανεπιστήμιο UCLA (ΗΠΑ)

Πανεπιστήμιο Missouri (ΗΠΑ)

Πανεπιστήμιο Lyon (Γαλλία)

Πανεπιστήμιο του Montpellier (Γαλλία)

Πανεπιστήμιο Louvain la Neuve (Βέλγιο)

Institut du Monde Arabe (Γαλλία)

Badisches LandesMuseum Karlsruhe (Γερμανία)

Αρχαιολογικό Μουσείο ΑΥ Λιβάνου

Ο Τομέας Ιστορίας συμμετείχε

- στο μεγάλο δίκτυο *European Doctorate in Social History of Europe and the Mediterranean*, (Marie Curie program of Excellence) <http://virgo.unive.it/eurodoct/ed//>.
- European Science Foundation network *National Histories in Europe* (NHIST). <http://www.esf.org/index.php?id=1279>.
- *ClioHnet* (Marie Curie program of excellence) <http://www.clio.net/>.
- NHIST- *European Science Foundation* <http://www.esf.org/activities/research-networking-programmes/humanities-sch/current-esf-research-networking-programmes-in-humanities/representations-of-the-past-the-writing-of-national-histories-in-europe.html>.
- Επίσης, μέλη του Τομέα Ιστορίας μετέχουν στο Δ.Σ. του Διεθνούς Ινστιτούτου Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας «Σωσίπολις», μέσω του οποίου υπάρχει συνεχής συνεργασία με ελληνικά και ξένα Πανεπιστήμια.

Τα μέλη του Τομέα Αρχαιολογίας λόγω της φύσεως του ερευνητικού τους αντικειμένου συνεργάζονται κατά κύριο λόγο με υπηρεσίες του Ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού (Εφορείες Αρχαιοτήτων) και με το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου ή με οργανισμούς και ΝΠΙΔ εποπτευόμενα από το ίδιο Υπουργείο (π.χ. με το Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για την Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων, με Αρχαιολογικά Μουσεία κλπ).

Ο Τομέας Αρχαιολογίας συμμετέχει επίσης στα παρακάτω διεθνή ερευνητικά προγράμματα:

- στο διεθνές Consortium Stachem σε συνεργασία με το Cyprus Institute (Αρχαιομετρική έρευνα)
- στο Διεπιστημονικό Πρόγραμμα για την μελέτη πήλινων ειδωλίων κυπριακού τύπου σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λεβέντη
- στο πρόγραμμα CERAMED για τη μελέτη και επαναχρησιμοποίηση των επιχρισμάτων στην αρχαία και σύγχρονη κεραμική
- στο ανασκαφικό - ερευνητικό πρόγραμμα «Θάσος, περιοχή βόρεια του Αρτεμισίου» που εκτελείται σε συνεργασία με τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή
- στο πρόγραμμα TEMPUS με τίτλο «Understanding the Visual Culture of the Balkans»
- στο πρόγραμμα «Χρήση προηγμένων εφαρμογών συστημάτων υπερμέσου για την παροχή υπηρεσιών εξατομικευμένης πλοήγησης και εκμάθησης σε εικονικά βυζαντινά μουσειακά περιβάλλοντα», από κοινού με το Ίδρυμα του Όρους Σινά και το Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Αθηνών
- στο ερευνητικό πρόγραμμα: “Dévotion et société: l’homme et la femme en prière dans les églises chypriotes (XIIe-XVIIIe siècles)”, Projet de recherche, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Montpellier (Université Paul-Valéry, Montpellier III)

5.7. Διακρίσεις και βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος.

5.7.1 Ποια βραβεία ή/και διακρίσεις έχουν απονεμηθεί σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

- ❖ (α) σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας;

- ❖ (β) σε επίπεδο ιδρύματος;

- ❖ (γ) σε εθνικό επίπεδο;

- Βραβείο του ΥΠΠΟ (2005) στην κατηγορία παιδικού βιβλίου γνώσεων
- Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (2005) για συγγραφή μονογραφίας
- Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (2008) για συγγραφή μονογραφίας

- ❖ (δ) σε διεθνές επίπεδο;

- Edmund Keeley Book Prize, της Modern Greek Studies Association (2007) για συγγραφή μονογραφίας

5.7.2. Ποιοι τιμητικοί τίτλοι (επίτιμοι διδάκτορες, επισκέπτες καθηγητές, ακαδημαϊκοί, αντεπιστέλλοντα μέλη ακαδημιών κλπ). έχουν απονεμηθεί από άλλα ιδρύματα σε μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος;

- ❖ Α) Προσκλήσεις με την ιδιότητα του επισκέπτη καθηγητή στα:
 - Γαλλία - Collège de France

- Καναδάς - Πανεπιστήμιο του Montreal
 - Αυστραλία - Australian Archaeological Institute
 - ΗΠΑ - κατόπιν πρόσκλησης του Ωνασείου Ιδρύματος σε Πανεπιστήμια της Αμερικής
 - Κύπρος - Πανεπιστήμιο Κύπρου
 - Γαλλία - École Pratique des Hautes Études
- ❖ Β) Επίτιμοι δημότες στους δήμους:
- Χίου
 - Ομηρούπολης
 - Οινιαδών
 - Οινουσών Χίου
- ❖ Γ) Επίτιμα και αντεπιστέλλοντα μέλη των:
- Αγγλία-Society for the Promotion of Hellenic Studies.
 - ΗΠΑ-Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αμερικής.
 - Γερμανία-Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο.
 - Ελλάδα-εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία.

5.8. Συμμετοχή των φοιτητών στην έρευνα.

5.8.1. Πόσοι προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος; Πόσοι μεταπτυχιακοί και πόσοι υποψήφιοι διδάκτορες;

Η εισαγωγή του φοιτητή στην ερευνητική διαδικασία και στον τρόπο του επιστημονικώς σκέπτεσθαι αποτελεί πάγια επιδίωξη των μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Προς αυτή την κατεύθυνση κατεβλήθησαν και καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες, ειδικότερα μέσω της αναμόρφωσης του προπτυχιακού προγράμματος (αύξηση των σεμιναριακών μαθημάτων, σεμιναριακές εργασίες ως προϋπόθεση για το πτυχίο, κλπ.), κυρίως όμως μέσω της συμμετοχής προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών στην έρευνα των διδασκόντων, παρά την έλλειψη σχετικών πόρων και κατάλληλων υποδομών.

Πίνακας συμμετοχής φοιτητών σε ερευνητικές δραστηριότητες κατά την περίοδο 2004-2008

Προπτυχιακοί	Μεταπτυχιακοί	Υποψήφιοι Διδάκτορες	Μεταδιδακτορικοί
452	197	83	6

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω συγκεντρωτικό πίνακα στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος μετέχει ένας σημαντικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών, ο οποίος όμως αν κριθεί αναλογικά προς τους εγγεγραμμένους στο Τμήμα δεν είναι τόσο μεγάλος. Τούτο οφείλεται σε περισσότερες της μιας αιτίες:

1. δεδομένου ότι, λόγω του εξεταστικού συστήματος, μεγάλο μέρος των φοιτητών που εισέρχονται στο Τμήμα μας βρίσκονται σε αυτό κατά τύχη και χωρίς να τους ενδιαφέρει το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, είναι κατανοητή η απουσία ενδιαφέροντος και οι συχνά χαμηλές επιδόσεις.

2. σημαντικό ποσοστό των εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος φοιτούν σε αυτό ευκαιριακά, γιατί συγχρόνως εργάζονται, οπότε δεν έχουν χρόνο για συμμετοχή σε ερευνητικά

προγράμματα (ελάχιστα από τα οποία προβλέπουν έστω και στοιχειώδεις αποζημιώσεις για τους φοιτητές).

3. πολλοί τέλος είναι οι προπτυχιακοί φοιτητές παρελθόντων ετών, που έχουν διακόψει κάθε επαφή με το Πανεπιστήμιο και έρχονται μόνο για να δίνουν τις εξετάσεις, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν το πτυχίο, όταν και εάν το αποκτήσουν, για εντελώς άσχετους προς την πρόοδο της επιστήμης σκοπούς.

4. η περιορισμένη χρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων δεν επιτρέπει στα μέλη ΔΕΠ να δεχτούν περισσότερους φοιτητές σε αυτά.

5. η περιορισμένη διοικητική υποστήριξη καταλήγει στην αντιμετώπιση της χρονοβόρας γραφειοκρατίας από τους διδάσκοντες.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς / πολιτιστικούς / παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

6.1. Συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς.

Τα γνωστικά αντικείμενα που υπηρετεί το Τμήμα μας, δηλαδή η Ιστορία, η Αρχαιολογία και η Ιστορία της Τέχνης, μπορεί να μην εμπίπτουν στους τομείς που χρηματοδοτεί η Πολιτεία κατά προτεραιότητα, αποτελούν όμως προνομιακά πεδία για την ανάπτυξη σχέσεων με τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς, υπό την έννοια της παραγωγής νέας γνώσης για το ιστορικό παρελθόν και την προαγωγή του πολιτισμού.

Δεδομένου ότι στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς αποφεύγεται συστηματικά η χρήση εξεζητημένης επιστημονικής ορολογίας, ενώ γίνεται εκτεταμένη χρήση εποπτικού υλικού, τα γνωστικά μας αντικείμενα γίνονται άμεσα κατανοητά σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού με τον πιο ευχάριστο και επαγωγικό τρόπο και με θετικότερα αποτελέσματα για την άνοδο του παιδευτικού και πολιτιστικού επιπέδου και της αυτογνωσίας του λαού μας.

Παρά το ότι τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα μας δεν έχουν εκ πρώτης όψης άμεση σχέση με παραγωγικούς φορείς, όμως μπορούν να αναδειχθούν σε εξαιρετικά «εργαλεία» ανάπτυξης του Τουρισμού και ειδικότερα του ποιοτικού, δηλ. της «βαριάς βιομηχανίας» της χώρας μας. Η αποκάλυψη, δημοσίευση, συντήρηση και γενικότερα η αξιοποίηση/ανάδειξη των αρχαιολογικών καταλοίπων, η προβολή της ιστορικής ιδιαιτερότητας ενός τόπου, δεν εμπλουτίζει μόνο τις γνώσεις μας ή αυξάνει την αυτογνωσία μας, βοηθά παράλληλα στην προστασία του περιβάλλοντος με την αισθητική ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων και τη δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων που προβάλλουν τη χώρα στο εξωτερικό προσπορίζοντας φήμη και οικονομικό όφελος.

Είναι αυτονόητο ότι η αναφερόμενη στη συνέχεια δραστηριοποίηση μελών του Τμήματος για την ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς γίνεται *ανιδιοτελώς και είναι μη αμειβόμενη εργασία, επιπλέον των διδακτικών και διοικητικών τους υποχρεώσεων.*

6.1.1. Ποια έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς εκτελούνται ή εκτελέστηκαν στο Τμήμα κατά την τελευταία πενταετία;

- Ξεναγήσεις των τοπικών κοινωνιών (μαθητών, κατοίκων, επισκεπτών) στους χώρους που ανασκάπτονται από μέλη του Τομέα Αρχαιολογίας
- Ομιλίες και διαλέξεις με θέματα Ιστορίας ή Αρχαιολογίας που απευθύνονται στο ευρύ κοινό
- Δημοσίευση άρθρων με θέματα Ιστορίας ή Αρχαιολογίας στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο
- Παρουσίαση του ερευνητικού έργου του Τμήματος στις τοπικές κοινωνίες μέσω τηλεοράσεως και ραδιοφώνου
- Σχεδιασμός εκπαιδευτικών η/προγραμμάτων και CD-ROM
- Οργάνωση εκθέσεων σε Μουσεία της Ελλάδας και του Εξωτερικού
- Προεδρία ή συμμετοχή σε Επιστημονικές Επιτροπές που διευθύνουν προγράμματα συντήρησης/ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων.

- Δημιουργία ταινίας μικρού μήκους που αφορά σε ερευνητικό αντικείμενο μέλους του Τμήματος
- Συμμετοχή σε ΔΣ Ιδρυμάτων Υποτροφιών.
- Συστηματική διδασκαλία Ιστορικών θεμάτων σε Κοινότητες, Δήμους, φυλακές, Κέντρα απεξάρτησης κλπ.
- Διεύθυνση ή συμμετοχή σε Προγράμματα εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών (e-learning)

6.1.2. Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτά;

Από τα 43 μέλη του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας που έστειλαν δελτία ατομικής αξιολόγησης, τα 24 (ποσοστό 56%) έχουν επανειλημμένα αναλάβει διαλέξεις σε ευρύ κοινό, ξεναγήσεις της τοπικής κοινωνίας στις αρχαιολογικές θέσεις που ανασκάπτουν, δημοσιεύσεις «εκλαϊκευτικού» χαρακτήρα στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο. Τρία μέλη του Τμήματος διευθύνουν προγράμματα συντήρησης/ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων, τρεις έχουν αναλάβει κατά την τελευταία πενταετία την οργάνωση εκθέσεων ή συμμετέχουν στην οργανωτική επιτροπή εκθέσεων με ποικίλα αρχαιολογικά θέματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, μία έχει αναλάβει το σχεδιασμό και τη λειτουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μαθητές στα Μουσεία του Πανεπιστημίου Αθηνών, μία έχει μετάρσει στη δημιουργία τηλεταινίας και εκπαιδευτικού Video και δύο στη δημιουργία ηλεκτρονικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και CD-ROM, μία έχει αναλάβει συστηματική διδασκαλία Ιστορικών θεμάτων σε φυλακές και Κέντρα απεξάρτησης, δύο συμμετέχουν στα προγράμματα εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

6.1.3. Πόσοι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτά;

Το στοιχείο αυτό δεν είναι διαθέσιμο.

6.1.4. Πώς αναγνωρίζεται και προβάλλεται η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Η όποια αναγνώριση της προσφοράς των μελών του Τμήματος σε ΚΠΠ φορείς συνδέεται αποκλειστικά με την ευγνωμοσύνη που δείχνουν οι ωφελούμενοι από τις δραστηριότητες αυτές.

Δεν υπάρχει συστηματική προβολή της συνεργασίας του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς άλλη πλὴν των έντυπων ή ηλεκτρονικών προσκλήσεων προς τους ενδιαφερομένους, ή των δημοσιεύσεων σε ΜΜΕ που γίνονται για τις εκάστοτε εκδηλώσεις.

6.2. Δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς.

6.2.1. Υπάρχουν μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών; Πόσο αποτελεσματικοί είναι κατά την κρίση σας;

Δεν υπάρχουν «επίσημοι» μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς. Τα πάντα ελαφίστηνται στην ατομική πρωτοβουλία μελών του Τμήματος. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η συμμετοχή ορισμένων στα προγράμματα εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών που είναι «κεντρικά» οργανωμένα.

6.2.2. Πώς αντιμετωπίζουν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;

Πολύ θετικά και με ενθουσιώδη ανταπόκριση, όπως φαίνεται από τη μεγάλη δραστηριοποίηση των ΔΕΠ του Τμήματος στην ανάπτυξη των συνεργασιών αυτών, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για μη αμειβόμενη εργασία που γίνεται εις βάρος του προσωπικού τους χρόνου. Η απουσία κεντρικής οργάνωσης είναι ένας πολύ επιβαρυντικός παράγων για την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών.

6.2.3. Πώς αντιμετωπίζουν οι ΚΠΠ φορείς την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;

Είναι αυτονόητο ότι τις επιδιώκουν, αφού κατά κανόνα τους στοιχίζουν ελάχιστα (καταβάλλουν μόνο τα λειτουργικά έξοδα, συχνά ούτε αυτά) και μόνον οφέλη έχουν από αυτές,

6.2.4. Διαθέτει το Τμήμα πιστοποιημένα εργαστήρια για παροχή υπηρεσιών;

Όχι.

6.2.5. Αξιοποιούνται οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς;

Ναι, ιδιαίτερα στην περίπτωση του Μουσείου, του Εργαστηρίου Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών καθώς και του Φωτογραφικού εργαστηρίου (για την προετοιμασία του εμποτικού υλικού σε διαλέξεις ή δημοσιεύσεις στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο).

6.3. Δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς.

6.3.1. Ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας σε ειδικά περιοδικά ή στον τύπο;

Μόνον ευκαιριακά και ανάλογα με τις διασυνδέσεις μελών ΔΕΠ με τα ΜΜΕ.

6.3.2. Οργανώνει ή συμμετέχει το Τμήμα σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση ΚΠΠ φορέων σχετικά με τους σκοπούς, το αντικείμενο και το παραγόμενο έργο του Τμήματος;

Όχι.

6.3.3. Υπάρχει επαφή και συνεργασία με αποφοίτους του Τμήματος που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων;

Μόνον ευκαιριακά.

6.4. Σύνδεση της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία.

6.4.1. Εντάσσονται οι εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους στην εκπαιδευτική διαδικασία;

6.4.2. Οργανώνονται ομιλίες / διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων;

6.4.3. Απασχολούνται στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες;

Η συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς δεν είναι αμφίδρομη. Πρόκειται για ανιδιοτελή προσφορά μελών του Τμήματος προς τους ΚΠΠ φορείς, αλλά όχι αντίστροφα.

6.5. Συμβολή του τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη.

6.5.1. Πόσο σταθερές και βιώσιμες είναι οι υπάρχουσες συνεργασίες;

Παρά την απουσία κεντρικής οργάνωσης, το πλήθος και η ποικιλία παρόμοιων συνεργασιών (βλ. παρ. 6.1.1.), που γίνονται σε καθαρά *εθελοντική βάση*, δείχνουν ότι σταθερή και βιώσιμη είναι η επιθυμία των μελών ΔΕΠ να προσφέρουν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, όσο περισσότερο μπορούν.

6.5.2. Συνάπτονται προγραμματικές συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ Τμήματος και ΚΠΠ φορέων;

6.5.3. Εκπροσωπείται το Τμήμα σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα;

6.5.4. Συμμετέχει ενεργά το Τμήμα στην εκπόνηση τοπικών /περιφερειακών σχεδίων ανάπτυξης;

Μόνον ευκαιριακά και σε προσωπική βάση.

6.5.5. Υπάρχει διάδραση ή/και συνεργασία του Τμήματος με το περιβάλλον του, ιδίως με αντίστοιχα Τμήματα άλλων ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης;

Υπάρχει, βλέπε τις αντίστοιχες ενότητες 3.1.4, 3.2.8, 3.3.6, 4.10 και 5.6.

6.5.6. Αναπτύσσει το Τμήμα και διατηρεί σχέσεις με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία, καθώς και με την τοπική, περιφερειακή ή/και εθνική οικονομική υποδομή;

Το Τμήμα ως επιστημονική και διοικητική μονάδα διατηρεί μόνον ευκαιριακές σχέσεις με την κοινωνία του γεωγραφικού χώρου στον οποίο έχει την έδρα του, δηλ. του Νομού Αττικής, αν και ανταποκρίνεται πρόθυμα οποτεδήποτε του ζητηθεί κάποια σχετική δράση. Άλλωστε οι πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις με ιστορικό ή αρχαιολογικό περιεχόμενο, που γίνονται στην Αθήνα από διάφορους φορείς, είναι περισσότερες από όσες έχει ανάγκη ή μπορεί να απορροφήσει η τοπική κοινωνία.

Για το λόγο αυτό κρίνονται πολύ σημαντικότερες και επιδιώκονται σχέσεις με την ελληνική περιφέρεια, ιδίως με τις περιοχές στις οποίες εντοπίζεται η επιστημονική έρευνα των μελών του Τμήματος. Σχέσεις με την περιφερειακή ή εθνική οικονομική υποδομή δεν υφίστανται.

6.5.7. Πώς συμμετέχει το Τμήμα στα μείζονα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα;

Η ερώτηση αφορά στο κεφ. 7 για το ερευνητικό έργο, όπου και έχει απαντηθεί.

6.5.8. Το Τμήμα διοργανώνει ή/και συμμετέχει στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον;

Βλέπε απάντηση στις παρ.6.1.1. και 6.5.6.

Πολλές από τις δράσεις που αναφέρονται στην παρ. 6.1.1. λαμβάνουν χώρα στην έδρα του Τμήματος και απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό του περιβάλλον.

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

7.1. Υπάρχει διαδικασία διαμόρφωσης συγκεκριμένου βραχυ-μεσοπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι η διαδικασία αυτή;

Δεν υπήρξε μέχρι στιγμής επίσημη διαδικασία διαμόρφωσης βραχυ-μεσοπρόθεσμου σχεδίου ανάπτυξης (λ.χ. 5-ετούς ή άλλου). Παρά ταύτα όλα τα μέλη και τα όργανα διοίκησης του Τμήματος λειτούργησαν και λειτουργούν ως εάν υπήρχε θεσμοθετημένο παρόμοιο πλαίσιο, καταγράφοντας συστηματικά τις ανάγκες σε υλικοτεχνική υποδομή, κυρίως όμως τις ανάγκες που προκύπτουν από την προσπάθεια επίτευξης των επιστημονικών και παιδευτικών στόχων του Τμήματος. Στο βαθμό που η εφαρμογή της άτυπης στρατηγικής εξαρτάται από τα μέλη του Τμήματος και όχι από την Πολιτεία, η διαδικασία αυτή κρίνεται αποτελεσματική.

7.2. Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι;

Η παρακολούθηση της εξέλιξης του «άτυπου» σχεδίου ανάπτυξης γίνεται από τα θεσμοθετημένα όργανα (Συνεδριάσεις Τομέων και Συνελεύσεις Τμημάτων), στα οποία λογοδοτούν όσα μέλη ΔΕΠ έχουν επιφορτισθεί είτε με την καταγραφή των υλικοτεχνικών αναγκών και εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα είτε με τον εξορθολογισμό του αριθμού και τη βελτίωση των επιδόσεων των φοιτητών είτε με την κατεύθυνση που θα πρέπει να έχουν οι σπουδές στο Τμήμα (π.χ. αναμόρφωση του προγράμματος).

7.3. Υπάρχει διαδικασία δημοσιοποίησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης και των αποτελεσμάτων του;

Εφόσον δεν υπάρχει θεσμοθετημένο σχέδιο ανάπτυξης, δεν γίνεται δημοσιοποίηση των στόχων και αποτελεσμάτων του· δυστυχώς, αυτά καθίστανται γνωστά μόνο στα όργανα του Τμήματος κατά τις συνελεύσεις των μελών του, ενίοτε δε δημοσιοποιούνται, ως αυτόνομες δημοσιεύσεις μελών του ΔΕΠ, στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο.

7.4. Συγκεντρώνει και αξιοποιεί το Τμήμα τα απαιτούμενα για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της ακαδημαϊκής ανάπτυξης του στοιχεία και δείκτες;

Όπως προαναφέρθηκε, η συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων γίνεται σχεδόν συστηματικά εδώ και πολύ καιρό· άλλωστε υπάρχει συνέχεια στη διεκδίκηση των στόχων του Τμήματος, τόσο ως προς τη βελτίωση της υλικοτεχνικής του υποδομής όσο και ως προς την εξασφάλιση της επιστημονικής του κατεύθυνσης. Η δραματική όμως υποχρηματοδότηση έχει ως αποτέλεσμα τα περισσότερα από

αυτά να μένουν «στα χαρτιά», ως ευχολόγια ή διαπιστώσεις της παθογένειας του Ελληνικού Πανεπιστημίου.

7.5. Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου;

Πασχίζοντας για τη διατήρηση και ανάδειξη του υψηλού ακαδημαϊκού «προφίλ» των μελών του και θεσπίζοντας υψηλά κριτήρια τόσο κατά τις διαδικασίες εξέλιξης μελών ΔΕΠ, όσο και κατά τις εκλογές νέων συναδέλφων. Η διοργάνωση επιστημονικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου (ειδικών διαλέξεων, διεθνών Συνεδρίων, εκθέσεων κλπ) και η ανάπτυξη ερευνητικών συνεργασιών με άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού υπηρετούν τον ίδιο στόχο.

7.6. Πώς συνδέεται ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού με το σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Με την προσπάθεια προκήρυξης νέων θέσεων το περιεχόμενο των οποίων προσαρμόζεται στις επιστημονικές και διδακτικές ανάγκες του Τμήματος, όπως αυτές έχουν καθορισθεί σύμφωνα με την άτυπη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης που προαναφέρθηκε και όχι ευκαιριακά ή με βάση ιδιοτελείς σκοπούς. Επίσης με την επιλογή εκείνων των υποψηφίων τα ακαδημαϊκά προσόντα και η επιστημονική δραστηριότητα των οποίων αρμόζουν στους στόχους του Τμήματος.

7.7. Πόσους φοιτητές ζητάει τεκμηριωμένα το Τμήμα ανά έτος; Πόσοι φοιτητές τελικά σπουδάζουν ανά έτος και ποια είναι η προέλευσή τους ανά τρόπο εισαγωγής (εισαγωγικές εξετάσεις, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες, κλπ);

Το Τμήμα έχει ενημερώσει επανειλημμένα με έγγραφα το ΥΠΕΠΘ ότι δεν έχει τη δυνατότητα να δεχθεί περισσότερους από 200 περίπου νέους φοιτητές κάθε έτος. Τελικά εισάγονται με εισαγωγικές εξετάσεις περίπου 220-240 φοιτητές και περίπου 160 φοιτητές με μετεγγραφές και ως ειδικές κατηγορίες. Μάλιστα παρατηρείται διαρκής μείωση του ποσοστού των φοιτητών με εξετάσεις, οι οποίοι το 2008-09 αποτελούν μόλις το 57% του συνόλου των φοιτητών. Σε όλους τους πιο πάνω θα πρέπει να προστεθεί το μέγα πλήθος των «καθυστερούντων» φοιτητών, που επιβαρύνουν τα προγράμματα και τον προϋπολογισμό και καθίστανται τροχοπέδη στην εφαρμογή κάθε προγραμματισμού και στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης.

7.8. Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει φοιτητές υψηλού επιπέδου;

Προσπαθεί να διατηρήσει το υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο και τη διεθνή αναγνωρισιμότητα των μελών του, να προσαρμόζει συνεχώς το πρόγραμμα των προπτυχιακών σπουδών, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της επιστήμης και να το συνδέσει, κατά το δυνατόν, με τις ανάγκες της «αγοράς». Παράλληλα προσφέρει υψηλού επιπέδου, διεθνώς αναγνωρισμένα μονοτηματικά και διατημηματικά μεταπτυχιακά προγράμματα.

Επίσης, αναγνωρίζοντας ότι η προσέλκυση φοιτητών υψηλού επιπέδου σχετίζεται με την κατοχύρωση του τίτλου σπουδών αλλά και με τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων

του, το Τμήμα κατά καιρούς έχει αναλάβει, άλλοτε αποτελεσματικά και άλλοτε όχι, διάφορες πρωτοβουλίες. Μεταξύ αυτών αναφέρονται οι ακόλουθες:

- α. Επίτευξη της μετατροπής του μαθήματος της Ιστορίας από προαιρετικού σε υποχρεωτικό στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ για την πρόσληψη καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- β. Διοργάνωση δύο ημερίδων (2004, 2007) για τη θέση της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- γ. Υποβολή διαδοχικών υπομνημάτων προς το ΥΠΠΟ με αίτημα την προκήρυξη διαγωνισμών σε τακτά διαστήματα για την πρόσληψη αρχαιολόγων και τη θέσπιση διαφανών, αξιοκρατικών κριτηρίων μέσω ΑΣΕΠ κατά την επιλογή τόσο των μόνιμων όσο και των ωρομισθίων εξ αυτών.
- δ. Διεκδίκηση της αποδοχής του πτυχίου των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας σε όλους τους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ για την πλήρωση διοικητικών θέσεων σε δημόσιους φορείς.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

8.1.1. Πώς είναι στελεχωμένη και οργανωμένη η Γραμματεία του Τμήματος και των Τομέων;

Η Γραμματεία του Τμήματος είναι στελεχωμένη με μία Γραμματέα και έξι ακόμη διοικητικούς υπαλλήλους.

Το προσωπικό της Γραμματείας θα ήταν σκόπιμο να ενισχυθεί, καθώς ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός των φοιτητών του Τμήματος αλλά και χρονοβόρες νέες διαδικασίες που έχουν προκύψει από τον τελευταίο νόμο πλαίσιο, όπως το περίπλοκο σύστημα εκλογών μελών ΔΕΠ ή οι λίστες συγγραμμάτων, επιβαρύνουν υπερμέτρως το έργο του. Πάντως, ο αριθμός του προσωπικού δεν κρίνεται απολύτως ανεπαρκής, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι η μηχανοργάνωση στην οποία προχώρησε η Γραμματεία το τελευταίο διάστημα έχει επιτρέψει την καλύτερη οργάνωση αλλά και τη βελτίωση των υπηρεσιών της (π.χ. ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων από τους φοιτητές).

Σοβαρό ζήτημα προς άμεση επίλυση αποτελεί η, με εντολή των πανεπιστημιακών Αρχών, παράλληλη υπηρεσία της Γραμματέως, εκτός από το Τμήμα μας, και στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με συνέπεια τις μισές ημέρες κάθε μήνα να βρίσκεται εκτός του Τμήματός μας. Αυταπόδεικτη είναι, επομένως, η ανάγκη απαλλαγής της από τη δεύτερη θέση και η απασχόλησή της αποκλειστικά στο Τμήμα μας.

Ως προς τους Τομείς, τόσο ο Τομέας Ιστορίας όσο και ο Τομέας Αρχαιολογίας σήμερα διαθέτουν από μία μόνο γραμματέα, αντί των δύο που υπηρετούσαν σε αυτούς κατά τα προηγούμενα χρόνια, καθώς η δεύτερη γραμματέας του μεν Τομέα Ιστορίας αποσπάστηκε την τελευταία διετία σε άλλο δημόσιο φορέα, χωρίς καν να ερωτηθεί ο Τομέας, ενώ εκείνη του Τομέα Αρχαιολογίας συνταξιοδοτήθηκε το 2007 και δεν έχει ακόμη αντικατασταθεί. Εξυπακούεται ότι σε κανένα από τους δύο Τομείς υπηρετεί κλητήρας.

Συμπερασματικά, λιγότερο η Γραμματεία του Τμήματος, κυρίως όμως οι Γραμματείες των Τομέων πρέπει να ενισχυθούν με επιπρόσθετους διοικητικούς υπαλλήλους.

Υπογραμμίζεται ότι οι υπάλληλοι αυτοί είναι αναγκαίο να διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις στις νέες τεχνολογίες, τη λογιστική, τη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του Τμήματος. Τα μέλη του Τμήματος, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σήμερα, θα πρέπει να καθορίζουν τα προσόντα των υπαλλήλων των Γραμματειών τους και να έχουν λόγο στην επιλογή τους.

8.1.2. Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος και των Τομέων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

Η Γραμματεία του Τμήματος και οι Γραμματείες του Τομέα δέχονται τους φοιτητές και το κοινό ως ακολούθως:

- Γραμματεία Τμήματος: Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή, 10.00-13.00.
- Γραμματεία Τομέα Ιστορίας: Δευτέρα-Τετάρτη-Πέμπτη, 10.00-13.00.
- Γραμματεία Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης: Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή, 10.00-13.00.

Σημειώνεται ότι το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος έχει πρόσβαση τόσο στη Γραμματεία του Τμήματος όσο και στις Γραμματείες των δύο Τομέων καθ' όλες τις εργάσιμες ώρες.

Οι ώρες υποδοχής φοιτητών και κοινού δεν θεωρούνται επαρκείς, αλλά ειδικά ως προς τη Γραμματεία του Τμήματος δεν παραβλέπεται το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα μέρος από τις παρεχόμενες υπηρεσίες της προς τους φοιτητές διεκπεραιώνεται ηλεκτρονικά, μέσω της διαδικτυακής περιοχής των γραμματειών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (δυνατότητα των φοιτητών να δουν το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος, να κάνουν δήλωση μαθημάτων, να δουν τη βαθμολογία τους, να κάνουν αίτηση για την έκδοση πιστοποιητικών). Σημειώνεται όμως ότι τα τελευταία τρία χρόνια η Γραμματεία του Τμήματος προσφέρει τις υπηρεσίες της και σε δεύτερο τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών με αποτέλεσμα να είναι προσιτή τις μισές μόνο ημέρες της εβδομάδας.

Οι Γραμματείες των δύο Τομέων βασίζουν τη λειτουργία τους στην ευσυνειδησία της μιας γραμματέως που υπηρετεί στον κάθε Τομέα, καλύπτοντας σύνθετο φάσμα υποχρεώσεων εντός και εντός του γραφείου τους. Αυτονόητο είναι ότι, χωρίς την ενίσχυση των δύο Γραμματειών με τουλάχιστον έναν επιπλέον υπάλληλο, η λειτουργία τους δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική.

8.1.3. Πόσο αποτελεσματική είναι η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος; Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες του Τμήματος είναι:

- (α) η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;
- (β) των Υπηρεσιών Πληροφόρησης;

Η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος κρίνεται ικανοποιητική. Πρόβλημα αποτελεί ο κατακερματισμός των διοικητικών υπηρεσιών της κεντρικής διοίκησης σε διάφορους χώρους, κυρίως στο κέντρο της πόλης, σε μεγάλη απόσταση από την έδρα του Τμήματος.

- ◆ (α) Η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας των δύο Σπουδαστηρίων του Τμήματος, Ιστορίας και Αρχαιολογίας, δεν ικανοποιούν τις σημερινές αυξημένες ανάγκες του Τμήματος, όπως έχει εκτεθεί και παραπάνω (βλ. ενότητα 4.5.5, 5.3.6). Πολλές όψεις της λειτουργίας τους αναμένεται να βελτιωθούν μετά την επικείμενη ένταξη των δύο Σπουδαστηρίων στο νέο κτήριο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής.
- ◆ (β) Ειδική Υπηρεσία Πληροφόρησης δεν υφίσταται στο Τμήμα. Πληροφορίες για ζητήματα του προγράμματος σπουδών και της λειτουργίας του Τμήματος παρέχονται στον ιστότοπο του Πανεπιστημίου (www.uoa.gr) και του Τμήματος (www.arch.uoa.gr), από τις Γραμματείες του Τμήματος και των δύο Τομέων, ενώ έξω από τα γραφεία των παραπάνω Γραμματειών αλλά και των διδασκόντων αναρτώνται ανακοινώσεις για διάφορα θέματα.

- ♦ Γενικότερα, οι Υπηρεσίες Πληροφόρησης του Τμήματος εμφανίζουν σημαντική βελτίωση σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν, αλλά αναγκαία είναι η υπαγωγή τους σε ένα πιο οργανωμένο, κεντρικό σύστημα.

8.1.4. Πώς είναι στελεχωμένα και πώς οργανώνονται τα Εργαστήρια ή/και τα Σπουδαστήρια του Τμήματος;

8.1.5. Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε πως είναι η λειτουργία τους;

Για τη στελέχωση και την οργάνωση των Εργαστηρίων του Τμήματος βλέπε παραπάνω, ενότητα 4.5.2, και ειδικότερα 4.5.2.1 (Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας), 4.5.2.2 (Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης), 4.5.2.3 Εργαστήριο Πληροφορικής, 4.5.2.4 (Εργαστήριο Ψηφιακής Αποτύπωσης του Δημόσιου και Ιδιωτικού Βίου των Βυζαντινών, 40ς-150ς αι.), 4.5.2.5 (Ψηφιακό Εργαστήριο Διδασκαλίας), 4.5.2.6 (Φωτογραφικό εργαστήριο).

Συνοπτικά, όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία, τα Εργαστήρια του Τμήματος επιτελούν σημαντικό έργο, παράλληλα όμως αντιμετωπίζουν σοβαρές ελλείψεις σε χρηματοδότηση, προσωπικό, χώρους, υλικοτεχνικό εξοπλισμό.

Για τη στελέχωση και την οργάνωση των Σπουδαστηρίων του Τμήματος βλέπε παραπάνω, ενότητα 4.5.5, και ειδικότερα 4.5.5.1. (Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας) και 4.5.5.2 (Σπουδαστήριο Ιστορίας).

Κατά κοινή παραδοχή, τα δύο Σπουδαστήρια συνεισφέρουν σημαντικά στην προαγωγή της εκπαιδευτικής και ερευνητικής διαδικασίας στα πεδία της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας-Ιστορίας της Τέχνης. Από την άλλη, σοβαρά είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα, ως προς το προσωπικό, την υποχρηματοδότηση, τους χώρους και τον τεχνικό εξοπλισμό. Πρόκειται για πλευρές της λειτουργίας τους που προσδοκείται ότι θα βελτιωθούν μετά την επικείμενη συγχώνευσή τους στην Ενιαία Βιβλιοθήκη της Φιλοσοφικής Σχολής, χωρίς όμως να λείπουν και οι ενστάσεις για ενδεχόμενες δυσλειτουργίες που ενδεχομένως ανακύβουν από την ενσωμάτωση του ιστορικού-αρχαιολογικού υλικού σε ενοποιημένο βιβλιοθηκονομικό σύστημα και στην εγκατάστασή τους σε νέο κτήριο, έξω από τους κύριους χώρους του Τμήματος.

8.1.6. Πώς υποστηρίζονται οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος καλύπτονται από το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου και το Υπολογιστικό Κέντρο του ΕΚΠΑ. Και οι δύο είναι άρτια εξοπλισμένες και στελεχωμένες και άρα αποτελεσματικές. Εναπόκειται στη διάθεση των μελών ΔΕΠ να επωφεληθούν από τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

Κατά την τελευταία πενταετία οι υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας έχουν αναβαθμισθεί σημαντικά. Στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής λειτουργούν φοιτητικό εστιατόριο, ιατρείο, γραφείο ψυχολογικής στήριξης, Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επιπλέον οι φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας επωφελούνται από τις κοινές για όλους τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών παροχές (Ταμείο Αρωγής Φοιτητών, ιατρική περίθαλψη, δραστηριότητες Πανεπιστημιακής Δέσχης, Γυμναστήριο κ.ά.).

Κρίνεται, παρά ταύτα, ότι οι υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας πάσχουν σε κρίσιμα ζητήματα όπως οι φοιτητικές υποτροφίες, η στέγαση των φοιτητών, η οργάνωση γραφείου ανεύρεσης εργασίας, κ.ά.

8.2.1 Πώς εφαρμόζεται ο θεσμός του Συμβούλου Καθηγητή;

Κάθε νέο ακαδημαϊκό έτος το Τμήμα ορίζει έναν ή και δύο ανά Τομέα συμβούλους σπουδών, τα ονόματα των οποίων ανακοινώνονται στον Οδηγό Σπουδών και στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Οι σύμβουλοι σπουδών δέχονται τους φοιτητές σε καθορισμένες ημέρες και ώρες, οι οποίες αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και ανακοινώνονται στους Τομείς και έξω από τα γραφεία τους.

8.2.2. Πόσο αποτελεσματικά υποστηρίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών;

Η πρόσβαση υποστηρίζεται ικανοποιητικά, μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης η-Τάξη (e-class). Η χωρητικότητα των προσωπικών λογαριασμών των διδασκόντων θα μπορούσε να αυξηθεί.

8.2.3. Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;

Υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών από το Τμήμα δεν υπάρχει.

8.2.4. Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;

Υπηρεσία εκπαιδευτικής υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους δεν υπάρχει στο Τμήμα. Ωστόσο, στη διάθεσή των ειδικών αυτών κατηγοριών των φοιτητών είναι τόσο οι σύμβουλοι σπουδών όσο και οι καθηγητές του Τμήματος.

Οι φοιτητές του Τμήματος μπορούν να βρουν συνδρομή από το Ταμείο Αρωγής Φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για ανεξάρτητη υπηρεσία, σκοπός της οποίας είναι η ηθική και υλική ενίσχυση φοιτητών για την κάλυψη σοβαρών, εκτάκτων αναγκών, που θέτουν σε κίνδυνο τη συνέχιση των σπουδών τους και που δεν μπορούν, κατά την κρίση της Διοικούσας Επιτροπής, να αντιμετωπισθούν διαφορετικά, όπως: σοβαρές παθήσεις, είδος περίθαλψης που δεν καλύπτεται από την ισχύουσα νομοθεσία, περίθαλψη στο εξωτερικό σε περιπτώσεις πολύ σοβαρών νοσημάτων, παροχή οικονομικού βοηθήματος σε απόρους φοιτητές, οικονομικά επιδόματα σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών εξαιτίας οικογενειακών ή οικονομικών πληγμάτων και συμπαράσταση με κάθε τρόπο σε φοιτητές που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία.

8.2.5. Παρέχονται υποτροφίες στους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών (πέραν των υποτροφιών του ΙΚΥ);

Οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να διεκδικούν τις υποτροφίες που χορηγεί το Πανεπιστήμιο Αθηνών κάθε χρόνο για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, σύμφωνα με τη θέληση του διαθέτη διάφορων κληροδοτημάτων, με ορισμένες προϋποθέσεις, άλλοτε με διαγωνισμό, άλλοτε με επιλογή. Παρέχεται σχετική ενημέρωση.

8.2.6. Υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική του Τμήματος για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι;

Το Τμήμα έχει θεσπίσει ημέρα υποδοχής για τους νεοεισερχόμενους φοιτητές, κατά την οποία ο Πρόεδρος και καθηγητές του Τμήματος τους υποδέχονται και τους ενημερώνουν για το πρόγραμμα σπουδών και τη γενικότερη λειτουργία του, ενώ παράλληλα τους επιδίδεται ο Οδηγός Σπουδών του έτους. Σε ανάλογες ενημερώσεις προβαίνουν κατά τα πρώτα μαθήματα και οι καθηγητές του πρώτου εξαμήνου.

Θεωρείται ότι οι νεοεισερχόμενοι φοιτητές, όσοι προσέρχονται στην εκδήλωση της υποδοχής και παρακολουθούν συστηματικά τα μαθήματα, εντάσσονται ομαλά στο Τμήμα.

8.2.7. Πώς συμμετέχουν οι φοιτητές στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος γενικότερα;

Κατ' εφαρμογήν του νόμου πλαισίου για τα πανεπιστήμια, οι φοιτητές του Τμήματος μετέχουν με εκπροσώπους τους στις Γενικές Συνελεύσεις των οργάνων (Τμήματος και Τομέων), σε διάφορες επιτροπές αλλά και στη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ έχουν δικαίωμα ψήφου κατά την εκλογή των Αρχών του Τμήματος (Προέδρου και Διευθυντών Τομέα), της Σχολής (Κοσμήτορα) και του Πανεπιστημίου (Πρυτανικών Αρχών).

Επιπλέον ενθαρρύνονται να παρακολουθούν τις επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος (συνέδρια, διαλέξεις), για τις οποίες συνήθως λαμβάνουν βεβαιώσεις παρακολούθησης, συμμετέχουν σε ξεναγήσεις και εκπαιδευτικές εκδρομές σε χώρους ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη διοργάνωση πολύπλευρων πολιτιστικών εκδηλώσεων.

8.2.8. Πώς υποστηρίζονται ειδικά οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα;

Σε επίπεδο Τμήματος οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα συνεργάζονται για τα εκπαιδευτικά και πρακτικά ζητήματα των σπουδών τους με τον υπεύθυνο του Προγράμματος Ανταλλαγών του Τμήματος.

Σε κεντρικό επίπεδο υποστηρίζονται από το Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζεται στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής, στην Πανεπιστημιόπολη, Ζωγράφου. Πρόκειται για μεγάλο κτήριο με ικανοποιητικό αριθμό αμφιθεάτρων και αιθουσών διδασκαλίας, ειδικούς χώρους για τη στέγαση διοικητικών υπηρεσιών, βιβλιοθηκών και εργαστηρίων, αίθουσα εκδηλώσεων (AULA), που παρέχει τη δυνατότητα στους περισσότερους διδάσκοντες να διαθέτουν ατομικά γραφεία. Παρά ταύτα, το τελευταίο διάστημα παρουσιάζονται ελλείψεις σε χώρους και υποδομές, ιδιαίτερα μετά τη σταδιακή εγκατάσταση στο κτήριο αρκετών νέων Τμημάτων, αλλά και προβλήματα πρόσβασης λόγω των ανεπαρκών μέσων μαζικής μεταφοράς, φύλαξης και ασφάλειας, συντήρησης, ενώ μειονέκτημα θεωρείται η απουσία μιας ευπρεπούς αίθουσας διαλέξεων και χώρου υποδοχής προσκεκλημένων ξένων συναδέλφων.

8.3.1. Επάρκεια και ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης.

Θα πρέπει να επισημανθεί το απαράδεκτο σύστημα που έχει προκριθεί από τη Διοίκηση του Πανεπιστημίου για την παραγγελία βιβλίων και ιδιαίτερα περιοδικών μέσω μειοδοτουσών εταιρειών δια-

κίνησης, πράγμα που καταλήγει σε προκλητικές καθυστερήσεις έως και τριών χρόνων στην ενημέρωση των βιβλιοθηκών.

8.3.2. Επάρκεια και ποιότητα κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού.

8.3.3. Επάρκεια και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού σπουδαστηρίων.

Αναλυτικά για τα δύο Σπουδαστήρια του Τμήματος βλ παραπάνω, ενότητα 4.5.5, και ειδικότερα 4.5.5.1. (Σπουδαστήριο Αρχαιολογίας) και 4.5.5.2 (Σπουδαστήριο Ιστορίας). Ως προς τον κοινόχρηστο τεχνικό εξοπλισμό, το Τμήμα διαθέτει Εργαστήριο Πληροφορικής, το οποίο όμως διαθέτει μόνο 24 υπολογιστές. Δεδομένου ότι το 2008-09 το σύνολο των εγγεγραμμένων φοιτητών στο Τμήμα είναι 3.787, η αναλογία υπολογιστών-φοιτητών είναι εξαιρετικά μικρή (1:158).

8.3.4. Επάρκεια και ποιότητα γραφείων διδασκόντων.

Οι χώροι είναι σχετικά επαρκείς και οι περισσότεροι διδάσκοντες διαθέτουν ατομικό γραφείο. Ειδικά ο Τομέας Ιστορίας χρειάζεται πέντε επιπλέον γραφεία καθώς τρεις νέοι διδάσκοντες συστεγάζονται με παλαιότερα μέλη ΔΕΠ, ενώ στο άμεσο μέλλον προβλέπεται η έλευση δύο ακόμη νέων μελών ΔΕΠ.

Τα γραφεία στο μεγαλύτερο μέρος είναι άνετα και λειτουργικά. Σοβαρό πρόβλημα αποτελεί η πρόσφατα διαπιστωμένη ύπαρξη αμιάντου στο κτήριο, συνακολούθως και στα γραφεία των διδασκόντων, γεγονός που επιβάλλει να πραγματοποιηθούν αμέσως οι αναγκαίες τεχνικές παρεμβάσεις.

8.3.5. Επάρκεια και ποιότητα χώρων Γραμματείας Τμήματος και Τομέων.

Ο χώρος της Γραμματείας είναι ανεπαρκής για τον αριθμό των υπαλλήλων της.

Το Γραφείο του Τομέα Ιστορίας είναι ευρύχωρο και λειτουργικό, με άνεση δε μπορεί να φιλοξενήσει ακόμη και δύο νέους υπαλλήλους. Αντίθετα η χωρητικότητα του Γραφείου του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης είναι ήδη καλυμμένη και απαιτείται εξεύρεση μεγαλύτερου χώρου.

8.3.6. Επάρκεια και ποιότητα χώρων συνεδριάσεων.

Οι συνεδρίες της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, καθώς και άλλων συλλογικών οργάνων (συνεδρίες του Τομέα Ιστορίας, συνεδρίες της Μεταπτυχιακής Επιτροπής, συνεδρίες επταμελών επιτροπών προς κρίση διδακτορικών διατριβών) πραγματοποιούνται στη μεγάλη αίθουσα συνεδριών της Φιλοσοφικής Σχολής, στον 3^ο όροφο του κτηρίου. Πρόκειται για λειτουργική αίθουσα με ικανοποιητική τεχνική υποδομή (μικροφωνικές εγκαταστάσεις και ειδικό εξοπλισμό για μαγνητοφώνηση).

Ως πρόβλημα επισημαίνεται η περιορισμένη δυνατότητα χρήσης της αίθουσας από το Τμήμα μια, μόνο, φορά την εβδομάδα, λόγω των ανάλογων αναγκών των υπόλοιπων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής.

Ειδικά ο Τομέας Αρχαιολογίας συνεδριάζει στον προθάλαμο της κυψέλης 404 του 4ου ορόφου του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, τον οποίο έχει διαμορφώσει κατάλληλα.

Ο Τομέας Ιστορίας επιδιώκει τη μεταφορά των συνεδριών του σε ανάλογο χώρο, αλλά έως τώρα δεν έχει κατορθώσει να εξασφαλίσει τους πόρους για την αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού (τραπέζι συνεδριών και ο αναγκαίος αριθμός καθισμάτων).

8.3.7. Επάρκεια και ποιότητα άλλων χώρων (διδασκαλεία, πειραματικά σχολεία, μουσεία, αρχεία, αγροκτήματα, εκθεσιακοί χώροι κλπ).

Από τους παραπάνω χώρους το Τμήμα διαθέτει Μουσείο και Αρχαιολογικό Πάρκο. Οι χώροι κρίνονται σχετικά επαρκείς με αρκετά προβλήματα εξοπλισμού, όπως παρουσιάζεται στην ενότητα 4.5.2.2).

8.3.8. Επάρκεια και ποιότητα υποδομών ΑΜΕΑ.

Το Τμήμα χρησιμοποιεί τις υποδομές του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής (είσοδοι με ειδική ράμπα) και γενικότερα τη Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ) του Πανεπιστημίου Αθηνών, που περιλαμβάνει Υπηρεσία Καταγραφής Αναγκών των ΦμεΑ, Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας, Τμήμα Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο, Υπηρεσία Μεταφοράς. Αναγκαία είναι η μέριμνα για τη διατήρηση των προσβάσεων προσιτών στα ΑμεΑ καθώς και η αναβάθμιση της προσβασιμότητας στις αίθουσες διδασκαλίας, οι περισσότερες από τις οποίες δεν διαθέτουν ειδικές ράμπες, αλλά και ο εφοδιασμός των αιθουσών αυτών με ειδικά συστήματα διδασκαλίας για τους κωφάλαλους και τυφλούς φοιτητές.

8.3.9. Πώς εξασφαλίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος;

Η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος καθορίζονται από τους κανόνες λειτουργίας τους, οι οποίοι έχουν εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα και είναι κοινοί για όλους.

8.4. Πώς κρίνετε το βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

Η πρόσφατη μηχανοργάνωση της Γραμματείας έχει συμβάλει στη σημαντική αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών της.

Θετικά αξιολογούνται:

- ✓ α. η δυνατότητα σύνδεσης με το διαδίκτυο σε όλους τους ερευνητικούς και διοικητικούς χώρους, καθώς και στα γραφεία των μελών ΔΕΠ του Τμήματος,
- ✓ β. οι υπηρεσίες που παρέχει το Κέντρο Λειτουργίας και Διαχείρισης Δικτύου του Πανεπιστημίου Αθηνών με τους διακομιστές ΙΜΑΡ, και ιδιαίτερα οι φάκελοι arch, DEP, History, στους οποίους στέλνονται και φιλοξενούνται ανακοινώσεις από το Τμήμα και από τις υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Αθηνών και που αφορούν το σύνολο των μελών του Τμήματος,
- ✓ γ. η υπηρεσία Ενοποιημένων Μηνυμάτων του Προσωπικού Τηλεφωνητή των μελών ΔΕΠ του Τμήματος.
- ✓ δ. η δυνατότητα που δίνεται στους φοιτητές να δηλώνουν επιλογή μαθημάτων και συγγραμμάτων ηλεκτρονικά χωρίς να απαιτείται επίσκεψη στη Γραμματεία του Τμήματος.

Κοινό αίτημα αποτελεί η εγκατάσταση ασύρματου δικτύου ηλεκτρονικής πρόσβασης σε όλους τους χώρους του Τμήματος και γενικότερα της Φιλοσοφικής Σχολής.

8.4.1. Ποιες από τις λειτουργίες του Τμήματος υποστηρίζονται από ΤΠΕ;

Υποστηρίζονται η εγγραφή των φοιτητών, η επιλογή μαθημάτων και συγγραμμάτων και η παρακολούθηση από κάθε φοιτητή της προόδου φοίτησής του.

8.4.2. Ποιες από αυτές και πόσο χρησιμοποιούνται από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος;

Όπως προαναφέρθηκε στην ενότητα 8.4.1, οι λειτουργίες αυτές χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από φοιτητές. Το ακαδημαϊκό προσωπικό, επί του παρόντος, δεν έχει πρόσβαση σε ανάλογες υπηρεσίες.

8.4.3. Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο;

Προσωπική ιστοσελίδα στο διαδίκτυο έχουν όλοι οι διδάσκοντες. Ορισμένοι όμως από αυτούς δεν την έχουν συμπληρώσει με τα απαραίτητα στοιχεία (π.χ. τηλέφωνο, email, βιογραφικό και ερευνητικό έργο).

8.4.4. Πόσο συχνά ανανεώνεται ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο;

Η ιστοσελίδα ανανεώνεται όποτε χρειάζεται, κυρίως με ομιλίες, δραστηριότητες και συνέδρια.

8.5. Πώς κρίνετε το βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

8.5.1. Γίνεται ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;

8.5.2. Γίνεται ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;

Η χρήση υποδομών και εξοπλισμού από την πλευρά του Τμήματος είναι πλήρως διαφανής και ορθολογική και τόσο οι κανόνες χρήσης των υποδομών και του εξοπλισμού όσο και η διάθεση μη αναλώσιμων και αναλώσιμων υλικών στα μέλη του Τμήματος υπόκεινται στην έγκριση των συλλογικών οργάνων (Τομέων και Τμήματος).

Ως προς την αποτελεσματικότητα, η έλλειψη προσωπικού και χώρων, και συνακολούθως το μειωμένο ωράριο και διάφορες δυσλειτουργίες, που έχουν ήδη επισημανθεί αναφορικά με κεντρικές μονάδες του Τμήματος, θέτουν προσκόμματα στην αποτελεσματικότερη αξιοποίησή τους από την πλευρά μελών ΔΕΠ και φοιτητών.

8.6. Πώς κρίνετε το βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

Στο εσωτερικό του Τμήματος υπάρχει πλήρης διαφάνεια στη διαχείριση των ιδίων οικονομικών πόρων. Όλες οι δαπάνες συζητούνται στα όργανα και εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος, ενώ ακολούθως υποβάλλονται στις κεντρικές οικονομικές υπηρεσίες και τελικά ελέγχονται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Η αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των οικονομικών πόρων κρίνεται ικανοποιητική, καθώς καλύπτονται βασικές ανάγκες του Τμήματος και των Τομέων. Παρά ταύτα, συχνά το ανελαστικό του συστήματος δεν επιτρέπει την ορθολογική χρήση των οικονομικών πόρων (παραδειγματικά, ορισμένες

επιτακτικές, έκτακτες οικονομικές υποχρεώσεις δεν μπορεί να καλυφθούν, διότι δεν εντάσσονται στους δεδομένους κωδικούς δαπανών).

Γενικότερα, σημειώνεται ότι το Τμήμα ως σώμα δεν έχει συμμετοχή στη διαχείριση οικονομικών πόρων από την πλευρά τόσο των κεντρικών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου Αθηνών όσο και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας.

8.6.1. Προβλέπεται διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Δεν προβλέπεται.

8.6.2. Προβλέπεται διαδικασία κατανομής πόρων; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Η κατανομή των πόρων, τόσο από την τακτική πίστωση όσο και από ερευνητικά κονδύλια, αποφασίζεται και εγκρίνεται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος.

Οι πόροι κατανέμονται ορθολογικά μεταξύ του Τμήματος, των δύο Τομέων, των δύο Σπουδαστηρίων και άλλων μονάδων αυτού, καθώς και μεταξύ του διδακτικού προσωπικού. Η εφαρμογή της διαδικασίας κατανομής κρίνεται αποτελεσματική.

8.6.3. Προβλέπεται διαδικασία απολογισμού; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;

Δεν υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία απολογισμού. Με τη λήξη του κάθε οικονομικού έτους γίνεται παρουσίαση των πραγματοποιηθεισών δαπανών στο Τμήμα και στους Τομείς.

9. Συμπεράσματα

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ως ακαδημαϊκή μονάδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών έχει μακρά παράδοση στην καλλιέργεια των επιστημονικών πεδίων της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας.

Σήμερα, παρά την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, που θέλει να μετατρέψει το πανεπιστήμιο σε κέντρο απλής επαγγελματικής κατάρτισης, το Τμήμα παραμένει σταθερά προσηλωμένο στην αυστηρά επιστημονική αντιμετώπιση της διδακτικής και ερευνητικής διαδικασίας.

Παράλληλα, το Τμήμα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον ευρύτερο επιστημονικό και τεχνολογικό χώρο αλλά και τις νέες κοινωνικές πραγματικότητες που διαμορφώνονται στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, πάγια επιδίωξη του είναι η διεύρυνση των γνωστικών αντικειμένων του, η ενσωμάτωση νέων επιστημονικών οπτικών στο διδακτικό πρόγραμμα και η σύνδεση των σπουδών του με τις απαιτήσεις της κοινωνίας και το διεθνές περιβάλλον.

Μέσα από την Έκθεση της Εσωτερικής Αξιολόγησης προκύπτουν χρήσιμα πορίσματα για τα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος.

- ❖ Ειδικότερα, στα θετικά σημεία του προσμετρώνται τα ακόλουθα:
 - Τα μέλη ΔΕΠ, παλαιότερα και νεότερα, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους επιτελούν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα τα διδακτικά καθήκοντά τους, ενώ διεκπεραιώνουν με ευσυνειδησία ευρύ φάσμα διοικητικών υποχρεώσεων, οι οποίες κατά την τελευταία πενταετία διαρκώς διογκούνται και διευρύνονται. Επιπλέον, τα μέλη ΔΕΠ, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, εμφανίζουν αξιοσημείωτη, διεθνώς δικτυωμένη και αναγνωρισμένη παρουσία στα επιστημονικά πράγματα, μεγάλη και ποιοτική ερευνητική παραγωγή, δυναμική συμμετοχή σε ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα και σε άλλες συλλογικές επιστημονικές δράσεις.
 - ◆ Υπογραμμίζεται σχετικά η ανανέωση του διδακτικού προσωπικού που έχει συμβεί κατά την τελευταία περίοδο (μετά τη συνταξιοδότηση ή αποχώρηση μεγάλου αριθμού παλαιών μελών ΔΕΠ) και η είσοδος στο Τμήμα νέων, επί διεθνούς επιπέδου κινουμένων επιστημόνων με πολύ αξιόλογα βιογραφικά.
 - Τα μεταπτυχιακά προγράμματα. Στο επίπεδο των μεταπτυχιακών σπουδών το Τμήμα υπήρξε πρωτοπόρο και προσφάτως, εκτός από το δοκιμασμένης απόδοσης μονομηματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμά του στην Ιστορία και Αρχαιολογία (έτος θέσπισης 1988/99), συμμετέχει ως επισπεύδον ίδρυμα, σε συνεργασία με άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα, σε δύο νέα μεταπτυχι-

- ακά προγράμματα, που ανταποκρίνονται σε σύγχρονα επιστημονικά αιτήματα, με αντικείμενο τη Μουσειολογία και τη Διαχείριση Μνημείων.
- Η εξωστρεφής, δυναμική και πολυεπίπεδη στρατηγική, την οποία έχει ακολουθήσει το Τμήμα κατά την τελευταία ιδίως πενταετία: ανάπτυξη των διδακτικών-ερευνητικών συνεργασιών με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού, διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων (ελληνικών και διεθνών), εκδοτική δραστηριότητα (περιοδικό «Αρχαιογνωσία» και σειρά «Ιστορήματα»), αλλά και καλλιέργεια του θεσμού της πρακτικής άσκησης των φοιτητών, διεύρυνση της συνεργασίας με κοινωνικούς-πολιτισμικούς φορείς, δημόσιες παρεμβάσεις για τη βελτίωση των πανεπιστημιακών πραγμάτων, διαβήματα προς την Πολιτεία για την επιστημονική-επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων του.
 - Η πρόοδος στις τεχνολογικές υποδομές και τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες (διδασκτικές και διοικητικές) του Τμήματος, η οποία κατά την τελευταία πενταετία, και μάλιστα σε σύγκριση με την προγενέστερη περίοδο, μπορεί να χαρακτηριστεί θεαματική, καίτοι επιτακτικά είναι τα προβλήματα συντήρησης και συνεχούς ανανέωσης.
- ❖ Ως αρνητικά σημεία στη λειτουργία του Τμήματος μπορεί να αναφερθούν τα ακόλουθα, συχνά αλληλοσυνδεόμενα:
- Η προβληματική αναλογία διδασκόντων - διδασκομένων (η οποία στα υποχρεωτικά μαθήματα κυμαίνεται από 1:200-300 στις παραδόσεις και 1:600-1.200 στις εξετάσεις), με εύλογο αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της διδακτικής διαδικασίας αλλά και την απογοήτευση των ίδιων των φοιτητών. Το φαινόμενο οφείλεται εν πολλοίς στο μεγάλο αριθμό φοιτητών διάφορων κατηγοριών (έως και 47% του συνόλου των φοιτητών, κυρίως εκ μετεγγραφής από περιφερειακά πανεπιστήμια), που προστίθεται κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους σπουδών στον αρχικό αριθμό των εισαχθέντων στο Τμήμα μέσω του συστήματος των Πανελληνίων Εξετάσεων.
 - ◆ Για τη θεραπεία του προβλήματος η Πολιτεία πρέπει να σέβεται τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του Τμήματος (όπως αυτές ετήσια δηλώνονται, αλλά συστηματικά αγνοούνται) και να τηρεί τον αρχικό αριθμό των εισακτέων (παρέχοντας, παράλληλα, υποτροφίες στους φοιτητές των περιφερειακών πανεπιστημίων, ώστε να παραμένουν στα ιδρύματα πρώτης εισαγωγής τους). Διαφορετικά, οφείλει να ενισχύσει γενναία το εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό αλλά και τις υποδομές του Τμήματος.
 - Η πτώση του επιπέδου των φοιτητών, σε μεγάλο ποσοστό τους, που παρατηρείται κατά τα τελευταία έτη και αποδίδεται σε πολλαπλές αιτίες, μεταξύ των οποίων: α) οι συνεχώς συρρικνούμενες δυνατότητες επαγγελματικής απασχόλησης των πτυχιούχων μας, Ιστορικών και Αρχαιολόγων, συνακολουθώντας δε το μειωμένο ενδιαφέρον για εισαγωγή στο Τμήμα από την πλευρά υποψηφίων με υψηλή βαθμολογία, β) ο μεγάλος αριθμός φοιτητών εκ μετεγγραφής από περιφερειακά πανεπιστήμια, με, κατά τεκμήριο, χαμηλές βάσεις εισαγωγής. Το Τμήμα έχει γνώση του ζητήματος και με επανειλημμένα διαβήματα προς την Πολιτεία έχει ζητήσει – ματαίως – τη θεραπεία του.
 - Η υποχρηματοδότηση, ως κύριο πρόβλημα του Τμήματός μας όπως και ολόκληρου του ελληνικού πανεπιστημιακού συστήματος.

- ◆ Αναγκαία είναι η διάθεση οικονομικών πόρων, που με τρόπο ορθολογικό θα διατεθούν ως ακολούθως:
 - ✓ ενίσχυση της έρευνας των μελών ΔΕΠ και χρηματοδότηση των επιστημονικών συνεργασιών του Τμήματος (επιστημονικών συνεδρίων, κοινών ερευνητικών προγραμμάτων, ανταλλαγής διδασκόντων).
 - ✓ προκήρυξη επιπλέον θέσεων ΔΕΠ, πρόσληψη νέου διοικητικού και τεχνικού προσωπικού, αγορά επιπρόσθετου ηλεκτρονικού εξοπλισμού και νέων βιβλίων.
 - ✓ παροχή υποτροφιών στους μεταπτυχιακούς φοιτητές προς ενίσχυση των σπουδών τους.
 - ✓ αύξηση χρηματικών πόρων για τη υποστήριξη θεσμού του επισκέπτη καθηγητή.
- Οι ελλείψεις σε διοικητικό προσωπικό, και μάλιστα εξειδικευμένο στα ευρωπαϊκά προγράμματα (γραμματείς, λογιστές και ειδικοί στις νέες τεχνολογίες και την αξιοποίηση της ιστορικής-πολιτισμικής πληροφορίας). Πρόκειται για παράγοντα που συχνά δρα ανασταλτικά στην ανάληψη ευρωπαϊκών προγραμμάτων, καθώς οι διδάσκοντες του Τμήματος υποχρεώνονται να τα διεκπεραιώνουν οι ίδιοι, χωρίς ουσιαστική συνδρομή, με συνέπεια την απώλεια πολύτιμου επιστημονικού χρόνου.
- Τα προβλήματα που συχνά σημειώνονται στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής ως απόρροια ευρύτερων κοινωνικών αναταραχών και επιδρούν αρνητικά στην ομαλή διεξαγωγή του διδακτικού έργου, μέσα σε προγραμματισμένα χρονικά και λειτουργικά πλαίσια.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία;

Το Τμήμα, με το ικανό διδακτικό προσωπικό που διαθέτει και την πρόοδο που έχει σημειώσει στο πεδίο των τεχνολογικών-ηλεκτρονικών υπηρεσιών, μπορεί να ενισχύσει τα προγράμματα σπουδών του –προπτυχιακό και μεταπτυχιακά– με νέες επιστημονικές οπτικές και να συνδυάσει τη θεωρητική διδασκαλία με την πρακτική άσκηση, με σκοπό την εκπαίδευση ακόμη πληρέστερα καταρτισμένων επιστημόνων, Ιστορικών και Αρχαιολόγων. Επίσης, αξιοποιώντας την ήδη σωρευμένη εμπειρία του, να διευρύνει τις διεθνείς συνεργασίες του, να επεκτείνει τις επιστημονικές δραστηριότητές του, να συνεισφέρει στη διάχυση της επιστημονικής γνώσης στην κοινωνία και να συνεχίσει τις δημόσιες παρεμβάσεις για τη βελτίωση των πανεπιστημιακών πραγμάτων και την επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων του· γενικά να συμβάλει περαιτέρω στην αναβάθμιση της επιστημονικής έρευνας στα πεδία της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας-Ιστορίας της Τέχνης.

Από την άλλη, τα αρνητικά σημεία που προαναφέρθηκαν δημιουργούν σοβαρά προσκόμματα στη λειτουργία του Τμήματος και στην επίτευξη των στόχων του.

Το χαμηλό επίπεδο μεγάλου μέρους από τους φοιτητές, κυρίως εκ των μετεγγραφομένων ή εγγραφομένων χωρίς εξετάσεις, και η προβληματική αναλογία διδασκόντων - διδασκομένων συνιστούν σοβαρά ζητήματα, που, εάν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα και δραστικά, μέσα από ευρύτερες κεντρικές πολιτικές, απειλούν να υποβαθμίσουν τους όποιους εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς του Τμήματος. Εξάλλου, οι μεγάλες ελλείψεις σε διοικητικό-τεχνικό προσωπικό, οι περιορισμένες οικονομικές επενδύσεις στη συντήρηση-ανανέωση του ερευνητικού εξοπλισμού και η απουσία γενικότερων επαρκών

υποστηρικτικών μηχανισμών, σε συνδυασμό με τη δαιδαλώδη γραφειοκρατία, ήδη παρακωλύουν την ερευνητική δραστηριότητα του Τμήματος και, χωρίς τη λήψη γενναίων μέτρων, στο άμεσο μέλλον θα αποτελέσουν ανασταλτικούς παράγοντες στην προαγωγή της επιστημονικής έρευνας.

Το Τμήμα με πλήρη επίγνωση των καταστάσεων θα επιμένει στους στόχους του. Όμως ο βαθμός πραγματικής κατανόησης και συναντίληψης της Πολιτείας στο έργο του μοιραία θα συγκαθορίσει και την έκταση υλοποίησης των στόχων αυτών.

10. Σχέδια βελτίωσης

Από τη μακρά ανάπτυξη που προηγήθηκε προβάλλουν τα αρνητικά στοιχεία τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπίσει το Τμήμα, καθώς και τα θετικά σημεία που θα πρέπει να αναπτύξει και να προβάλλει.

Η διαδικασία αξιολόγησης συνέβαλε καθοριστικά στη συγκεκριμενοποίηση τόσο από την ΟΜΕΑ, όσο και από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, των προβλημάτων και δυσλειτουργιών του και θα ήταν επιπολαιότητα να μη λάβει κανείς σοβαρά υπόψη τις διαπιστώσεις αυτές αποδίδοντάς τις στη συνήθη ελληνική μεμφιμοιρία.

Παράλληλα όμως δεν θα πρέπει να αγνοηθεί η πρόοδος που έχει επιτελεσθεί σε σύγκριση με το όχι και τόσο μακρινό παρελθόν, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στον εκσυγχρονισμό και εμπλουτισμό του προγράμματος με νέα γνωστικά αντικείμενα, στην ανάπτυξη των διεθνών επιστημονικών συνεργασιών του Τμήματος, στη διεθνή του ένταξη/προβολή, στην εισαγωγή των νέων τεχνολογιών.

Ο εντοπισμός των προβλημάτων είναι αυτονόητο ότι οδηγεί σε προτάσεις για άρση τους, που όμως εδώ διατυπώνονται «πειραματικά», χωρίς ακόμη να μπορεί κανείς να κάνει λόγο για πραγματικό σχέδιο δράσης. Το ίδιο ισχύει και για την ενίσχυση των θετικών σημείων.

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

- ❖ Στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει:
 - Επιμονή στην προσπάθεια για εφαρμογή νέων τεχνολογιών σε περισσότερα μαθήματα, εντατικότερη χρήση των ήδη υπάρχουσών υποδομών και περαιτέρω αξιοποίηση του προσωπικού.
 - Αξιοποίηση εκ μέρους διδασκόντων και διδασκομένων όλων των δυνατοτήτων που προσφέρει το e-class, πιθανώς μέσω της παρακολούθησης σεμιναρίων για τη χρήση του από τους διδάσκοντες.
 - Επιμονή στην προσπάθεια για εισαγωγή στο Πρόγραμμα Σπουδών νέων γνωστικών αντικείμενων από τα επιστημονικά πεδία της Ιστορίας και Αρχαιολογίας, αλλά και της Ανθρωπολογίας, των Κοινωνικών και Οικονομικών Επιστημών, των Νέων Τεχνολογιών κ.ά., που θα διευρύνουν τόσο τους ερευνητικούς όσο και τους επαγγελματικούς ορίζοντες των φοιτητών μας.
 - Διερεύνηση της δυνατότητας εισαγωγής τριώρων αντί των ισχυόντων τετραώρων μαθημάτων, με σύγχρονη αναδιάρθρωση του Προγράμματος Σπουδών.
 - Προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών και της διαδικασίας των εξετάσεων, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του Τμήματος. Ορισμός ειδικής Επιτροπής με τη συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, για τη μελέτη της παθογένειας του εξεταστικού συστήματος και τη διατύπωση προτάσεων θεραπείας (βλ. κεφ. 3.1.3, 3.2.5, 3.3.3. Εξεταστικό σύστημα)

- Βελτίωση και εντατικοποίηση των διεθνών ανταλλαγών (ERASMUS κλπ.) προς την κατεύθυνση της στενότερης παρακολούθησης των φοιτητών που μετέχουν σε αυτές, απλούστευσης της σχετικής γραφειοκρατίας, διευκόλυνσής τους σε πρακτικά ζητήματα, με παράλληλη ενεργοποίηση και στενότερη συνεργασία/εποπτεία των θεσμοθετημένων οργάνων. Εξέταση της δυνατότητας/χρησιμότητας εισαγωγής προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων και σε ξένη γλώσσα.
- Ο τρόπος και οι μέθοδοι της διδασκαλίας κρίνονται γενικά ικανοποιητικοί. Όμως η δυσκολία προσαρμογής των φοιτητών, ιδίως των πρωτοετών, στον τρόπο μελέτης και εξέτασης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, έχει οδηγήσει σε προβληματισμούς για τη θεραπεία του φαινομένου. Προτείνεται συζήτηση του θέματος στο πλαίσιο της βελτίωσης του προγράμματος και υποβολή προτάσεων αντιμετώπισης της γενικότερης υποβάθμισης των θεωρητικών σπουδών και της βαθμιαίας αποκοπής των θεωρητικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων από την έρευνα και της μετατροπής τους σε κέντρα επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Διεκδίκηση νέων θέσεων ΔΕΠ, ΕΤΕΠ, ΕΕΔΙΠ μέσα σε ορθολογικότερο πλαίσιο λειτουργίας των πανεπιστημιακών Τμημάτων.
- Η προσφορά του Τμήματος προς τους ΚΠΠ φορείς είναι ήδη σημαντική αν και είναι μονομερής. Προτείνεται ενίσχυση και ανάπτυξη αμοτεροβαρών σχέσεων, ώστε και το Τμήμα να απολαμβάνει τα οφέλη που θα μπορούσαν να του προσφέρουν οι πιο πάνω φορείς.
- Κρίνεται σκόπιμο να επιδιωχθεί παραπέρα ανάπτυξη ερευνητικών συνδέσεων και κοινών προγραμμάτων με απόλυτα συγγενείς επιστημονικούς φορείς όπως τα Ερευνητικά Κέντρα και η Αρχαιολογική Υπηρεσία (και τα επιμέρους τμήματά της, Εφορείες, Μουσεία κλπ.)
- Όπως φαίνεται από την ανάπτυξη που προηγήθηκε, το έργο που συντελείται στο Τμήμα είναι σημαντικό, παρά τη μόνιμη οικονομική στενότητα και τις εμμένουσες ελλείψεις. Δεν του έχει δοθεί όμως η ανάλογη προβολή στα ΜΜΕ, η οποία θα μπορούσε να λειτουργήσει θετικά σε πολλές παραμέτρους και θα έπρεπε να επιδιωχθεί.

10.2. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

- Ορθολογικότερη κατανομή των κονδυλίων των τακτικών πιστώσεων μεταξύ των Τμημάτων.
- Κατανομή των νέων θέσεων ΔΕΠ, ΠΔ 407/80, ΕΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, που θα λαμβάνει πραγματικά υπόψη τις ανάγκες και το πλήθος των φοιτητών του Τμήματος.
- Ορθολογικότερη κατανομή των χώρων του κτηρίου της Φιλοσοφικής, ανάλογα με τις ανάγκες και το πλήθος των φοιτητών του Τμήματος.
- Γενναία ενίσχυση της έρευνας του Τμήματος μέσω των κονδυλίων του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ), τα οποία θα έπρεπε να κατανέμονται αυστηρά βάσει της επιστημονικής προσφοράς και ποιότητας μεταξύ των Τμημάτων του Πανεπιστημίου.
- Αποτελεσματικότερη λειτουργία και **δραστηκή μείωση της γραφειοκρατίας** στις διαδικασίες χρηματοδότησης της έρευνας μέσω ΕΛΚΕ. Το ΔΣ του ΕΛΚΕ συνέστησε το 2005-06 ομάδα για διερεύνηση των προβλημάτων λειτουργίας του. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατετέθησαν αλλά οι αγκυλώσεις και δυσλειτουργίες εμμένουν.

- Επαρκής στελέχωση των κεντρικών υπηρεσιών του ΕΚΠΑ με σαφείς αρμοδιότητες/Σύσταση ειδικής και επαρκώς στελεχωμένης υπηρεσίας κατά Τμήμα προς υποστήριξη των ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- Δημιουργία ειδικής πανεπιστημιακής επιτροπής για τη μελέτη των αδυναμιών του συστήματος των εξετάσεων, του πλήθους των εξεταστικών περιόδων, του φαινομένου των «αιώνιων φοιτητών», και κατάθεση προτάσεων για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων.
- Θεσμοθέτηση Κεντρικής Υπηρεσίας για την παρακολούθηση της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων των διαφόρων Τμημάτων του Πανεπιστημίου, συναγωγής και επεξεργασίας των δεδομένων, ώστε να υπάρχει διαρκής παρέμβαση προς την Πολιτεία εις όφελος των πτυχιούχων μας, αλλά και συναγωγή αντίστοιχων συμπερασμάτων για τη δομή των σπουδών.
- Εντατικότερη εκμετάλλευση των κληροδοτημάτων προς την κατεύθυνση της βράβευσης της αριστείας και επαρκής ενημέρωση των φοιτητών μέσω κεντρικής υπηρεσίας ή άλλου φορέα στον οποίο θα μπορούν να απευθύνονται οι ενδιαφερόμενοι. Αναζήτηση χορηγιών για την προώθηση χρονιζόντων έργων (π.χ. Ενιαία Βιβλοθήκη Φιλοσοφικής).
- Βελτίωση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης. Παρά τις αρχικές αντιδράσεις μελών του ΔΕΠ και του συνόλου σχεδόν των φοιτητών, διαπιστώθηκαν στην πορεία πολλά θετικά στοιχεία της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης και κυριότατα το γεγονός ότι μέσω αυτής κωδικοποιούνται τα θετικά και αρνητικά σημεία της λειτουργίας του Τμήματος. Απαιτείται όμως η απλοποίηση των περίπλοκων απογραφικών δελτίων, που παρουσιάζουν απαράδεκτες επαναλήψεις και η υποστήριξη της όλης διαδικασίας από την ειδική κεντρική υπηρεσία του ΕΚΠΑ (ΜΟΔΠ).
- Παρά την τεράστια βελτίωση των συνθηκών εργασίας διδασκόντων και διδασκομένων που σήμανε η μεταφορά του Τμήματος στο νέο κτήριο της Φιλοσοφικής, σε σύγκριση με τις συνθήκες που επικρατούσαν παλιότερα στο κτήριο της Νομικής (Σόλωνος 57), παραμένει πιεστικό ζητούμενο η **δραστική αναβάθμιση** των επιδόσεων της τεχνικής υπηρεσίας, ώστε να υπάρξει αποτελεσματική συντήρηση των χώρων του κτηρίου (αιθουσών διδασκαλίας, γραφείων και μουσείου) και η **βελτίωση της καθαριότητας**. Η **φύλαξη** του χώρου, και ο φωτισμός, ιδιαίτερα κατά τις απογευματινές ώρες, πρέπει επίσης να βελτιωθούν ουσιαστικά. Μέτρα πρέπει τέλος να δρομολογηθούν για τη βελτίωση των μέσων μαζικής μεταφοράς προς και από την Πανεπιστημιόπολη.

10.3. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία.

- Η επίτευξη των στόχων του Τμήματος προσκρούει στις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, κυρίως όμως στην **υποχρηματοδότηση των Πανεπιστημίων**, που έχει ως συνέπεια τις ελλείψεις σε διδακτικό, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, την αδυναμία συντήρησης και ανανέωσης του κτιριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού που αγοράσθηκε κυρίως με Ευρωπαϊκά προγράμματα, ελλείψεις και προβλήματα σε χώρους κά.
- Από την ενδελεχή πραγμάτευση στο σχετικό με την έρευνα Κεφάλαιο 5, έγινε φανερή η αγωνιώδης προσπάθεια των περισσότερων μελών ΔΕΠ του Τμήματος να διατηρήσουν το υψηλό επιστημονικό/ερευνητικό τους προφίλ και τη διεθνή αναγνωρισιμότητα των ιδίων και του Τμήματος, παρά την απελπιστικά χαμηλή χρηματοδότηση της έρευνας. Η Πολιτεία πρέπει επί

τέλους να κατανοήσει τη σημασία του ερευνητικού έργου για το μέλλον της χώρας και να προχωρήσει σε **γενναία χρηματοδότησή** του.

- Η προσπάθεια του Τμήματος να αποδίδει στην κοινωνία νέους επιστήμονες υψηλού μορφωτικού επιπέδου και με άρτιο επαγγελματικό οπλισμό δυσχεραίνεται και ενίοτε ματαιώνεται από το **πλήθος και το απαράδεκτα χαμηλό επίπεδο των εισαγομένων εκτός συστήματος Πανελληνίων Εξετάσεων**, με μετεγγραφές, ως ειδικές κατηγορίες κλπ. (βλ. κεφάλαιο 4.2.6.).
- Είναι ευθύνη της Πολιτείας να πείσει τους νέους και τους γονείς τους ότι η πανεπιστημιακή παιδεία απαιτεί μόχθο, προσήλωση σε στόχους και ιδιαίτερες δεξιότητες, και ότι δεν αποτελεί τη μοναδική διέξοδο για επαγγελματική αποκατάσταση. Τούτο σημαίνει ότι **επιβάλλεται η αλλαγή του συστήματος εισαγωγής** στα Πανεπιστήμια, με παράλληλη αναβάθμιση του επιπέδου των Γυμνασιακών/Λυκειακών σπουδών, καθώς και συστηματική προβολή των πολλών άλλων επαγγελματικών επιλογών που έχουν οι νέοι, πέραν της εισαγωγής τους σε Πανεπιστημιακή Σχολή.
- Η θεσμοθέτηση υποτροφιών/δανείων παράλληλα με έγκαιρη και υπεύθυνη ενημέρωση των ενδιαφερομένων, σε συδυασμό με αναδιοργάνωση των προγραμμάτων του ΙΚΥ.
- Η διαρκής συρρίκνωση των δυνατοτήτων επαγγελματικής απασχόλησης των πτυχιούχων μας, ιστορικών και αρχαιολόγων, δεν συντελεί στην προσέλκυση υψηλού επιπέδου φοιτητών. Θα πρέπει, επομένως, να ληφθούν σοβαρά υπόψη τα διαβήματα και οι προτάσεις που έχουν κατά καιρούς γίνει από το Τμήμα προς τα όργανα της Πολιτείας, ώστε να κατοχυρωθούν και να διευρυνθούν τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων μας στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σε ερευνητικά κέντρα, στη Δημόσια Διοίκηση.
- Αύξηση των θέσεων των καθηγητών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Εξασφάλιση του αδιабλήτου των διαγωνισμών για την κατάληψη θέσεων στην Αρχαιολογική Υπηρεσία και ευρύτερα στο Δημόσιο. Διενέργεια των σχετικών διαγωνισμών σε **τακτά περιοδικά διαστήματα**, ώστε να είναι δυνατός ο προγραμματισμός εκ μέρους και των πτυχιούχων του Τμήματός μας.
- Η **μισθολογική αναβάθμιση** των αρχαιολόγων και των καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης, που διδάσκουν τα μαθήματα του γνωστικού μας αντικείμενου, θα δημιουργήσει καλλίτερες επαγγελματικές προοπτικές για τους πτυχιούχους του Τμήματος και θα οδηγήσει αυτόματα στην αναβάθμιση του επιπέδου των υποψηφίων που επιδιώκουν την εισαγωγή στο Τμήμα μας, με αντίστοιχη άνοδο της στάθμης των σπουδών.
- Ανάκληση-αναθεώρηση ορισμένων διατάξεων του ισχύοντος νόμου-πλαισίου ο οποίος εμφανίζει πολλές δυσλειτουργίες (βλ. π.χ. τα προβλήματα μετακινήσεων των μετεχόντων στα εκλεκτορικά σώματα, τις λίστες συγγραμμάτων, κ.ά.). Για όλα αυτά τα ζητήματα το Τμήμα είναι έτοιμο να καταθέσει βελτιωτικές προτάσεις.
- **Μείωση της γραφειοκρατίας** τόσο για την προκήρυξη νέων θέσεων ΔΕΠ όσο και για το διορισμό των εκάστοτε εκλεγέντων.
- Μείωση της γραφειοκρατίας κατά τη διαδικασία αξιολόγησης προτάσεων ερευνητικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

- Εξασφάλιση της στοιχειώδους ηρεμίας και αισθήματος ασφαλείας στους πανεπιστημιακούς χώρους που αποτελούν προϋποθέσεις για την επιτυχή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Συνεχής και συστηματική συμμετοχή και ενημέρωση των Πανεπιστημίων στα σχέδια μεταβολών της Πολιτείας στην Ανώτατη Παιδεία και συνεπής αξιοποίηση ενός αντίστοιχου ουσιαστικού διαλόγου.
- Χάραξη και τήρηση ρεαλιστικών και λειτουργικών χρονοδιαγραμμάτων κατά την εφαρμογή οποιασδήποτε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας ή προσαρμογής σε ευρωπαϊκά δεδομένα.

11. Πίνακες

Οι πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.

Πίνακας 11-1 Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Καθηγητές	Σύνολο	23	22	22	25	22
	Από εξέλιξη*	2	1	0	5	0
	Νέες προσλήψεις*	0	0	0	0	2
	Συνταξιοδοτήσεις*	2	1	3	2	0
	Παραιτήσεις*	0	0	0	0	0
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	7	8	8	6	10
	Από εξέλιξη*	1	1	1	1	0
	Νέες προσλήψεις*	0	0	1	0	0
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	0	0	0	0
	Παραιτήσεις*	0	0	0	0	0
Επίκουροι Καθηγητές	Σύνολο	11	9	10	11	12
	Από εξέλιξη*	4	1	1	1	3
	Νέες προσλήψεις*	2	0	0	0	0
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	1	1	1	0
	Παραιτήσεις*	1	0	0	0	0
Λέκτορες/Καθηγητές Εφαρμογών	Σύνολο	11	12	13	14	11
	Νέες προσλήψεις*	3	1	1	3	2
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	0	0	0	1
	Παραιτήσεις*	1	1	1	0	0
Σύνολο Μελών ΔΕΠ		52	51	53	56	55
Μέλη ΕΕΔΙΠ/ΕΔΠ	Σύνολο	6	6	6	6	9
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο	2	2	2	2	0
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο	6	6	6	6	4
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	16	16	17	17	17

* Αναφέρεται στο τελευταίο έτος

** Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις)

Πίνακας 11-2.1 Εξέλιξη των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Προπτυχιακοί	3.787	3.702	3.622	3.560	3.597
Μεταπτυχιακοί	539	500	479	469	452
Διδακτορικοί	350	331	318	303	283

Πίνακας 11-2.2 Εξέλιξη των εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005
Εξετάσεις	221	244	244	285	284
Εισαγωγικές εξετάσεις	213	242	243	278	276
Κατατακτήριες εξετάσεις	8	2	1	7	8
Μετεγγραφές	143	127	105	76	62
Πολύτεκνοι	44	49	55	13	47
Τρίτεκνοι	80	63	36	21	-
Υγείας	3	8	2	2	-
Άλλες κατηγορίες Μετεγγραφών (Ορφανοί –Υγείας Γονέων-Οικονομικοί λόγοι κ.α)	16	7	12	36	15
Άλλοι τρόποι εισαγωγής	21	33	24	35	38
Αθλητές	1	2	-	1	2
3% Ειδικές Ανάγκες	6	7	3	8	4
Αλλοδαποί - Αλλογενείς	1	6	3	1	6
Ομογενείς	2	4	4	7	11
Κύπριοι	11	14	14	18	15
Αποφοιτήρια	5	14	14	12	21
Σύνολο	385	404	372	396	384

Πίνακας 11-3. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ)

Τίτλος ΜΠΣ: «Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης»		2009-2008	2008-2007	2007-2006	2006-2005	2005-2004
Αιτήσεις (α+β)		122	117	119	158	134
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	92	91	95	93	102
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	30	26	24	65	32
Προσφερόμενες θέσεις		60	60	60	52	49
Εγγραφέντες		46	45	60	52	49
Απόφοιτοι		30	14	24	35	28

Τίτλος ΜΠΣ: «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική»		2008-2009
Αιτήσεις (α+β)		23
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	12
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	11
Προσφερόμενες θέσεις		20
Εγγραφέντες		17
Απόφοιτοι		

Πίνακας 11-4. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

Τίτλος ΜΠΣ:		«Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης»				
		2009-2008	2008-2007	2007-2006	2006-2005	2005-2004
Αιτήσεις (α+β)		40	32	39	51	50
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	28	18	30	42	42
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	12	14	9	9	8
Προσφερόμενες θέσεις		-----	-----	-----	-----	-----
Εγγραφέντες		38	32	34	46	45
Απόφοιτοι ¹		19	15	14	14	12
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων		3+2	3+2	3+2	3+2	3+2

¹ Απόφοιτοι: Αριθμός Διδακτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

Πίνακας 11-5.1 Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
II 03 Εισαγωγή στην Ιστορία (Χ)	Όχι	35	Μ. Ευθυμίου, αναπλ. καθηγ.	Υ	Ναι	✓
II 10 Αρχαία Ιστορία Ι (Χ)	Όχι	35	Ν. Μπιργάλιας, λέκτ.	Υ	Όχι	✓
II 11 Αρχαία Ιστορία ΙΙ (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH101/ και ARCH122	46	Κ. Μπουραζέλης, καθηγ. (Π. Συννεφοπούλου-Ανδρουτσοπούλου, ΕΔΠ – Π. Ράπτου, ΕΔΠ)	Υ		✓
II 12 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH101/ και ARCH102	46	Μ. Ντούρου-Ηλιοπούλου, αναπλ. καθηγ. Ν. Γιαντσή, επίκ. καθηγ.	Υ	Ναι	✓
II 13 Βυζαντινή Ιστορία Α' (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH103 http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH154	36	Ειρ. Χρήστου, επίκ. καθηγ. Αικ. Νικολάου, επίκ. καθηγ.	Υ	Ναι Ναι	✓
II 14 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Α' (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH120	47	Κ. Ράπτης, επίκ. καθηγ.	Υ	Ναι	✓
II 17 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α' (Χ)	Όχι	37	Ό. Κατσαρδή-Hering, καθηγ. Μ. Ευθυμίου, αναπλ. καθηγ.	Υ	Όχι Ναι	✓
II 18 Νεότερη Ελληνική Ιστορία Α' (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH101/ και ARCH116	47	Αικ. Γαρδίκια, επίκ. καθηγ.	Υ	Ναι	✓
II 19 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Β' (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH100	38	Κ. Γαγανάκης, επίκ. καθηγ.	Υ	Όχι	✓
II 25 Αρχαία Ιστορία ΙΙΙ (Χ)		37	Π. Αθανασιάδη, καθηγ.	Υ		✓
II 26 Βυζαντινή Ιστορία Β' (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH188	47-48	Α. Κόλια-Δερμιτζάκη, αναπλ. καθηγ. Β. Κουταβά-Δεληβοριά, καθηγ.	Υ	Ναι	✓

¹ Με (Χ) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
II 29 Μεθοδολογικά προβλήματα της Ιστορίας (X)	Όχι	37	Α. Λιάκος, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
II 30 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β' (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH172	48	Α. Παπαδιά-Λάλα, καθηγ.	Υ	Ναι	✓
II 31 Νεότερη Ελληνική Ιστορία Β' (X)	Όχι	38	Α. Λιάκος, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΒΦΒ 25 Βυζαντινά Κείμενα (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH155	36-37	Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, επίκ. καθηγ.	Υ	Όχι	✓
II 84 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου Ι (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH114	45	Ευ. Χατζηβασιλείου, επίκ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓
II 85 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου ΙΙ (Ε)	Όχι	52-53	Ευ. Χατζηβασιλείου, επίκ. καθηγ.	Ε	Ναι	✓
II 89 Αρχαία Ιστορία: Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Επιγραφική (Ε)		48-49, 66	Σ. Ανεζίρη, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
II 111 Οθωμανική Ιστορία ΙΙ (19 ^{ος} αι. – 1923) (Ε)		51	Π. Κονόρτας, αναπλ. καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 32 Βυζαντινή Ιστορία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH110	49-50	Αικ. Νικολάου, επίκ. καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 37 Νεότερη Ελληνική Ιστορία (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH112	42	Αικ. Γαρδίκια, επίκ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 38 Αρχαία Ιστορία (X)	Όχι	39	Σ. Ανεζίρη, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 41 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως (X)		40	Ν. Γιαντσή, επίκ. καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 45 Αρχαία Ιστορία (X)	Όχι	39-40	Κ. Μπουραζέλης, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 48 Αρχαία Ιστορία Ι (Ε)		49	Π. Αθανασιάδη, καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 51 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως (X)	Όχι	40-41	Μ. Ντούρου-Ηλιοπούλου, αναπλ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 52 Βυζαντινή Ιστορία Ι (X)	Όχι	41	Α. Κόλια-Δερμιτζάκη, αναπλ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓

¹ Με (X) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ις σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ισότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
ΣΙ 53 Βυζαντινή Ιστορία ΙΙ (Χ)		41	Β. Κουταβά-Δεληβοριά, καθηγ. (Μ. Πηγάκη) διδάχτηκε στο Εαρινό εξάμηνο	Ε		
ΣΙ 57 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Ι (Χ)	Όχι	42	Α. Παπαδιά-Λάλα, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 63 Ιστορία Νέου Ελληνισμού ΙΙΙ (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH180	51-52	Ό. Χατσιαρδή-Ηering, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 65 Ιστορία Νεώτερου Ελληνισμού Ι (Ε)		53	Χ. Φλάισερ, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 66 Βυζαντινή Ιστορία ΙΙΙ (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH101/και ARCH156	50	Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, επίκ. καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 80 Βυζαντινή Ιστορία: Βοηθητικές επιστήμες Ι (Ε)		50-51	Κ. Μέντζου-Μεϊμάρη, καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 89 Βυζαντινή Ιστορία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH174	51	Ειρ. Χρήστου, επίκ. καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΙ 93 Ιστορία Νεώτερου Ελληνισμού (Χ)	Όχι	44	Χ. Φλάισερ, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 98 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι (Ε)		53	Δ. Παντελοδήμος, καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 119 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH134	45	Κ. Ράπτης, επίκ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 122 Ιστορία Νέου Ελληνισμού (Χ)	Όχι	42-43	Αικ. Κωνσταντινίδου, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 127 Αρχαία Ιστορία Ι (Ε)		49	Ν. Μπιργάλιας, λέκτ.	Ε		✓
ΣΙ 128 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι (Ε)	Όχι	52	Α. Λιάκος, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΙ 129 Ιστορία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας Ι (Χ)		44	Π. Κονόρτας, αναπλ. καθηγ.	Ε		✓
ΣΙ 130 Ιστορία Νέου Ελληνισμού (Χ)	Όχι	43-44	Β. Σειρηνίδου, λέκτ.	Ε	Όχι	✓

¹ Με (Χ) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ις σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
ΙΑ 02 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH166 και 167	55	Α. Παπαδημητρίου-Γραμμένου, λέκτ. Αφρ. Χασιακού-Αργυράκη, λέκτ. Γ. Παπαδάτος, λέκτ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 10 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH146 και 173	61	Ε. Μαντζουράνη, καθηγ. Ε. Πλάτων, επίκ. καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 11 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH181 και 195	55	Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά, καθηγ. Α. Λαιμού, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 12 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	61-62	Ε. Πέππα-Παπαϊωάννου, καθηγ. Π. Γεωργίου-Γκέκα, λέκτ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 13 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Όχι	55-56	Ν. Γκιολές, καθηγ. Χ. Κωνσταντινίδη, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 14 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH169	62	Σ. Καλοπίση-Βέρτη, καθηγ.	Υ	Ναι	✓
ΙΑ 15 Ιστορία της Τέχνης (Χ)	Όχι	56	Ε. Μαυρομιχάλη, λέκτ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 16 Ιστορία της Τέχνης (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH190	62	Ε. Μαυρομιχάλη, λέκτ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 25 Τοπογραφία-Ανασκαφική (Ε)	Όχι	62-63	Ν. Γκιολές, καθηγ. Λ. Παλαιοκρασσά, καθηγ. Π. Βαλαβάνης, καθηγ. Ε. Πέππα-Παπαϊωάννου, καθηγ.	Υ	Όχι	✓

¹ Με (Χ) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
ΙΑ 26 Προϊστορική Αρχαιολογία (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH150 και 164	56-57	Ι. Καραλή-Γιαννακοπούλου, καθηγ. Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη, επίκ. καθηγ.	Υ		✓
ΙΑ 27 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH187	63	Π. Κούρου, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 28 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH141	63	Π. Πετρίδης, επίκ. καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 29 Ιστορία της Τέχνης (Ε)	Όχι	63-64	Δ. Παυλόπουλος, λέκτ.	Υ		✓
ΙΑ 30 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH191	62	Π. Πολυχρονάκου-Σγουρίτσα, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 31 Κλασική Αρχαιολογία (X)	Όχι	57	Γ. Κοκορού-Αλευρά, καθηγ. Ό. Παλαγγιά, καθηγ.	Υ	Όχι	✓
ΙΑ 32 Βυζαντινή Αρχαιολογία (X)	Όχι	57-58	Μ. Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου, αναπλ. καθηγ. Β. Κέπετζη, επίκ. καθηγ.	Υ	Ναι	✓
ΙΑ 72 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH170	64-65	Γ. Παπαδάτος, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
ΙΑ 73 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	65	Α. Παπαδημητρίου-Γραμμένου, λέκτ.	Ε		✓
ΙΑ 97 Ιστορία της Τέχνης (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH128	60	Δ. Παυλόπουλος, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
ΙΑ 122 Ιστορία της Τέχνης (X)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH158	60	Δ. Παυλόπουλος, λέκτ.	Ε	Όχι	✓
ΣΑ Α2 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH185	65-66	Α. Λαιμού, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΑ 10 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH178	64	Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη, επίκ. καθηγ.	Ε		✓
ΣΑ 22 Προϊστορική Αρχαιολογία (X)	Όχι	58-59	Ε. Πλάτων, επίκ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓

¹ Με (X) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

ΜΑΘΗΜΑ ¹	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ²	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλεγόμενο (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι) ³	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
ΣΑ 23 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	66	Γ. Κοκορού-Αλευρά, καθηγ.	Ε		✓
ΣΑ 24 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Όχι	59	Λ. Παλαιοκρασσά, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΑ 25 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	67	Μ. Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου, καθηγ.	Ε		✓
ΣΑ 45 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Όχι	60	Σ. Καλοπίση-Βέρτη, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΑ 50 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH162	60	Π. Πετρίδης, επίκ. καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΑ 62 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH165	59	Ν. Κούρου, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΑ 63 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Όχι	59	Ε. Σερμπέτη, καθηγ.	Ε	Όχι	✓
ΣΑ 70: Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH147	65	Α. Χασιακού-Αργυράκη, λέκτ.	Ε		✓
ΣΑ 74 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH132	58	Ε. Μαντζουράνη, καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΑ 77 Περιβαλλοντική Αρχαιολογία (Χ)	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH151	59	Ι. Καραλή-Γιαννακοπούλου, καθηγ.	Ε		✓
ΣΑ 90 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	66-67	Β. Κέπετζη, επίκ. καθηγ.	Ε	Ναι	✓
ΣΑ 118 Ιστορία της Τέχνης (Ε)	Όχι	67	Δ. Παυλόπουλος, λέκτ.	Ε		✓
ΣΑ 120 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Όχι	67	Χ. Κωνσταντινίδη, καθηγ.	Ε		✓

¹ Με (Χ) και (Ε) σημειώνονται τα μαθήματα, ανάλογα με το αν προσφέρονται στο χειμερινό ή στο εαρινό εξάμηνο.

² Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

³ Στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης περιγράφονται τα κριτήρια και οι τρόποι αξιολόγησης της διδασκαλίας.

Πίνακας 11-5.2. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ									
II 03 Εισαγωγή στην Ιστορία (Χ)	Ναι	52			Κο	694	425 (61%)	Ναι – Π-Ε	266 (63%)
II 10 Αρχαία Ιστορία Ι (Χ)	Ναι	52			Κο	920	871 (95%)	Ναι – Π-Ε	266 (48%)
II 11 Αρχαία Ιστορία ΙΙ (Ε)		52			Κο	1.182	692 (59%)		165 (24%)
II 12 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως (Ε)	Ναι	52			Κο	801	678 (85%)	Ναι – Π-Ε	343 (51%)
II 13 Βυζαντινή Ιστορία Α' (Χ)	Ναι	52			Κο	924	693 (75%)	Ναι – Π-Ε	288 (42%)
II 14 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Α' (Ε)	Ναι	52			Κο	819	604 (74%)	Ναι	275 (46%)
II 17 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Α' (Χ)	Ναι	52			Κο	1064	671 (63%)	Ναι – Π-Ε	284 (42%)
II 18 Νεότερη Ελληνική Ιστορία Α' (Ε)	Ναι	52			Κο	553	336 (61%)	Όχι	142 (42%)
II 19 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Β' (Χ)	Ναι	52			Ε	354	354 (100%)	Ναι – Π-Ε	179 –51%
II 25 Αρχαία Ιστορία ΙΙΙ (Χ)	Ναι	52			Ε	772	653 (85%)		230 (35%)
II 26 Βυζαντινή Ιστορία Β' (Ε)	Ναι	52			Ε	651	454 (71%)	Ναι – Π-Ε	196 (43%)
II 29 Μεθοδολογικά προβλήματα της Ιστορίας (Χ)	Ναι	52			Κο	504	298 (59%)	Ναι – Π-Ε	215 (72%)

¹ Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ									
ΙΙ 30 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Β' (Ε)	Ναι	52			Ε	412	232 (56%)	Ναι – Π-Ε	162 (70%)
ΙΙ 31 Νεότερη Ελληνική Ιστορία Β' (Χ)	Ναι	52			Ε	411	253 (62%)	Όχι	172 (68%)
ΙΙ 84 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου Ι (Χ)	Όχι	52			Ε	349	261 (75%)	Ναι	224 (86%)
ΙΙ 85 Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου ΙΙ (Ε)	Ναι	52			Ε	459	296 (64%)	Ναι	193 (65%)
ΙΙ 89 Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Επιγραφική (Ε)	Ναι	52			Ε	110	15 (14%)	Ναι	12 (80%)
ΙΙ 111 Οθωμανική Ιστορία ΙΙ (19 ^{ος} αι. – 1923) (Ε)		52			Ε	154	24 (16%)		12 (50%)
ΒΦ 25 Βυζαντινά Κείμενα (Χ)	Ναι	52			Κο	677	375 (55%)	Ναι – Π-Ε	78 (21%)
ΣΙ 32 Βυζαντινή Ιστορία (Ε)	Ναι	52			Ε	25	12 (48%)	Ναι – Π-Ε	11 (92%)
ΣΙ 37 Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού (Χ)	Ναι	52			Ε	26	15 (58%)	Όχι	15 (100%)
ΣΙ 38 Αρχαία Ιστορία (Χ)	Ναι	52			Ε	7	5 (71%)	Ναι – Π-Ε	5 (100%)
ΣΙ 41 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως	Ναι	52			Ε	14	5 (36%)	Ναι – Π-Ε	5 (100%)

¹Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ									
ΣΙ 45 Αρχαία Ιστορία (Χ)	Ναι	52			Ε	9	5 (56%)	Ναι – Π-Ε	5 (100%)
ΣΙ 48 Αρχαία Ιστορία (Ε)	Ναι	52			Ε	11	2 (18%)		2 (100%)
ΣΙ 51 Μεσαιωνική Ιστορία της Δύσεως (Χ)	Ναι	52			Ε	37	23 (62%)	Ναι	23 (100%)
ΣΙ 52 Βυζαντινή Ιστορία Ι (Χ)	Ναι	52			Ε	29	20 (69%)	Ναι – Π-Ε	20 (100%)
ΣΙ 53 Βυζαντινή Ιστορία ΙΙ (Χ)		52			Ε	32	13 (41%)		13 (100%)
ΣΙ 57 Ιστορία Νέου Ελληνισμού Ι (Χ)	Ναι	52			Ε	34	23 (68%)	Ναι – Π-Ε	23 (100%)
ΣΙ 63 Ιστορία Νέου Ελληνισμού ΙΙΙ (Ε)	Ναι	52			Ε	26	21 (81%)	Ναι – Π-Ε	19 (90%)
ΣΙ 65 Ιστορία Νεώτερου Ελληνισμού (Χ)	Ναι	52			Ε	49	30 (61%)	Όχι	27 (90%)
ΣΙ 66 Βυζαντινή Ιστορία ΙΙΙ (Ε)		52			Ε	19	23 (16%)		3 (100%)
ΣΙ 80 Βυζαντινή Ιστορία: Βοηθητικές επιστήμες Ι (Ε)		52			Ε	8	6 (75%)		6 (100%)
ΣΙ 89 Βυζαντινή Ιστορία (Ε)	Ναι	52			Ε	24	18 (75%)	Ναι – Π-Ε	18 (100%)
ΣΙ 93 Ιστορία Νεώτερου Ελληνισμού (Χ)		52			Ε	21	2 (10%)		2 (100%)
ΣΙ 98 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι (Ε)		52			Ε	47	33 (70%)		33 (100%)

¹Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ									
ΣΙ 119 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία (Χ)	Ναι	52			Ε	49	20 (41%)	Ναι – Π-Ε	19 (95%)
ΣΙ 122 Ιστορία Νέου Ελληνισμού (Χ)	Ναι	52			Ε	27	16 (59%)	Ναι	15 (94%)
ΣΙ 127 Αρχαία Ιστορία Ι (Ε)		52			Ε	25	20 (80%)		20 (100%)
ΣΙ 128 Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι (Ε)		52			Ε	20	11 (55%)		11 (100%)
ΣΙ 129 Ιστορία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας Ι (Χ)		52			Ε	31	12 (39%)		12 (100%)
ΣΙ 130 Ιστορία Νέου Ελληνισμού (Χ)	Ναι	52			Ε	20	8 (40%)	Ναι – Π-Ε	8 (100%)
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ									
ΙΑ 02 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Κο	667	554 (83%)	Ναι – Π-Ε	310 (56%)
ΙΑ 10 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)		52			Κο	905	782 (86%)		400 (51%)
ΙΑ 11 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Κο	953	756 (79%)	Ναι – Π-Ε	296 (39%)
ΙΑ 12 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)		52			Κο	866	591 (68%)		217 (37%)
ΙΑ 13 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Κο	1288	545 (42%)	Ναι – Π-Ε	351 (64%)

¹ Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ									
ΙΑ 14 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Κο	1304	899 (69%)	Ναι – Π-Ε	446 (50%)
ΙΑ 15 Ιστορία της Τέχνης (Χ)	Ναι	52			Κο	653	303 (46%)	Ναι – Π-Ε	263 (87%)
ΙΑ 16 Ιστορία της Τέχνης (Ε)	Ναι	52			Κο	802	412 (51%)	Ναι – Π-Ε	345 (84%)
ΙΑ 25 Τοπογραφία-Ανασκαφική (Ε)	Ναι	52			Ε	317	165 (52%)	Ναι – Π-Ε	85 (52%)
ΙΑ 26 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)		52			Ε	243	141 (58%)		103 (73%)
ΙΑ 27 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Ε	216	91 (42%)	Ναι – Π-Ε	64 (70%)
ΙΑ 28 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Ε	221	112 (51%)	Ναι – Π-Ε	68 (61%)
ΙΑ 29 Ιστορία της Τέχνης (Ε)		52			Ε	221	95 (43%)		82 (86%)
ΙΑ 30 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Ε	187	89 (48%)	Ναι – Π-Ε	70 (79%)
ΙΑ 31 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	271	104 (38%)	Ναι – Π-Ε	88 (85%)
ΙΑ 32 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	310	157 (51%)	Ναι – Π-Ε	68 (43%)
ΙΑ 72 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Ε	83	15 (18%)	Ναι – Π-Ε	15 (100%)

¹ Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ									
ΙΑ 73 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	57	16 (28%)	Ναι – Π-Ε	14 (88%)
ΙΑ 97 Ιστορία της Τέχνης (Χ)	Ναι	52			Ε	61	3 (5%)	Ναι – Π-Ε	3 (100%)
ΙΑ 122 Ιστορία της Τέχνης (Χ)		52			Ε	128	48 (38%)		46 (96%)
ΣΑΑ2 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	15	9 (60%)		8 (89%)
ΣΑ 10 Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	24	9 (38%)		9 (100%)
ΣΑ 22 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	21	6 (29%)	Ναι – Π-Ε	6 (100%)
ΣΑ 23 Κλασική Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	17	15 (88%)		15 (100%)
ΣΑ 24 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	35	13 (37%)	Ναι – Π-Ε	11 (85%)
ΣΑ 25 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	Δεν υπάρχουν στοιχεία	Δεν υπάρχουν στοιχεία		Δεν υπάρχουν στοιχεία
ΣΑ 45 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	2	1 (50%)	Ναι – Π-Ε	1 (50%)
ΣΑ 50 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	16	10 (63%)	Ναι – Π-Ε	10 (100%)
ΣΑ 62 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	29	16 (55%)	Ναι – Π-Ε	16 (100%)

¹ Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου (Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι/Ναι με Προβλήματα – Ελλείψεις (Ναι – Π-Ε) ¹	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ									
ΣΑ 63 Κλασική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	32	15 (47%)	Ναι – Π-Ε	15 (100%)
ΣΑ 70: Προϊστορική Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	75	13 (17%)		13 (100%)
ΣΑ 74 Προϊστορική Αρχαιολογία (Χ)	Ναι	52			Ε	14	6 (43%)	Ναι – Π-Ε	6 (100%)
ΣΑ 77 Περιβαλλοντική Αρχαιολογία (Χ)		52			Ε	34	12 (35%)		12 (100%)
ΣΑ 90 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)	Ναι	52			Ε	2	0 (0%)	Ναι – Π-Ε	0 (0%)
ΣΑ 118 Ιστορία της Τέχνης (Ε)		52			Ε	46	16 (35%)		16 (100%)
ΣΑ 120 Βυζαντινή Αρχαιολογία (Ε)		52			Ε	17	5 (29%)		5 (100%)

¹ Τα προβλήματα περιγράφονται αναλυτικά στις αντίστοιχες ενότητες της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης

Πίνακας 11-6.1 Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Συνόλου αποφοίτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2004-2005 (αποφοίτησαν 433)	2 0,46%	169 39,03%	249 57,50%	13 3%	7
2005-2006 (αποφοίτησαν 310)	1 0,32%	164 52,90%	132 42,58%	13 4,19%	7,25
2006-2007 (αποφοίτησαν 252)	3 1,19%	135 53,57%	105 41,66%	9 3,57%	7
2007-2008 (αποφοίτησαν 324)	6 1,85%	183 56,48%	125 38,58%	10 3,08%	7,09
2008-2009					
Σύνολο (αποφοίτησαν 1.319)	12 0,91%	651 49,35%	611 46,32%	45 3,42%	7,05

Πίνακας 11-6.2 Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Έτος εισαγωγής	Διάρκεια σπουδών (χρόνια)								Δεν έχουν αποφοιτήσει	Σύνολο
	Κ	Κ+1	Κ+2	Κ+3	Κ+4	Κ+5	Κ+6			
2000-2001 Σύνολο φοιτητών 521	157 (30%)	108 (21%)	43 (8%)	37 (7%)	14 (3%)			162 (31%)	359 (68,90%)	
2001-2002 Σύνολο φοιτητών 489	129 (26%)	92 (19%)	74 (15%)	14 (3%)				180 (37%)	309 (63,19%)	
2002-2003 Σύνολο φοιτητών 488	93 (19%)	101 (20%)	48 (10%)					246 (50%)	242 (49.59%)	
2003-2004 Σύνολο φοιτητών 415	57 (14%)	63 (15%)						295 (71%)	120 (28.91%)	
2004-2005 Σύνολο φοιτητών 384	56 (15%)							328 (85%)	56 (14.58%)	
2005-2006										
2006-2007										
2007-2008										
2008-2009										

Πίνακας 11-7.1 Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Τίτλος ΜΠΣ: «Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης»						
ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
0801 Προϊστορικό Αιγαίο: Το θαλάσσιο περιβάλλον	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH153/	28	Καθ. Λ. Καραλή – Γ. Φερεντίνος	Ε		✓
0802 Ιστορία της προϊστορικής έρευνας σε Ευρώπη και Ελλάδα το 19 ^ο και 20 ^ο αιώνα: Παλαιολιθική και Νεολιθική Εποχή	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH179/	33	Επ. Καθ. Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη	Ε		✓
0803 Η αρχιτεκτονική στην εικονογραφία προϊστορικής Κρήτης και Κύπρου, Ύστερη Χαλκοκρατία	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH133/	31	Καθ. Ε. Μαντζουράνη	Ε	Ναι	✓
0804 Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH171/	35	Λέκτ. Γ. Παπαδάτος	Ε	Ναι	✓
0805 Προκλασικά ιερά των Κυκλάδων και της Κρήτης	Όχι	49	Καθ. Ν. Κούρου	Ε	Ναι	✓
0806 Αναζητώντας τη χρήση αιγιματικών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού	Όχι	41	Επ. Καθ. Λ. Πλάτων	Ε		✓
0807 Η τέχνη και αρχιτεκτονική του Πελοποννησιακού πολέμου	Όχι	50	Καθ. Ό. Παλαγγιά	Ε	Όχι	✓
0808 Ο πόλεμος στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού	Όχι	45	Καθ. Ν. Σγουρίτσα	Ε	Ναι	✓
0809 Βυζαντινή Μικροτεχνία: πρώτες ύλες και τεχνικές	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH163/	68	Επ. Καθ. Πλ. Πετρίδης	Ε	Όχι	✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
0810 Η Ανδρική Μορφή στην Ολόγλυφη Μνημειακή Ελληνική Γλυπτική. Τυπολογία – Τεχνοτροπικά Γνωρίσματα-Λειτουργία-Ερμηνεία	Όχι	51	Καθ. Γ. Κοκκορού-Αλευρά	Ε		✓
0811 Διεπιστημονικό Σεμινάριο «Νίκος Οικονομίδης». Το Βυζάντιο τον 11 ^ο αιώνα: Εποχή κοινωνικών αλλαγών, εδαφικών ανακατατάξεων και άνθησης του πνευματικού βίου και της τέχνης	Όχι	64	Αν. Καθ. Α. Κόλια- Καθ. Σ. Καλοπίση	Ε	Ναι	✓
0812 Ιερά και αναθήματα	Όχι	54	Καθ. Λ. Παλαιοκρασσά	Ε	Ναι	✓
0813 Εικαστικές παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο της Αθήνας, 1974-2004: Η τέχνη στο δημόσιο χώρο και η σχέση της με την εικόνα και την εξέλιξη της σύγχρονης μητρόπολης	Όχι	81	Χ. Κανελλοπούλου	Ε		✓
0814 Θέματα Τοπογραφίας και Αρχιτεκτονικής της Αττικής κατά την Κλασική και Ελληνιστική Εποχή	Όχι	55	Αν. Καθ. Ε. Πέππα – Τ. Τανούλας	Ε		✓
0815 Η Γλυπτική του Νεοκλασικισμού	Όχι	83	Δ. Μαρκάτου	Ε		✓
0816 Κυκλάδες και Ανατολική Ελλάδα: Θέματα κεραμικής και εικονογραφίας	Όχι	58	Καθ. Ε. Μπουρνιά – Καθ. Α. Λαιμού	Ε		✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ						
0817 Η ζωγραφική του Nicolas Poussin και οι ιδέες του περί ζωγραφικής. Οι απαρχές της θεωρίας της ζωγραφικής στη Γαλλία	Όχι	85	Λέκτ. Ε. Μαυρομιχάλη	Ε		✓
0818 Καλλιτεχνική δημιουργία στη μεσοβυζαντινή περίοδο: Κέντρο και περιφέρεια	Όχι	70	Καθ. Ν. Γκιολές – Επ. Καθ. Β. Κέπετζη	Ε		✓
0819 Ευρωπαϊκή και ελληνική χαρακτηριστική: 18 ^{ος} -19 ^{ος} αι.	Όχι	86	Λέκτ. Δ. Παυλόπουλος	Ε		✓
0820 Κέντρα λατρείας στην Κωνσταντινούπολη και οι εικόνες τους	Όχι	72	Αν. Καθ. Χ. Κωνσταντινίδη	Ε		✓
0822 Βυζάντιο και Δύση στην Τέχνη της Κύπρου (12 ^{ος} -16 ^{ος} αι)	Όχι	74	Καθ. Μ. Κωνσταντουδάκη	Ε		✓
0824 Η ζωγραφική του Delacroix και οι ιδέες του για τη χρωματική σύνθεση του πίνακα	Όχι	88	Λέκτ. Ε. Μαυρομιχάλη	Ε		✓
0826 Ευρωπαϊκή και ελληνική χαρακτηριστική: 20 ^{ος} αι.	Όχι	86	Λέκτ. Δ. Παυλόπουλος	Ε		✓
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
0821 Ιστορική και αρχαιολογική προσέγγιση της υστερορωμαϊκής Αθήνας μέσα από τον Βίο του Πρόκλου Ι	Όχι	95	Καθ. Π. Αθανασιάδη	Ε		✓
0823 Αποθέωση και λατρεία των ηγεμόνων στον ελληνιστικό και ρωμαϊκό κόσμο: τρέχουσες τάσεις και ανοιχτά προβλήματα	Όχι	95	Καθ. Κ. Μπουραζέλης – Λέκτ. Σ. Ανεζίρη	Ε	Όχι	✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ις σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
0825 Οι ολιγαρχικοί σε πόλεις της Δηλιακής – Αθηναϊκής Συμμαχίας. Η συμβολή τους στην ανάπτυξη και η κατάλυσή της	Όχι	97	Ομ. Καθ. Α. Ραμού	Ε		✓
0827 Ιστορική Χαρτογράφηση: εκκλησιαστική διοίκηση	Όχι	114	Καθ. Β. Κουταβά-Δεληβοριά	Ε		✓
0828 Ιστορική και αρχαιολογική προσέγγιση της υστερορωμαϊκής Αθήνας μέσα από τον Βίο του Πρόκλου ΙΙ	Όχι	99	Καθ. Π. Αθανασιάδη	Ε	ο	✓
0829 Έλληνες και Σέρβοι κατά το πρώτο τέταρτο του 19 ^{ου} αιώνα. Μία σύγκριση κοινωνιών και επαναστάσεων	Όχι	143	Αν. Καθ. Μ. Ευθυμίου	Ε	Όχι	✓
0830 Το Γυμνάσιο κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους: επιγραφικές μαρτυρίες για το θεσμό και τη λειτουργία του	Όχι	100	Λέκτ.. Σ. Ανεζίρη	Ε	Όχι	✓
0831 Σεμινάριο εμβάθυνσης σε θέματα Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας	Όχι	144	Καθ. Ό. Κατσιαρδή	Ε	Ναι	✓
0832 Η Αθήνα τον 6 ^ο π.Χ. αι	Όχι	102	Λέκτ.. Ν. Μπιργάλιας	Ε		✓
0833 Η Ελλάδα ως μεσογειακή δύναμη, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αιώνες: γεωγραφικές, στρατηγικές, ιστοριογραφικές παράμετροι	Όχι	145	Επ. Καθ. Ε. Χατζηβασιλείου	Ε	Όχι	✓
0834 Η θέση της ηγεμονίδας στην αρχαία πολιτειακή πράξη και την νομισματική	Όχι	106	Καθ. Κ. Μπουραζέλης – Επ. Καθ. Σ. Ψωμά	Ε		✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
0835 Αρχαϊκά τεκμήρια και κοινωνική ιστορία των Ρωμαίων της Πόλης	Όχι	147	Κ. Γαβρόγλου – Ε. Κάννερ	Ε		✓
0836 Επιγραφική ρωμαϊκών χρόνων. Λατινικές και ελληνικές επιγραφές (δόγματα της Συγκλήτου, επιστολές αυτοκρατόρων, ψηφίσματα ελληνικών πόλεων)	Όχι	109	Αθ. Ριζάκης	Ε		✓
0837 Νέα πολιτισμική ιστορία και η συγκρότηση της πρώιμης νεωτερικότητας. Τέσσερις ιστορικοί: Natalie Zemon Davis, Carlo Ginzburg, Roger Chartier, Robert Scribner	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH148/	170	Επ. Καθ. Κ. Γαγανάκης	Ε	Όχι	✓
0838 Όψεις της καθημερινής ζωής στο Βυζάντιο	Όχι	121	Ομ. Καθ. Φλ. Νοταρά	Ε		✓
0839 Προμαρξικός Σοσιαλισμός	Όχι	174	Ι. Δημάκης	Ε		✓
0840 Ζητήματα Βυζαντινής Διπλωματίας	Όχι	123	Επ. Καθ. Αικ. Καραπλή	Ε		✓
0841 Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στην Ανατολική Μεσόγειο (οργάνωση, κοινωνία, οικονομία, 12 ^{ος} - 15 ^{ος} αιώνες)	Όχι	175	Αν. Καθ. Μ. Ντούρου	Ε	Όχι	✓
0842 Τα έγγραφα της υστεροβυζαντινής περιόδου: κρατικές και ιδιωτικές πράξεις 11 ^{ου} -15 ^{ου} αι.	Όχι	124	Επ. Καθ. Τρ. Μανιάτη	Ε		✓
0843 Περιηγήσεις στην Ελλάδα (1770-1920) – Φιλελληνισμός (1770-1830)	Όχι	179	Καθ. Δ. Παντελοδήμος	Ε		✓
0844 Βυζαντινή Αγιολογία	Όχι	128	Καθ. Κ. Μέντζου	Ε		✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
0845 Αστικές τάξεις, αστική κοινωνία και αστικότητα στην Ευρώπη κατά τον 19 ^ο και πρώιμο 20 ^ο αιώνα	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH201/	181	Επ. Καθ. Κ. Ράπτης	Ε	Όχι	✓
0846 Γυναίκες και εξουσία στο Βυζάντιο	Όχι	129	Επικ. Καθ. Κ. Νικολάου	Ε	Όχι	✓
0847 Οι πόλεμοι της μνήμης – Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	Όχι	183	Καθ. Χ. Φλάισερ	Ε		✓
0848 Η εποχή της Εικονομαχίας. Εποχή πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών αναταράξεων	Όχι	131	Επ. Καθ. Ε. Χρήστου	Ε	Ναι	✓
0850 Κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις κατά την οθωμανική περίοδο: τα οθωμανικά ιεροδικαστικά αρχεία (16 ^ο -17 ^ο αι)	Όχι	149	Αν. Καθ. Π. Κονόρτας	Ε		✓
0852 Από τη Βενετία στο Λεβάντε: Θεσμοί, κοινωνία, πολιτισμός	Όχι	151	Λέκτ. Αικ. Κωνσταντινίδη	Ε		✓
0854 Αστικές Κοινότητες και Αγροτικές Εγκαταστάσεις Ελλήνων στη Δυτική Μεσόγειο, 15 ^ο -18 ^ο αι.	Όχι	155	Καθ. Α. Παπαδία-Λάλα	Ε	Ναι	✓
0856 Φύση, Περιβάλλον και Ιστορία – Περιβαλλοντική Ιστορία	Όχι	159	Λέκτ. Β. Σειρηνίδου	Ε		✓
0858 Υγεία και Πόλη	http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH168/	161	Επ. Καθ. Κ. Γαρδίκια	Ε		✓
0860 Η Ιστορία του Πανεπιστημίου	Όχι	165	Καθ. Α. Λιάκος – Κ. Γαβρόγλου	Ε		✓
0862 Πρόσβαση και αξιοποίηση πρωτογενών πηγών για την ελληνική ιστορία του 20 ^{ου} αιώνα II	Όχι	166	Επ. Καθ. Ε. Χατζηβασιλείου	Ε	Όχι	✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ις σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ¹	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ) / Επιλογής (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
ΙΣΤΟΡΙΑΣ						
0864 Πανεπιστήμιο και κοινωνία στην Ευρώπη των Ύστερων Μεσαιωνικών Χρόνων. Το παράδειγμα της Σορβόνης	Όχι	185	Επ. Καθ. Ν. Γιαντσή	Ε		✓
0866 Σχέσεις οικονομίας και εξωτερικής πολιτικής στη Νεότερη Ευρώπη	Όχι	187	Ι. Δημάκης	Ε		✓
0868 Συνέπειες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα (και αλλού)	Όχι	189	Καθ. Χ. Φλάισερ	Ε		✓

¹ Οι παραπομπές γίνονται στη/ς σελίδα/ες του Οδηγού Σπουδών του ακαδ. έτους 2008-2009, όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος

Τίτλος ΜΠΣ: «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική»						
ΜΑΘΗΜΑ	Ιστότοπος	Σελίδα Οδηγού Σπουδών	Διδάσκοντες (Συνεργάτες)	Υποχρεωτικό (Υ)/ Κατ' επιλογήν (Ε)	Αξιολόγηση από φοιτητή (Ναι / Όχι)	Διαλέξεις
Αρχαιολογία, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία της Αρχαιότητας	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	4	Β. Λαμπρινουδάκης - Μ. Κορρές	Ε	Ναι	✓
Βυζαντινή, Μεσαιωνική και Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	4	Μ. Παναγιωτίδη - Σ. Μαμαλούκος	Ε	Ναι	✓
Ιστορία της νεότερης πόλης και της πολεοδομίας	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	4	Ν. Πολυδωρίδης - Π. Λέφας	Ε	Ναι	✓
Συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	5	Π.Κουφόπουλος	Ε	Ναι	✓
Πολιτισμική Επικοινωνία	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	4	Α. Μπούνια - Φ. Μπαντιμαρούδης - Ν. Νικονάνου	Ε	Ναι	✓
Εφαρμογές Πληροφορικής για τη μελέτη και καταγραφή μνημείων	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	5	Β. Παππάς - Δ. Οικονόμου	Ε	Ναι	✓
Διεπιστημονικό Σεμινάριο	http://www.dpmsdiach.arch.uoa.gr/	5	Μ. Παναγιωτίδη - Γ. Πανέτσος	Υ	Ναι	✓

Πίνακας 11-7.2 Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Τίτλος ΜΠΣ: «Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης»								
ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ								
0801 Προϊστορικό Αιγαίο: Το θαλάσσιο περιβάλλον	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0802 Η ιστορία της προϊστορικής έρευνας στην Ευρώπη και την Ελλάδα κατά το 19 ^ο και 20 ^ο αιώνα: Παλαιολιθική και Νεολιθική Εποχή	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0803 Η αρχιτεκτονική στην εικονογραφία της προϊστορικής Κρήτης και Κύπρου, με έμφαση στην Υστερη Χαλκοκρατία	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	8	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	8
0804 Ταφική αρχαιολογία του Πρώιμου Αιγαίου	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	8	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	8
0805 Προκλασικά ιερά των Κυκλάδων και της Κρήτης	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0806 Αναζητώντας τη χρήση αιγυπτιακών αντικειμένων από το χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	8	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	8
0807 Η τέχνη και αρχιτεκτονική του Πελοποννησιακού πολέμου	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0808 Ο πόλεμος στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περι-οχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ								
0809 Βυζαντινή Μικροτεχνία: πρώτες ύλες και τεχνικές	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0810 Η Ανδρική Μορφή στην Ολόγλυφη Μνημειακή Ελληνική Γλυπτική. Τυπολογία – Τεχνοτροπικά Γνωρίσματα-Λειτουργία-Ερμηνεία	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0811 Διεπιστημονικό Σεμινάριο «Νίκος Οικονομίδης». Το Βυζάντιο τον 11 ^ο αιώνα: Εποχή κοινωνικών αλλαγών, εδαφικών ανακατατάξεων και άνθησης του πνευματικού βίου και της τέχνης	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	20	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	20
0812 Ιερά και αναθήματα	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0813 Εικαστικές παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο της Αθήνας, 1974-2004: Η τέχνη στο δημόσιο χώρο και η σχέση της με την εικόνα και την εξέλιξη της σύγχρονης μητρόπολης	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0814 Θέματα Τοπογραφίας και Αρχιτεκτονικής της Αττικής κατά την Κλασική και Ελληνιστική Εποχή	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	7	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	7
0815 Η Γλυπτική του Νεοκλασικισμού	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	8	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	8

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιότητας (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ								
0816 Κυκλάδες και Ανατολική Ελλάδα:Θέματα κεραμικής και εικονογραφίας	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	7	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0817 Η ζωγραφική του Nicolas Pous- sin και οι ιδέες του περί ζωγραφικής. Οι απαρχές της θεωρίας της ζωγραφικής στη Γαλλία	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	11	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	11
0818 Καλλιτεχνική δημιουργία στη μεσοβυζαντινή περίοδο: Κέντρο και περιφέρεια	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0819 Ευρωπαϊκή και ελληνική χαρακτηριστική: 18 ^{ος} -19 ^{ος} αι.	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0820 Κέντρα λατρείας στην Κωνσταντινούπολη και οι εικόνες τους	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0822 Βυζάντιο και Δύση στην Τέχνη της Κύπρου (12 ^{ος} -16 ^{ος} αι)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0824 Η ζωγραφική του Delacroix και οι ιδέες του για τη χρωματική σύνθεση του πίνακα	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0826 Ευρωπαϊκή και ελληνική χαρακτηριστική: 20 ^{ος} αι.	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
ΙΣΤΟΡΙΑΣ								
0821 Ιστορική και αρχαιολογική προσέγγιση της υστερορωμαϊκής Αθήνας μέσα από τον Βίο του Πρόκλου Ι	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ								
0823 Αποθέωση και λατρεία των ηγεμόνων στον ελληνιστικό και ρωμαϊκό κόσμο: τρέχουσες τάσεις και ανοιχτά προβλήματα	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	8	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	8
0825 Οι ολιγαρχικοί σε πόλεις της Δηλιακής – Αθηναϊκής Συμμαχίας. Η συμβολή τους στην ανάπτυξη και η κατάλυσή της	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0827 Ιστορική Χαρτογράφηση: εκκλησιαστική διοίκηση	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0828 Ιστορική και αρχαιολογική προσέγγιση της υστερορωμαϊκής Αθήνας μέσα από τον Βίο του Πρόκλου II	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0829 Έλληνες και Σέρβοι κατά το πρώτο τέταρτο του 19 ^{ου} αιώνα. Μία σύγκριση κοινωνιών και επαναστάσεων	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0830 Το Γυμνάσιο κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους: επιγραφικές μαρτυρίες για το θεσμό και τη λειτουργία του	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0831 Σεμινάριο εμβάθυνσης σε θέματα Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	12	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	12
0832 Η Αθήνα τον 6 ^ο π.Χ. αι	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιόχης (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ								
0833 Η Ελλάδα ως μεσογειακή δύναμη, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αιώνες: γεωγραφικές, στρατηγικές, ιστορικογραφικές παράμετροι	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0834 Η θέση της ηγεμονίδας στην αρχαία πολιτειακή πράξη και την νομισματική	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0835 Αρχαιακά τεκμήρια και κοινωνική ιστορία των Ρωμαίων της Πόλης	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0836 Επιγραφική ρωμαϊκών χρόνων. Λατινικές και ελληνικές επιγραφές (δόγματα της Συγκλήτου, επιστολές αυτοκρατόρων, ψηφίσματα ελληνικών πόλεων)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	11	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	11
0837 Νέα πολιτισμική ιστορία και η συγκρότηση της πρώιμης νεωτερικότητας. Τέσσερις ιστορικοί: Natalie Zemon Davis, Carlo Ginzburg, Roger Chartier, Robert Scribner	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0838 Όψεις της καθημερινής ζωής στο Βυζάντιο	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10
0839 Προμαρξικός Σοσιαλισμός	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	7	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	7
0840 Ζητήματα Βυζαντινής Διπλωματίας	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ								
0841 Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στην Ανατολική Μεσόγειο (οργάνωση, κοινωνία, οικονομία, 12 ^{ος} -15 ^{ος} αιώνες)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0842 Τα έγγραφα της υστεροβυζαντινής περιόδου: κρατικές και ιδιωτικές πράξεις 11 ^{ου} -15 ^{ου} αι.	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0843 Περιηγήσεις στην Ελλάδα (1770-1920) – Φιλελληνισμός (1770-1830)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0844 Βυζαντινή Αγιολογία	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	7	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	7
0845 Αστικές τάξεις, αστική κοινωνία και αστικότητα στην Ευρώπη κατά τον 19 ^ο και πρώιμο 20 ^ο αιώνα	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0846 Γυναίκες και εξουσία στο Βυζάντιο	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	7	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	7
0847 Οι πόλεμοι της μνήμης – Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0848 Η εποχή της Εικονομαχίας. Εποχή πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών αναταράξεων	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0850 Κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις κατά την οθωμανική περίοδο: τα οθωμανικά ιεροδικαστικά αρχεία (16 ^{ος} -17 ^{ος} αι)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0852 Από τη Βενετία στο Λεβάντε: θεσμοί, κοινωνία, πολιτισμός	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6

ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής (ΕΠ) Γενικών Γνώσεων (ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
ΙΣΤΟΡΙΑΣ								
0854 Αστικές Κοινότητες και Αγροτικές Εγκαταστάσεις Ελλήνων στη Δυτική Μεσόγειο, 15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0856 Φύση, Περιβάλλον και Ιστορία – Περιβαλλοντική Ιστορία	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0858 Υγεία και Πόλη	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	5	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	5
0860 Η Ιστορία του Πανεπιστημίου	Ναι	2	10	ΕΠ		11	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	11
0862 Πρόσβαση και αξιοποίηση πρωτογενών πηγών για την ελληνική ιστορία του 20 ^{ου} αιώνα ΙΙ	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	9	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	9
0864 Πανεπιστήμιο και κοινωνία στην Ευρώπη των Ύστερων Μεσαιωνικών Χρόνων. Το παράδειγμα της Σορβόνης	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	4	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	4
0866 Σχέσεις οικονομίας και εξωτερικής πολιτικής στη Νεότερη Ευρώπη	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	6	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	6
0868 Συνέπειες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα (και αλλού)	Ναι	2	10	ΕΠ	Ε	10	Δεν υπάρχουν εξετάσεις	10

Τίτλος ΜΠΣ: «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική»								
ΜΑΘΗΜΑ	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υπόβαθρου(Υ) Επιστημονικής Περιοχής(ΕΠ) Γενικών Γνώσεων(ΓΓ) Ανάπτυξης Δεξιοτήτων(ΑΔ)	Κορμού(Κο) Ειδίκευσης(Ε) Κατεύθυνσης(Κα)	Εγγεγραμμένοι φοιτητές	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση
Αρχαιολογία, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία της Αρχαιότητας	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	9	8	
Βυζαντινή, Μεσαιωνική και Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	7	6	
Ιστορία της νεότερης πόλης και της πολεοδομίας	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	8	7	
Συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	9	9	
Πολιτισμική Επικοινωνία	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	9	9	9
Εφαρμογές Πληροφορικής για τη μελέτη και καταγραφή μνημείων	Ναι	3	6	ΕΠ	Ε	9	7	7
Διεπιστημονικό Σεμινάριο	Ναι	2	2	ΕΠ	Ε	17	16	16

Πίνακας 11-8. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών

	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	2004-2005	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε ξένο ΑΕΙ	21	18	30	33	26	128
Επισκέπτες φοιτητές ξένων ΑΕΙ στο Τμήμα (ERASMUS κ.α)	31	35	36	36	24	162
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που μετακινήθηκαν σε άλλο ΑΕΙ	1	4	1	4	4	14
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ που μετακινήθηκαν στο Τμήμα	Δεν έχουμε στοιχεία	Δεν έχουμε στοιχεία	Δεν έχουμε στοιχεία	Δεν έχουμε στοιχεία	Δεν έχουμε στοιχεία	

Τίτλος ΜΠΣ: «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική»		
	2008-2009	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε ξένο ΑΕΙ		
Επισκέπτες φοιτητές ξένων ΑΕΙ στο Τμήμα		
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που μετακινήθηκαν σε άλλο ΑΕΙ		
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ που μετακινήθηκαν στο Τμήμα	11	11

Πίνακας 11-9. Επιστημονικές δημοσιεύσεις

	Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ
2008	5	8	14	1	34		21	7	62	8	8
2007	7	13	17	2	30		20	8	70	1	22
2006	4	9	21		12		28	10	40	14	7
2005	9	4	22	1	18		30	2	29	11	22
2004	7	2	16	2	20		11	13	20	8	17
Σύνολο	32	36	90	6	114		110	40	221	42	76

Επεξηγήσεις:

A: Βιβλία/Μονογραφίες

B: Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

Γ: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή εκδοτική επιτροπή

Δ: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Ε: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές (Δημοσιεύσεις ανακοινώσεων σε συνέδρια με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

Ζ: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές (Όλα τα συνέδρια του επιστημονικού κλάδου μας έχουν οργανωτική-επιστημονική επιτροπή)

Η: Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Θ: Άλλες εργασίες

Ι: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση, παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά).

Κ: Βιβλιοκρισίες

Λ: Άλλα

Πίνακας 11-10. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου

	A	B	Γ	Δ	Ε	Z	H	Θ	I
2008		4	16	26	19	16		1	4
2007			14	17	18	42		1	3
2006		4	14	12	16	29			1
2005			12	25	15	43		2	
2004		3	12	7	15	21			1
Σύνολο		11	68	87	83	151	0	4	9

Επεξηγήσεις:

A: Ετεροαναφορές. Στον επιστημονικό κλάδο μας δεν υπάρχει επίσημος κατάλογος ετεροαναφορών. Βλ. σχετικά κεφ. 5.5.6

B: Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ: Βιβλιοκρισίες

Δ: Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

Ε: Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

Z: Προσκλήσεις για διαλέξεις ή συμμετοχή σε στρογγυλές τράπεζες/συζητήσεις σε διεθνή συνέδρια

H: Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Θ: Βραβεία

I: Τιμητικοί τίτλοι

12. Παραρτήματα

Το Τμήμα επισυνάπτει, ως Παραρτήματα:

- ◆ 1. Τον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009
- ◆ 2. Τον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ του Τμήματος του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009
- ◆ 3. Τον Οδηγό Σπουδών του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Μουσειακές Σπουδές» του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009
- ◆ 4. Τον Οδηγό Σπουδών του Διατμηματικού – Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009
- ◆ 5. Κατάλογο των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία (2004-2008)
- ◆ 6Α. Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος (2004)
- ◆ 6Β. Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος (2004)
- ◆ 7. Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του ΕΠΕΑΕΚ II για Το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος (2005)
- ◆ 8. Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του ΕΠΕΑΕΚ II για Το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος (2008)

